

Начало > Семейноправни въпроси и наследство > Развод и законна раздяла

Развод и законна раздяла

Когато една семейна двойка реши да се раздели окончателно, единият от съпрузите или двамата заедно по принцип започват процедура за развод.

В повечето страни разводът се обявява от съд и бракът се прекратява чрез произнесеното от съда решение.

Когато двойката има деца, разводът води, освен до раздяла на съпрузите, и до нова организация на връзките на всеки един от тях с общите деца. Друга последица от развода е подялбата на общото имущество на съпрузите, а ако е необходимо — и изплащането на издръжка от единия от съпрузите на другия или издръжка за отглеждането на децата.

В Европейския съюз има правила за това до кой съд трябва да бъде подадена молбата за развод, когато двойката се разделя. Тези правила са особено полезни за двойки, в които двамата съпрузи са с различно гражданство, или когато по време на брака отделните съпрузи са живели в различни държави-членки.

Освен това благодарение на тези правила решението за развод, произнесено в държава от Европейския съюз, се признава и изпълнява по-лесно в друга държава-членка.

Моля, изберете знаме, за да получите подробна информация за съответната страна.

Последна актуализация: 18/01/2019

Тази страница се поддържа от Европейската комисия. Информацията на тази страница не отразява задължително официалната позиция на Европейската комисия. Комисията не поема никаква отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. За да се запознаете с правилата относно авторското право за страниците на ЕС, моля прочетете правната информация.

Развод – Белгия

1 Какви са условията за получаване на развод?

В Белгия съществуват два вида развод: развод поради неоправимо разстройство на брака и развод по взаимно съгласие.

Развод поради неоправимо разстройство на брака може да бъде получен по два начина:

чрез доказване на неоправимото разстройство на брака с всички възможни правни средства (член 229, параграф 1 от Гражданския кодекс (*Code civil/Burgerlijk Wetboek*)). Разстройството на брака е неоправимо, когато за съпрузите е невъзможно да продължат да живеят заедно или да възобновят съвместния си живот;

въз основа на фактическа раздяла, продължила известен период от време. Бракът се счита за неоправимо разстроен, когато молбата за развод се подава съвместно от двамата съпрузи **след фактическа раздяла, продължила повече от шест месеца**. Ако фактическата раздяла е продължила по-малко от шест месеца и съпрузите желаят да подадат съвместна молба за развод, бракът се счита за неоправимо разстроен, когато след период за размисъл, съпрузите са се явили за втори път пред съда и отново са изразили желанието си да се разведат (член 229, параграф 2 от Гражданския кодекс). **Едностранны молба, подадена след фактическа раздяла, продължила повече от една година**: бракът се счита за неоправимо разстроен, когато молбата за развод се подава само от единия съпруг след фактическа раздяла, продължила повече от една година. Ако фактическата раздяла е продължила по-малко от една година и единият от съпрузите желае да подаде едностранны молба за развод, бракът се счита за неоправимо разстроен, когато след период за размисъл, съпругът, подал молбата, се е явил за втори път пред съда и отново е изразил желанието си да се разведе (член 229, параграф 3 от Гражданския кодекс).

Развод по взаимно съгласие може да бъде постановен само ако съпрузите представят всеобхватно предварително споразумение, в което се определят всички последици от развода, и ако двамата съпрузи продължават да изразяват желанието си за прекратяване на брака по взаимно съгласие до момента, в който бъде постановен разводът. Всеобхватното предварително споразумение се състои от спогодба, в която се посочва договореното между съпрузите по отношение на съответните им активи (член 1287 от Съдебния кодекс) и споразумение за развод, уреждащо въпросите относно местопребиваването на всеки съпруг докато трае бракоразводното дело, родителските права, управлението на активите на децата на двойката и правото на лични отношения с тях по време на развода и след него, приноса на всеки родител към издръжката на общите деца, както и размера на евентуалната издръжка между съпрузите по време на развода и след него (член 1288 от Съдебния кодекс).

2 Какви са основанията за развод?

В Белгия съществуват два вида развод: развод поради неоправимо разстройство на брака (член 229 от Гражданския кодекс) и развод по взаимно съгласие (член 230 от Гражданския кодекс).

3 Какви са правните последици от развода за:

3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)

С развода брачната връзка се прекъсва за в бъдеще. Бившите съпрузи престават да бъдат законни наследници един на друг. Те са свободни отново да сключват брак. В Белгия бракът няма последици по отношение на фамилното име на съпрузите. Въпреки това лице, което е сключило брак, има право да носи фамилното име на своя съпруг. След развода лицето повече не може да носи в ежедневието си и в професионалния си живот фамилното име на бившия съпруг, с изключение на ползване на търговско наименование при определени обстоятелства.

3.2 подялбата на имуществото на съпрузите

Съвместната собственост върху имуществото се прекратява. В случай на развод поради неоправимо разстройство на брака съпрузите губят всички привилегии, които са си предоставили един на друг чрез предбрачно споразумение и след сключването на брака, както и привилегиите във връзка с всички определени по договор права за разпореждане с наследствено имущество в качеството си на наследници, освен ако е договорено друго. В случай на развод по взаимно съгласие съпрузите предварително определят съответните си права чрез всеобхватно предварително споразумение помежду си (вж. въпрос 1).

3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите

Прекратяването на брака с развод няма последици върху правата на децата, родени по време на брака (член 304 от Гражданския кодекс). След прекратяването на брака чрез развод, родителските права по отношение на децата и управлението на тяхното имущество се упражняват съвместно от съпрузите или от съпруга, на когото са предоставени тези права и въпросното управление съгласно одобрено от съда споразумение между страните или съгласно разпореждане на председателя на съда, издадено в рамките на обезпечително производство (*référé/kort geding*) (член 302 от Гражданския кодекс). Всеки от бившите съпрузи трябва да дава своя принос, в зависимост от средствата, с които разполага, за

настаняването, издръжката, надзора, образованието и обучението на децата, докато последните навършат пълнолетие или докато завършат образованието си, ако не са го завършили до навършването на пълнолетие (член 203 от Гражданския кодекс), и трябва да изплаща своя дял от обичайните и извънредните разходи, произтичащи от това им задължение (член 203bis от Гражданския кодекс). Този принос обикновено е под формата на плащане на издръжка, която е определена или от съдилищата, или чрез споразумение.

3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?

Развод поради непоправимо разстройство на брака: Съпрузите могат да се споразумеят за плащане на издръжка след развода, за нейния размер и условията, съгласно които договорената сума може да бъде преразглеждана. Ако няма споразумение, по искане на съпруга, който е в нужда, съдът може да разпорежи плащане на издръжка от другия съпруг. Съдът може да отхвърли искането за плащане на издръжка, ако ответникът докаже, че от страна на ищеца е налице сериозна вина, поради която е невъзможно съвместният им живот да продължи. При никакви обстоятелства не може да се присъди плащане на издръжка в полза на съпруг, който е признат за виновен за упражняване на физическо насилие спрямо другия съпруг. Ако ответникът докаже, че нуждата на ищеца е резултат от негово лично решение и не е обоснована от нуждите на семейството, съдът може да освободи ответника от плащането на издръжка или може да намали размера на плащането (член 301, параграфи 1, 2 и 5 от Гражданския кодекс). Размерът на издръжката следва най-малко да задоволява нуждите на бенефициера, но не може да надвишава една трета от доходите на съпруга, дължащ издръжка. Издръжката се плаща за срок, който не може да надвишава продължителността на брака. Този срок може да бъде удължен при изключителни обстоятелства (член 301, параграфи 3, 4, 6, 8, и 9 от Гражданския кодекс).

Развод по взаимно съгласие: съпрузите предварително определят съответните си права чрез всеобхватно предварително споразумение помежду си (вж. въпрос 1). В хода на бракоразводното дело и след него, те могат да се споразумеят за размера на евентуалната издръжка, формулата за индексиранието ѝ и условията за преразглеждане на размера ѝ (член 1288, параграф 1, алинея 4 от Съдебния кодекс).

При всички случаи съдът може да увеличава, намалява или прекратява плащането на издръжката, ако поради възникването на нови обстоятелства, които са извън контрола на страните, сумата вече не е подходяща. В случай на развод само поради непоправимо разстройство на брака съдът може също да коригира размера на издръжката, ако разводът води до промяна във финансовото състояние на съпрузите.

4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?

Законната раздяла (*séparation de corps/scheiding van tafel en bed*) не прекъсва брачната връзка, но намалява взаимните права и задължения на съпрузите: погасява се задължението да живеят заедно и имуществото се поделва.

5 Какви са условията за законна раздяла?

Условията за обявяване на законна раздяла са същите като тези за обявяване на развод.

6 Какви са правните последици от законната раздяла?

Законната раздяла не прекъсва брачната връзка, но намалява взаимните права и задължения на съпрузите. По отношение на самите съпрузи законната раздяла погасява само задължението да живеят заедно и задължението да си помагат един на друг (*devoir d'assistance/bijstandsplicht*). Задължението за вярност и задължението за материална подкрепа (*devoir de secours/hulpplicht*) остават в сила (член 308 от Гражданския кодекс). Законната раздяла води до подялба на имуществото (член 311 от Гражданския кодекс). По отношение на децата последиците от законната раздяла са същите като тези при развод. Съпрузи, които са се разделили, нямат право на издръжка, но за тях се прилага задължението за материална подкрепа (член 213 от Гражданския кодекс).

Последиците от законната раздяла по взаимно съгласие са същите като тези при развод по взаимно съгласие и се уреждат чрез предварителни споразумения между съпрузите, макар че брачната връзка не е била прекъсната. Задълженията за вярност и материална подкрепа също остават в сила.

7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?

Недействителността на брака е гражданска санкция, която се прилага в случай че бракът е бил сключен в нарушение на закона, въпреки предварителните проверки, извършени от лицето по гражданското състояние.

8 Какви са условията за унищожаване на брака?

„Абсолютна“ недействителност на брака е налице в следните случаи:

единият от съпрузите е малолетно или непълнолетно лице и не е бил еманципиран (освободен от изискването за възраст) (член 144 от Гражданския кодекс); минималната възраст за сключване на брак е 18 години;

липса на съгласие (член 146 от Гражданския кодекс);

фиктивен брак (член 146bis от Гражданския кодекс): няма сключен брак, когато съвкупността от обстоятелства показва, че намерението на поне един от съпрузите очевидно не е да създаде дълготрайно партньорство, а просто да получи предимство, свързано с местопребиваването, предоставено от статута на съпруг;

брак по принуда (член 146ter от Гражданския кодекс): бракът не се счита за сключен, когато е сключен без доброволното съгласие и на двамата съпрузи и поне единият от съпрузите е дал съгласието си в резултат на упражнено насилие или заплахата;

двубрачие (член 147 от Гражданския кодекс);

нарушаване на забрана за встъпване в брак (абсолютна пречка за брак) поради наличие на родствена връзка по кръв или по сватовство, на съдебно разпореждане, осъждащо предполагаемия биологичен баща да плаща издръжка, или на родствена връзка, породена чрез осиновяване (членове 161—164, член 341 и член 356-1, параграфи 1 и 2, както и член 353-13 от Гражданския кодекс);

липса на компетентност на длъжностното лице, което е сключило брака (член 191 от Гражданския кодекс) (факултативна абсолютна недействителност);

таен брак (член 191 от Гражданския кодекс) (факултативна абсолютна недействителност).

„Относителна“ недействителност на брака съществува в случай на грешка в съгласието на единия или на двамата съпрузи, или на сгрешена самоличност (член 180 и член 181 от Гражданския кодекс).

9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?

Унищожаването на брака води до премахване на последиците от него както за миналото, така и за в бъдеще. Последиците от него имат обратното действие, считано от датата на сключване на брака. Всички последици от брака изчезват. Приема се, че бракът никога не е бил сключван.

Когато съпрузите са встъпили в брак добросъвестно, с други думи, когато не са знаели за съществуването на основание за неговото унищожаване, съдът може да постанови бракът да бъде унищожен само за в бъдеще, като запази последиците, отнасящи се до миналото. Когато само единият от съпрузите е встъпил в брака добросъвестно, последиците от брака могат да бъдат в полза само на този съпруг.

Последиците от брака, които са в полза на децата, се запазват дори когато нито един от съпрузите не е встъпил в брака добросъвестно. Всички деца, родени по време на унищожен брак или в срок до 300 дни от неговото унищожаване, продължават да се считат за деца на съпруга в унищожения брак.

10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способи за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?

В закона се предвиждат два вида медиация: доброволна медиация, при която страните сами решават да използват услугите на медиатор, без да се намесва съдът, и съдебна медиация, предложена от страните или от съда в хода на съдебното производство, което в този случай се спира. Медиация може да бъде използвана при спорове, свързани с брачните задължения (член 201 и член 203 от Гражданския кодекс), правата и задълженията на съпрузите (членове 221—224 от Гражданския кодекс), последиците от развода (членове 295—307 bis от Гражданския кодекс), родителските права (членове 371—387 bis от Гражданския кодекс), при развод поради непоправимо разстройство на брака (член 229 от Гражданския кодекс), развод по взаимно съгласие (членове 1254—1310 от Гражданския кодекс) и фактическо брачно съжителство. Всяка страна има правото да предложи да се прибере към процедура на доброволна медиация (член 1730 и следващите от Съдебния кодекс). Съдът, който разглежда делото, също може да разпорежи съдебна медиация във всяка фаза на производството (член 1734 и следващите от Съдебния кодекс). И в двата случая, когато страните постигнат споразумение в резултат на медиация, то може да бъде представено пред съда за одобрение. Одобрение може да бъде отказано само ако споразумението нарушава обществения ред или интересите на малолетни или непълнолетни деца. Постановвяването на развода остава компетентност на съдилищата.

11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?

Молбите за развод или законна раздяла поради непоправимо разстройство на брака или молбите за преобразуване на законна раздяла в развод се разглеждат от първоинстанционния съд (*tribunal de première instance/vredegerecht*), в чийто район се намира последното семейно жилище или местоживее на ответника (*domicile/woonplaats*) (член 628, параграф 1, точка 1 от Съдебния кодекс).

В случай на развод по взаимно съгласие съпрузите избират първоинстанционен съд (член 1288 bis, параграф 2 от Съдебния кодекс).

Молбата за унищожаване на брака се разглежда от първоинстанционния съд по местоживее на ответника (член 624 от Съдебния кодекс).

В случай на развод поради непоправимо разстройство на брака, молбата се подава: 1. чрез известие, връчено от съдебен изпълнител (*huissier de justice/gerechtsdeurwaarder*), съгласно член 229, параграф 1 от Гражданския кодекс; 2. съвместно — съгласно член 229, параграф 2 от Гражданския кодекс, чрез съвместна молба по реда на член 1026 и следв. от Съдебния кодекс, подписана от всеки от съпрузите или най-малко от адвокат или от нотариус (член 1254, параграф 1 от Съдебния кодекс); или 3. едностранно — съгласно член 229, параграф 3 от Гражданския кодекс, чрез подаване на молба за обикновено състезателно производство в съответствие с членове 1034 bis—1034 sexies от Съдебния кодекс. При всички случаи документът, с който се инициира образуването на производството, трябва да съдържа освен информацията, която обикновено се изисква, подробно описание на фактите и изявление, съдържащо подробности за всяко от децата (член 1254, параграф 1 от Съдебния кодекс).

Удостоверението за граждански брак, удостоверенията за раждане на всяко от децата и доказателствата за идентичност и гражданство на всеки съпруг също трябва да бъдат представени, освен когато могат да бъдат намерени в регистъра на населението или в регистъра на чуждите граждани (член 1254, параграф 2 от Съдебния кодекс).

Обявяването на развод по взаимно съгласие се иска, като се подава молба в съда (*requête/verzoekschrift*). Освен документите, които са необходими за развод поради непоправимо разстройство на брака, трябва да бъдат представени и сключените между страните предварителни споразумения, а когато е приложимо — опис на тяхното имущество.

12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?

Прилагат се обичайните правила. Вж. информационния лист „Правна помощ“.

13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?

Всяко решение, с което се одобрява или отхвърля молба за развод или законна раздяла поради непоправимо разстройство на брака или молба за унищожаване на брака, може да бъде обжалвано в едномесечен срок от датата на връчване на съдебното решение, независимо дали става въпрос за съдебно решение, постановено в отсъствие на една от страните, или решение, постановено след изслушването и на двете страни (член 1048, параграф 1 и член 1051, параграф 1 от Съдебния кодекс).

Жалба срещу решение, с което се постановява развод, ще бъде допустима само ако се основава на неспазването на правните условия за постановяване на развод или на помирието на съпрузите. Такава жалба може да бъде подадена от прокурора в едномесечен срок от постановяване на решението. В този случай тя се връчва и на двете страни. Тя може да бъде подадена от единия от съпрузите или от двамата съпрузи, отделно или съвместно, в едномесечен срок от постановяване на решението. В този случай тя се връчва на прокурора, а ако жалбата се подава само от единия съпруг, се връчва и на другия съпруг. Жалба, която се основава на помирение, във всички случаи трябва да бъде подадена съвместно от двамата съпрузи в едномесечен срок от постановяване на решението. Такава жалба се връчва на прокурора (член 1299 от Съдебния кодекс). Жалба срещу решение, с което се отказва развод или законна раздяла по взаимно съгласие, ще бъде допустима само ако бъде подадена и от двете страни, отделно или съвместно, в едномесечен срок от постановяване на решението (член 1300 от Съдебния кодекс).

14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавата членка решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?

Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност („Регламент Брюксел IIa“), е в сила от 1 март 2005 г. Регламентът се прилага в Европейския съюз (с изключение на Дания). Решение, постановено в една държава членка, трябва да бъде признато автоматично в друга държава членка, без да се изискват специални процесуални действия (член 21, параграф 1 от Регламент Брюксел IIa). За актуализирането на регистрите за гражданско състояние в държава членка на основание решение за развод, законна раздяла на съпрузи или унищожаване на брак, постановено в друга държава членка и неподлежащо на обжалване в по-висшестоящ съд съгласно законодателството на тази държава членка, не се изискват специални процесуални действия (член 21, параграф 2 от Регламент Брюксел IIa). Решение по иск за развод, законна раздяла на съпрузи или унищожаване на брак не се признава, ако такова признаване е в очевидно противоречие с обществения ред, ако препис от исковата молба или равностоен документ не е надлежно връчен на ответника, своевременно и по такъв начин, че той да има възможност да организира защитата си, или ако решението е в противоречие с издаденото по-рано решение между същите страни (член 22 от Регламент Брюксел IIa). В хода на преразглеждането компетентността на съда, постановил решението, не може да се преразглежда (член 24 от Регламент Брюксел IIa) и при никакви обстоятелства не е възможно преразглеждането на решение по същество (член 26 от Регламент Брюксел IIa). Освен това признаването на решение не може да бъде отказано на основание че белгийското право не допуска развод на същите основания (член 25 от Регламент Брюксел IIa). Документите, които трябва да бъдат представени, за да бъде признато решение на съда на чужда държава, са изброени в член 37 от Регламент Брюксел IIa.

Когато не се прилага Регламент Брюксел IIa, решения, постановени след 1 октомври 2004 г., подлежат на разпоредбите на Кодекса на международното частно право на Белгия (*Code de droit international privé/Wetboek van Internationaal Privaatrecht* — член 126, параграф 2 от Кодекса). Съгласно член 22 от Кодекса признаването става автоматично, без да е необходимо да се образува съдебно производство. Решение, постановено от съда на чужда държава, няма да бъде признато, когато последиците от признаването са в очевидно противоречие с обществения ред, когато е нарушено правото на защита, когато решението произтича от нарушаване на правото, когато решението все още подлежи на

обжалване, когато решението е в противоречие с решение на Белгия или с решение, постановено в чужбина, което може да бъде признато в Белгия, когато чуждестранното производство е образувано след образуване на производство в Белгия между същите страни и по отношение на същия предмет, и което все още е висящо, когато само белгийските съдилища са компетентни да разглеждат производството, когато компетентността на съда на чуждата държава се основава единствено на присъствието на ответника или на имущество, което не е пряко свързано със спора, в държавата, на която принадлежи този съд, или когато признаването е възпрепятствано от едно от основанията за отказ, които са изброени в Кодекса (единствените такива основания в областта на личното и семейното право са име, приемане и отхвърляне) (член 25, параграф 1 от Кодекса). В хода на преразглеждането чуждестранното решение при никакви обстоятелства не може да бъде преразглеждано по същество (член 25, параграф 2 от Кодекса). Документите, които трябва да се представят, за да бъде признато решение на съд на чужда държава, са изброени в член 24 от Кодекса.

15 Към кой съд следва да се обърне, за да се противопоставя на признаването на решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

Основният принцип на Регламент Брюксел IIa и на Кодекса на международното частно право се признава автоматично без изискване за специални процесуални действия. Въпреки това, когато признаването се позовава на Регламент Брюксел IIa, всяка заинтересована страна в съответствие с предвидени в член 2 процедури може да подаде молба за признаване или за непризнаване на решение (член 21, параграф 3 от Регламент Брюксел IIa). Когато не се прилага Регламент Брюксел IIa, всяка заинтересована страна или прокурорът в съответствие с процедурата по член 23 от Кодекса може да подаде молба за декларация за цялостно или частично признаване или непризнаване на решението (член 22, параграф 2 от Кодекса).

16 Кой е приложимият закон при бракоразводни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда делото, или са граждани на различни държави?

В член 55, параграф 1 от Кодекса се съдържа правило за избора на право в случай на развод и законна раздяла с международно измерение. Разводът и законната раздяла се уреждат от:

правото на държавата, на чиято територия се намира обичайното местопребиваване на двамата съпрузи към момента на подаване на молбата; ако двамата съпрузи нямат обичайно местопребиваване в една и съща държава — от правото на държавата, на чиято територия се е намирало последното общо обичайно местопребиваване на съпрузите, при условие че единият от тях има обичайно местопребиваване в тази държава към момента на подаване на молбата;

ако обичайното местопребиваване на нито един от съпрузите не е в държавата, в която се е намирало последното общо обичайно местопребиваване — от правото на държавата, чиито граждани са и двамата съпрузи към момента на подаване на молбата; в други случаи — от белгийското право.

Понятието за „обичайно местопребиваване“ е определено в член 4, параграф 2 от Кодекса. „Общо обичайно местопребиваване“ не означава задължително пребиваване на един и същ адрес или в една и съща община, а по-скоро пребиваване в една и съща държава. Правото, посочено в член 55, параграф 1 от Кодекса, не може да се прилага, когато това право не признава институцията на развода. В този случай се прилага правото, посочено в следващия алтернативен критерий в параграф 1 (член 55, параграф 3 от Кодекса).

Съпрузите имат също така ограничена възможност да избират сами приложимото право: когато подават молбата, те могат да изберат правото на държавата, чиито граждани са и двамата, или белгийското право (член 55, параграф 2 от Кодекса). Този избор може да бъде направен най-късно по време на първото явяване пред съда, разглеждащ молбата за развод или законна раздяла.

Приложимото право, посочено в член 55 от Кодекса, определя правилата относно: допустимостта на молбата за законна раздяла; основанията и условията за развода или законната раздяла или, в случай на съвместна молба — условията за съгласие, включително начина, по който то е изразено; задължението на съпрузите да постигнат съгласие относно мерките, свързани с личността, издръжката и имуществото на съпрузите и децата, за които носят отговорност; и прекратяването на брачната връзка или в случай на раздяла — степента на отслабване на тази връзка (член 56 от Кодекса).

Последна актуализация: 23/10/2019

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Развод - България

1 Какви са условията за получаване на развод?

Българското законодателство познава следните форми за прекратяване на брака чрез развод

развод по взаимно съгласие – правна уредба в чл.50 и чл.51 от Семейния кодекс ;

развод по исков ред въз основа на дълбоко и непоправимо разстройство на брака – чл.49 от Семейния кодекс;

развод по исков ред въз основа на дълбоко и непоправимо разстройство на брака, без произнасяне по въпроса за вината, при представяне на споразумение между съпрузите по чл.49, ал.4 от Семейния кодекс;

При развода по взаимно съгласие двамата съпрузи подават съвместно молба до районния съд, с която представят споразумението по чл.50 от СК. В споразумението съпрузите са задължени да уредят въпросите относно местоживеенето на децата, упражняването на родителските права, личните отношения и издръжката на децата, както и имуществените отношения помежду си, ползването на семейното жилище, издръжката между съпрузите и фамилното име. Споразумението се утвърждава от съда, след като провери дали са защитени интересите на децата. Когато прецени, че споразумението е непълно или интересите на децата не са добре защитени, съдът дава срок за отстраняване на недостатъците. Когато недостатъците не бъдат отстранени в срока, съдът отхвърля искането за развод.

При развода по исков ред въз основа на дълбоко и непоправимо разстройство на брака, исковата молба се подава от един от съпрузите.

Компетентен да разгледа молбата е районният съд по местожителството на ответника. Съдът е задължен да се произнесе служебно по въпросите за вината за разстройството на брака, както и относно упражняването на родителските права, личните отношения и издръжката на децата, родени от брака, както и имуществените отношения между съпрузите, ползването на семейното жилище, издръжката между съпрузите и фамилното име на съпруг. Тези правила се прилагат, ако страните не са сключили брачен договор, който да урежда горепосочените отношения при развод.

При развода по исков ред съпрузите могат да заявят, че са постигнали споразумение, в което са задължени да уредят въпросите относно упражняването на родителските права, личните отношения и издръжката на децата, родени от брака, както и имуществените отношения помежду

си, ползването на семейното жилище, издръжката между съпрузите и фамилното име на съпруг. Съдът се произнася по въпроса за вината, само ако има изрично искане от страната или страните по делото, но е задължен да установи наличието на основанията за прекратяване на брака - дълбоко и непоправимо разстройство.

2 Какви са основанията за развод?

При развод по взаимно съгласие:

Основание за постановяване на решение за допускане на развод по взаимно съгласие е заявеното от съпрузите сериозно и непоколебимо взаимно съгласие на съпрузите за прекратяване на брака. Съдът не изследва мотивите на съпрузите за прекратяване на брака.

При развода по исков ред:

Основание за постановяване на решение за допускане на развод по исков ред е наличието на дълбоко и непоправимо разстройство на брака.

Понятието „дълбоко и непоправимо разстройство на брака“ няма легална дефиниция. Съгласно правната теория и тълкувателната практика на ВКС, дълбоко и непоправимо разстройство на брака е налице, когато брачната връзка съществува формално, но е напълно опразнена от дължимото според морала и закона съдържание. Дълбокото и непоправимо разстройство на брака е обективно състояние, което следва да бъде установено във всеки отделен случай. Допустими са всички доказателствени средства, включително гласни доказателства. Няма законодателно уредени абсолютни предпоставки за дълбоко и непоправимо разстройство на брака. Съдебната практика приема, че такива са изневярата, дългата фактическа раздяла, пианство и злоупотреба с други упойващи средства, физически и морален тормоз, трайно неполагане на грижи за семейството и др., като изброяването не е изчерпателно. С приемане на новия Семейен кодекс отпадна задължението на съда да се произнесе служебно по въпросите за вината за разстройството на брака, с изключение на случаите, в които страната или страните са поискали изрично произнасяне по този въпрос. Въпреки горното, при липса на споразумение въпроса за вината продължава да е определящ за произнасянето по въпросите относно упражняването на родителските права, личните отношения и издръжката на децата, родени от брака, както и за ползването на семейното жилище.

3 Какви са правните последици от развода за:

3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)

След развода съдът може да възстанови предбрачното име на единия съпруг.

3.2 подялбата на имуществото на съпрузите

С новият Семейен кодекс се уреждат няколко възможни режима на собственост между съпрузите по време на брака: законов режим на общност; законов режим на разделност; и договорен режим.

1. Съпругеска имуществена общност е бездялова съсобственост върху придобитите по време на брака вещи, включително паричните влогове. Последните принадлежат общо на двамата съпрузи независимо от това, на чие име са придобити, в случай че са придобити в резултат на съвместен принос на двамата съпрузи. Съвместният принос на съпрузите може да се изрази във влягането на средства и труд, в грижи за децата и работа в домакинството и се предполага до доказване на противното.

Лично имущество на всеки от съпрузите са вещите, придобити преди брака, както и придобитите през време на брака по наследство и по дарение. Лични са движимите вещи, придобити от единия съпруг през време на брака, които му служат за обикновено лично ползване или за упражняване на професия.

След развода съпругеската имуществена общност се трансформира в обикновена съсобственост.

2. законов режим на разделност:

Правата, придобити от всеки от съпрузите по време на брака, са негово лично притежание, но при прекратяване на брака по исков ред всеки съпруг има право да получи част от стойността на придобитото от другия по време на брака, доколкото е допринесъл с труд, със средствата си, с грижа за децата, с работа в домакинството или по друг начин. Разходите за задоволяване на нуждите на семейството се поемат от двамата съпрузи; за задължения, поети за текущите нужди на семейството, съпрузите отговарят солидарно.

3. договорен режим;

С новият Семейен кодекс се урежда новата за българското право възможност съпрузите да сключат брачен договор. Брачен договор може да бъде сключен от съпрузите и по време на брака. Брачният договор съдържа уговорки само относно имуществените отношения между страните като: правата на страните върху имуществото, което се придобива по време на брака; правата на страните върху притежаваното от тях имущество преди брака; начините на управление и разпореждане с имуществото, включително и със семейното жилище; участието на страните в разходите и задълженията; имуществените последици при развод; издръжката на съпрузите по време на брака, както и при развод; издръжката на децата от брака. Не е допустима уговорка предбрачно имущество на една от страните да стане съпругеска имуществена общност. Брачният договор не може да съдържа разпореждания за случай на смърт, освен относно разпорежданията относно дяловете на съпрузите при прекратяване на уговорена съпругеска имуществена общност. За неуредените с брачния договор имуществени отношения се прилага законовият режим на общност.

Независимо от избора на режим при разпореждане със семейното жилище се прилага общия режим, т.е. когато семейното жилище е лична собственост на единия съпруг, разпорежданията се извършват със съгласието на другия, ако двамата съпрузи нямат друго жилище - обща собственост или лична собственост на всеки един от тях. Когато липсва съгласие, разпореждането се извършва с разрешение на районния съдия, ако се установи, че не е във вреда на не навършилите пълнолетие деца и на семейството. При допускане на развода, когато семейното жилище не може да се ползва поотделно от двамата съпрузи, съдът предоставя ползването му на единия от тях, ако той е поискал това и има жилищна нужда. Когато от брака има ненавършили пълнолетие деца, съдът служебно се произнася за ползването на семейното жилище, като съдът може да предостави ползването му на съпруга, на когото е предоставено упражняването на родителските права, докато ги упражнява.

След развода бившите съпрузи престават да бъдат законни наследници един на друг и губят всички изгоди, произтичащи от разпорежданията в случай на смърт, направени преди това. След развода даренията на имущества със значителна стойност, направени във връзка или през време на брака на единия съпруг от другия съпруг или от негови близки, могат да бъдат отменени, освен ако отмяната противоречи на морала. Искът за отмяна на дарението, може да се предяви до изтичане на една година от развода.

Законовият режим на общност се прилага, когато встъпващите в брак не са избрали режим на имуществените си отношения, както и ако са непълнолетни или ограничено запрети. Режимът на имуществените отношения се регистрира в Регистър на имуществените отношения на съпрузите. Режимът на имуществените отношения може да бъде променен по време на брака. Промяната се отбелязва в акта за сключване на граждански брак и в регистъра. Брачните договори и приложимият законов режим се регистрират в централен електронен регистър към Агенцията по вписванията. Регистърът е публичен. При сделка между единия или двамата съпрузи с трето лице, когато в регистъра няма вписан режим на имуществени отношения, се прилага законовият режим на общност.

3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите

Легалният термин, възприет в българското законодателство е „упражняване на родителски права“.

С решението за прекратяване на брака с развод, съдът задължително се произнася по въпросите относно упражняването на родителските права, личните отношения и издръжката на децата, родени от брака, както и за ползването на семейното жилище, при което се взема предвид интереса на децата. Съдът решава на кого от съпрузите се предоставя упражняването на родителските права, определя мерките относно упражняването на тези права и относно личните отношения между децата и родителите и издръжката на децата. При определяне на родителя, на когото се предоставя упражняването на родителските права, съдът преценява всички обстоятелства с оглед интересите на децата, изслушва родителите и децата, ако са навършили десет години.

3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?

Съгласно чл.83 от Семейния кодекс право на издръжка има само невинният за развода съпруг, като издръжката се дължи най-много до три години от прекратяването на брака, ако страните не са уговорили по-голям срок. Съдът може да продължи тези срокове, ако получаващият издръжката бивш съпруг е в особено тежко състояние, а другият може да я дава без особени затруднения. Правото на издръжка на бившия съпруг се прекратява, когато той встъпи в брак. Случаите на уговаряне или присъждане на издръжка на бивш съпруг са изключително редки в практиката на съдилищата.

4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?

Институтът на съдебната раздяла не съществува в действащото българско законодателство.

Фактическата раздяла на съпрузите е термин, с който съдебната практика означава единствено фактическо положение, при което съпрузите не живеят заедно и не споделят едно домакинство и не съпада със значението на термина „съдебна раздяла“

5 Какви са условията за законна раздяла?

Виж т.4

6 Какви са правните последици от законната раздяла?

Виж т.4

7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?

Терминът, който се използва в действащото българско законодателство е „унищожаване на брака“. Унищожаването на брака е един от способите за прекратяване на брака. Унищожаемият брак поражда всички правни последици на валидния брак до прекратяването му по съдебен ред.

Унищожаването на брака може да стане единствено по съдебен ред, никой не може да се позовава на унищожаемостта на брака докато тя не бъде постановена от съда.

8 Какви са условията за унищожаване на брака?

Предпоставка за унищожаемост на брака е единият от съпрузите да е лице, което:

при сключването на брака е на възраст под осемнадесет години;

вече е свързано с друг брак;

е поставено под пълно запрещение или страда от душевна болест или слабоумие, които са основание за поставянето му под пълно запрещение;

страда от болест, представляваща сериозна опасност за живота или здравето на поколението или на другия съпруг, освен ако болестта е опасна само за другия съпруг и той знае за нея;

е роднина по права линия на другия съпруг;

е брат и сестра, техните деца и други роднини по съребрена линия до четвърта степен включително на другия съпруг;

е осиновител или е осиновен от другия съпруг;

е било принудено да го сключи чрез заплашване с тежка и предстояща опасност за неговия или на негови близки живот, здраве или чест.

9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?

В зависимост от порока на брака, иск за унищожаване на брака може да се предяви от съпруга, по отношение на който е налице порока ; както и от прокурора и от съпруга от първия брак или от прокурора, наред със съпруга. Активно легитимирани лица, както и сроковете, в които може да се иска унищожаване са изрично и изчерпателно уредени в чл.97 от Семейния кодекс.

Последиците от унищожаването на брака са идентични с последиците на развода за личните и имуществените отношения между съпрузите, както и за отношенията между тях и децата . Недобросъвестността при унищожаване на брака има значението на вината при развода. Заченатите или родените през време на унищожения брак деца се считат за брачни и за тях важи предположението за бащинство.

10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способности за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?

Единственият способ за прекратяване на брак чрез развод е с иск или с молба пред съд.

В случай, че страните се насочат към медиация, делото се спира.

11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?

Исковете за развод по вина и за унищожаване на брака са родово подсъдни на районните съдилища като първа инстанция. Същите съдилища разглеждат и молбите за развод по взаимно съгласие на съпрузите. Исковете следва да бъдат предявени пред съда по местожителството на ответника. Съдът не следи служебно за спазването на местната подсъдност, но е задължен да изпрати делото на компетентния съд при възражение от ответника, направено най-късно в срока за отговора на исковата молба.

По брачни дела не се постановява неприсъствено решение.

12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?

Страните по делото могат да получат правна помощ при общите условия за предоставяне на правна помощ, уредени в Закона за правната помощ.

13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?

Решението, с което се допуска развод по взаимно съгласие, не подлежи на обжалване.

Решенията по искове за унищожаване на брака и искове за развод подлежат на обжалване с въззивна жалба пред окръжните съдилища в двуседмичен срок от връчването им на страната. Решението за развод влиза в сила, дори да е обжалвано само в частта относно вината.

14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавна членка решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?

Прилага се Регламент №2201/2003 на Съвета на ЕС – чл.621 от Гражданско процесуалния кодекс. Родово компетентен е окръжният съд по постоянния адрес на насрещната страна, а ако последната няма постоянен адрес на територията на Република България - по местожителството на заинтересованата страна, а когато и заинтересованата страна няма местожителство в Република България - пред Софийски градски съд.

15 Към кой съд следва да се обърне, за да се противопоставя на признаването на решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

Прилага се Регламент №2201/2003 на Съвета на ЕС – чл.622 и чл.623 от Гражданско процесуалния кодекс .

Страната, която се противопоставя на признаването на решението, може да обжалва разпореждането за признаване, съответно за допускане на изпълнението. Разпореждането подлежи на въззивно обжалване пред Софийския апелативен съд. Решението на Софийския апелативен съд подлежи на касационно обжалване пред Върховния касационен съд.

16 Кой е приложимият закон при бракоразводни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда делото, или са граждани на различни държави?

По отношение на унищожаването на брака се прилага правото, което е било приложимо към условията за сключване на брака.

Личните отношения между съпрузи се уреждат от тяхното общо отечествено право, а когато съпрузите са с различно гражданство се уреждат от правото на държавата, в която е тяхното общо обичайно местопребиваване, а когато такова не е налице - от правото на държавата, с която и двамата съпрузи общо са в най-тесна връзка.

Имуществените отношения между съпрузи се уреждат от правото, приложимо към техните лични отношения.

Разводът между съпрузи с еднакво чуждо гражданство се урежда от правото на държавата, чиито граждани са те при подаване на молбата за развод. Разводът между съпрузи с различно гражданство се урежда от правото на държавата, в която се намира тяхното общо обичайно местопребиваване към момента на подаване на молбата за развод. Когато съпрузите нямат общо обичайно местопребиваване, прилага се българското право.

Последна актуализация: 21/09/2014

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Развод - Чешка република

1 Какви са условията за получаване на развод?

Решението за допускане на развод се взема от съда на основата на молба, подадена от един от съпрузите. В хода на производството съдът установява дали има основания за развод или не, т.е. дали бракът е непоправимо разстроен и какви са причините за това разстройство.

Бракът автоматично се счита за непоправимо разстроен, ако е продължил най-малко една година, съпрузите не живеят заедно най-малко от шест месеца и другият съпруг поддържа молбата за развод. Съдът допуска развод без да установява причините за разстройството на брака, ако прецени, че твърденията на съпрузите относно разстройството на брака са идентични и техните намерения за развода са достоверни и съпрузите представят:

окончателно съдебно решение, с което се одобрява споразумението за упражняване на родителските права и регламентиране на личните отношения с ненавършило пълнолетие дете, което не е придобило пълна правна дееспособност, за периода след развода;

писмено споразумение с официално заверени подписи, с което се уреждат финансовите въпроси и правата и задълженията във връзка с тяхното общо жилище, както и всяко задължение за плащане на издръжка за периода след развода.

Когато съпрузите имат ненавършило пълнолетие дете, развод не се допуска, ако специални причини налагат това, тъй като е срещу интересите на детето (например физическо или умствено увреждане). Развод не се допуска до влизането в сила на окончателно съдебно решение относно упражняване на родителските права и регламентиране на личните отношения с ненавършило пълнолетие дете за периода след развода.

Когато съпругът, който не е бил основната причина за разстройството на брака чрез нарушаване на брачните задължения, не е съгласен с молбата за развод и би бил сериозно засегнат от развода, съдът отхвърля молбата за развод, ако извънредни обстоятелства сочат, че бракът следва да бъде запазен. Когато обаче съпрузите не са живели заедно в продължение на най-малко три години, съдът допуска развод, ако бракът е разстроен.

2 Какви са основанията за развод?

Основанията за развод са дълбоко, трайно и непоправимо разстройство на брака, при което от съпрузите не може да се очаква, че са в състояние да заживеят отново заедно.

3 Какви са правните последици от развода за:

3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)

Съпругът, който е бил приел фамилното име на другия съпруг, може да изпрати уведомление до регистъра в срок до шест месеца, след като решението за развод стане окончателно, че той/тя желае да върне своето предбрачно фамилно име или че той/тя вече няма да използва фамилното име на другия съпруг в допълнение към своето предбрачно фамилно име.

3.2 подялбата на имуществото на съпрузите

При развод съвместното имущество престава да бъде съвместна собственост на съпрузите.

Ако съвместното имущество е ликвидирано, унищожено или размерът му е намален, предишните общи задължения и права се прекратяват чрез съдебно уреждане на въпроса. Споразумението за уреждане на подялбата трябва да бъде в писмен вид, ако е било сключено по време на брака или ако обектът на подялбата е от такова естество, за което договорът за прехвърляне на собствеността също трябва да бъде оформен като писмено споразумение. Ако съпрузите не постигнат споразумение относно подялбата на тяхната обща собственост, съдът извършва подялбата на общото имущество по искане на един от съпрузите. При уреждане на подялбата на общата собственост, съдът изхожда от допускането, че съпрузите имат равни дялове в активите, съставляващи тяхната съвместната собственост. Всеки съпруг има право да поиска възстановяване на собствения му принос към съвместната собственост и е длъжен да изплати обратно всичко, което е заплатено от съвместната собственост за неговите или нейните собствени активи. При подялбата вниманието се насочва главно върху нуждите на зависимите деца, доколкото всеки от съпрузите е полагал грижи за семейството (особено как са се грижили за децата и за семейното жилище), както и техния принос за придобиването и поддържането на стойността на активите, съставляващи тяхната съвместна собственост.

Ако в срок до три години от развода не бъде сключено споразумение за подялба на имуществото или не бъде подадена молба за уреждане по съдебен ред, се счита, че движимите материални активи принадлежат на лицето, което ги използва като собственик изключително за неговите или нейните собствени нужди, за нуждите на неговото или нейното семейство или за нуждите на неговото или нейното домакинство. Останалите движими и недвижими материални активи се считат за съвместна собственост, като всеки съсобственик има равен дял. Същото важи и за други имуществени права, вземания и дългове.

3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите

Преди да се допусне развод между родителите на ненавършило пълнолетие дете, което не е придобило пълна правна дееспособност, съдът определя правата и отговорностите на съпрузите по отношение на детето за периода след развода. По-специално съдът определя съпруга, който ще упражнява родителските права по отношение на детето, и начина, по който всеки от родителите ще участва в издръжката на детето.

3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?

Разведенният съпруг е задължен да издържа другия разведен съпруг, който/която не е в състояние да се издържа сам или сама, когато тази неспособност е породена от брака или е свързана с него. При определяне на издръжката се вземат предвид факторите: възраст, здравословно състояние към момента на развода и грижите за родените от брака деца. Ако двойката не постигне споразумение относно размера на издръжката, съдът взема решение въз основа на предложение от страна на един от съпрузите. Тази издръжка може да се изплаща като еднократна сума или на вноски.

Когато не е постигнато споразумение относно издръжката от страна на съпрузите или разведената двойка, съдът може да определи издръжка въз основа на предложението на съпруга, който не е бил основната причина за разстройството на брака и който е претърпял сериозни вреди в резултат на развода, но за период от най-много три години след развода.

Правото на издръжка се прекратява, ако правоимащият съпруг сключи нов брак или се обвърже в регистрирано партньорство.

4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?

В Чешката република законна раздяла не съществува.

5 Какви са условията за законна раздяла?

Вж. въпрос 4.

6 Какви са правните последици от законната раздяла?

Вж. въпрос 4.

7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?

Съдът унищожава брака дори без да е подадена молба, ако е бил сключен с мъж или жена, който/която вече е бил/а женен/омъжена, с лице, което преди това е сключило регистрирано партньорство или друг подобен съюз в чужбина, ако въпросният брак, партньорство или друг подобен съюз все още съществува, или между възходящ и низходящ, между братя и сестри или между лица, свързани чрез осиновяване.

Съдът унищожава брака по молба на един от съпрузите, чието съгласие за сключване на брака е било получено по принуда, което включва използването на насилие или заплахи за насилие, или чието съгласие за сключване на брака е резултат просто от грешка, касаеща самоличността на бъдещия съпруг или естеството на брачните преговори. Молбата трябва да бъде подадена в срок до една година след първия ден, в който съпругът е можел да направи това с оглед на обстоятелствата или в който той/тя е научил/а за действителното положение. Съдът унищожава брак и по молба на лице, което има законен интерес от това, ако бракът е бил сключен въпреки наличието на законова пречка (например непълнолетие, недееспособност за извършване на правни действия; това не важи в случай на ограничена правна дееспособност).

Бракът е недействителен, ако за поне едно от лицата, които възнамеряват да сключат брака, условията, които трябва да бъдат изпълнени безусловно, не са били спазени, що се касае до съгласието за брака, брачната церемония или в тази връзка.

8 Какви са условията за унищожаване на брака?

Вж. въпрос 7.

9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?

Брак, който бъде унищожен от съда, се счита, че поначало не е бил сключван (*ex tunc*). До момента, в който съдът обяви брака за недействителен обаче, той се счита за действителен. Разпоредбите, които уреждат правата и отговорностите на съпрузите по отношение на техните деца и имущество след унищожаването на брака, са същите като тези в случай на развод. Унищожаването на брака означава, че всяко заявление, направено от предполагаемите съпрузи и свързано с тяхното фамилно име, също се счита за недействително. И двамата съпрузи впоследствие връщат своите предбрачни фамилни имена и нямат право на избор по отношение на фамилното си име. След унищожаването на брака фамилните имена на всички деца остават непроменени. Презумпцията за бащинство се отнася до съпруга на майката дори след унищожаването на брака.

10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способи за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?

Предлагат се различни услуги за консултиране по семейни, брачни и междуличностни отношения. Друга възможност е медиацията. Допълнителна информация има на уебсайта на Асоциацията на медиаторите на Чешката република и Асоциацията на брачните и семейните консултанти на Чешката република — вж. връзките по-долу. Прекратяването на брака чрез развод обаче може да настъпи единствено след окончателното влизане в сила на постановеното от съда условно решение.

11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?

Иск за завеждане на дело за развод и иск за унищожаване на брак се подават в районния съд за района по последното общо местожителство на семейната двойка в Чешката република, при условие че поне единият от съпрузите е с местожителство в района, където съдът е компетентен. Ако няма такъв съд, компетентен е съдът от системата на обикновените съдилища, където е съпругът, подал иска за делото за развод. Към обикновените съдилища за физическо лице спада районният съд за района по местожителство на въпросното лице, а ако той/тя няма местожителство, районът, в който той/тя пребивава. „Местожителство“ означава мястото, на което лицето живее с намерение да остане там за постоянно (може също така да има няколко такива места, затова всичките съответни съдилища могат да се считат за обикновени съдилища). За повече подробности вж. информацията за компетентността на съдилищата.

Молбата трябва да бъде в писмен вид, трябва изрично да е посочено към кой съд е отправена и кой я подава, както и ясно да бъдат определени страните (пълното име, фамилия, идентификационен рожден номер или дата на раждане, адрес по постоянно местожителство или пощенски адрес) и бракът, за който се отнася (кога бракът е сключен и обстоятелствата, хронология на измененията и причините за неговото разстройство). Молбата трябва да бъде подписана и да бъде поставена дата. В случай на молба, при която и двамата съпрузи са дали съгласието си за развода, тя трябва да бъде подписана и от двамата съпрузи. Фактите, които се посочват в молбата, трябва да бъдат подкрепени от документни доказателства.

12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?

По принцип страните нямат право на компенсация за покриване на разходите по дело за развод, унищожаване на брака или постановяване на решение дали бракът е недействителен или не. Съдът може да постанови компенсирането на тези разходи или част от тях, ако обстоятелствата по случая или положението на страните оправдават това. При подаване на молба, председателят на съдебния състав може да предостави на дадена страна пълно или частично освобождаване от съдебните такси, при условие че това е оправдано предвид положението на страната и не се касае за искане без уважителни причини, определено напрасно искане или възпрепятстване на някакво право. Ако това е необходимо с оглед на защитата на интересите на дадена страна по делото, страната може да поиска също така от съда да ѝ бъде назначен съдебен защитник (адвокат). Съдът може да назначи съдебен защитник и преди откриване на производството по делото, но страната трябва да отговаря на условията за освобождаване от съдебни такси. Страната трябва да предостави доказателство на съда за своето социално положение, доход и.

Ако са изпълнени изискванията, определени в Закона за адвокатите, може да се подаде молба също така към чешката адвокатска колегия за предоставяне на правни услуги от съдебен защитник безплатно или с намаление на таксата.

13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?

Решението за развод или за унищожаване на брака може да бъде обжалвано в срок до петнадесет дни от получаването на препис на съдебното решение. Жалбата се подава в писмен вид в съда, срещу който е отправена. Ако бъде постановено коригиращо решение по отношение на първоначалното решение, срокът започва да тече отново, считано от датата, на която коригиращото решение влезе в законна сила. Жалбата също се счита за подадена навреме, дори ако бъде получена след изтичането на петнадесетдневния срок, когато жалбоподателят е действал на база на неточни указания, дадени от съда по отношение на жалбата. Обжалване не се допуска, ако е подадена съвместна молба за развод.

14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавата членка решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?

Ако **решението, постановено в друга държава — членка на ЕС** (с изключение на Дания), **попада във времевия обхват на Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета** („Брюксел II bis“), то се признава без специални процесуални действия. Службата по регистрация просто взема под внимание решението и автоматично прави допълнителен запис в съответния регистър при представяне на нужните документи, т.е. окончателното решение за развод, законна раздяла или унищожаване на брака на съда в друга държава — членка на ЕС, или заверено негово копие, придружено от официален превод на чешки език и удостоверение, посочено в член 39 от Регламент „Брюксел II bis“ (или член 33 от „Брюксел II bis“). Съдилищата, които са постановили решението за развод, законна раздяла или унищожаване на брака, издават удостоверение по искане на страна по делото. Изискването за представяне на това удостоверение може да бъде отменено, ако всички факти, които в противен случай щяха да бъдат включени в удостоверението, са посочени в самото решение или в други представени документи (например ако представеното решение е обозначено като окончателно).

Заинтересованата страна обаче може да подаде искане към компетентния районен съд за постановяване решението да бъде или да не бъде признато, например ако е необходимо да се изясни дали бракът съществува или не (член 21, параграф 3 от Регламент „Брюксел II bis“). В такъв случай обаче това обстоятелство засяга само правото на заинтересованата страна, без да е задължение. Подобен вид съдебно решение не се изисква за обичайното вписване в регистъра.

Ако **решението е издадено в друга държава — членка на ЕС, преди 1 май 2004 г. и поне една от страните по делото е гражданин на Чешката република**, решенията по брачни въпроси се признават въз основа на специално решение на Върховния съд на Чешката република. Чуждестранни решения, обозначени като окончателни, или други изисквани документи (например удостоверение за брак) се представят пред Върховния съд на Чешката република, заедно с официален превод на чешки език и съответното по-високо равнище на удостоверяване (пълно легализиране, апостил), освен ако в международен договор е предвидено друго. Допълнителна информация за тези процедури е дадена на уебсайта на Върховния съд на Чешката република — вж. връзката по-долу.

Някои **двустранни споразумения за правна помощ**, които са обвързващи за Чешката република (това са споразумения със Словакия, Унгария и Полша), съдържат разпоредби за признаване на съдебни решения по въпроси, различни от имуществени, издадени от органите на другата страна (което включва също така решения за развод/законна раздяла/унищожаване), които се признават в Чешката република без специални процесуални действия и просто се вземат под внимание от Службата по регистрация. В такива случаи Службата по регистрация прави допълнителен запис в регистъра след представянето на чуждестранно съдебно решение, обозначено като окончателно, придружено от официален превод на чешки език и съответното по-високо равнище на удостоверяване (пълно легализиране, апостил), освен ако в международен договор е предвидено друго. Ясно е, че горепосочената процедура се прилага само в случаи, в които решението е постановено преди 1 май 2004 г. В противен случай се прилага процедурата, предвидена в Регламент „Брюксел II bis“ — вж. по-горе.

Чешката република е подписала **Конвенцията за признаване на разводите и законната раздяла** (Хага, 1 юни 1970 г.). Ако съдебното решение отговаря на предвидените в споменатата конвенция условия, в Чешката република е въведена практика, според която не е нужно да се завежда специално дело за признаване пред Върховния съд на Чешката република, при условие че съдебното решение е влязло в сила след 11 юли 1976 г., т.е. деня, в който Хагската конвенция е влязла в сила за Чешката република. Чуждестранно съдебно решение, обозначено като окончателно, се представя в Службата по регистрация, придружено от официален превод на чешки език и съответното по-високо равнище на удостоверяване (пълно легализиране, апостил), освен ако в международен договор е определено друго.

15 Към кой съд следва да се обърне, за да се противопоставя на признаването на решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

Оспорването на решение може да се извърши на основанията, посочени в член 22 от Регламент „Брюксел II bis“. В такъв случай може да се подаде искане до местния компетентен районен съд, който се явява съд от системата на обикновените съдилища за физическото лице, срещу което е насочена молбата.

Автоматичното признаване на решение от Службата по регистрация в съответствие с дадено двустранно споразумение или Конвенцията за признаване на разводите и законната раздяла (Хага, 1 юни 1970 г.) може да бъде избегнат с административно производство, като има вариант да се подаде последваща жалба до компетентния регионален съд според административната съдебна система.

Признаването на решение от Върховния съд на Чешката република не може да се обжалва.

16 Кой е приложимият закон при бракоразводни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда делото, или са граждани на различни държави?

В Чешката република прекратяването на брака с развод се урежда от законодателството на държавата, на която съпрузите са били граждани към момента на откриване на делото за развод. Ако съпрузите са граждани на различни държави, прекратяването на брака чрез развод се урежда от законодателството на държавата по обичайното местожителство на двамата съпрузи или, в противен случай, от чешката правна система.

Ако по отношение на развода е компетентна чуждестранна правна система, според която не се допуска прекратяване на брака с развод или само при извънредно трудни обстоятелства, и при условие че поне единият от съпрузите е има обичайно местожителство в Чешката република, тогава се прилага чешкото право.

Свързани връзки

[↗ Асоциация на медиаторите на Чешката република,](#)

[↗ Асоциация на брачните и семейни консултанти на Чешката република,](#)

[↗ Върховен съд на Чешката република – признаване на чуждестранни съдебни решения](#)

Последна актуализация: 17/09/2019

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [et](#) е била наскоро променена. Езиковата версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.
Моля, имайте предвид, че версиите на следните езици вече са преведени.

Развод - Естония

1 Какви са условията за получаване на развод?

Развод може да се обяви от служба по гражданското състояние или от нотариус по споразумение между съпрузите, въз основа на обща писмена молба, или от съда, въз основа на иск, предявен от единия съпруг срещу другия. Последният сценарий се прилага, ако съпрузите имат разногласия относно развода или обстоятелствата, свързани с него, или ако службата по гражданското състояние не е компетентна да обяви развод.

2 Какви са основанията за развод?

Служба по гражданското състояние или нотариус може да обяви развод по споразумение между съпрузите въз основа на обща писмена молба, ако и двамата съпрузи живеят в Естония.

Развод може да бъде обявен от съда въз основа на иск, предявен от единия от съпрузите срещу другия.

3 Какви са правните последици от развода за:

3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)

Разводът не засяга личните взаимоотношения между съпрузите. При развод след подаване на молба съдът или службата по гражданското състояние може да възстанови предбрачното име на лицето; в противен случай се запазва фамилното име, придобито при сключване на брака.

3.2 подялбата на имуществото на съпрузите

При развод имуществото на съпрузите се разделя съобразно приложимия за тях режим на имуществени отношения. При наличие на съпрузеска имуществена общност по правило съгласно разпоредбите за прекратяване на съпрузеската имуществена общност имуществото се разделя на равни дялове. Общото имущество на съпрузите се определя към момента на прекратяване на режима на имуществените отношения. Съпрузите не са задължени да поделят имуществото си при развод. До подялбата на общото имущество те съвместно упражняват правата и изпълняват задълженията, свързани с това имущество. Освен това съпрузите имат право да владеят съвместно всички вещи, представляващи част от общото имущество. При прекратяване на режим на имуществена разделност се установяват стойността на придобитото от всеки съпруг по време на брака и размерът на съответната част, която всеки от тях има право да получи съобразно своя принос.

Ако при развод съпрузите желаят да поделят имуществото си, това става съгласно избрания режим на имуществени отношения или съгласно споразумение за имуществени отношения. Ако съпрузите са подписали споразумение за имуществени отношения, то се прекратява в момента на развода. При прекратяване на споразумението за имуществени отношения в случай на развод, всички права и задължения, произтичащи от това споразумение, се прекратяват. Имуществото се поделя съгласно споразумението за имуществени отношения.

3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите

Разводът като такъв не засяга родителската отговорност и родителите продължават да упражняват съвместно родителските права.

Като цяло родителите следва да се споразумеят за това с кого ще живее детето, кой ще участва в отглеждането му и до каква степен, както и при какви условия и за какъв период от време се осигурява издръжка. Месечната издръжка за едно дете не може да бъде по-малка от половината от определената от правителството на Естония минимална месечна работна заплата.

Ако родителите не желаят или нямат възможност да упражняват правото си на съвместно упражняване на родителските права, всеки родител има право да се обърне към съда за това, упражняването на родителските права да бъде частично или изцяло прехвърлено на него или на нея.

3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?

Бивш съпруг има право да получи издръжка:

- 1) до навършване на тригодишна възраст от детето, ако след развода бившият съпруг не може да издържа себе си поради грижите, които полага за детето на съпрузите;
- 2) ако след развода, бившият съпруг не може да издържа себе си, поради възрастта си или здравословното си състояние, както и ако към момента на развода има нужда от помощ, дължаща се на възрастта му или здравословното му състояние. Издръжката се изплаща за времето, през което се очаква лицето, имащо право на издръжка, да няма свои собствени приходи.

Бащата на детето е длъжен да осигури издръжка на майката на детето за осемте седмици, които предхождат, и дванадесетте седмици, които следват раждането на детето.

Съдът може да освободи бивш съпруг от задължението да осигури издръжка по предвидени от закона причини.

Бивш съпруг, който има право да получава издръжка, може да поиска единствено правното задължение за осигуряване на издръжка да се изпълни след предявяване на иска.

4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?

Съпрузите се считат за законно разделени, когато не споделят едно домакинство или нямат брачно съжителство, и поне единият от тях показва ясно, че не желае да го възстанови или създаде.

5 Какви са условията за законна раздяла?

Съпрузите живеят разделени.

6 Какви са правните последици от законната раздяла?

Ако съпрузите са законно разделени, всеки от съпрузите може:

- 1) да поиска от другия съпруг всички вещи, които са били използвани в интерес на семейството, ако съпругът има нужда от тях в неговото отделно домакинство и ако той или тя има законен интерес да продължи да ги използва. Всяко стандартно семейно обзавеждане на домакинството, което е съвместно притежание на съпрузите, се поделя между тях въз основа на принципа на справедливост. Като цяло двамата съпрузи могат да предявят иск за получаване на лични вещи, които са тяхна лична собственост. Всяко имущество, което е обща собственост (т.е. по-специално общата собственост на съпрузите), се поделя по справедлив начин и като се вземат предвид интересите на всеки един от съпрузите и на децата;
- 2) да поиска от другия съпруг да прехвърли семейното жилище или част от него за негова/нейна единствена употреба, ако това е необходимо, с цел да се избегнат големи лични конфликти. Въпреки че това следва да се основава на първо място на преференциалните права на собственика на жилището, то може също така да бъде предоставено за ползване на съпруга, който не е собственик, ако съдът намери това за необходимо, като вземе предвид средствата на двамата съпрузи и интересите на децата.

Ако съпрузите са законно разделени, всеки съпруг трябва да осигури издръжка, която е под формата на периодично изплащани парични суми, които трябва да покриват разходите, понесени от другия съпруг в интерес на семейството.

7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?

Унищожаване на брака означава, че бракът се счита за недействителен от самото му начало. Брак може да бъде унищожен единствено със съдебно решение.

8 Какви са условията за унищожаване на брака?

Унищожаването на брака може да се базира единствено на основанията за недействителност на брака, определени в Закона относно семейството (*perekkonnaseadus*), т.е. съдът може да постанови унищожаване на брака в рамките на исково производство, ако:

- 1) към момента на сключване на брака е било нарушено изискването относно минималната възраст за сключване на брак или дееспособност;
- 2) към момента на сключване на брака е била нарушена определената в закона забрана за сключване на брак;
- 3) към момента на сключване на брака са били нарушени определените в закона формални изисквания;
- 4) към момента на сключване на брака поне единият от съпрузите е имал временно психическо разстройство или не е бил в състояние да упражнява волята си поради друга причина;
- 5) бракът е бил сключен чрез измама или по принуда, включително чрез прикриване на здравословното състояние или други лични данни за единия съпруг, когато тези данни са от значение за валидността на брака;
- 6) ако някой от съпрузите не е възнамерявал да изпълнява произтичащите от статута на омъжена/женен задължения, а бракът е сключен поради други причини, по-конкретно с намерението да се получи разрешение за пребиваване в Естония (фиктивен брак).
- 7) съпрузите са от един и същи пол вследствие на промяна на пола, осъществена по време на брака.

Освен това, бракът се счита за недействителен, ако:

- 1) бракът е между лица от един и същи пол;
- 2) сключването на брака е потвърдено от лице, което няма компетентността на лице по гражданското състояние, или
- 3) едната от страните не е извила желание за сключването на брак.

9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?

При унищожаване на брака той се счита за недействителен от самото му начало. Лица, чийто брак е бил унищожен, вече нямат един към друг правата и задълженията, които произтичат от брака (включително произтичащите от всяко споразумение за имуществени отношения между съпрузите, което също се счита за невалидно).

Ако бракът се унищожава поради това, че един от бъдещите съпрузи е скрил от другия бъдещ съпруг обстоятелството, че вече е женен/омъжена или оказва влияние върху другия съпруг да сключи брак посредством измама или по принуда, съдът може да разпорежи лицето да плати издръжка на лицето, с което е сключило недействителен брак, като прилага правилата относно присъждане на издръжка на съпруг. По искане на страна, която е била принудена да встъпи в брак, съдът може да приложи разпоредбите, относно имуществените отношения по отношение на режима на имуществени отношения между страните (т.е. общото имущество на съпрузите).

Деца, които са родени в брак, който е унищожен, имат същите права и задължения, като децата, родени в брак, който е редовен.

10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способности за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?

Служба по гражданското състояние или нотариус може да обяви развод въз основа на споразумение между съпрузите. Правните последици от един развод (напр. подялба на съпругеска имуществена общност) могат да бъдат определени в споразумение между участващите съпрузи.

В случай че съпрузите имат разногласия относно обстоятелствата по развода, няма извънсъдебни средства за намиране на решение.

11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?

Молба за развод може да се подаде до:

- 1) службата по гражданското състояние по местопребиваване на един от съпрузите (ако и двамата съпрузи пребивават в Естония);
- 2) нотариус;
- 3) първоинстанционен съд, чиято компетентност обхваща местопребиваването на ответника (районен съд).

Молба за унищожаване на брака следва да се подаде пред съда по местопребиваване на ответника.

Развод се обявява от служба по гражданското състояние въз основа на обща лична писмена молба от съпрузите. В молбата съпрузите следва да потвърдят, че нямат разногласия по отношение на децата, подялбата на общото имущество или издръжката. Към молбите за развод следва да се прилага документ, който удостоверява брака. Ако поради основателни причини някой от съпрузите не може да се яви лично в службата по гражданското състояние, за да се подаде общата молба, той или тя може да подаде отделна молба, която е нотариално заверена. Документи, които са на чужд език, следва да бъдат представени в службата по гражданското състояние със съответния превод, заверен от нотариус, консулска служба или заклет преводач. Всеки документ, удостоверяващ брака, който е издаден в чужда държава, трябва да бъде легализиран, или да носи апостил, освен ако в международно споразумение не е предвидено друго.

Развод се обявява от нотариус въз основа на обща лична писмена молба от съпрузите. Към молбите за развод следва да се прилага документ, удостоверяващ брака. Ако поради основателни причини някой от съпрузите не може да се яви лично в службата по гражданското състояние, за да се подаде общата молба, той или тя може да подаде отделна молба, която е нотариално заверена. Документи, които са на чужд език, следва да бъдат представени в службата по гражданското състояние с превод, който е заверен от нотариус, консулска служба или заклет преводач. Всеки документ, удостоверяващ брака, който е издаден в чужда държава, трябва да бъде легализиран, или да носи апостил, освен ако в международно споразумение не е предвидено друго.

При брачни дела, по които се произнася естонски съд, искът се предявява пред съда, чиято компетентност обхваща общото местопребиваване на съпрузите или, ако няма такова място — пред съда, чиято компетентност обхваща местопребиваването на ответника. Ако местопребиваването на ответника не е в Естония, искът се предявява пред съда, чиято компетентност обхваща местопребиваването на малолетното или непълнолетното дете на страните, или ако няма малолетно или непълнолетното дете — пред съда, чиято компетентност обхваща местопребиваването на ищеца.

Когато пред съда се предявява иск за развод, законна раздяла или унищожаване на брака, исковата молба трябва да отговаря на формалните изисквания, определени в Гражданския процесуален кодекс (*tsiviilkohtumenetluse seadustik*), по отношение на гражданския иск. Исковата молба и всички други документарни доказателства следва да се представят в съда в писмен вид или в електронен формат, на естонски език, и да са във формат A4.

В исковата молба следва да се посочат името на съда, както и лични данни на жалбоподателя и ответника (съпрузи) и техните деца, и ясно изразената претенция на жалбоподателя. Освен това следва да се посочат фактическите обстоятелства, които са в основата на иска; ищецът следва също така да включи и представи всички доказателства, които притежава.

В допълнение към упоменатото по-горе, ако има подялба на общото имущество, в исковата молба следва да се посочи устройството и местоположението на имуществото, следва да се определи стойността на всички вещи на ищеца и трябва да се направи предложение за подялба на общото имущество. Ако съпрузите са подписали споразумение за имуществени отношения, то трябва да се приложи към исковата молба. Исковата молба трябва да бъде подписана от ищеца или от негов представител. Ако има представител, следва да се приложи документ за упълномощаване или друг документ, удостоверяващ пълномощията на представителя.

12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?

Ако поради финансовото си положение лицето, искащо правна помощ, не може да плати процесуалните разноски или може да плати само част от тях, или може да плати същите на няколко вноски, и ако има достатъчно основание да се счита, че намерението му да участва в производството ще бъде успешно, съдът може да го освободи от задължението му да плати напълно или частично процесуалните разноски и да остави плащането им да бъде поето от държавата.

13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?

Жалба срещу решение за развод, законна раздяла или унищожаване на брак може да бъде подадена съгласно общите разпоредби, регулиращи производството по обжалване, ако жалбоподателят разбере, че решението на първоинстанционния съд се основава на грешка в закона (например първоинстанционният съд е приложил неправилно законната разпоредба на материалното право или процесуалното право).

14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавата членка решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?

Съгласно Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета решение за развод, постановено в една държава членка, се признава автоматично в другите държави — членки на Европейския съюз (без Дания), без да се изисква специална процедура за това.

15 Към кой съд следва да се обърне, за да се противопоставя на признаването на решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

За да се оспори признаването на решение за развод, законна раздяла или унищожаване на брака, се сезира въззивния съд на държавата членка съгласно посоченото в списъка, публикуван в Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета.

В Естония тази функция се изпълнява от областния съд.

Процедурата и крайният срок за обжалване на съдебно решение ще бъдат определени в съдебното решение.

16 Кой е приложимият закон при бракоразводни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда делото, или са граждани на различни държави?

При развод се прилага законодателството на държавата, в която се намира общото местопребиваване на съпрузите. Ако съпрузите пребивават в различни държави, но имат едно и също гражданство, общите правни последици от брака се определят от законодателството на държавата, чиито граждани са те. Ако съпрузите пребивават в различни държави и имат различно гражданство, общите правни последици от брака се определят въз основа на законодателството на държавата на последното им общо местопребиваване, при условие че един от съпрузите пребивава в държавата. Ако въз основа на упоменатото по-горе не може да се определи законодателството, което се прилага по отношение на общите правни последици от брака, се прилага законодателството на държавата, с която съпрузите са имали най-силна връзка по какъвто и да е друг начин. Ако разводът не е разрешен съгласно упоменатото по-горе законодателство или е разрешен само при много строги условия, се прилага естонското законодателство, ако единият от съпрузите пребивава в Естония или притежава естонско гражданство, или ако той или тя са пребивавали в Естония, или са притежавали естонско гражданство към момента на сключване на брака.

Последна актуализация: 23/10/2017

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Развод - Ирландия

1 Какви са условията за получаване на развод?

Условията за получаване на развод са: единият от съпрузите да е с местожителство в Ирландия към датата на образуване на производството ИЛИ

единият от съпрузите да е бил с обичайно местопребиваване в Ирландия за непрекъснат период от една година, предхождащ въпросната дата. (член 39, алинея 1, букви а) и б) от [Закона за семейството \(развод\) от 1996 г.](#))

2 Какви са основанията за развод?

Съдът (окръжният съд (*Circuit Court*) и висшият съд (*High Court*) — член 38, алинея 1) трябва да бъде убеден, че:

към датата на образуване на производството съпрузите са живели разделено в продължение на период или периоди от общо поне четири години през последните пет години,

И

че няма основателни изгледи за помирение между съпрузите,

И

че по отношение на съпрузите и всички зависими членове на семейството са взети или ще бъдат взети такива мерки, каквито съдът счете за целесъобразни според обстоятелствата.

(член 5, алинея 1 от Закона)

3 Какви са правните последици от развода за:

3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)

Бракът, предмет на решението за допускане на развод, се разтрогва по силата на това решение и всеки от бившите съпрузи може да сключи нов брак — член 10, алинея 1.

3.2 подялбата на имуществото на съпрузите

При допускане на развода съдът може да издаде и т.нар. разпореждане за уреждане на имуществените отношения (*property adjustment order*) — член 14, алинея 1 от Закона — имуществото може да бъде продадено, разделено поравно или индивидуално или прехвърлено изцяло на името на една от страните.

3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите

При постановяване на решението за развод съдът може да разпорежи мерките, които счита за целесъобразни, за запазване на интересите на всеки зависим и ненавършил пълнолетие член на съответното семейство, за определяне на родителските права или правото на лични отношения с такъв член на семейството — член 5, алинея 2 от Закона. Интересите на детето са от първостепенно значение.

(За повече информация вж. информационния лист по тема „Родителска отговорност — Ирландия“).

3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?

При постановяване на решението за допускане на развод съдът може да определи и издръжка в полза на някой от съпрузите. Издръжката се прекратява при сключване на нов брак от съпруга, който я получава — член 13 от Закона.

Съдът може да издаде също така разпореждане за изплащане на част от пенсията на единия съпруг в полза на другия съпруг (*pension adjustment order*) — член 17 от Закона.

(За повече информация вж. информационния лист по тема „Искове за издръжка — Ирландия“).

4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?

Законната (съдебна) раздяла улеснява отчуждените съпрузи да устроят по нов начин живота си, като постоянно живеят разделено.

В решението за законна раздяла съдът, който го постановява, може да включи подробни допълнителни разпореждания, свързани с децата, плащанията на издръжка, капиталови плащания, пенсионните права, семейното жилище и друго имущество. С решението за законна раздяла бракът не се разтрогва. Поради това, ако отчуждените съпрузи, които получат решение за „законна раздяла“, пожелаят да сключат нов брак, първо трябва да получат решение за допускане на развод.

(Член 8 от [Закон за реформа на законната раздяла и семейното право от 1989 г. \(Judicial Separation and Family Law Reform Act\)](#))

5 Какви са условията за законна раздяла?

Всяко едно или повече от следните условия:

1. единият от съпрузите е нарушил съпружеската вярност;
2. неоправдано поведение и неоправдана жестокост от страна на единия съпруг;
3. изоставяне от съпруга в продължение на 1 година;
4. съпрузите са живели разделено в продължение на 1 година и двамата съпрузи са съгласни с подаването на иск за раздяла;
5. съпрузите са живели разделено в продължение на 3 години;
6. бракът е разтроен до степен, при която съдът да е убеден, че нормални брачни отношения не са налице поне от 1 година.

(Член 2 от [Закон за реформа на законната раздяла и семейното право от 1989 г.](#))

6 Какви са правните последици от законната раздяла?

Със законната раздяла се прекратява задължението за съжителство без бракът да се разтрогва. Съпругата може да продължи да използва името на своя съпруг.

От финансова гледна точка задължението да бъде издържан другия съпруг се запазва и може да бъде присъдена издръжка, макар да не може да се вземе под внимание евентуално произнасяне по вината. Както и при развода обаче, съдебното решение води до прекратяване и ликвидирание на брачните отношения.

Правата на наследяване се запазват, освен в случай на съпруг, с когото съпружеските отношения са прекратени изцяло по негова/нейна вина.

Страните могат да подадат молба до съда за отмяна на решението. Съдът отменя решението, ако е убеден, че е настъпило помирение и че страните възнамеряват да възстановят съжителството си.

Преобразуване на законната раздяла в развод:

По молба на единия от съпрузите съдебното решение за законна раздяла, може да бъде преобразувано *ipso jure* в развод, ако законната раздяла е продължила три години. В такъв случай съдията допуска развода и се произнася относно последиците от него.

Ако законната раздяла е била допусната въз основа на съвместен иск, тя може да бъде преобразувана в развод само със следваща съвместна молба.

7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?

Това означава, че се приема, че страните по унищожен брак никога не са били женени една за друга.

8 Какви са условията за унищожаване на брака?

Изисква се да е изпълнено едно от следните условия:

единият от съпрузите да е с местожителство в Ирландия към датата на образуване на производството,
единият от съпрузите да е бил с обичайно местопребиване в Ирландия в продължение на 1 година към посочената дата,
единият от съпрузите да е починал преди тази дата,
както и

да е бил с местожителство в Ирландия към момента на смъртта, или

да е бил с обичайно местопребиване в Ирландия в продължение на 1 година към тази дата.

9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?

Счита се, че бракът никога не е съществувал. Всяка от страните може да сключи нов брак. Страните нямат право на наследяване една спрямо друга, нито пък имат каквито и да било задължения за издръжка или подпомагане една спрямо друга. Всички деца, родени от двойката по време на брака, се считат за родени извън брак.

10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способности за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?

Възможно е финансови и имуществени въпроси, както и въпроси, касаещи зависимите деца, да бъдат решавани чрез медиация без да се сезира съда, но единствено съдът може да допусне законна раздяла или да постанови решение за развод.

11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?

Исковете за развод/законна раздяла/унищожаване на брак се разглеждат от окръжния съд (*Circuit Court*) или висшия съд (*High court*).

В окръжния съд производството за допускане на развод/законна раздяла се възбужда с подаване на искова молба (*civil bill*) в деловодството на съответния съд, а производството протича съгласно член 59, алинея 4 от Правилника на окръжните съдилища от 2001 г. (*Circuit Court Rules 2001*).

Във висшия съд производството за допускане на развод/законна раздяла се възбужда със специално повиквателно известие за явяване в съда (*Special Summons*), което се издава от Централната служба. Производството протича съгласно член 70А от Правилника на висшите съдилища (*Rules of the Superior Courts*) (S.1 № 343 от 1997 г.). Във висшия съд производството за унищожаване на брак се образува чрез подаването на молба в Централната служба и се разглежда по реда на член 70 от Правилника на висшите съдилища.

12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?

Да, чрез [Комисията за правна помощ](#), след оценка на имуществото.

13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?

Решението на висшия съд по жалба срещу решение на окръжен съд по производство за допускане на развод/законна раздяла/унищожаване на брак е окончателно и не подлежи на обжалване — член 39 от [Закон за съдилищата от 1936 г.](#)

Всички решения на висшия съд по дела за развод/законна раздяля/унищожаване на брак, разглеждани от висшия съд като първа инстанция, подлежат на обжалване през върховния съд (*Supreme Court*).

14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавата членка решение за развод/законна раздяля/унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?

За конкретната декларация следва да се обърнете към съда (окръжен или висш съд) в Ирландия, както е предвидено в член 29, алинея 1, букви г) и д) от [Закон за семейството от 1995 г. \(Family Law Act 1995\)](#). Окръжният съд се сезира чрез искова молба (*civil bill*). Висшият съд се сезира чрез специално повиквателно известие за явяване в съда (*Special Summons*).

15 Към кой съд следва да се обърне, за да се противопоставя на признаването на решение за развод/законна раздяля/унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

Поради конституционния статус на развода ирландските съдилища ще определят дали развод, който е допуснат в чужбина, може да бъде признат в Ирландия — т.е. компетентни са висшият или окръжният съд.

16 Кой е приложимият закон при бракоразводни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда делото, или са граждани на различни държави?

Условията за допускане на развод в Ирландия са посочени в член 38 от Закона за семейството (развод) от 1996 г.

Съпруг, който не живее в Ирландия или който не е ирландски гражданин, може да подаде молба за развод в Ирландия, ако отговаря на условията, изброени в член 39, алинея 1, букви а) и б) от Закона за семейството (развод) от 1996 г. В Ирландия компетентността на съда по дела за развод се основава на местожителството, а не на националността.

Връзки по темата

[Съдебна служба на Ирландия \(Courts Service Ireland\)](#)

[Oasis: информация относно публичните услуги](#)

Последна актуализация: 18/11/2019

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Развод - Гърция

1 Какви са условията за получаване на развод?

За развода е необходимо съдебно решение, което повече не може да бъде обжалвано (членове 1438 и сл. от Гражданския кодекс (*Αστικός Κώδικας*)).

Делата за развод са два типа:

Развод по взаимно съгласие (*συναίτητο διαζύγιο*) — съпрузите дават съгласието си за прекратяване на брака между тях чрез писмено споразумение, което се подписва от тях и от техните адвокати или само от техните адвокати, ако изрично са ги упълномощили да действат от тяхно име. Трябва да са изминали най-малко шест месеца от сключването на брака на двойката. Ако няма ненавършили пълнолетие деца, бракът се прекратява по извънсъдебен път, т.е. сключването на горепосоченото споразумение е достатъчно. Ако обаче има ненавършили пълнолетие деца, посоченото споразумение трябва да бъде придружено от друго писмено споразумение между съпрузите, с което се урежда упражняването на родителските права по отношение на децата и правото на лични отношения с тях. Всички тези споразумения се представят на компетентен едноличен първоинстанционен съд (*Μονομελές Πρωτοδικείο*), който одобрява споразуменията и обявява прекратяването на брака в рамките на охранително производство.

Развод по исков ред (*διαζύγιο κατ' αντιδικία*) — въз основа на посочени основания за разстройството на брака, единият от съпрузите предявява иск за прекратяване на брака пред първоинстанционен едноличен съд по съответното място или и двамата съпрузи предявяват иск поотделно.

2 Какви са основанията за развод?

Основанията за развод по исков ред са следните (член 1439 от Гражданския кодекс):

Налице е разстройство на брачната връзка, причинено от ответника или и от двамата съпрузи, до степен, при която с основание може да се очаква, че продължаването на брачната връзка би било неприемливо за ищеца. Случаите на двубрачие, изневяра, изоставяне на ищеца, посягателство върху живота на ищеца от страна на ответника или упражняването на домашно насилие от ответника върху ищеца, по презумпция се приемат като разстройство на брака, но ответникът може да се опита да ги обори.

Когато съпрузите са били разделени за непрекъснат период от най-малко две години, тогава е налице необорима презумпция за разстройство на брака и развод може да бъде поискан дори ако разстройството е било причинено от ищеца.

Ако единият от съпрузите е обявен за изчезнал и се счита за мъртъв, другият има право да поиска развод.

3 Какви са правните последици от развода за:

3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)

Когато бракът бъде прекратен с развод, съпрузите повече не са длъжни да живеят заедно и да вземат решения съвместно. Съпрузите, които са приели фамилното име на своя съпруг, обикновено връщат собственото си фамилно име, освен ако не желаят да запазят името на съпруга на основание, че са придобили професионална или артистична репутация с това име. Прекратява се всяка отговорност на съпрузите по изпълнение на техните взаимни задължения. Наличието на предишен брак отпада като пречка за сключването на брак. Сроковете, които временно са спрени по време на брака, когато единият съпруг е подал иск срещу другия, при прекратяване на брака отново започват да текат. С развода не се слага край на връзката по сватовство между кръвни роднини на единия съпруг и кръвни роднини на другия.

3.2 подялбата на имуществото на съпрузите

В случай на развод всеки от съпрузите има право да си върне движимото имущество, което му/й принадлежи или което се приема, че му/й принадлежи, дори когато в действителност е било използвано и от двамата съпрузи или само от другия съпруг, при условие че другият съпруг не опровергава презумпцията. Това важи дори ако въпросната вещ се счита за необходима на другия съпруг. Ако съпруг, в чието владение се намира дадена вещ, откаже да я предаде на собственика ѝ, собственикът може да предяви вещен иск, иск за възстановяване на владение или иск по Закона за задълженията. След прекратяването на брака съпругът, който е собственик на семейното жилище, може да предяви вещен иск или иск по Закона за задълженията срещу съпруга, който използва жилището. Съвместната собственост се прекратява с развода и всеки от съпрузите получава това, на което той/тя има право в съответствие с правилата за съвместната собственост и разпределяне на общото имущество. Когато дадена вещ е придобита от единия от съпрузите по време на брака, тогава другият съпруг има право да предяви иск за дял от нея.

3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите

Когато бракът е прекратен с развод, съдът може да постанови упражняването на родителската отговорност по един от следните начини:

- а) да предостави родителската отговорност или упражняването на родителските права на единия от родителите;
- б) да предостави родителската отговорност или упражняването на родителските права съвместно на двамата родители;
- в) да раздели родителската отговорност между двамата родители; или
- г) да предостави родителската отговорност на трета страна.

И след развода родителите остават задължени да издържат децата, които не са навършили пълнолетие и които нямат собствени доходи от работа или от тяхно собствено имущество или чийто собствен доход не е достатъчен за издръжката им. Това задължение се поделва от родителите или — в случай на спор — съдът взема решението.

3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?

Когато бракът се прекратява с развод, бившият съпруг, който не може да се издържа самостоятелно от своя собствен доход или имущество, има право да поиска издръжка от другия съпруг:

ако към момента на постановяването на развода възрастта или здравословното състояние на съпруга, който е предявил иска, са такива, че от него/нея не може да се изисква да започне или да продължи да извършва подходяща работа, за да се издържа;

ако съпругът, който е предявил иска, се грижи за ненавършило пълнолетие лице и по този начин не може да извършва подходяща работа;

ако съпругът, който е предявил иска, не може да намери подходяща редовна работа или има нужда от професионално обучение; във всеки от тези случаи правото на издръжка продължава най-много три години, считано от момента на постановяване на развода; или

във всеки друг случай, когато присъждането на издръжка е необходимо по справедливост към момента на постановяване на развода.

Издържката може да бъде отказана или ограничена по основателни причини, особено ако бракът е бил краткотраен или ако съпругът, който има право на издръжка, носи вината за развода или по своя воля е причинил своята бедност. Правото на издръжка се прекратява, ако правоимащото лице сключи нов брак или съжителства с друго лице. Правото на издръжка не се прекратява, ако съпругът, който е задължен да плаща, почине. То обаче се прекратява, ако лицето, което има право да получава плащане, почине, освен ако правото не се отнася за минал период или има неизплатени вноски към момента на смъртта.

4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?

5 Какви са условията за законна раздяла?

6 Какви са правните последици от законната раздяла?

7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?

Унищожаване на брака означава, че брак, който е имал пълно правно действие, поради някаква нередност се унищожава със съдебно решение.

По този начин унищоженият брак спира да поражда каквито и да било последствия, с единственото изключение, че всички деца, родени по времето на унищожения брак, продължават да се считат за родени в брак деца. Правилата за унищожаване на всеки оспорим акт се прилагат така също за унищожаването на оспорим или нищожен брак (членове 1372 и сл. от Гражданския кодекс).

8 Какви са условията за унищожаване на брака?

Бракът може да бъде унищожен на основание на неспазването на някое от предписаните изисквания за сключване на брак или на наличието на дадено безусловно препятствие за встъпването в законен брак, или защото бракът е оспорим поради допускане на грешка или принуда.

Счита се, че дадено предписано изискване не е изпълнено, ако декларирането на съгласие не е направено лично от двойката, ако е зависело от условия или от някакъв срок; ако съпрузите не са навършили пълнолетие или бракът не е бил разрешен от съда; ако някой от тях има назначен от съда настойник, който не е съгласен с брака и не е получено разрешение от съда; или ако някой от тях към момента на сключването на брака не е наясно какво прави или не може да разсъждава поради психично заболяване. Безусловно препятствие за встъпването в законен брак е налице, ако съпрузите са кръвни роднини по пряка възходяща или низходяща линия без ограничение на степента или по сребрена линия до четвърта степен; ако са роднини по сватовство по пряка възходяща или низходяща линия без ограничение на степента или по сребрена линия до трета степен; или в случай на двубрачие или осиновяване.

След сключването на брака неговата нищожност може да се отмени, ако съпрузите са съгласни с брака изцяло и свободно; ако ненавършили пълнолетие лица, които не са получили разрешение, впоследствие получат разрешение от съда; ако ненавършило пълнолетие лице, което не е получило разрешение, навърши 18 години и потвърди брака; ако съпругът, който няма право да сключи брак, впоследствие придобие право и потвърди брака; ако бракът бъде потвърден от настойника, от съда или от съпруга, който не е имал право да сключи брак, но впоследствие придобие право; или ако лицето, което е действало погрешка или по принуда, потвърди брака, след като грешката е премахната или принудата е преустановена. Брак не съществува, ако съгласието за встъпване в брак не е декларирано пред кмет и свидетели в случай на граждански брак или — в случай на църковен брак — ако бракът не е сключен пред свещеник на източноправославната църква или пред свещеник на друго изповедание или вяра, известни в Гърция. В такъв случай бракът не поражда правни последици и всяко лице, което има законен интерес от това, може да предяви иск за обявяването му за несъществуващ.

9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?

По принцип последиците от брака се обезсилват със задна дата. Това важи за всички лични, семейни и имуществени отношения между съпрузите. По този начин нищожността на брака отменя правото на съпрузите да се наследяват взаимно по закон, като това важи от самото начало.

Обезсилват се също така всички правни сделки между съпрузите и трети страни, сключени в качеството им на семейна двойка, независимо дали на база на нуждите за техния съвместен живот като съпруг и съпруга или с оглед на управлението на имуществото на другия съпруг, което обаче зависи от добросъвестността на третите страни, които са сключили сделка с двойката. Ако към момента на сключването на брака съпрузите или някой от тях не е знаел за нищожността на брака, нищожността има последствия за въпросния съпруг само за в бъдеще. Съпруг, който към момента на сключването на брака не е знаел за нищожността, има право на издръжка от другия съпруг, ако другият съпруг е знаел за нищожността от самото начало, и от наследниците на другия съпруг, ако другият съпруг почине преди унищожаването на брака, което подлежи на същите правила, които уреждат развода и се прилагат по аналогия. Същото право на издръжка има и съпруг, който е бил принуден да сключи брак чрез заплахи или в противоречие със закона или с приетите морални ценности, ако бракът е унищожен или завърши със смъртта на другия съпруг (член 1383 от Гражданския кодекс).

10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способности за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?

Не.

11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?

Първоинстанционният едноличен съд (член 17, параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс (*Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας*)) е компетентен да прекратява бракове с развод поради разстройство, причинено от един или от двамата съпрузи, или на основание, че единият от съпрузите е обявен за изчезнал и се счита за мъртъв; да унищожава нищожни или оспорими бракове; да обявява несъществуването на брак; както и по време на брака да се произнася по отношенията между съпрузите, произтичащи от брака. Прилага се установената съдебна процедура за брачни спорове, която беше изменена със Закон 4055/2012.

При развод по взаимно съгласие компетентният съд също е първоинстанционният едноличен съд, но в този случай се прилага процедурата за охранителни производства. Компетентен е съдът по мястото на последното съвместно местожителство на съпрузите (член 39 от Гражданския процесуален кодекс); или мястото на тяхното обичайно местожителство, ако някой от тях все още живее там; или мястото на обичайно местожителство на ответника (член 22 от Кодекса); или, в случай на съвместна молба, мястото на обичайно местожителство на единия съпруг; или мястото на обичайно местожителство на ищеца, ако той или тя е живял/а там в продължение на най-малко една година непосредствено преди подаването на молбата или в продължение на шест месеца, ако той или тя е гръцки гражданин или и двамата съпрузи са с гръцко гражданство. Всеки насрещен иск се разглежда от същия съд. Исковете за издръжка могат да бъдат присъединени към исковете за развод, унищожаване или признаване на несъществуването на брака, като тогава те се разглеждат заедно с тях от компетентния първоинстанционен едноличен съд по процедурата за брачните дела и при спазване на наложените от тази процедура ограничения. Накрая, исковете за определяне на родителската отговорност и за определяне на режима на лични отношения също може да бъдат присъединени към молбата и разгледани от първоинстанционен едноличен полицейски съд в съответствие със специалната процедура, определена в членове 681В и сл. от Кодекса.

Молбата се подава в деловодството на съда. Секретарят определя дата за изслушването и вписва въпросната дата в преписите на молбата. Адвокатът на ищеца възлага на съдебния изпълнител да връчи препис с датата на изслушването и призовка за явяване на датата и мястото, определени от съда. Съдебният изпълнител връчва на ответника препис на молбата. Съдебният изпълнител трябва да връчи преписа на молбата в срок до 60 дни, ако ответникът е с постоянно местожителство или местопребиваване в Гърция, и в срок до 90 дни, ако ответникът е с постоянно местожителство или местопребиваване в чужбина или ако адресът на ответника не е известен. Ако се налага връчване в чужбина на лице, чийто адрес е известен, разпоредбите, които се прилагат по аналогия с разпоредбите за връчване на молбата за образуване на производство, са предвидените в регламентите на ЕС и по-специално в Регламент (ЕО) № 1393/2007 на Европейския парламент и на Съвета относно връчване в държавите членки на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела или в Хагската конвенция от 15 ноември 1965 г., когато е приложимо, или правилата, определени в двустранни или многостранни договори.

Материалното право, приложимо по отношение на личните имуществени отношения между съпрузите, развода и законната раздяла (членове 14, 15 и 16 от Гражданския кодекс), е следното по ред на приоритетност:

правото на държавата на тяхното последно общо гражданство по време на брака, при условие че поне един от тях все още е с такова гражданство; правото по тяхното последно съвместно обичайно местожителство по време на брака; или правото, с което имат най-силни връзки.

Отношенията между родителите и детето (членове 18 и 19 от Гражданския кодекс) са уредени от следното по ред на приоритетност:

- а) правото на тяхното последно съвместно гражданство;
- б) правото на тяхното последно съвместно обичайно местожителство; или
- в) правото на държавата, на която е гражданин детето; ако детето има и гръцко, и чуждестранно гражданство, тогава се прилага гръцкото право, а ако детето има повече от едно чуждестранно гражданство, тогава се прилага правото на държавата, с която детето има най-силни връзки.

В съответствие с принципа *lex fori* приложимото процесуално право е гръцкото процесуално право, но предимство пред него има правото на Европейската общност и други международни договори в съответствие с член 28 от Конституцията. Адвокатите, които представляват страните, трябва да получат специални пълномощия да действат от името на страната или трябва да се явяват в съда заедно с представляваната от тях страна. Удостоверението за брак, удостоверението за семейно положение и други документни доказателства трябва да бъдат представени в съда по времето на получаването на доказателствата. Свидетелите се разпитват и показанията се представят в открито заседание на съда. В случай на развод по взаимно съгласие, страните трябва да декларират, че желаят прекратяването на брака си с писмено изявление, подписано от тях, от упълномощените от тях адвокати или от всички. Трябва да бъде представено и споразумение относно договореностите за упражняване на родителските права по отношение на техните деца и режима на лични отношения с тях. Съдът одобрява споразумението и обявява прекратяването на брака. Изявленията на страните се оценяват по усмотрение на съда. Съдът не изслушва страните под клетва и не сменя свидетелски показания от децата на страните, но свидетелите и вещите лица трябва да дадат показания под клетва. Съдът, който разглежда дело за развод, прави опит да помири страните. Фактът, че ответникът не се явява, не засяга постановяването на решение по делото. Ако една от страните почине, докато съдебното решение все още може да бъде обжалвано, правният спор отпада. В случай на иск за унищожаване на брак, който може да бъде предявен също така от прокурора, прокурорът ще трябва да представи своите основания. Ако дадена страна почине, делото се спира и може да бъде възобновено от наследниците на въпросната страна. Ако прокурорът заведе иск за унищожаване на брак или за признаване на несъществуването на брак, въпросният иск е насочен срещу двете страни, а ако някоя от тях е починала, той е насочен срещу наследниците на въпросната страна.

12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?

Да, при определени условия. По-специално правна помощ е на разположение, ако се докаже, че дадена страна не може да си позволи заплащане на разходите по делото без да прибегне до средствата, които са необходими за издръжката на тази страна и неговото или нейното семейство, при условие че искът не е определен за явно неоснователен или нецелесъобразен. Молбите трябва да се подават до съдията, който предстои да разгледа делото или пред който е предявен искът. В случай на първоинстанционен съд в многочленен състав, молбата се подава до председателя на съда, а по въпроси, които не са свързани със съдебен процес, молбата се отправя до районния граждански съд (*ειρηνοδίκηio*) по местожителство на ищеца (членове 194 и сл. от Гражданския процесуален кодекс).

Молбата трябва да съдържа резюме на същността на делото, доказателствата, които ще бъдат представени на процеса, и доказателствата за потвърждение, че условията за правна помощ са изпълнени. Трябва да бъдат приложени също редица потвърждаващи документи:

удостоверение, издадено (безплатно) от кмета или председателя на селския съвет по постоянното местожителство или дългосрочно пребиваване на ищеца, в което се посочва професионалното, финансовото и семейното състояние на ищеца;

удостоверение, издадено (безплатно) от данъчния инспектор по постоянното местожителство или дългосрочно пребиваване на ищеца, в което се посочва, че през последните три години ищецът е подавал декларация за данък върху доходите или декларация за някакъв друг пряк данък и че след проверка декларацията е била одобрена.

Съдът, който взема решение по отношение на молбата, може да призове ответника безплатно. Присъствието на адвокати не е задължително. Ако съдът установи, че е правдоподобно посочените по-горе условия да са удовлетворени, той предоставя право да се ползва правна помощ. Това трябва да се прави за всяко дело поотделно и важи за съответното дело по време на всички етапи на обжалване, като обхваща също така изпълнението на окончателното съдебно решение. Страна, чието право на правна помощ е било признато по този начин, временно се освобождава от задължението за плащане на съдебни разноски и разходи, свързани с делото като цяло, т.е. такси на нотариуси и съдебни изпълнители, разходи за свидетели и хонорари на вещите лица, адвокатите и всички други представители, както и от задължението да предостави гаранция за споменатите разходи. Временно освобождаване може да бъде предоставено така също само за част от разходите.

Правната помощ не засяга задължението за плащането на разходи, определени за насрещната страна. По молба на ищеца, съдът може, било то с решението за правна помощ или след това, да назначи адвокат, нотариус или съдебен изпълнител, който да съдейства на лицето, ползващо се с помощта. Те са задължени да приемат указанията, а самото решение служи като упълномощаване за действие.

Правната помощ се прекратява в случай на смърт на правоимащото лице, но определени действия, които не могат да бъдат отменени, може да бъдат извършени впоследствие според дадените преди това указания. Освен това правната помощ може да бъде оттеглена или ограничена служебно от съда или по предложение на прокурора, ако се установи, че условията за предоставянето ѝ изобщо не са били изпълнени, или че повече не са приложими или са променени. Плащането на разходите се регламентира с членове 190—193 от Гражданския процесуален кодекс. Следователно, ако в съдебното решение бъдат постановени разходи срещу насрещната страна на лицето, което се ползва с правната помощ, гербовият налог, таксите за подлежащ на изпълнение препис и други се събират в съответствие със Закона за събиране на публични приходи, а разходите, дължими на лицето, което се ползва с правната помощ, неговите или нейните адвокати или други процесуални представители или длъжностни лица на съда, се присъждат на съответните лица и се събират според изпълнителните процедури. По същия начин разходите, които са присъдени срещу лицето, което се ползва с правната помощ, се събират веднага щом отпаднат условията за предоставяне на правна помощ и това бъде потвърдено. Ако страните получат правна помощ въз основа на неверни декларации или информация, съдията, който взема решението за спиране на правната помощ, налага финансова санкция в размер 100—200 EUR, която постъпва в Застрахователния фонд на юристите. Това не прекратява тяхното задължение за плащане на сумите, от които са били освободени, нито предотвратява наказателното преследване.

13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?

Да. Страната, която претърпи неуспех, може да обжалва съдебното решение за развод или унищожаване на нищожен или оспорим брак или за признаване на несъществуването на брак пред компетентния апелативен съд (*Εφετείο*) на даденото място в срок до тридесет дни, считано от датата на връчване на съдебното решение, ако той или тя е с постоянно местожителство или обичайно местопребиваване в Гърция, или в срок до шестдесет дни, ако той или тя е с постоянно местожителство или обичайно местопребиваване в чужбина или ако неговото или нейното местопребиваване не е известно, а ако съдебното решение не е връчено — в срок до три години след публикуването му. Ако страна, която има право на обжалване, почине, срокът за обжалване започва да тече от датата, на която съдебното решение е връчено на неговите или нейни универсални наследници или заветници.

14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавата членка решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?

С Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, който понастоящем е в сила, се установява принципа, че решенията, взети в една държава — членка на ЕС, трябва да се признават в останалите държави членки без изискване за специални процесуални действия. Всеки, който желае дадено решение за развод, законна раздяла или унищожаване на брака да бъде признато в Гърция, трябва да се обърне към първоинстанционен едноличен съд или по мястото на обичайното местожителство на лицето, срещу което следва да бъде изпълнено съдебното решение, или по мястото на изпълнение. Определя се дата за изслушване и след това на другата страна трябва да бъде връчен препис от молбата, заедно с документа за определяне на дата и призовка да се яви на изслушването. Съдът не може да разглежда компетентността на съда, който е постановил съдебното решение. Той преценява дали признаването на решението би било в противоречие с неговата собствена публична политика; дали документът за образуване на производството е бил връчен на неизправната страна достатъчно навреме, за да се даде възможност на ответника да се защити или, в противен случай, дали ответникът е приел съдебното решение безусловно; и дали съдебното решение не е в противоречие с предишно съдебно решение, постановено в рамките на дело между същите страни в държавата членка, в която се иска признаване, или в друга държава членка или в държава извън ЕС, ако съдебното решение изпълнява условията, необходими за неговото признаване в държавата членка, в която се иска признаването. Ако съдът е удовлетворен, той признава съдебното решение.

15 Към кой съд следва да се обърне, за да се противопоставя на признаването на решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

За противопоставяне срещу гръцко решение за признаване на съдебно решение, постановено от съд в друга държава — членка на ЕС, компетентен е апелативният съд, който разглежда жалби срещу решения на съответния по-нисш съд. Срокът за обжалване е един месец, считано от датата на връчване на решението, освен когато страната, срещу която се иска признаване, е с обичайно местопребиваване в държава членка, различна от тази, в която е издадена декларацията за изпълнение, като в такъв случай срокът за обжалване е два месеца, считано от датата на връчване на решението. Този срок не може да се удължава по причина на разстоянието. Ако страната, срещу която се иска признаване, не се яви, съдът трябва да спре делото, за да се установи дали въпросната страна е била надлежно призована в указаните срокове или дали за тази цел са били предприети всички възможни стъпки. Решението на апелативния съд може да се обжалва на правни основания пред Върховния съд (*Αρειος Πάγος*).

16 Кой е приложимият закон при бракоразводни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда делото, или са граждани на различни държави?

Материалното право, приложимо към разводите, е следното по ред на приоритетност:

правото на държавата по последното общо гражданство на страните, при условие, че една от тях все още е с такова гражданство;

правото на държавата по последното общо обичайно местожителство на страните по време на брака; или

правото, с което имат най-силна връзка.

В съответствие с принципа *lex fori* приложимото процесуално право е гръцкото процесуално право, но предимство пред него има правото на Европейската общност в съответствие с член 28 от Конституцията на Гърция.

Последна актуализация: 25/11/2015

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Развод - Испания

1 Какви са условията за получаване на развод?

След въвеждането на реформата със Закон 15/2005, за да бъде получен развод в Испания, няма изисквания за настъпила раздяла, нито за наличието на законово установени основания, тъй като разводът може да бъде постановен направо от съдебния орган (разводът трябва да бъде постановен с окончателно съдебно решение).

Производство за развод може да бъде образувано по искане само на един от съпрузите, на двамата или на един от тях със съгласието на другия. За постановяването на решение за развод е достатъчно да бъдат изпълнени следните изисквания и обстоятелства:

изминали са три месеца след сключването на брака, ако разводът се иска и от двамата съпрузи или от единия от тях със съгласието на другия; изминали са три месеца от сключването на брака, ако разводът се иска само от единия от съпрузите; може да се подаде молба за развод без какъвто и да било срок на изчакване след сключването на брака, когато има доказателства за риск за живота, физическото здраве, свободата, психическото здраве или сексуалната свобода и здраве на подалия молбата съпруг или на децата на двете или на някоя от страните в брака.

От горното следва, че, след като горепосоченият период изтече, а в последния случай дори без да се изчаква изтичането на този срок, е достатъчно единият съпруг да не желае да продължи брака, за да може той или тя да подаде молба за развод и такъв да бъде допуснат без ответникът да има право да се противопостави по съществени основания.

Съпрузите имат възможност да изберат законната раздяла като алтернатива на развода, за която се съблюдават същите изисквания, макар че брачната връзка остава ненарушена. Това означава, че двойката не живее вече заедно без бракът да е прекратен, което може да стане единствено с решение за развод.

Както е посочено по-горе, производството за развод (и така също за законна раздяла) трябва да бъде образувано:

по молба на единия от съпрузите,

по молба на двамата съпрузи или на единия от тях със съгласието на другия.

В първия случай към молбата се прилага предложение за мерките за уреждане на последиците от развода или раздялата, които се обсъждат в хода на производството, като, ако страните не постигнат споразумение, решението се взема от съдебния орган.

Във втория случай страните могат да представят споразумение за спогодба (*convenio regulador*), в което се излагат въпросите, по които е постигнато споразумение във връзка с мерките, които трябва да бъдат предприети по отношение на семейното жилище, грижите за децата и тяхната издръжка, подялбата на общото имущество и всички плащания на издръжка между съпрузите. Производството тече в съда и съдията решава в случаите, когато има замесени малолетни деца. Ако няма малолетни деца искът се разглежда или в съд, като решението се взема от съдебния секретар или от нотариус (*Ltrado de la Administración de Justicia*), посредством изпълнението на нотариален акт.

След като със Закон 13/2005 е одобрено, че мъжете и жените имат право да встъпват в брак при едни и същи изисквания и последици, независимо дали двете страни са от един и същи пол или от различни полове, разпоредбите относно законната раздяла и развода са напълно приложими за всички бракове между лица от един и същ пол или от различни полове.

2 Какви са основанията за развод?

След въведената със Закон 15/2005 реформа в Испания за развод не се изисква посочването на каквито и да било мотиви, тъй като поддържането на брачната връзка се счита за израз на свободната воля на съпрузите.

Единственото изискване е да се спази минималният срок от сключването на брака преди да се предяви иск за развод (освен в някои случаи). Този период е следният:

три месеца след сключването на брака, ако разводът се иска и от двамата съпрузи или от единия от тях със съгласието на другия;

три месеца от сключването на брака, ако разводът се иска само от единия от съпрузите;

може да се подаде молба за развод без какъвто и да било срок на изчакване след сключването на брака, когато има доказателства за риск за живота, физическото здраве, свободата, психическото здраве или сексуалната свобода и здраве на подалия молбата съпруг или на децата на двете или на някоя от страните в брака.

3 Какви са правните последици от развода за:

3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)

Първата последица от развода е, че брачната връзка се прекратява. С него се прекратява задължението за съжителство и предоставяне на взаимопомощ, произтичащо от тази връзка, като двамата съпрузи отново са свободни да сключват нови бракове.

Според испанското право съпругата не е задължена да приема фамилното име на своя съпруг при сключването на брак, какъвто е случаят в други държави.

3.2 подялбата на имуществото на съпрузите

С развода се прекратява режимът на съпругеските имуществени отношения и цялото съвместно имущество, ако такова е натрупано, се ликвидира, което води до подялба на общите активи — процес, който се определя от режима на имуществени отношения при сключването на брака.

3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите

Решението за развод не засяга отношенията между родителите и децата от брака, освен по отношение на упражняването на родителските права, за което съдът, който допуска развода, трябва да се произнесе, като постанови упражняването на родителските права на единия от съпрузите и уреди правата на лични отношения на другия или постанови съвместно упражняване на родителските права от двамата съпрузи.

Съвместното упражняване на родителски права може да се уреди със споразумение между родителите (постигнато или в първоначалното предложение за споразумение за уреждане, или в хода на делото), което се одобрява от съда. Ако не може да бъде постигнато споразумение, съдът може да постанови съвместно упражняване на родителските права по искане на една от страните и въз основа на доклад от прокуратурата (*Ministerio Fiscal*), като се отчита надлежната защита на най-добрия интерес на детето. В някои автономни общности в Испания се предпочитат съвместното упражняване на родителските права, което означава, че обикновено то се постановява, освен ако не съществуват обстоятелства, които обосновават друго разрешение (такъв е случаят в Арагон, Баската автономна област и, до известна степен, в Каталония). По аналогичен начин и като отново се вземе предвид висшият интерес на малолетните лица може да се постигне съгласие и по други договорености, като предоставяне правата на единия родител или смесен тип договореност (деца под отговорността на различни родители или някои от децата под отговорност само на единия родител, а други при съвместно упражняване на отговорността от родителите).

Основният принцип е, че разводът не освобождава родителите от тяхната отговорност спрямо собствените им деца и че и двамата са длъжни да дават своя принос за тяхната издръжка и да упражняват съвместно родителската отговорност по отношение на децата.

Обикновено това означава, че съпруг без родителски права по отношение на децата, трябва да плаща издръжка на този, който упражнява родителските права, докато децата станат финансово независими или не са успели да станат финансово независими по своя вина. Ако се предостави съвместно упражняване на родителските права обикновено всеки родител заплаща текущите разходи на децата в периода, когато са с него (облекло, храна или настаняване), а за останалите разходи се открива обща сметка, в която всеки родител внася месечни вноски. При все това, ако финансовите възможности на двамата родители са много различни, нищо не пречи на единия родител да предостави известна сума на другия, за да може той да посрещне разходите, свързани с децата, през времето, когато те са с него.

3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?

С развода се прекратява задължението за съжителство и предоставяне на взаимопомощ. Съответно нито един от съпрузите не е задължен да издържа другия. Когато обаче разводът доведе до финансов дисбаланс по отношение на единия съпруг спрямо другия и положението на

въпросния съпруг стане по-лошо, отколкото преди прекратяването на брака, неблагоприятно засегнатият съпруг има право да получава издръжка от другия с оглед на коригирането на този дисбаланс.

Някои територии имат специални разпоредби в това отношение.

4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?

Законна раздяла означава, че съпрузите повече не живеят заедно, с други думи тя прекратява задължението за съжителство, но брачната връзка се запазва, без да се засягат евентуални споразумения за издръжка, които може да са постигнати като подходящи за отстраняване на всеки дисбаланс. Освен това никой от съпрузите не може повече да използва активите на другия за покриване на брачни разходи. По същия начин законната раздяла (или дори фактическата раздяла) поставя край на презумцията за произход, при която деца, родени след по-малко от 300 дни след раздялата, се считат за деца на съпруга.

5 Какви са условията за законна раздяла?

Както и при развода, след въведената със Закон 15/2005 реформа в Испания за законна раздяла не се изисква посочване на никакви мотиви, тъй като поддържането на брачната връзка се счита за израз на свободната воля на съпрузите.

Единственото изискване е да се спази минималният срок след сключването на брака преди да се предяви иск за законна раздяла (освен в някои случаи). Този период е следният:

три месеца след сключването на брака, ако законната раздяла се иска и от двамата съпрузи или от единия от тях със съгласието на другия;

три месеца от сключването на брака, ако законната раздяла се иска само от единия от съпрузите;

може да се подаде молба за законна раздяла без какъвто и да било срок на изчакване след сключването на брака, когато има доказателства за риск за живота, физическото здраве, свободата, психическото здраве или сексуалната свобода и здраве на подалия молбата съпруг или на децата на двете или на някоя от страните в брака.

6 Какви са правните последици от законната раздяла?

Правните последици от законната раздяла са същите като тези от развода, като единствената разлика е, че при нея брачната връзка не се прекратява. Затова в случай на помирение е възможно пълно възстановяване на брака, без да е необходимо съпрузите да сключват брак отново. За помиряването обаче трябва да бъде уведомен съдът, за да има то правна сила. В същото време, ако съпрузите са сключили брак при условията на съпругеска имуществена общност (като например *sociedad de gananciales*, при който половината от приходите на единия съпруг се считат за собственост на другия съпруг), при законната раздяла този режим престава да се прилага и се заменя от законов режим на разделност.

7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?

Унищожаването на брака (което важи за бракове както между лица от един и същ пол, така и между лица от различен пол) включва обявяване от съда, че сключеният брак има пороци, поради които той е бил нищожен от самото начало. Всъщност обявяването от съда означава, че бракът изобщо не е съществувал и следователно никога не е имал правна сила. Съответно и двамата съпрузи възстановяват своето положение на неженено/неомъжено лице.

Унищожаването на брака означава неговото прекратяване, ликвидиране на режима на съпругески имуществени отношения и преустановяване на задължението за съжителство и взаимопомощ.

За разлика от случаите на законна раздяла или развод несъществуването на брака означава, че не се плащат компенсаторни обезщетения, тъй като за целта се изисква съществуването на действителен брак. Това положение се смекчава от възможността на съпруга, който е действал добросъвестно, да му бъде присъдено обезщетение за претърпени вреди, когато другият съпруг е действал недобросъвестно при сключването на брака.

По отношение на децата се прилагат правните последици, които са били вече възникнали преди постановяване на решението на съда за унищожаване на брака. Следователно тези последици са същите като в случаите на законна раздяла или развод.

Освен декларацията за унищожаване на брак от граждански съд, в Испания също се признават гражданските последици от решения на църковни съдилища, обявяващи унищожаването на канонически брак или папски решения по отношение на кратък, неконсумиран брак, които се нуждаят от процедура за валидиране (сходна с процедурата по екзекватура), като това се извършва от първоинстанционните съдилища (*Juzgados de Primera Instancia*) и когато има такива — от съдилищата, специализирани в семейното право. Това признаване се основава на Споразумението между Испания и Светия престол по правните въпроси, подписано на 3 януари 1979 г.

8 Какви са условията за унищожаване на брака?

Условията, водещи до унищожаването на брака, са следните:

1. единият от съпрузите не е дал своето съгласие за сключването на брака;
2. бракът е сключен въпреки наличието на една от пречките за сключване на брак, а именно:
 1. една от страните в брака не е била дееспособна, освен когато въпросното лице е било над 14-годишна възраст и е получило разрешение от съда (пречка на основание на възрастта),
 2. едната от страните вече е била обвързана от брачна връзка към момента на сключването на брака (двубрачие),
 3. страните имат възходящо или низходящо родство по права линия или едната от тях е осиновено дете на другата (кръвно родство),
 4. едната от страните е в роднински отношения с другата до трета степен — чичо/леля с племенник/племенница — освен когато е получено разрешение от съда (кръвно родство);
3. една от страните е била осъдена за убийство или за съучастие в убийство на съпруга на някоя от двете страни [Translator's note: there is some text missing in the original, which makes it meaningless], освен в случай на помилване от Министерство на правосъдието;
4. бракът е сключен без присъствието на съдия, кмет или друго длъжностно лице или без присъствието на свидетели. Статута на действителността на брака обаче не би била засегната нито от некомпетентността на лицето, което води церемонията по сключването на брака, нито от факта, че последното не е законно назначено, при условие че поне единият от съпрузите е действал добросъвестно и че длъжностното лице е изпълнило своите функции публично;
5. едната от страните е сключила брака, като е била заблудена относно самоличността или личните качества на другата страна, което може да е било решаващо за даването на неговото или нейното съгласие за сключване на брака;
6. едната от страните е сключила брака по принуда или от страх.

9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?

При унищожаването на брака се установява, че той е бил недействителен от самото му сключване. В резултат на това съпрузите възстановяват своето положение на неженено/неомъжено лице.

Всички последици, които унищоженият брак вече е породил през периода между сключването му и датата на решението за унищожаването му, остават действителни, що се отнася до децата и съпругът или съпрузите, който/които са действали добросъвестно.

Когато брачното имущество се ликвидира, съпругът, който е действал недобросъвестно, не участва в поделянето на каквито и да било печалби със съпруга, който е действал добросъвестно.

От друга страна, ако е имало съжителство, страната, която е действала добросъвестно, може да получи обезщетение за отстраняване на евентуален финансов дисбаланс, какъвто може да бъде причинен от решението за унищожаване.

10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способности за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?

В Испания семейната медиация е уредена на държавно ниво в Закона за медиацията по гражданскоправни и търговскоправни въпроси: Закон 5 /2012 от 6 юли 2012 г., с който в испанското право се транспонира Директива 2008/52/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2008 г. относно някои аспекти на медиацията по гражданскоправни и търговскоправни въпроси. Общите принципи, уреждащи медиацията са: доброволен характер и свободен избор, безпристрастност, неутралност и поверителност. Тези принципи се допълват от правила или насоки, направляващи действията на страните в хода на медиацията, като добросъвестност и взаимно уважение, както и тяхното задължение да сътрудничат и да подкрепят медиатора.

Горепосоченият Закон 5/2012 урежда „медиацията в презгранични спорове“, което ще рече такива, при които поне една от страните е с постоянно местожителство или обичайно местопребиваване в държава, различна от тази по постоянното местожителство на някоя от другите засегнати страни, когато са съгласни да използват медиация или когато медиацията е задължителна според приложимото право. Той обхваща също така конфликти, които са предотвратени или разрешени чрез споразумение за медиация, независимо от мястото, на което е сключено споразумението, когато, след смяната на местопребиваването на някоя от страните, то е предназначено да утвърди споразумението или някоя от последиците от него на територията на друга държава. При презгранични спорове между страни с местожителство в различни държави — членки на Европейския съюз, постоянното местожителство се определя в съответствие с членове 59 и 60 от Регламент (ЕО) № 44/2001 („Брюксел I“).

В испанското право семейната медиация се счита за алтернатива на строго съдебното разрешаване на семейни спорове.

Много автономни общности чрез съответните свои автономни парламенти са приели закони за семейната медиация, като цяло — с изключение на посоченото — като разпоредба, която се насърчава от публичните органи за социална закрила: Андалусия — Закон 1/2009 от 27 февруари 2009 г. относно семейната медиация в Андалусия; Арагон — Закон 9/2011 от 24 март 2011 г. относно семейната медиация в Арагон; Астурия — Закон 3 /2007 от 23 март 2007 г. относно семейната медиация; Канарски острови — Закон 15/2003 от 8 април 2003 г. относно семейната медиация; Кантабрия — Закон 1/2011 от 28 март 2011 г. относно медиацията в автономна област Кантабрия; Кастилия-Ла Манча — Закон 4/2005 от 24 май 2005 г. относно социалната услуга по специализирана семейна медиация; Кастилия и Леон — Закон 1/2006 от 6 април 2006 г. относно семейната медиация в Кастилия и Леон; Каталония (особено важно в тази автономна област, тъй като в нея е развита законодателна компетентност в тази сфера, предвиждайки в член 233, параграф 6 от Гражданския кодекс на Каталония, че съдебният орган може да насочи съпрузите към информационна среща за медиация, когато, с оглед на обстоятелствата по делото, прецени, че все още е възможно да се постигне споразумение); Валенсия — Закон 7/2001 от 26 ноември 2001 г. за регламентиране на семейната медиация във Валенсия; Галисия — Закон 4/2001 от 31 май 2001 г. относно семейната медиация; Балеарски острови — Закон 14/2010 от 9 декември 2010 г. относно семейната медиация на Балеарските острови; Мадрид — Закон 1/2007 от 21 февруари 2007 г. относно семейната медиация в Мадрид; както и Баската автономна област — Закон 1/2008 от 8 февруари 2008 г. относно семейната медиация.

На държавно равнище, по отношение на законната раздяла и развода, Закон 15/2005 от 8 юли 2005 г. за изменение на Гражданския кодекс и Гражданско-процесуалния закон въведе ново правило 7 в член 770, уреждащ производствата за раздяла и развод (освен по „взаимно съгласие“) и унищожаване на брака, според което страните по взаимно съгласие могат да поискат спиране на производството, при спазване на общите разпоредби за гражданското производство, установени в член 19, параграф 4 от Гражданско-процесуалния закон, за да започнат медиация.

При презгранични брачни производства се прилага член 55 от Регламент (ЕО) № 2201/2003 („Брюксел IIa“), като, при поискване от централен орган или от носителя на родителската отговорност, централните органи следва да сътрудничат по специфичните въпроси за постигането на целите на Регламента. За тази цел те трябва да предприемат всички подходящи стъпки, *inter alia*, като подпомагат постигането на споразумение между носителите на родителска отговорност посредством посредничество или други средства.

В граждански производства в областта на семейното право, които попадат в компетентността на съдилищата, занимаващи се с насилие над жени (*Juzgados de Violencia sobre la Mujer*), медиацията е забранена.

11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?

а) Къде да подам молбата си?

Когато се установи международната компетентност на испанските съдилища (уредена в Регламент 2101/2003 — унищожаване на брак, законна раздяла, развод и родителска отговорност; Регламент 4/2009 — издръжка; от 29 януари 2019 г. — Регламент (ЕС) 2016/1103 за имуществения режим между съпрузи и член 22с от Закона за съдебната власт (*Ley Orgánica del Poder Judicial – LOPJ*) – за въпроси, които не са обхванати от регламентите или които са препратени към националното право) на испанска територия трябва да се внесе иск пред първоинстанционния съд за развод, законна раздяла или унищожаване на брака (освен случаите, които се решават от нотариус, а именно развод или законна раздяла по взаимно съгласие без малолетни деца). В някои съдебни райони има първоинстанционни съдилища, които са специализирани по семейно право. По-специално това е първоинстанционният съд:

по мястото, където се намира семейното жилище;

ако съпрузите живеят в различни съдебни райони, ищецът може да избира между съда по:

мястото, където се намира последното семейно жилище,

или местожителството на ответника,

или, ако ответникът няма постоянно местожителство или местопребиваване, молбата може да бъде подадена по мястото, където ответникът пребивава или е пребивавал за последен път, по избор на ищеца;

ако никой от горепосочените критерии не е изпълнен, молбата трябва да бъде подадена към първоинстанционния съдия (*Juez de Primera Instancia*) по постоянното местожителство на ищеца;

когато молбата за развод или законна раздяла се подава съвместно от двамата съпрузи, те могат да направят това пред съдията:

по мястото, където последно са живели заедно,

или по постоянното местожителство на единия от ищите;

молбите за предприемане на предварителни временни мерки могат да се разглеждат от първоинстанционния съдия по постоянното местожителство на ищеца.

За информация относно испанските съдебни институции вж. <http://www.mjusticia.gob.es/cs/Satellite/Portal/es/administracion-justicia/organizacion-justicia/organizacion-juzgados>.

За случаите, които се решават от нотариус (алтернатива на производството пред съд, когато страните нямат малолетни деца — въпреки че в такива случаи решението не се взема от съдия, а от съдебен секретар) съответният нотариален акт трябва да се издаде от нотариуса по последно местоживее на съпрузите или по постоянно местожителство или обичайно местопребиваване на една от страните, подава иска.

б) Формалности и документи

Когато се води производство пред съд, молбата за унищожаване на брак, законна раздяла или развод трябва да бъде подадена в писмен вид и подписана от адвокатите на ищеца (*letrado* и *procurador*). Услугите на тези професионалисти могат да бъдат споделени, когато съпрузите подават съвместно молба за законна раздяла или развод.

Към молбите за законна раздяла, унищожаване на брак или развод трябва да се приложи:

удостоверението за сключване на брака и удостоверенията за раждане на всички деца; не е достатъчно да се представи само извадка от семейният регистър (*Libro de Familia*).

документи, въз основа на които съпругът ищец или съпрузите основават своето искане,

документите, които са необходими за оценка на финансовото положение на съпрузите и, ако е приложимо, на децата, като данъчни декларации, фишове за заплата, банкови удостоверения, актове за собственост или удостоверения за регистриране на имущество, когато страните предявяват иск по въпроси, свързани с имущество,

предложение за споразумение за уреждане, ако се иска законна раздяла или развод чрез съвместна молба.

Ако въпросът се гледа пред нотариус (развод или законна раздяла по взаимно съгласие без малолетни деца) горните документи са необходими за съставяне на нотариалния акт и въпреки присъствието на нотариуса, страните трябва да се придружават от практикуващ юрист за издаване на акта.

12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?

Испания признава правото на испанските граждани, на гражданите на други държави — членки на Европейския съюз, и на чужденците в Испания на безплатна правна помощ, ако могат да докажат, че не разполагат с достатъчно средства за участие в съдебно производство.

Физическите лица имат право на правна помощ, ако не разполагат с достатъчно активи и приходите и брутните им доходи, изчислени на годишна база за всички пера и на член на семейството, не надхвърлят следните прагове:

а) два пъти размера на публичния комплексен индекс на доходите (IPREM), който е в сила към момента на подаване на молбата, за лица, които не са членове на никаква семейна единица;

б) два и половина пъти размера на публичния комплексен индекс на доходите, който е в сила към момента на подаване на молбата, когато са член на даден тип семейна единица от по-малко от четирима души;

в) тройния размер на този индекс за семейни единици от четирима или повече души.

Изчисляване на IPREM

Молбата трябва да се подаде към адвокатската колегия (*Colegio de Abogados*) на същото място като съда или трибунала, който ще разглежда основното производство, или съда по постоянното местожителство на ищеца. В последния случай съдебният орган ще препрати молбата към адвокатската колегия по териториална компетентност.

Адвокатските колегии са определени за орган, отговарящ за получаването на молби в презгранични спорове. В такива спорове органът, който завежда молбата, е адвокатската колегия по обичайното местопребиваване или постоянното местожителство на ищеца.

Европейски гражданин, чиято държава е страна по Европейското споразумение за предаване на молби за правна помощ, може да подаде молба към централния орган, определен от собствената му държава за целите на изпълнението на споразумението.

Молбата трябва да бъде подадена преди да бъде образувано производството или — ако страната, която иска правна помощ, е ответникът — преди оспорването на молбата. Като ищецът, така и ответникът обаче могат впоследствие да подадат молба за правна помощ, ако докажат, че финансовото им положение се е променило.

Когато общите активи не са достатъчни и единият от съпрузите не може да получи правна помощ поради финансовото положение на другия, последният може да бъде задължен да покрие всички или част от разходите по съдебния процес съгласно процедура, известна като „*litis expensas*“ (разходи по съдебен процес при специални правила при дела за развод).

13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?

Решенията, постановени от испански съдилища по дела за законна раздяла, развод и унищожаване на брак, могат да бъдат обжалвани. Жалбите трябва да бъдат подадени в срок до двадесет дни в първоинстанционния съд, постановил обжалваното решение, срещу което формално е насочена жалбата. Въпросът попада в компетентността на съответния окръжен съд (*Audiencia Provincial*). В някои случаи, след произнасянето на решението по жалбата, може да бъде подадена касационна жалба или, когато е приложимо, извънредна жалба по процедурно нарушение пред гражданското отделение на Върховния съд (*Tribunal Supremo*).

В Испания решенията, които се произнасят по дела за унищожаване на брак, законна раздяла и развод, не подлежат на предварително изпълнение, ако се обжалват (освен решения, регламентиращи задълженията и имуществените отношения, свързани с основния предмет на производството), макар че жалбата не спира действието на мерките, които са постановени в съдебното решение и които са пряко изпълними, въпреки че срещу решението е подадена жалба. Освен това, ако жалбата се отнася само до мерките, посочени в решението, съдебното решение за унищожаване на брак, законна раздяла или развод се обявява за окончателно, дори ако е подадена жалба.

Когато искът за законна раздяла или развод е предявен съвместно от съпрузите, съдебното решение или решението за влизане в сила на законната раздяла или развода и за цялостното одобряване на предложеното споразумение за уреждане, представено за одобрение на съдията, не подлежи на обжалване, освен от прокуратурата, ако изобщо участва в производството, която може да го обжалва с оглед на интересите на ненавършилите пълнолетие или недееспособни деца. Съдебно решение, с което се отхвърля молбата за развод или законна раздяла или някоя или всички мерки, които са предложени от съпрузите, постановено в такива дела по съвместна молба, може да бъде обжалвано. В такива случаи обжалването на решението за мерките не спира действието им и не оказва въздействие върху задължителния характер на съдебното решение за законна раздяла или развод.

Що се отнася до временните или предварителните мерки, които съдията може да приеме преди или по време на производството за законна раздяла, унищожаване на брака или развод, решенията за приемане на такива мерки не подлежат на обжалване, въпреки че постановените решения не представляват категорично съдебно решение и на този етап не са задължителни. Решенията за временни мерки се преразглеждат не чрез жалба, а чрез съдебното решение, с което окончателно приключва делото за законна раздяла, унищожаване на брак или развод.

14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавата членка решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?

Приложимото в тази връзка законодателство е Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност („Брюксел II а“), който е в сила

във всички държави членки с изключение на Дания. Приложимото законодателство в тази връзка в Дания е Хагската конвенция от 19 октомври 1996 г. за компетентността, приложимото право, признаването, изпълнението и сътрудничеството във връзка с родителската отговорност и мерките за закрила на децата.

Ако въз основа на съдебни решения по дела за развод, законна раздяла или унищожаване на брака, постановени в друга държава членка, се цели единствено да се актуализират данните в гражданския регистър на дадена държава членка и ако, според законодателството на съответната държава членка, тези решения повече не подлежат на обжалване по съдебен ред, достатъчно просто е в тази връзка да бъде подадена молба към Регистъра на ражданията, браковете и смъртните случаи във всяка държава, към която се прилага:

копие на решението, което трябва да отговаря на необходимите изисквания за установяване на неговата автентичност според правото на държавата, която го е издала,

удостоверение по стандартизиран официален образец, издадено от национален съд или трибунал или компетентен орган в държавата членка, в която е произнесено решението,

документ, удостоверяващ надлежното връчване на документите на ответника или удостоверяващ, че последният е приел решението, ако решението е произнесено в негово отсъствие.

Ако в Испания се иска признаване на решение за развод, унищожаване на брак или законна раздяла, което е постановено в дадена държава членка, с изключение на Дания, ще трябва да бъде подадена молба за признаване, без да е необходимо въпросното решение да е обвързващо в държавата членка, в която е било постановено, пред първоинстанционния съдия по местожителството на лицето, срещу което е подадена молбата за признаване или обявяване на непризнаване. Ако ответникът не живее в Испания, молбата може да бъде подадена по настоящото му/й местопребиваване в Испания или последното му/й местопребиваване в Испания или, при липсата на всички горепосочени, по постоянното местожителство на ищеца.

Молбата се подава в писмен вид, като се използват услугите на адвокат и прокурор, и към нея трябва да бъдат приложени същите документи, както и в предходния случай.

Признаването в Испания на решения, които са произнесени в Дания, се ръководи от испанското право. Процесът започва с подаването на молба направо към първоинстанционния съд по постоянното местожителство на лицето, срещу което се иска признаване.

15 Към кой съд следва да се обърна, за да се противопоставя на признаването на решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

Процедурата по подаване на молба за непризнаване на дадено решение е същата като тази по подаване на молба за признаване. Ако решението е било признато в съответствие с Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета, възражение може да бъде подадено едва след нотифициране на решението за признаване, като жалбата ще трябва да бъде подадена до съответния окръжен съд в рамките на законоустановения срок.

Ако въпросът се отнася до решение, което е постановено в Дания, възражението трябва да бъде подадено докато то все още е в първоинстанционния съд и съдът разглежда молбата на другата страна за признаването му. Във всички случаи е необходимо да бъде ангажиран адвокат и прокурор, които официално да представят възражението.

16 Кой е приложимият закон при бракоразводни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда делото, или са граждани на различни държави?

След влизането в сила на Регламент (ЕС) № 1259/2010 на 21 юни 2012 г. и в съответствие с членове 5 и 8 от него, съпрузите могат да избират приложимото право при тяхната законна раздяла или развод измежду посочените в споменатия регламент. Ако те не направят такъв избор, разводът и законната раздяла се разглеждат по правото на държавата:

а) в която съпрузите имат обичайно местопребиваване към момента на подаване на молбата; или, ако няма такава,

б) в която съпрузите са имали последното обичайно местопребиваване, ако периодът на местопребиваване не е приключил повече от една година преди подаването на молбата и единият от съпрузите все още пребивава в тази държава към момента на подаване на молбата; или, ако няма такава,

в) на която и двамата съпрузи са граждани към момента на подаването на молбата; или, ако няма такава,

г) където се намира съдът, към който е подадена молбата.

Горното законодателство се прилага за развода, въпреки че в зависимост от правните му последици, приложимото право може да е различно:

По отношение на имуществените отношения между съпрузи и до 29 януари 2019 г. (когато ще започне да се прилага Регламент 1103/2016) приложимото право (ако няма имуществен режим, установен в нарочно споразумение по този въпрос) е общия личен закон на съпрузите по време на брака (общо гражданство). Ако това е неприложимо, се прилага личният закон (в зависимост от гражданството им) или законът по местоживеее на единия от съпрузите, избран от двамата съпрузи в заверен акт, съставен преди сключването на брака. Ако горните липсват се прилага законът по общото обичайно местопребиваване на съпрузите непосредствено след сключване на брака. И накрая, ако липсва такава общо местопребиваване, имущественият режим ще е този на мястото, където е сключен бракът. Считано от 29 януари 2019 г. Регламент 1103 /2016 ще се прилага в своята цялост, което означава, че ако не е бил направен избор, приложимото право към имуществения режим на съпрузите ще бъде правото на: а) държавата, в която съпрузите имат първото си обичайно местопребиваване към момента на сключване на брака или, ако това не е изпълнено, б) държавата на общо гражданство на съпрузите към момента на сключване на брака или, ако това не е изпълнено, в) държавата, с която двамата съпрузи имат най-тесни връзки към момента на сключване на брака. Ако съпрузите имат повече от едно общо гражданство към момента на сключване на брака, критерият за общо гражданство не се прилага.

Въпросите, свързани с упражняването на родителски права, се уреждат от Хагската конвенция от 19 октомври 1996 г., по правото на органа, вземащ решение.

По отношение на временните и охранителните мерки, логично се прилага същото право като това, което се прилага съответно спрямо законната раздяла, унищожаването на брака и развода, освен по отношение на спешни мерки, които могат да бъдат предприети по отношение на лица или имущество, които се намират в Испания, дори когато не притежават компетентност по делото.

По отношение на издръжката (включително използването на семейното жилище и, когато е релевантно, компенсаторно обезщетение), при липса на споразумение за избор на приложимо право, се прилага правото по обичайно местопребиваване на кредитора на издръжката.

Що се отнася до предоставянето на доказателства за чуждестранен закон в Испания, ако случаят е такъв, неговото съдържание и действителност ще трябва да бъдат доказани. Испанският съд може да установи това с всякакви средства, които сметне за необходими, за да го приложи.

Накрая, трябва да се подчертае, че производствата, образувани в Испания, винаги се ръководят от испанското процесуално право, независимо от правото, което е приложимо по отношение на развода, законната раздяла или унищожаването на брака.

Последна актуализация: 05/04/2018

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не

са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Развод - Франция

1 Какви са условията за получаване на развод?

Съществува една форма на извънсъдебен развод:

развод по взаимно съгласие посредством частен документ, приподписан от адвокати, който се депозира, вписва и съхранява при нотариус.

Съществуват четири форми на развод:

развод по взаимно съгласие,

развод с приемане на принципа за разтрогване на брака, т.е. развод по съгласие,

развод поради непоправимо разстройство на брачната връзка,

развод по искане за произнасяне по въпроса за брачната вина.

2 Какви са основанията за развод?

Разводът по взаимно съгласие посредством частен документ, приподписан от адвокати, който се депозира, вписва и съхранява при нотариус, може да бъде избран, ако съпрузите са постигнали съгласие по принципа за разтрогване и по всички последици от развода. Те изготвят споразумение със своите адвокати, което се подписва от двете страни и двамата адвокати след изтичане на определен срок за размисъл. Ако съпрузите има едно или повече деца, децата трябва да бъдат уведомени за правото си да бъдат изслушани. Ако поне едно от децата поиска да бъде изслушано, страните трябва да се обърнат към съда по семейни дела с искане за развод по взаимно съгласие по съдебен ред с цел детето да бъде изслушано.

Разводът по взаимно съгласие по съдебен ред може да бъде поискан от съпрузите само ако едно дете, разполагащо с необходимите способности за разбиране, поиска да бъде изслушано, и ако съпрузите са се споразумели относно принципа за разтрогване, както и за всички последици, свързани с разтрогването. В този случай те не трябва да посочват причината за развода, а да представят пред съдията проект на споразумение, което урежда последиците от развода, с цел той да го одобри. Съдията отказва одобрение единствено в случаите, в които интересите на децата или на единия от съпрузите не са достатъчно защитени.

Развод по съгласие може да бъде поискан от единия от съпрузите и приет от другия или да бъде поискан от двамата съпрузи. За разлика от развода по взаимно съгласие съпрузите приемат принципа за развод, но не успяват да постигнат споразумение относно последиците от развода. Следователно това трябва да се уреди от съдията.

Развод поради непоправимо разстройство на брачната връзка може да бъде поискан от единия съпруг, в случай че съвместният живот е бил преустановен от две години преди датата на подаването на молбата за развод, което предполага липса на съжителство, придружено от желание за разтрогване.

Развод по искане за произнасяне по въпроса за брачната вина може да бъде поискан от единия съпруг поради действия, които се приписват на другия, когато тези действия представляват сериозно или многократно нарушаване на брачните отговорности и задължения и които правят непоносимо продължаването на съвместния живот.

3 Какви са правните последици от развода за:

3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)

Задълженията за вярност, съвместен живот и подкрепа се прекратяват след като съдебното решение, с което се постановява разводът, стане окончателно, т.е. когато решението повече не подлежи на обжалване.

Всеки от съпрузите си връща правото да сключи нов брак.

Вследствие на развода всеки от съпрузите губи правото да използва фамилията на другия. Все пак единият от съпрузите може да продължи да използва фамилията на другия — или със съгласието на последния, или с решение на съдията, ако докаже, че това е свързано с особен интерес за него самия или за децата.

3.2 подялбата на имуществото на съпрузите

Разводът води до прекратяване на брачния режим и, ако това е уместно, до подялба на имуществото.

Разводът не засяга брачните привилегии, които възникват по време на брака, както и даренията на налично имущество. За сметка на това разводът води до отмяна по право на брачните привилегии, които възникват при прекратяване на брачния режим, при смърт на единия от съпрузите или от разпоредбите в случай на смърт.

В случай на развод по взаимно съгласие, по съдебен или извънсъдебен ред, споразумението между съпрузите относно уреждането на техните имуществени интереси е условие за постановяване на развода. При другите форми на развод съпрузите може да постигнат споразумение за уреждане на тези отношения преди постановяването на развода, но не са длъжни да правят това. В такъв случай уреждането става след постановяването на развода.

3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите

Разводът не води до никакви специални последици, свързани с правилата относно упражняването на родителските права, които следователно по принцип остават възложени съвместно на двамата родители. Въпреки това съдията може да реши да възложи упражняването на правата на единия от родителите, ако интересите на детето налагат това. Трябва да бъдат определени условията и реда за упражняване на родителските права (обичайно местопребиваване, право на посещение и др.)

Всеки от родителите трябва да продължи да участва в издръжката и образованието на детето. Участието е под формата на парична издръжка, изплащана от единия родител на другия, но може да бъде и под формата на пряко поемане изцяло или отчасти на направените разходи в полза на детето. Издръжката може да се предоставя под формата на право на ползване или на обитаване на жилище.

3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?

NB: Паричната издръжка, която се дължи от единия от съпрузите на другия, представлява временна мярка, т.е. тя се отпуска единствено преди постановяването на развода. След като разводът бъде постановен, единият от съпрузите може да изиска от другия единствено компенсаторно плащане или плащане на обезщетение за вреди. Този въпрос може да бъде уреден с приятелско споразумение в контекста на развод по взаимно съгласие по съдебен или извънсъдебен ред, а във всички останали случаи - с разпореджане от страна на съдията.

Целта на компенсаторното плащане е да се компенсира несъответствието, което се създава в условията на живот на съпрузите в резултат на разтрогването на брака. Размерът му се определя от съдията в зависимост от доходите и нуждите на всеки от съпрузите. Размерът му е фиксиран и по принцип се предоставя под формата на капитал:

или чрез изплащане на парична сума, за която може да има някакви условия на плащане;

или чрез предоставяне на право на собственост върху имущество или на временно или пожизнено право на ползване, на обитаване или на плодopolзване.

В изключителни случаи компенсаторното плащане може да бъде определено във вид на пожизнена рента, която в случай на промени във възможностите или нуждите на съпрузите може да бъде преразгледана с цел намаляване.

Обезщетение за вреди може да бъде отпуснато на единия съпруг, ако за него последиците от развода са особено тежки:

ако е ответник при развод поради непоправимо разстройство на брачната връзка, когато самият той не е отправил молба за развод.

или ако разводът е постановен поради изключителна вина на другия съпруг.

(вж. „Задължение за издръжка — Франция“).

4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?

Законната раздяла е раздяла, постановена от съда, с която се слага край на определени брачни задължения, като например задължението за съжителство на съпрузите, но без с това да се прекратява брачният съюз. Следователно не е възможно сключване на повторен брак и задължението за помощ се запазва.

5 Какви са условията за законна раздяла?

Случаите и процедурата са същите като при развод по съдебен ред, но законната раздяла не може да се извърши по взаимно съгласие извънсъдебно.

По принцип съпругът, срещу когото е внесено искане за законна раздяла, може да отправи насрещен иск за развод или за законна раздяла, и обратно — съпругът, срещу когото е внесено искане за развод, може да отправи искане за развод или за законна раздяла.

В случай на молба за развод поради непоправимо разстройство на брачната връзка подаването на насрещен иск за законна раздяла е забранено — възможно е само подаването на молба за развод.

Когато съдията трябва да разгледа едновременно молба за развод и искане за законна раздяла, той разглежда първо молбата за развод. Той разглежда искането за законна раздяла само ако не уважи молбата за развод. Когато двете искания се основават на вина, съдията ги разглежда едновременно и ако ги приеме, постановява развода по вина и на двете страни.

6 Какви са правните последици от законната раздяла?

Последици от законната раздяла.

Със законната раздяла задължението за съжителство се прекратява, но задълженията за подкрепа, вярност и помощ се запазват. Също така, освен ако няма съдебно решение за противното, жената продължава да използва фамилното име на съпруга си. В изпълнение на задължението за помощ единият съпруг може да бъде принуден да плаща парична издръжка на другия, ако последният се намира в нужда. Размерът на тази издръжка се определя без да се взема предвид вината на съпрузите, освен ако съпругът, който има право да я получава, е допуснал сериозно неизпълнение на задълженията си по време на брака. Плащането на парична издръжка може да бъде заменено с учредяване на капитал, ако имуществото на съпруга длъжник позволява това.

В имуществено отношение решението води до прекратяването и унищожаването на брачния режим, както и при развод.

В случай на смърт на единия съпруг наследствените права на другия остават непроменени и той се ползва от законовите разпоредби по отношение на преживелия съпруг. Все пак при законна раздяла по взаимно съгласие по съдебен ред съпрузите могат да включат в споразумението отказ от наследствените права.

Замяна на законна раздяла с развод

По искане на единия от съпрузите решението за законна раздяла се заменя по право с решение за развод, когато законната раздяла е продължила две години. В такъв случай съдията постановява развод и се произнася за последиците от него. Основанието за законната раздяла става основание за развода. Приписването на вината не може да бъде променено.

При всички случаи на законна раздяла е възможно тя да бъде заменена с развод по взаимно съгласие по искане на двамата съпрузи. За сметка на това постановената по взаимно съгласие законна раздяла по съдебен ред може да бъде заменена единствено с развод по взаимно съгласие.

7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?

Унищожаването на брака, което предполага съдебно решение, води до заличаване с обратна сила на всички последици от брака, така сякаш той никога не е съществувал.

Унищожаването на брака се различава от развода и от законната раздяла, които пораждат последици единствено за бъдещето.

8 Какви са условията за унищожаване на брака?

Основанията за унищожаване на брака са различни в зависимост от това дали става въпрос за относителна нищожност (когато се посочва порок на съгласието или липса на разрешение от лицата, които е трябвало да дадат разрешение за брака) или за абсолютна нищожност (при което се санкционира неспазването на условие на обществения ред).

Случаи на относителна нищожност

Съществуват три възможни случая:

грешка в самоличността на лицето или в съществените качества на лицето
принуда

липса на разрешение от лицата, чието разрешение е било необходимо.

Молбата за унищожаване на брака може да се подава само от определени лица, които са изброени изчерпателно: съпругът, чието съгласие е било недействително или който е бил юридически недееспособен в момента на сключването на брака, и лицата, които би трябвало да дадат съгласие за брачния съюз, или от прокуратурата.

Молбата за унищожаване е допустима само в срок от пет години от деня на сключването на брака (или пет години от деня, в който засегнатото лице е навършило законово определената възраст за изразяване на съгласие за сключване на брак).

Случаи на абсолютна нищожност

Пълна липса на съгласие, ненавършена възраст за сключване на брак, бигамия, кръвосмешение, отсъствие на единия от съпрузите по време на сключването на брака, липса на правомощия на служителя по гражданско състояние и липса на публичност.

Молбата за унищожаване е допустима само в срок от пет години от деня на сключването на брака (или пет години от деня, в който засегнатото лице е навършило законово определената възраст за изразяване на съгласие за сключване на брак).

9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?

Правните последици от унищожаването на брака са едни и същи независимо дали става въпрос за относителна нищожност или за абсолютна нищожност.

Както личните, така и имуществените последици от брака се заличават, тъй като се счита, че брачният съюз никога не е съществувал. Например ако единият от съпрузите е починал, унищожаването на брака ще лиши другия от всички наследствени права.

Все пак е възможно смекчаване на този принцип, когато при сключването на брака единият съпруг или и двамата са действали добросъвестно. В такъв случай „предполагаемият“ брак остава нищожен, но се разглежда просто като прекратен. Вследствие на това всички последици от гражданско, лично и имуществено естество, възникнали преди решението за унищожаване, се запазват.

По отношение на децата унищожаването на брака на техните родители няма правни последици и положението им се урежда както при развод.

10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способности за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?

Разводът и последиците от него могат да бъдат уредени съгласно процедурата за развод по взаимно съгласие по извънсъдебен ред, което предполага намесата на двама адвокати и нотариус, но не и от съдия, с изключение на случаите, в които дете, разполагащо с необходимите способности за разбиране, иска да бъде изслушано.

Във всички други случаи сезирането на съда е задължително, но страните могат да прибегнат до семейна медиация преди сезирането на съда или успоредно с него.

Съдията също може да предложи медиация. Тя се възлага на физическо лице или на сдружение, които да изслушат страните, да съпоставят гледните им точки и да им помогнат да намерят решение на конфликта, който ги противопоставя.

След такава медиация страните, които са успели да се споразумеят, могат да представят споразумението си за одобрение от съдията или да изберат процедурата за развод по взаимно съгласие по извънсъдебен ред.

11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?

Къде се подава молба за развод

Молба за развод по съдебен ред или за законна раздяла

Това става чрез искова молба, внесена от адвокат в деловодството на окръжния съд (tribunal de grande instance).

Териториално компетентен е съдът:

в мястото, където е постоянното местопребиваване на семейството;

ако съпрузите живеят разделени и ако родителските права се упражняват съвместно, съдът в мястото, където е постоянното местопребиваване на този от съпрузите, с когото живеят непълнолетните деца;

ако съпрузите живеят разделени и ако родителските права се упражняват само от единия от тях, съдът в мястото, където е постоянното местопребиваване на този съпруг;

в останалите случаи — съдът, където е постоянното местопребиваване на съпруга, който не е подал молбата;

в случай на съвместна молба, компетентният съд в зависимост от избора на съпрузите е този в мястото, където е постоянното местопребиваване на единия или на другия съпруг.

Молба за унищожаване

Молбата за унищожаване на брака се подава пред окръжния съд в мястото, където живее ответникът. Тя се подава като призоваване чрез съдия-изпълнител.

Развод по взаимно съгласие посредством частен документ, приподписан от адвокати:

Споразумението, подписано от страните и двамата адвокати трябва да бъде депозирано, вписано и съхранявано при практикуващ нотариус във Франция.

Документи, които да бъдат представени

Молба за развод по съдебен ред или за законна раздяла

При всички случаи на развод съпрузите трябва да представят всички необходими доказателства за своята самоличност, за здравноосигурителната си каса, както и информацията относно всички служби и органи, които им изплащат помощи или пенсии или всяка друга облага.

Когато от съдията се иска отпускане на издръжка за бивш съпруг, съпрузите трябва да предоставят декларация, с която под клетва се удостоверява точността на посочените от тях доходи, средства, имущество и условия на живот.

В случая на развод по взаимно съгласие по съдебен ред в исковата молба не трябва да се посочват основанията за развода, но в нея трябва да се съдържа приложение с посочена дата и подписано от съпрузите и от техния(ите) адвокат(и), с което се уреждат изцяло последиците от развода и което включва, ако това е необходимо, разделителен протокол за брачния режим.

В останалите случаи в исковата молба не се посочват нито правното основание, нито мотивите за развода, но в нея трябва да се съдържат, ако това е необходимо, исканията, отправени по отношение на временните мерки.

Молба за унищожаване

Не се изисква никакъв специален документ, но е необходимо ищецът да представи документи, които могат да докажат, че изтъкнатите основания могат да доведат до унищожаването на брака.

12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?

Получаването, изцяло или отчасти, на правна помощ може да стане в зависимост от средствата (вж. тема „Правна помощ — Франция“).

13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?

Тези съдебни решения подлежат на обичайните начини за обжалване.

14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавата членка решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?

Произнесените във връзка с развод решения се признават по право без никаква специална процедура.

Същото се отнася за решенията, постановени във връзка с унищожаването на брака.

15 Към кой съд следва да се обърне, за да се противопоставя на признаването на решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

За противопоставяне на признаването на решението е възможно да се заведе дело за неприложимост пред окръжния съд (tribunal de grande instance). Решение за неприложимост дава възможност за противопоставяне на последващо искане за екзекватура, отправено от другата страна (това означава искане, което има за цел да постигне обявяването за изпълняемо във Франция на решение, произнесено в друга държава) (и обратно — неговото отхвърлянето се равнява на екзекватура).

Процедурата е същата като при иск за екзекватура.

15 Кой е приложимият закон при бракоразводни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда делото, или са граждани на различни държави?

В приложение на разпоредбите на Регламент (ЕС) № 1259 от 20 декември 2010 г. относно осъществяването на засилено сътрудничество в областта на приложимото право при развод и законна раздяла, правото, което ще се прилага при развода или законната раздяла, ще бъде това, което е избрано от съпрузите.

При липса на избор разводът и законната раздяла се уреждат от:

правото на държавата на обичайно местопребиваване на съпрузите към момента на сезиране на съда или, ако това не е изпълнено

правото на държавата на последното обичайно местопребиваване на съпрузите, при условие че това пребиваване е приключило не повече от една година преди сезирането на съда и ако единият от съпрузите все още живее в тази държава към момента на сезиране на съда, или, ако това не е изпълнено

правото на държавата, чиито граждани са съпрузите към момента на сезиране на съда, или, ако това не е изпълнено, правото на сезирания съд.

Все пак, ако молбата се отнася до случай на преобразуване на законна раздяла в развод, правото, приложимо при развода, е правото, което е било приложено при законната раздяла, освен ако съпрузите не са избрали друго.

Тези правила се прилагат също по отношение на съпрузите в случай на развод по взаимно съгласие посредством частен документ, приподписан от адвокати, който се депозира, вписва и съхранява при нотариус; съпрузите не могат обаче да използват „правото на сезирания съд“, тъй като никой съд не е сезиран.

[🌐 Уебсайт на Министерството на правосъдието](#)

[🌐 Уебсайт на Legifrance](#)

Последна актуализация: 22/10/2019

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Развод - Хърватия

1 Какви са условията за получаване на развод?

Предпоставката за получаване на съдебно решение за развод е иницирането на подходящо съдебно производство за развод (гражданско или охранително) от лице или лица, които имат право на иск (*locus standi*) съгласно разпоредбите на член 50, член 369 и член 453 от Закона за семейните производства (*Obiteljski zakon*) (*Narodne Novine* (NN; Държавен вестник на Република Хърватия), № 103/15, наричан оттук нататък: „ОбЗ от 2015 г.“). Ако съпрузите имат общо малолетно или непълнолетно дете, молбата за развод по взаимно съгласие трябва да бъде придружена от необходимите приложения (доклад за задължителното консултиране и план за съвместно упражняване на родителски контрол — член 55 във връзка с член 456 от ОбЗ от 2015 г.). Подобни разпоредби се прилагат, когато съпрузите имат общо малолетно или непълнолетно дете и само единият от съпрузите е подал молба за развод (доклад за задължителното консултиране и доказателство за участие в първата среща по семейна медиация — член 57 във връзка с член 379 от ОбЗ от 2015 г.).

2 Какви са основанията за развод?

Предпоставките за развод се уреждат от разпоредбите на член 51 от ОбЗ от 2015 г. Съгласно посочените по-горе правни разпоредби съдът прекратява брака: 1. ако е налице споразумение между съпрузите за развод, 2. ако е определено, че брачните отношения между съпрузите са сериозно и трайно разстроени, или 3. ако е изминала една година от „прекратяването на брачния съюз“.

3 Какви са правните последици от развода за:

3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)

Една от правните последици от прекратяването на брака е прекратяването на индивидуалните права и задължения на съпрузите (членове 30—33 от ОбЗ от 2015 г.). В Закона за семейните производства изрично се определя, че в случай на прекратяване на брака (чрез унищожаване или развод) всеки от бившите съпрузи може да запази фамилното име, което е притежавал към момента на прекратяване на брака (член 48 от ОбЗ от 2015 г.).

3.2 подялбата на имуществото на съпрузите

Преди прекратяването на съпругеската имуществена общност (в споразумение или чрез прекратяване по съдебен ред — в рамките на охранително производство) най-често срещаният въпрос е свързан с разграничаването на правата и вещите, които са част от съпругеската имуществена общност, и правата и вещите, които представляват отделно имущество на единия или на другия съпруг (разграничаване на трите групи имущество). Тези въпроси се решават чрез образуване на гражданско производство съгласно съответните разпоредби от ОбЗ (членове 34—39 и членове 43—46 от ОбЗ от 2015 г.), ако съпрузите на са в състояние да постигнат споразумение относно разпределянето на общата собственост (брачен договор — членове 40—42 от ОбЗ от 2015 г.), с алтернативното прилагане на Закона за собствеността и другите вещи права, Закона за гражданските задължения, Закона за поземления регистър, Закона за търговските дружества, Закона за принудителното изпълнение и Гражданския процесуален закон (член 38, член 45 и член 346 от ОбЗ от 2015 г.).

3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите

Правните последици от прекратяването на брака, които се отнасят до малолетни или непълнолетни деца, включват няколко важни въпроса: с кого от родителите ще живее детето след прекратяването на брака, определяне на договореностите с другия родител, издръжката на детето, как ще бъдат организирани останалите области, свързани с родителската грижа (представяване на детето, извършване на правни действия, управление и разпореждане с имуществото на детето, образование и здраве на детето и др.). Съпрузите могат да постигнат споразумение относно тези правни последици от развода (споразумение относно съвместната родителска грижа), а оттам да изберат по-опростена и по-бърза извънсъдебна бракоразводна процедура. (член 52, членове 54—55, член 106, членове 453—460 от ОбЗ от 2015 г.). Ако съпрузите не постигнат споразумение относно съвместната родителска грижа, което включва споразумение относно съответните правни последици от развода, решението по тези въпроси се постановява автоматично от съда в съдебното производство, образувано чрез предявяване на иск за развод (членове 53—54, членове 56—57 и член 413 от ОбЗ от 2015 г.). Въпреки това съществува възможност родителите да постигнат споразумение относно правните последици от развода в хода на съдебното бракоразводно дело. В този случай съдът ще постанови решението си въз основа на споразумението между родителите, ако прецени, че то е във висшия интерес на детето (член 104/3 във връзка с член 420 от ОбЗ от 2015 г.).

3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?

Законът за семейните производства предвижда възможността единият от съпрузите да поиска издръжка, преди бракоразводното дело да е приключило. Ако в хода на бракоразводно дело не е подадено искане за издръжка, бивш съпруг може да заведе иск за издръжка в срок до шест месеца от окончателното прекратяване на брака, ако условията за издръжка, които са съществували към момента на приключване на

бракоразводното дело, продължават да съществуват до приключване на делото за издръжка (членове 295—301, членове 423—432 от ObZ от 2015 г.). Правните условия за присъждане на издръжка са, че ищецът не разполага с достатъчно средства, за да се издържа сам или не е в състояние да го направи със собствени средства, и не е в състояние да работи или да намери работа, при условие че съпругът, изплащач издръжката, има достатъчно средства и възможности да изпълни този ангажимент (член 295 от ObZ от 2015 г.). Издръжката се присъжда за определен период от време. Разпоредбите на член 298 от ObZ от 2015 г. гласят, че издръжката за съпруг/а може да бъде присъдена за срок до една година, в зависимост от продължителността на брака и възможността на ищеца да получава по друг начин адекватно препитание в обозримо бъдеще. В ObZ от 2015 г. се предвиждат също и начините и условията за плащане на издръжката. Съгласно разпоредбите на член 296 от ObZ от 2015 г. издръжката се присъжда като редовна месечна сума, която се плаща предварително. Възможно е обаче по искане на един от двамата съпрузи съдът да разпорежи, плащането да бъде под формата на еднократна сума, в зависимост от обстоятелствата по делото. В съответствие с разпоредбите на член 302 от ObZ от 2015 г. съпрузите могат да сключат споразумение за издръжка в случай на развод (член 302, членове 470—473 от ObZ от 2015 г.).

4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?

В хърватското семейно право няма термин, който да отговаря на „законна раздяла“. Съответстващият на „законна раздяла“ термин в настоящото законодателство е „прекратяване на брачния съюз“ (*prestanak bračne zajednice*). „Прекараването на брачния съюз“ настъпва, ако съпрузите прекратят всички взаимоотношения, които обикновено съществуват при съжителство, т.е. ако те вече не желаят да живеят заедно като съпруг и съпруга и да споделят и изпълняват специфичното съдържание на съпругеското съжителство. Прекратяването на брачния съюз има значение в областта на семейното право, тъй като в съответствие с член 51 от ObZ от 2015 г. едно от правните основания за прекратяването на брака е изтичането на период от повече от една година от прекратяване на брачния съюз. Прекратяването на брачния съюз също има специфично значение при определяне на имуществените отношения между съпрузите, тъй като съгласно член 36 от ObZ от 2015 г. имуществото, което съпрузите са придобили чрез работа в рамките на брачния съюз (за разлика от продължителността на брака) или което произхожда от това имущество, се счита за съпругеска имуществена общност.

5 Какви са условията за законна раздяла?

В хърватското семейно право няма термин, който да отговаря на „законна раздяла“. Съответстващият на „законна раздяла“ термин в настоящото законодателство е „прекратяване на брачния съюз“ (*prestanak bračne zajednice*). В Закона за семейните производства не са предвидени условия за „прекратяване на брачния съюз“, тъй като брачният съюз е правен стандарт и представлява съдържанието на съпругеското съжителство. Прекратяването на брачния съюз настъпва, ако съпрузите прекратят всички взаимоотношения, които иначе включва съпругеското съжителство, т.е. ако те вече не желаят да живеят като брачна двойка и да изпълняват специфичното съдържание на тази връзка (напр. спират да общуват и т.н.). На практика прекратяването на брачния съюз най-често се проявява, като единият от съпрузите напусне общия дом и другия съпруг.

6 Какви са правните последици от законната раздяла?

В хърватското семейно право няма термин, който да отговаря на „законна раздяла“. Съответстващият на „законна раздяла“ термин в настоящото законодателство е „прекратяване на брачния съюз“ (*prestanak bračne zajednice*). „Прекараването на брачния съюз“ има значение в областта на семейното право, тъй като в съответствие с член 51 от ObZ от 2015 г. едно от правните основания за прекратяване на брака е изтичането на период от повече от една година от „прекратяването на брачния съюз“. „Прекараването на брачния съюз“ има и специфично значение при определяне на имуществените отношения на съпрузите, тъй като съгласно член 36 от ObZ от 2015 г. имуществото, което съпрузите са придобили чрез работа по време на брачния съюз (за разлика от продължителността на брака) или което произхожда от това имущество, се счита за съпругеска имуществена общност. Логиката на този закон е, че продължителността на брачния съюз не трябва да съвпада изцяло с продължителността на брака, особено когато бракът завършва с развод. По правило прекратяването на брачния съюз настъпва, преди да започне бракоразводното дело. Поради това бракоразводните дела могат да продължат и след „прекратяването на брачния съюз“, което обикновено се случва (особено ако в производството са използвани средства за правна защита).

7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?

„Унищожаването на брака“ (*poništaj braka*) е едно от основанията за прекратяване на брака (член 47 от ObZ от 2015 г.) и представлява един от трите брачни спора, уреждани от хърватската съдебна система (член 369 от ObZ от 2015 г.). „Унищожаването на брак“ представлява санкция в областта на семейното право по отношение на брак, който е бил сключен в противоречие с разпоредбите, уреждащи действителността на брака (член 25—29 от ObZ от 2015 г.), и се осъществява в рамките на съдебно производство, образувано с предявяване на иск (член 369 от ObZ от 2015 г.). Разпоредбите относно „унищожаване на брака“ се прилагат, ако бракът не е действителен (член 29, член 49, членове 369—378 от ObZ от 2015 г.).

8 Какви са условията за унищожаване на брака?

Брак, който е сключен в противоречие с разпоредбите на членове 25—28 от ObZ от 2015 г. (бракът е сключен от непълнолетни лица; лица, които не притежават способността да различават доброто и злото; лица, лишени от правоспособността да правят изявление по отношение на личното си положение; лица, които са кръвни роднини; лица, които са осиновени, или ако булката или младоженецът имат предишни бракове или сериозно партньорство), е недействителен и по отношение на него се прилагат разпоредбите за „унищожаване на брака“ (член 29 от ObZ от 2015 г.).

9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?

Правните последици от „унищожаването на брака“ се уреждат по същия начин, както при прекратяване на брака чрез развод (вж. отговора на въпрос 3).

10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способи за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?

В хърватската правна система разводът се урежда като съдебно производство, без да е възможно провеждането на извънсъдебна бракоразводна процедура. Въпреки това един от основните принципи на семейното право, който е от особено значение в бракоразводното дело, е принципът на уреждане на семейните отношения по взаимно съгласие, чрез който се насърчава уреждането на семейните отношения по взаимно съгласие, като се подчертава, че това е задача на всички органи, които предоставят професионална помощ на семейството или вземат решения относно семейните отношения (член 9 от ObZ от 2015 г.). Поради това семейното право предвижда два вида извънсъдебни процедури, чиято цел включва уреждането на свързани с развода въпроси по взаимно съгласие: задължително консултиране (членове 321—330 от ObZ от 2015 г.) и семейна медиация (членове 331—344 от ObZ от 2015 г.). Задължителното консултиране се провежда от екип от експерти от Министерството на социалните грижи и представлява форма на подкрепа за членовете на семейството (напр. съпрузи, които възнамеряват да започнат бракоразводно дело и които имат общо малолетно или непълнолетно дете), за да се постигнат консенсусни решения относно семейните отношения, като се обръща специално внимание на защитата на семейните отношения, които засягат всяко дете (напр. разработване на план за съвместна родителска грижа — споразумение относно правните последици от развода, в което трябва да се посочват подробно: мястото и адресът на пребиваване на детето, времето, което детето ще прекарва с всеки от родителите, как ще бъде споделена информацията относно постигането на съгласие за важни решения, каква част от важната за детето информация ще бъде споделена, размерът на издръжката като задължение на родителя, с когото не

живее детето, както и как ще бъдат решавани бъдещи въпроси), както и относно правните последици от липсата на такова споразумение и образуване на съдебно производство за вземане на решение относно личните права на детето. Семейната медиация е процедура, при която страните се опитват да постигнат взаимно решение по семейни спорове с помощта на един или повече семейни медиатори. Основната цел е да се изготвят план за съвместна родителска грижа и други споразумения, свързани с детето, както и с всички други въпроси от материално и нематериално естество.

11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?

Съпрузи, които няма общо малолетно или непълнолетно дете, могат да предприемат съдебни действия, като единият от съпрузите подаде молба за развод или като и двамата съпрузи подават молба за развод по взаимно съгласие (член 50 от ОбЗ от 2015 г.). И в двата случая извънсъдебната процедура по задължително консултиране (форма на експертна помощ за членовете на семейството за постигане на консенсусни решения относно семейните отношения, осъществявана от екип от експерти от Министерството на социалните услуги) не се прилага (членове 321—322 от ОбЗ от 2015 г.) и съпрузите започват (съдебно или извънсъдебно) бракоразводно дело, което представлява сравнително лесна и бърза процедура. Посоченото по-горе се прилага съответно за съдебна процедура за унищожаване на брак, когато съпрузите нямат общо малолетно или непълнолетно дете.

Съпрузите, които имат общо малолетно или непълнолетно дете, могат да образуват съдебно производство, като единият съпруг предяви иск или и двамата съпрузи подадат молба за развод по взаимно съгласие (член 50 от ОбЗ от 2015 г.). Преди обаче да се образува бракоразводно производство (чрез иск или подаване на молба за развод по взаимно съгласие), когато има общо малолетно или непълнолетно дете, съпрузите са задължени да участват в извънсъдебна процедура по задължително консултиране (форма на експертна помощ за членовете на семейството за постигане на консенсусни решения относно семейните отношения, което се осъществява от екип от експерти от Министерството на социалните услуги) (членове 321—322 от ОбЗ от 2015 г.). Целта на тази процедура е на съпрузите да се предостави професионална помощ, която включва съставяне на споразумение за съвместна родителска грижа — споразумение относно правните последици от развода, в което трябва да се посочват подробно: мястото и адресът на пребиваване на детето; времето, което детето ще прекарва с всеки от родителите; как ще бъде споделяна информация за важни решения; каква част от важната за детето информация ще бъде споделяна; размерът на издръжката като задължение на родителя, с когото не живее детето, както и как ще бъдат решавани бъдещи въпроси). Родителите могат да изготвят споразумението за съвместна родителска грижа в хода на процедурата по задължително консултиране, макар че могат също така да го изготвят независимо или по време на процедурата по семейна медиация (извънсъдебна процедура, при която страните се опитват да постигнат разрешаване на спорове относно семейните отношения по взаимно съгласие с помощта на един или повече семейни медиатори — член 331 от ОбЗ от 2015 г.). Чрез изготвяне на споразумение за съвместна родителска грижа съпрузите могат да започнат по-опростена и по-бърза извънсъдебна процедура по развод, която започва с подаване на молба (член 52, членове 54—55, член 106, членове 453—460 от ОбЗ от 2015 г.). Съпрузите, които имат общо малолетно или непълнолетно дете, са задължени да представят доклад относно задължителното консултиране, посочено в член 324 от ОбЗ от 2015 г., заедно с молбата си за развод по взаимно съгласие, както и споразумение за съвместна родителска грижа, както е посочено в член 106 от ОбЗ от 2015 г. (член 456 от ОбЗ от 2015 г.).

Ако съпрузите не изготвят споразумение за съвместна родителска грижа, което включва споразумение относно правните последици от посочения по-горе развод, решението по тези въпроси се постановява *служебно* от съда в съдебно производство, образувано чрез предявяване на иск за развод (членове 53—54, членове 56—57 и член 413 от ОбЗ от 2015 г.). Ако съпрузите имат общо малолетно или непълнолетно дете, те са задължени да приложат към своя иск за развод доклад относно задължителното консултиране по член 324 от ОбЗ от 2015 г., както и доказателство за участието си в първата среща по семейна медиация (член 379 от ОбЗ от 2015 г.).

12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?

В Хърватия правната помощ и възможността за освобождаване от плащане във връзка със съдебни производства и освобождаване от плащане на съдебни такси се уреждат от Закона за безплатната правна помощ (*Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*) (*Narodne Novine* (NN); Държавен вестник на Република Хърватия), № 143/2013 — наричан по-нататък „ZBPP“). Лицата могат да използват първична правна помощ във всички производства, включително брачни спорове и други производства в областта на семейното право, при условие че отговарят на законовите изисквания (членове 9—11 от ZBPP). Лицата могат да използват вторична правна помощ в производства в областта на семейното право и в други, определени от закона производства, при условие че отговарят на законовите изисквания (членове 12—25 от ZBPP). Въпросът, свързан с получаване на решение за освобождаване от плащане във връзка със съдебно производство за конкретни производства, включително в областта на семейното право, се урежда от разпоредбите на член 13, параграф 3 от ZBPP. Въпросът, свързан с получаване на решение за освобождаване от плащане на съдебни такси за всички производства, включително за производство в областта на семейното право, се урежда от разпоредбите на член 13, параграф 4 от ZBPP. Особено внимание трябва да се обърне на разпоредбите: а) уреждащи предоставянето на вторична правна помощ без определяне на финансовото положение на въпросното лице (член 15 от ZBPP), б) уреждащи процеса на получаване на вторична правна помощ (членове 16—18 (Член 19 от ZBPP), в) уреждащи обхвата на предоставяне на вторична правна помощ (член 19 от ZBPP), г) уреждащи процедурни въпроси и други въпроси, които са важни за получаване на безплатна правна помощ (членове 20—25 от ZBPP). В същото време трябва да се обърне внимание и на член 6 от Закона за съдебните такси (*Zakon o sudskim pristojbama*) (*Narodne Novine* (NN); Държавен вестник на Република Хърватия), № 74/95, 57/96, 137/02, (26/03), 125/11, 112/12, 157/13, 110/15 във връзка със страните, които винаги са освободени от плащането на съдебна такса.

13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?

Обжалването на съдебно решение, отнасящо се до развод или унищожаване на брака, е възможно. И двете страни имат това право в хода на производството. Законът за семейните производства не урежда изрично обжалването при брачни спорове, но разпоредбите на член 346 определят алтернативно приложение на разпоредбите на Гражданския процесуален закон (*Zakon o parničnom postupku*) (*Narodne Novine* (NN); Държавен вестник на Република Хърватия), № 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13 и 89/14, наричан оттук нататък: „ZPP“).

В член 348 от ZPP се уреждат обжалвания срещу присъди, докато в член 378 се уреждат обжалвания на решения. Що се отнася до средствата за правна защита, ОбЗ от 2015 г. гласи, че не е допустимо преразглеждане (член 373 от ОбЗ от 2015 г.) на решения за присъди, постановени на втора инстанция в рамките на брачен спор.

14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавата членка решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?

Съгласно член 21 от Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност (Регламент Брюксел IIa), решение, постановено в една държава членка, се признава в друга държава членка без изискване за специални процесуални действия (член 21, параграф 1), макар че съгласно член 21,

параграф 3 всяко заинтересовано лице може да подаде искане решението да бъде или да не бъде признато. В този случай молбите за признаване или непризнаване се разглеждат в зависимост от териториалната компетентност на съответния съд, включен в списъка, изпратен от всяка държава членка на Комисията в съответствие с член 68, във формата, предвидена в член 37 от Регламент Брюксел IIa. Освен това следва да се отбележи, че без да се засягат разпоредбите на член 21, параграф 3 от Регламент Брюксел IIa, не се изискват специални процесуални действия за актуализиране на регистрите за гражданско състояние на държава членка на основание решение за развод, законна раздяла на съпрузи или унищожаване на брака, постановено в друга държава членка и неподлежащо на обжалване в по-горен съд съгласно законодателството на тази държава членка.

15 Към кой съд следва да се обърне, за да се противопоставя на признаването на решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

Молбите за признаване или непризнаване (член 21, параграф 3 от Регламент Брюксел IIa) се разглеждат в зависимост от териториалната компетентност на съответния съд, включен в списъка, както е посочено в отговора на въпрос № 14. В този случай се прилага процедурата съгласно раздел 2, глава III от Регламент Брюксел IIa.

Средството за правна защита, т.е. обжалване по член 33 от Регламент Брюксел IIa се подава във второинстанционните (окръжни) съдилища от първоинстанционния съд, който е постановил решението (съдебна или местна компетентност от посочения по-горе списък).

16 Кой е приложимият закон при бракоразводни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда делото, или са граждани на различни държави?

Приложимото право по отношение на развода е правото на държавата, чиито граждани са съпрузите към момента на предявяване на иска. Ако към момента на предявяване на иска съпрузите са граждани на различни държави, се прилага кумулативно правото на държавите, чиито граждани са те, член 35, параграф 2 от Закона за уреждане на стълкновения с правната уредба на други държави в някои отношения (*Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima*) (*Narodne Novine* (NN); Държавен вестник на Република Хърватия), № 53 /91, 88/01). Ако бракът не може да бъде прекратен съгласно правото на държавите, чиито граждани са съпрузите, се прилага хърватското право, при положение че към момента на предявяване на иска единият от съпрузите е с постоянно местопребиваване в Хърватия. Ако единият от съпрузите е хърватски гражданин без постоянно местопребиваване в Хърватия и бракът не може да бъде прекратен съгласно правото, посочено в член 35, параграф 2 от Закона за уреждане на стълкновения с правната уредба на други държави в някои отношения, се прилага хърватското право.

Последна актуализация: 20/11/2019

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Езикова версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Моля, имайте предвид, че версиите на следните езици вече са преведени.

Развод - Италия

1 Какви са условията за получаване на развод?

Нормативните основания за допускане на развод са посочени в закона (вж. раздел 2). Съдът трябва да установи наличието на съответните основания, за да допусне развода.

Тази преценка се извършва дори когато страните са предявили съвместен иск за развод. Съгласието на съпрузите само по себе си не е основание за развод (и следователно в Италия на практика не съществува развод по взаимно съгласие). Съдът винаги трябва да установи фактическите обстоятелства по иска, преди да допусне развода.

Ако бракът е сключен по реда на Гражданския кодекс, той се прекратява с решението за развод, а ако страните са сключили църковен брак, надлежно вписан в регистрите за гражданско състояние, с решението за развод се прекратяват гражданскоправните последици от този брак. В производството участва и прокурор.

Източници: Закон № 898 от 1 декември 1970 г., изменен със Закон № 436 от 1 август 1978 г. и Закон № 74 от 6 март 1987 г.

2 Какви са основанията за развод?

Всеки от съпрузите може да поиска развод на някое от следните основания:

1) когато след бракосъчетанието другият съпруг е осъден с влязло в сила съдебно решение за извършването на особено тежко престъпление, без значение дали е извършено преди или след бракосъчетанието, като например:

осъден на доживотен затвор или лишаване от свобода за срок над 15 години, като срокът на наказанието може да е резултат от кумулиране на наказания за умишлени престъпления с изключение на политически престъпления и престъпления, извършени по „подбуди с особена морална и социална стойност“ (*motivi di particolare valore morale e sociale*);

осъден на лишаване от свобода за кръвосмешение (член 564 от Наказателния кодекс) или за сексуални престъпления по членове 609 *bis* (сексуално насилие), 609 *quater*, 609 *quinquies* и 609 *octies* (въведени със Закон № 66 от 1996 г.);

осъден на лишаване от свобода за убийство на син или на дъщеря или за опит за убийство на съпруг или на син или дъщеря;

осъден на лишаване от свобода, с две или повече присъди, за тежка телесна повреда, неизпълнение на задължение за издръжка на членове на семейството, малтретиране на членове на семейството или на непълнолетни или малолетни лица или злоупотреба с недееспособно лице, с изключение на случаите, когато искащият развод също е бил осъден като съучастник в престъплението или е установено възобновяване на съпружеския живот;

2) в случай, че:

другият съпруг е бил оправдан по обвиненията в кръвосмешение или сексуално насилие, посочени в точка 1, букви б) и в), и съдът прецени, че не е възможно ответникът да продължи или да започне отново да живее със семейството си;

постановена е съдебна раздяла или раздяла по взаимно съгласие и съпрузите са били законно разделени в продължение на най-малко три години от датата на явяването им пред съда по делото за законна раздяла;

наказателното производство за престъпленията, посочени в точка 1, букви б) и в), е било прекратено поради давност, но бракоразводният съд установи, че деянието представлява съставомерно престъпление;

наказателното производство за престъплението кръвосмешение е приключило с решение, че липсва основание за наказателна отговорност, защото престъплението не е предизвикало „обществен скандал“;

другият съпруг, който е чуждестранен гражданин, е получил унищожаване или разтрогване на брака в чужбина или е встъпил в нов брак в чужбина; бракът не е бил консумиран;

единият от съпрузите официално е сменил пола си; в такъв случай искът за развод може да бъде предявен от лицето, което е сменило пола си, или от другия съпруг.

В обобщение, като изключим наказателноправните хипотези (които включват наред с осъждането за тежки престъпления и случаи, когато лицето е оправдано поради установено психично разстройство, изтичане на давност или поради липса на съвстомерен елемент за вменияване на наказателна отговорност за престъплението кръвосмешение), възможните основания за развод са: законна раздяла, унищожаване или разтрогване на брака, встъпване в нов брак от другия съпруг в чужбина и неконсумиране на брака или промяна на пола.

3 Какви са правните последици от развода за:

3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)

Постановяването на решение за допускане на развод поражда изброените по-долу правни последици.

Първо, брачните отношения се прекратяват: съпрузите отново придобиват статут на неомъжена/неженен и могат да встъпят в нов брак.

Жената губи фамилното име на съпруга, ако го е добавила към своето. Съдът може обаче при съответно искане да разреши на жената да запази фамилното име на съпруга, добавено към нейното собствено, ако тя докаже, че това е в неин интерес или в интерес на децата по причини, които са достатъчно основание за закрила.

Разводът не прекратява отношенията на родство и в частност не отстранява пречката за встъпване в брак при наличие на родство по права линия (член 87, алинея 4 от Гражданския кодекс).

Съпрузите чужденци не губят гражданството, придобито вследствие на брака.

3.2 подялбата на имуществото на съпрузите

Разводът прекратява съпругеската имуществена общност, установена по закон (*comunione legale*), която включва всичко, придобито заедно или поотделно от съпрузите по време на брака, с изключение на личните вещи, изброени в член 179 от Гражданския кодекс, както и паричен фонд за покриване на нуждите на семейството (*fondo patrimoniale*), ако е създаден такъв. Този фонд обаче не се прекратява преди навършването на пълнолетие от всички деца в семейството. Разводът не поражда последици за съсобствеността, която се подчинява на други правила (*comunione ordinaria*), например вещи, придобити преди брака *pro rata* или по време на брака, когато при сключването му е договорено, че имуществото на съпрузите ще бъде разделено (*separazione dei beni*): връзката по отношение на този вид съсобственост може да бъде прекратена по искане на един от съпрузите.

Родител, който живее с непълнолетно дете, може да получи право да продължи да обитава бившето семейно жилище, когато е в интерес на детето да продължи да живее в това жилище.

3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите

Съдът, допуснал развода, възлага на съпрузите съвместно упражняване на родителските права върху непълнолетните деца. Само в изключителни случаи упражняването на родителските права се възлага само на единия от родителите. Освен това съдът определя правилата относно времето, което непълнолетните деца трябва да прекарват с родителя, който не е оправомощен да живее с тях. Съдът също така дава наставления за управлението на имуществото на децата и определя вноската за издръжката на непълнолетните деца, която трябва се изплаща на живеещия с децата съпруг.

3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?

С решението за допускане на развод съдът постановява по искане на една от страните редовно плащане на издръжка на съпруга, който не разполага с достатъчно средства или по обективни причини не е в състояние да си ги осигури. Задължението за плащане на издръжка се погасява с встъпването на издръжания съпруг в нов брак. По взаимно съгласие на страните издръжката може да бъде предоставена и с единична сделка чрез прехвърляне право на собственост върху имуществото на издръжания съпруг (за по-подробна информация вж. „Искове за издръжка – Италия“). Съпрузи, които не изпълняват задължението си за изплащане на издръжка при раздяла или след развод, носят наказателна отговорност за отказ да подпомагат семейството си (съгласно член 570 от Наказателния кодекс).

Има и други последици. Съпруг, който се е развел, но не е встъпил в нов брак, и има право на издръжка, има също така право и на дял от обезщетението, платено на другия съпруг при напускане на работа. В случай на смърт на бившия съпруг преживелият бивш съпруг има право да получава наследствената пенсия или да раздели тази пенсия със следващия преживял съпруг, както и да получи плащане от имуществото на починалия, ако има финансови затруднения. Законът също така позволява на съпруга, който има право на издръжка, да регистрира съдебна ипотека или да поиска изземване на имуществото на съпруга, дължащ издръжката.

4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?

Законната раздяла означава, че съпрузите вече не са длъжни съгласно закона да живеят съвместно. Фактическата раздяла не поражда правни последици (освен в случаи, възникнали преди Закона за реформа № 151 от 1975 г.).

Законната раздяла не прекратява семейните правоотношения, но ги отслабва.

Законната раздяла може да бъде разпоредена от съда или да бъде допусната по взаимно съгласие.

Източници: материалните норми се съдържат в Гражданския кодекс (член 150 и следващи; по въпросите, свързани с наследството, вж. членове 548 и 585).

5 Какви са условията за законна раздяла?

Законната раздяла (т.е. раздялата, разпоредена от съда) предполага установяването на невъзможност на съпрузите да продължат да живеят съвместно.

Когато това условие е изпълнено, съдът постановява разпоредане за раздяла по искане на един от съпрузите, дори ако другият съпруг не е съгласен.

В изключителни случаи съдът може да вмени отговорността за раздялата на единия от съпрузите: тази отговорност има значение за присъждането на издръжка за периода на раздялата и след развода, както и за правата на наследяване. В производството участва и прокурор. Законната раздяла по взаимно съгласие се основава на споразумение между съпрузите, но влиза в сила само с разрешението на съда, който е длъжен да гарантира, че споразумението, постигнато от съпрузите, отговаря на висшите интереси на семейството. В частност, когато споразумението за упражняване на родителските права и за издръжката на децата не е в техен интерес, съдът призовава страните и изисква необходимите промени. Ако страните не изпълнят това изискване, съдът може да откаже да допусне раздялата.

6 Какви са правните последици от законната раздяла?

Лични отношения: законната раздяла (по разпореждане на съда или по взаимно съгласие) води до отпадане на изискването за предоставяне на всички форми на взаимопомощ, свързани със съвместния живот. Освен това тя отменя презумпцията за бащинство. Жената не губи фамилното име на съпруга си, ако то е било добавено към нейното собствено, но по искане на съпруга съдът може да ѝ забрани да го използва, когато използването му може да причини на съпруга сериозна вреда. Също така съдът може да разреши на съпругата да не използва фамилното име на съпруга си, когато използването му може да е в нейна вреда.

Собственост върху общото имущество: раздялата прекратява съпругеската имуществена общност, създадена по силата на закона (*comunione legale*).

Родителски права: съдът, допуснал раздялата, се произнася по упражняването на родителските права върху непълнолетните деца и определя размера на издръжката, която трябва да плаща родителят, който не живее с децата (или, в частния случай на предоставяне на изключителни родителски права, родителят, на който не са предоставени родителските права). При предоставянето на правото на обитаване на семейното жилище родителят, който живее с детето, има предимство (за по-подробна информация вж. „Родителски права и право на лични отношения с детето“).

Задължение за плащане на издръжка: при съответно искане съдът предоставя на съпруга, който не е отговорен за раздялата, право на издръжка от другия съпруг, ако ищецът не разполага с достатъчни собствени средства. Съпруг, който е изпаднал в материална нужда, има право да получава издръжка, т.е. редовно изплащана сума, необходима за преживяване, дори ако е отговорен за раздялата (за по-подробна информация вж. „Искове за издръжка – Италия“).

По отношение на разведените двойки в законодателството е изрично предвидено автоматично осъвременяване на изплащаната издръжка съобразно инфлацията. Съдебната практика е включила в обхвата на това правило и разделените двойки.

Постановените със съдебното решение мерки относно родителските права върху децата и изчисляването на изплащаната издръжка за децата и за съпруга, който има право на издръжка, могат да бъдат изменени впоследствие. Неплащането на издръжка е престъпление съгласно член 570 от Наказателния кодекс.

Раздяла при наличие или отсъствие на отговорност: разделените съпрузи, които не са отговорни за раздялата, имат същите права на наследяване като съпрузите, които не са разделени.

Съпругът, отговорен за раздялата, има право само на издръжка от имуществото на починалия съпруг, при това само в случай, че към момента на откриването на наследството починалият му е дължал издръжка (членове 548 и 585 от Гражданския кодекс).

Други последици: в случай на неизпълнение съдебното разпореждане за раздяла поражда право на вписване на съдебна ипотека; по искане на правоимащото лице съдът може да разпорежи налагане на обезпечителна мярка върху имуществото на задължения съпруг или заповед за трудовото му възнаграждение.

7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?

Съгласно член 117 и следващите от Гражданския кодекс бракът може да бъде унищожен в различни случаи. За предпочитане е да се използва категорията „недействителност“ и да се разгледат основанията за недействителност и приложимият закон във всеки отделен случай.

Бракът е недействителен, ако е опорочен от наличието на някой от посочените в закона недостатъци, но ищецът трябва да се позове на съществуващия порок, като предяви иск пред съда.

Правото на иск за унищожаване на брак не се прехвърля на наследниците, освен ако делото е висящо. В производството участва и прокурор.

Източници: материалните норми се съдържат в членове 117 – 129 bis от Гражданския кодекс.

8 Какви са условията за унищожаване на брака?

Бракът може да е недействителен по следните причини (членове 117 и следващи от Гражданския кодекс):

един от съпрузите все още има предишен брак: недействителността е абсолютна и неотменима; право на иск имат съпрузите, възходящите роднини по права линия, прокурорът, както и всяко лице, което има законен интерес;

impedimentum criminis: когато в брак встъпят две лица, едното от които е осъдено за убийство или за опит за убийство на съпруга на другото лице.

Недействителността е абсолютна и неотменима и на нея могат да се позовават съпрузите, прокурорът, както и всяко лице, което има законен интерес;

лицата не могат да встъпят в брак поради умствено разстройство на единия от съпрузите. Определението, с което се установява такова разстройство, може да бъде издадено и след сключването на брака, когато е доказано, че разстройството е било налице към момента на встъпване в брак. Бракът може да бъде атакуван от настойника, прокурора, както и от всяко лице, което има законен интерес;

един от съпрузите е бил недееспособен поради слабоумие (*incapacità naturale*). Бракът може да бъде атакуван от съпруга, който, макар и да не е бил обявен за недееспособен, докаже, че е встъпил в брак, докато е бил недееспособен поради слабоумие. Искът не може да бъде предявен, ако съпрузите са живели съвместно повече от една година, след като ищецът е възстановил умствените си способности;

един от съпрузите не е навършил задължителната възраст за встъпване в брак. Искът може да бъде предявен от съпрузите, прокурора или родителите. Правото на непълнолетното лице да предяви иск се погасява една година след навършването на задължителната възраст за встъпване в брак;

съпрузите са свързани от родство по права линия, сватовство, осиновяване или припознаване. На това основание за недействителност на брака могат да се позоват съпрузите, прокурорът, както и всяко лице, което има законен интерес, освен когато от сключването на брака е изминала една година или повече и в случая е било възможно да се поиска разрешение за брак, въпреки наличието на тези връзки;

принуда, страх или грешка: съгласието е получено под натиск или в резултат на особено силен страх от събития, които са извън контрола на съпруга, или пък е налице грешка при установяване на самоличността или относно съществена лична характеристика на другия съпруг в съответствие с член 122 от Гражданския кодекс. Иск може да предяви съпругът, чието съгласие е било опорочено на едно от горните основания, освен ако съпрузите са живели съвместно една година след прекратяването на заплахата с насилие или отпадането на поражаващите страх обстоятелства, или след като е открита грешката;

фиктивен брак: бракът може да бъде атакуван от всеки от съпрузите, който е встъпил в брак със споразумението, че няма да изпълнява задълженията и да упражнява правата, произтичащи от брака. Искът за унищожаване на брака може да бъде предявен в срок от една година от встъпването в брак. Такъв иск не може да бъде предявен, ако след бракосъчетанието съпрузите са живели дори за кратко съвместно като семейна двойка.

9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?

Когато съпрузите са действали добросъвестно (т.е. не са знаели за съществуването на пречка за встъпване в брак към момента на бракосъчетанието), бракът се счита за действителен до обявяването му за унищожен и унищожаването поражда последици само от момента на постановяването му (принцип на „путативния брак“ (*matrimonio putativo*)). Децата, родени или заченати по време на брака, се считат за брачни и следователно към тях се прилагат разпоредбите, уреждащи раздялата на съпрузи с деца.

Съдът може също така да задължи един от съпрузите да извършва периодични плащания в полза на другия съпруг за срок до три години, ако другият съпруг не разполага с достатъчно средства и не е встъпил в друг брак.

Когато само един от съпрузите е действал добросъвестно, бракът поражда последици в полза на този съпруг и на децата от брака.

Недобросъвестният съпруг дължи справедливо обезщетение, съответстващо на издръжката за три години, както и издръжка, ако няма други лица, които са длъжни да плащат издръжка.

Когато и двамата съпрузи са действали недобросъвестно, бракът поражда последици за децата, родени или заченати по време на брака, освен ако бракът е унищожен поради двубрачие или кръвосмешение; децата, които са родени през време на брак, който е унищожен поради двубрачие, могат да получат статут на брачни деца с установено бащинство.

Добросъвестността на съпрузите се предполага и се изисква да е била налице само към момента на бракосъчетанието.

10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способи за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?

Няма предвидени алтернативни способи за разрешаване на въпросите, свързани с развода (или раздялата). Страните имат свободен достъп до услуги за семейно посредничество с оглед да бъдат подпомогнати да се споразумеят относно упражняването на родителските права.

Освен това те могат да създадат съвместно паричен фонд за изплащане на издръжка на децата и на нуждаещ се съпруг.

11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?

Правилата относно бракоразводното производство се прилагат и в производството за законна раздяла *mutatis mutandis*. В по-малка степен се прилагат разпоредбите на член 706 и следващите от Гражданския процесуален кодекс.

Производството се води под формата на особено съдебно следствие, което се подчинява на правила, различни от тези в обикновеното съдебно производство, особено по отношение на предварителния етап (като цяло производството се развива в два етапа: помирителен етап и етап на състезателно производство).

Юрисдикция: компетентен е общият съд (*tribunale*), заседаващ в състав от съдии, по последното съвместно местопребиваване на съпрузите или друг съд, посочен в закона (член 706 от Гражданския процесуален кодекс), или, когато ответникът не може да бъде издирен или пребивава в чужбина, по местопребиваването или местожителството на ищеца. Когато и двете страни пребивават в чужбина, делото може да се гледа от всеки съд в страната. Когато разводът е по взаимно съгласие, съпрузите могат да изберат съда по местопребиваването или по местожителството на единия или на другия от тях.

Производство: молбата за развод се изготвя под формата на искова молба (*ricorso*), която се внася в деловодството на компетентния съд.

Придружаващите документи, ако има такива, се прилагат към исковата молба, но могат да се представят и в съдебното заседание. Ищецът отговаря за уведомяване на другия съпруг за иска и за датата, определена от председателя на съда за изслушване на страните. Ако опитът за помиряване на страните по време на първото съдебно заседание е неуспешен, председателят на съда издава временни разпореджания в интерес на съпрузите и техните деца и определя дата за изслушване от съдебния състав, който разглежда делото съгласно обичайните правила за преценка на доказателствата.

Развод чрез съвместно подадена искова молба: подаването на съвместен иск за развод предполага, че и двамата съпрузи са съгласни с развода и с условията относно техните деца и финансовите им отношения. Производството е опростено.

Източници: *Закон № 898 от 1970 г. със съответните изменения*; в случаите на законна раздяла се прилагат и *членове 706 – 711 от Гражданския процесуален кодекс*.

12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?

Възможно е да се получи правна помощ (*patrocinio a spese dello Stato*) и съответно да се ползва процесуално представителство, без да се плащат адвокатски възнаграждения и други съдебни разходи. Правна помощ се предоставя и на чуждите граждани, законно пребиваващи в Италия.

Условията за ползване на правна помощ са уредени в Закон № 1990/217 и са описани в информационната брошура относно правната помощ.

Заявленията за правна помощ се подават до съответната адвокатска колегия (*consiglio dell'ordine degli avvocati*). Повече информация можете да намерите на уебсайтовете на адвокатските колегии (например на римската адвокатска колегия) и на уебсайта на Министерството на правосъдието.

Източници: *Закон № 217 от 1990 г., изменен със Закон № 134 от 2001 г.*

13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?

Решенията за законна раздяла, развод или унищожаване на брака могат да се обжалват. Неокончателните определения в производството за развод (например определения относно статута на съпрузите) или в производството за законна раздяла (например определения относно отговорността или относно изплащането на издръжка) не могат да се обжалват на по-късен етап, например заедно с окончателното решение: те трябва да се обжалват в общите срокове за обжалване.

14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавата членка решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?

Прилага се Регламент (ЕО) № 2201/2003 от 27 ноември 2003 г. В регламента е предвидена стандартна процедура, приложима във всички държави – членки на ЕС.

Признаването е автоматично. Следователно не съществува необходимост от специална процедура за актуализиране на регистъра за бракосъчетания, раждания и смърт на съответната държава членка след окончателно решение за развод, законна раздяла или унищожаване на брака.

Всяка заинтересована страна обаче може да поиска от съда да обяви, че чуждестранното съдебно решение трябва или не трябва да бъде признато. Конкретните основания за непризнаване са предвидени в регламента. Искът трябва да бъде предявен чрез внасяне на искова молба (*ricorso*) до апелативния съд (*corte di appello*), чиято териториална компетентност обхваща мястото на изпълнение на решението съгласно националното законодателство на Италия. Съдът се произнася незабавно, независимо дали е възможно да бъде изслушана другата страна, и решението се съобщава на ищеца.

15 Към кой съд следва да се обърне, за да се противопоставя на признаването на решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

Всяка от страните може да оспори съдебно решение за признаване пред апелативния съд, постановил решението, в срок от един месец след уведомяването (два месеца, ако другата страна пребивава в друга държава). На този втори етап и двете страни участват в пренията в съответствие със състезателното начало, като се прилагат обикновените процесуални правила.

Решението по отправеното възражение може да се обжалва пред Касаационния съд (вж. приложения към регламента).

16 Кой е приложимият закон при бракоразводни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда делото, или са граждани на различни държави?

Приложимият закон при законна раздяла и развод е националното законодателство, общо за двамата съпрузи по време на предявяване на иска за раздяла или развод. Когато съпрузите са с различно гражданство, съдът определя приложимия закон с оглед на това в коя държава е протекла по-голямата част от брачния живот на съпрузите; съдът разполага със свобода на преценка в това отношение.

Когато приложимият чуждестранен закон не урежда развода или законната раздяла, се прилага италианското законодателство (член 31 от Закон № 218 от 1995 г.), т.е. в тези случаи се прилага *lex fori*. Следва да се отбележи, че италианското законодателство се прилага независимо от това дали ищецът е италиански гражданин, като на него може да се позове и неиталиански гражданин в смесен брак, както и двама чужди граждани, обвързани с брак.

Към съпрузи, които са италиански граждани и са подали молба за законна раздяла или развод в Италия, се прилага италианското законодателство, дори ако те не пребивават в Италия. Към съпрузи с различно гражданство се прилага законодателството на държавата, където протича по-голямата част от техния брачен живот. Ако обаче законодателството на съответната държава не допуска законна раздяла или развод, италианският съд прилага италианското законодателство.

Последна актуализация: 15/10/2018

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Развод - Кипър

1 Какви са условията за получаване на развод?

Необходима предпоставка за образуване на производство за развод на семейна двойка, която е сключила църковен брак, е изпращането на уведомление до епископа на района, където живее ищецът. Молба за развод може да бъде подадена 3 месеца след уведомяването на компетентния епископ. Не се изисква изпращане на уведомление в случаите, когато основанието за развод е изчезване или психично заболяване.

2 Какви са основанията за развод?

изневяра;

неморално, недостойно или друго повтарящо се неизвинимо поведение, водещо до сериозно накърняване на семейните отношения, което прави съвместния живот на ищеца с неговия съпруг/съпруга непоносим;

опит за убийство, напр. физическо насилие;

психично заболяване, продължаващо повече от три години, което прави съвместния живот непоносим;

окончателна присъда лишаване от свобода за срок, по-дълъг от 7 години;

безследно изчезване на лицето;

сексуална немощ, която е съществувала към момента на сключването на брака и е продължила не по-малко от 6 месеца, като продължава и към момента на предявяване на иска;

необосновано изоставяне на брачния партньор за период от две години. Дълги периоди на отсъствие, надхвърлящи общо две години. В такива случаи трябва да е била изпратена покана до отсъстващия съпруг да се върне;

промяна на религията или религиозната деноминация или упражняване на морална принуда или опит за привличане на съпруга да се присъедини към секта;

упорит отказ семейството да има дете въпреки желанието за това на другия съпруг;

изпадане в тежко психично разстройство;

раздяла на съпрузите за период от пет години.

3 Какви са правните последици от развода за:

3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)

Решението за развод прекратява брака, но не води автоматично до промяна на фамилното име. Заинтересованата страна трябва да заяви с клетвена декларация желанието си за промяна на своето фамилно име.

3.2 подялбата на имуществото на съпрузите

Разводът не поражда правни последици по отношение на имуществените спорове. Такива спорове се решават въз основа на отделна искова молба, тъй като се разглеждат в рамките на отделно производство.

3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите

Няма такива последици, тъй като производството за постановяване на развод е отделно производство, независимо от производството за възлагане на родителските права. Това обаче не се прилага за случаите, когато разводът е постановен поради опит за посегателство върху живота на децата или поради физическо насилие спрямо тях.

Разводът не поражда правни последици, засягащи въпросите, свързани с непълнолетните деца на съпрузите (например издръжка, родителски права, право на лични отношения). За уреждане на тези отношения трябва да бъдат подадени отделни искиви молби.

3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?

Решението за развод не поражда автоматично задължение за плащане на издръжка на другия съпруг. За тази цел след постановяване на раздялата на съпрузите трябва да бъде подадена отделна искова молба.

4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?

В кипърското семейно право няма правно понятие за „законна раздяла“.

5 Какви са условията за законна раздяла?

Без приложение.

6 Какви са правните последици от законната раздяла?

Без приложение.

7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?

Последиците от решението за унищожаване на брака са, че от датата на постановяването му бракът се обявява за унищожен и не поражда правни последици.

8 Какви са условията за унищожаване на брака?

Съгласно член 17 от Закона за брака (Закон 104(I)/2003, изменен със Закон 66(I)/2009) бракът не е валиден, ако е сключен:

а) преди окончателното разтрогване или унищожаване на предишен брак на една от страните, независимо дали става дума за религиозен или граждански брак;

б) между роднини по права линия или роднини по съребрена линия до пета степен включително;

в) между лица, между които бракът създава отношения на роднини по права или съребрена линия до трета степен включително;

г) между осиновител и осиновен или техните низходящи;

д) между дете, родено извън брака, и бащата, който е признал бащинство спрямо него, или неговите кръвни роднини.

9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?

Ако бракът е унищожен или е обявен за недействителен с влязло в сила съдебно решение, той не поражда никакви правни последици от датата на постановяване на съдебното решение.

10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способи за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?

Понастоящем не съществуват такива правни способности. Комисарят по правните въпроси работи по проект на закон за семейната медиация.

11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?

Исковата молба за прекратяване/унищожаване на брака се подава пред съда по семейни дела, в чийто съдебен район живеят един или и двамата съпрузи. Исковата молба се изготвя по образец 1 към Процедурния правилник на Върховния съд от 1990 г. Към исковата молба се прилага пощенска разписка за изпратеното с препоръчано писмо до компетентния епископ уведомление или разписка за получаване на препоръчано писмо, свързано с уведомяването на компетентния епископ, както и свидетелството за брак на страните.

12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?

Да. Искането за правна помощ се подава пред компетентния съд по семейни дела.

13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?

Да. Решението за развод или унищожаване на брака може да се обжалва пред второинстанционния съд по семейни дела.

14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавата членка решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?

Попада се съответно искане пред компетентния съд по семейни дела на Република Кипър на основание Регламент (ЕО) № 44/2001.

15 Към кой съд следва да се обърне, за да се противопостави на признаването на решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

Заинтересованата страна може да направи това пред съда по семейни дела, в който е подадено искането за признаване и регистрация на съдебно решение, постановено в друга държава членка.

16 Кой е приложимият закон при бракоразводни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда делото, или са граждани на различни държави?

Съдилищата по семейни дела в Република Кипър са компетентни да разглеждат дела, свързани с прекратяване или унищожаване на брак, само в случаите, когато страните по делото са пребивавали в Кипър в продължение на поне 3 месеца. Съдът ще приложи кипърското законодателство.

Последна актуализация: 13/05/2019

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Развод - Латвия

1 Какви са условията за получаване на развод?

Случаите, в които бракът може да бъде прекратен, са уредени подробно в част „Семейно право“ на Гражданския закон на Латвия и в раздел „П“ от Закона за нотариусите. Общата рамка на правния институт на брака е уредена в част „Семейно право“ на Гражданския закон.

Бракът в Латвия може да бъде прекратен само от съд или нотариус (*notārs*). Съдът може да прекрати брака по искане на един от двамата съпрузи. Нотариусът може да прекрати брака, ако съпрузите са постигнали споразумение относно прекратяването на брака си и нямат общо ненавършило пълнолетие дете или общо имущество, или, ако съпрузите имат общо ненавършило пълнолетие дете или общо имущество, при условие че са сключили писмено споразумение относно упражняването на родителските права по отношение на ненавършилото пълнолетие дете, режима на лични отношения, издръжката за детето и подялбата на общото имущество.

Следователно една от предпоставките за такъв вид развод е споразумението между съпрузите относно упражняването на родителските права по отношение на роденото в брака дете, издръжката на детето и подялбата на общото имущество.

Ако бракът се прекратява от съда, съдът трябва да установи дали бракът е разстроен. Бракът се счита за разстроен, ако съпрузите не живеят съвместно и не може да се очаква те да възстановят съвместното си съжителство.

Една от предпоставките за прекратяване на брака от нотариус е споразумението между съпрузите за упражняването на родителските права по отношение на роденото в брака дете, издръжката на детето и подялбата на общото имущество. Ако съпрузите не постигнат споразумение, тези искове трябва да се решават в съда едновременно с молбата за развод.

2 Какви са основанията за развод?

Прекратяване на брака от нотариус

Бракът може да бъде прекратен, ако е разстроен и съпрузите са постигнали споразумение за прекратяването на брака си, като пред нотариус се подаде общо искане, подписано от двамата съпрузи. Ако съпрузите имат общо ненавършило пълнолетие дете или общо имущество, към молбата трябва да бъде приложено писмено споразумение за упражняването на родителските права по отношение на общото ненавършило пълнолетие дете, издръжката на детето, режима на лични отношения и подялбата на общото имущество.

Прекратяване на брака от съда

Бракът може да бъде прекратен от съда, ако съпрузите не са постигнали споразумение относно прекратяването на брака си и едно от следните условия е изпълнено:

Съпрузите са живели разделено в продължение на повече от три години: съпрузите живеят разделено, нямат общо домакинство и единият от съпрузите твърдо е решен да не възстановява общото домакинство, като по този начин отхвърля възможността за брачно съжителство. Общо домакинство може да не е налице дори ако съпрузите живеят в общо жилище.

Ако съпрузите са живели разделено в продължение на по-малко от три години, съдът може да прекрати брака само ако:

причина за разстройството на брака е физическо, сексуално, психическо или икономическо насилие, упражнявано от единия съпруг спрямо другия, който иска прекратяването на брака, или срещу другото му дете, или срещу общото дете на съпрузите;

единият съпруг даде съгласието си по подадената от другия молба за прекратяването на брака;

единият от съпрузите е започнал семейно съжителство с друго лице и се е родило или се очаква да се роди дете от това партньорство.

Когато при гореописаните обстоятелства съдът вярва, че все пак бракът може да бъде съхранен, производството за развод може да бъде отложено за период до шест месеца с оглед на евентуалното помирение на съпрузите.

Когато, преди да са живели разделено за три години, единият от съпрузите подаде молба за развод на основание, различно от трите гореизброени, съдът не може да прекрати брака преди изтичането на законоустановения тригодишен срок и трябва да отложи разглеждането на случая с оглед на евентуалното помирение на съпрузите.

Ако съпрузите живеят разделено в продължение на по-малко от три години, бракът може да бъде прекратен от нотариус само ако и двамата съпрузи са съгласни с прекратяването на брака си и са подали молба за прекратяване пред нотариуса в съответствие с определената в Закона за нотариусите процедура.

Съдът не може да прекрати брак дори и да е разстроен, ако и доколкото запазването на брака е необходимо при извънредни обстоятелства в интерес на общо ненавършило пълнолетие дете на съпрузите.

3 Какви са правните последици от развода за:

3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)

Правата и задълженията, произтичащите от правоотношението между съпрузите, се прекратяват веднага щом съдебното решение за допускане на развода влезе в сила или веднага щом сертифициран нотариус издаде свидетелство за развод. На бившите съпрузи могат да бъдат наложени нови права и задължения в резултат на развода. След прекратяването на брака всяка от страните може да сключи друг брак.

Според Гражданския закон съпругът, който е сменил своята фамилия при сключването на брака, след прекратяването на брака има право да използва или своето брачно фамилно име или, алтернативно, ако поиска това, съдът или нотариусът ще му разреши да използва предбрачното си име.

По молба на другия съпруг съдът може да забрани на съпруга, който е допринесъл за разстройството на брака, да запази брачното име, ако това не е в ущърб на интересите на детето.

3.2 подялбата на имуществото на съпрузите

Бракът може да бъде прекратен от нотариус, ако съпрузите са постигнали предварително писмено споразумение относно подялбата на цялото общо имущество и ако споразумението е приложено към молбата за развод.

Когато бракът се прекратява от съда, съпрузите могат да постигнат споразумение относно подялбата на общото имущество. Ако съпрузите не постигнат споразумение, техните претенции се уреждат от съда по Гражданския закон или според условията на брачния договор. В Гражданския закон за предвидени два вида имуществени отношения, а именно отношения, уредени от законодателството, и отношения, уредени от брачен договор, като процедурата за подялба на имуществото в случай на развод се определя по тях.

Когато имуществените отношения са уредени от законодателството, при подялба на имуществото всеки от съпрузите има право да задържи имуществото, което му/й е принадлежало преди брака, и цялото отделно имущество, което той или тя е придобил/а по време на брака. Всичко, което е придобито по време на брака от съпрузите като общност или от някой от тях, но с общи средства, представлява обща собственост на двамата съпрузи. Приема се, че общата собственост принадлежи в еднаква степен на двамата съпрузи, освен ако някой от тях може да обоснове и докаже, че тя трябва да бъде поделена в друго съотношение.

Когато имуществените отношения са уредени от брачен договор, в договора може да бъде предвидена разделна собственост или обща собственост на цялото имущество на съпрузите, като в такъв случай подялбата на имуществото се решава в съответствие с предвидената в законодателството разпоредба за съответното договорно имуществено отношение.

3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите

Въпросите, произтичащи от правоотношения в рамките на семейството, които са описани по-горе, и по-специално произтичащите от правоотношенията между родители и деца, не могат да бъдат разглеждани отделно един от друг при делата за развод.

Ако бракът се прекратява от нотариус, съпрузите трябва да постигнат съгласие не само по отношение на развода, но също така за упражняването на родителските права, режима на лични отношения и издръжката на децата. Заедно с молбата за развод трябва да бъде подадено предварително писмено споразумение упражняването на родителските права по отношение на общото ненавършило пълнолетие дете, режима на лични отношения и издръжката на детето.

Ако бракът се прекратява от съд, съпрузите трябва да се споразумеят по упражняването на родителските права по отношение на общото ненавършило пълнолетие дете, режима на лични отношения и издръжката на детето. Ако такова споразумение не бъде сключено, освен ако исковете са били вече уредени, исковете трябва да се предявяват заедно с молбата за развод. В противен случай съдът не може да допусне развод.

Последици от развода по отношение на родителската отговорност

Отговорността за полагането на грижи за дете не приключва, ако детето не живее повече с единия или двамата си родители.

Дори родителите да живеят разделено, тяхната съвместна отговорност продължава. Грижата за детето и надзорът върху него трябва да бъдат гарантирани от родителя, с който детето живее.

Родителите са длъжни заедно да вземат решения по въпроси, които могат да имат важно значение за развитието на детето. Споровете между страните се решават от съда по въпросите на сираците (*bāriņtiesā*), освен ако законодателството не предвижда друго.

Съвместното упражняване на родителските права от родителите се прекратява, когато по споразумение между родителите или със съдебно решение упражняването на тези права се предостави на единия родител.

Ако единият родител детето упражнява самостоятелното родителските права по отношение на детето, то този родител е носител на свързаните с това права и задължения. Другият родител трябва да има право на лични отношения (правото да поддържа контакти и лични отношения с детето). Последици от развода по отношение на издръжката на детето

Въпросът с издръжката на детето трябва да бъде определен по време на бракоразводното производство. Родителите са длъжни да осигуряват издръжка за детето, която да е съразмерна на възможностите и на финансовото им положение. Дълг на бащата и майката е да издържат детето, докато то започне да се издържа само. Отговорността за осигуряване на издръжка за дете остава дори ако детето живее отделно от семейството или ако детето вече не живее с единия или с двамата си родители. При прекратяването на брака родителите на детето имат право да достигнат до взаимно съгласие по издръжката на детето, но ако родителите не постигнат съгласие, спорът се решава от съда в хода на бракоразводното производство.

3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?

В Гражданския закон е предвидено, че към момента на прекратяване на брака или дори след това бивши съпрузи могат да предявяват иск за плащания от другия съпруг, съизмерими с финансовото положение на другия съпруг, за да се осигурят предишните условия на живот на първия съпруг. Задължението за осигуряване на предишните условия на живот на бившия съпруг приключва, когато:

изминалият период от прекратяването или унищожаването на брака е равен на продължителността на прекратения брак или — в случай на унищожен брак — продължителността на съжителството, бившият съпруг сключи нов брак, доходите на бившия съпруг осигуряват неговата или нейната издръжка, бившият съпруг отказва да осигурява средствата за своята издръжка със собствен труд, бившият съпруг, който трябва да издържа другия бивш съпруг, не разполага с достатъчно средства за издръжка или е станал нетрудоспособен, бившият съпруг, който трябва да бъде издържан, е извършил престъпление срещу другия бивш съпруг или срещу живота, здравето, свободата, имуществото или честта на другия съпруг или на някой роднина на другия съпруг по възходяща или низходяща линия, бившият съпруг е оставил другия бивш съпруг в безпомощно състояние, когато е било възможно да помогне, бившият съпруг умишлено е отправил фалшиви обвинения в престъпление срещу другия бивш съпруг или някой от неговите или нейните роднини по възходяща или низходяща линия, бившият съпруг живее разточително или неморално, бившият съпруг, който трябва да издържа другия бивш съпруг, почине или бъде обявен за мъртъв или другият бивш съпруг почине или бъде обявен за мъртъв, съществуват и други важни причини за прекратяване на задължението.

4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?

Терминът „законна раздяла“ не съществува в латвийската правна уредба.

5 Какви са условията за законна раздяла?

Терминът „законна раздяла“ не съществува в латвийската правна уредба.

6 Какви са правните последици от законната раздяла?

Терминът „законна раздяла“ не съществува в латвийската правна уредба.

7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?

Бракът може да бъде унищожен, ако е бил сключен в нарушение на законови разпоредби, което е попречило на неговото законосъобразно сключване. Счита се, че страните никога не са сключвали брак от момента на влизане в сила на съдебно решение за унищожаване на брака, а бракът се счита за нищожен и недействителен от момента на сключването му. Може да се отбележи, че е възможно бракът да бъде унищожен дори след допускането на развод.

8 Какви са условията за унищожаване на брака?

Бракът може да бъде унищожен само в следните случаи, предвидени в законодателството:

бракът не е регистриран от длъжностно лице на службата за вписване на актове по гражданското състояние или от свещенослужител на някое от вероизповеданията, посочени в Гражданския закон,

бракът е бил сключен фиктивно, без намерение да се създава семейство,

бракът е бил сключен преди и двамата съпрузи да са навършили осемнадесетгодишна възраст или в някои случаи преди единият съпруг да е навършил шестнадесет години, след което бракът може да бъде действителен, ако е сключен с пълнолетно лице и родителите или настойниците са дали съгласие; такъв брак обаче не може да бъде унищожен, ако след сключването на брака е било заченато дете или ако към момента на постановяване на съдебното решение и двамата съпрузи са навършили минималната възраст,

към момента на сключване на брака единият от съпрузите е бил в състояние, което не е позволявало той или тя да разбира значението на своите действия или да контролира своите действия,

бракът е бил сключен между лица, които са в забранени степени на родство, а именно роднините по пряка възходяща или низходяща линия, брат и сестра или полубрат и полусестра,

бракът е бил сключен между осиновител и осиновено лице, освен когато създаденото от осиновяването правоотношение е било прекратено,

бракът е бил сключен между настойник и ненавършило пълнолетие дете или между попечител и лице под попечителство преди прекратяването на настойничеството или попечителството,

единият от съпрузите вече е бил встъпил в брак.

Във всички посочени случаи молба за унищожаване на брака може да бъде заведена по всяко време без ограничение от всяка заинтересована страна или от прокурор. Ако бракът е бил прекратен поради смърт или развод, само лица, чиито права са засегнати, могат да подават молба за унищожаване. Ако и двамата съпрузи са починали, молба за унищожаване на техния брак вече не може да се подава.

9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?

Съпругът, чийто брак е унищожен, възстановява своето предбрачно фамилно име. Ако към момента на сключването на брака съпругът не е знаел, че бракът подлежи на унищожаване, той или тя може да поиска разрешение от съда да запази брачната си фамилия.

Ако към момента на сключването на брака единият от съпрузите е знаел, че бракът подлежи на унищожаване, другият съпруг има право да изиска от първия не само средствата, необходими за поддържане на предишните му/и условия на живот, но също така обезщетение за неимуществени вреди.

Когато бракът бъде унищожен, обстоятелствата, при които бившият съпруг се освобождава от задължението да осигурява предишните условия на живот на другия съпруг, са същите като при развод (вж. въпрос 3.4).

Що се отнася до подялбата на имуществото при унищожаване на брака, всеки от бившите съпрузи има право да задържи своето предбрачно имущество и цялото имущество, което той или тя е придобил/а по време на съжителството. Съвместно придобитото имущество трябва да бъде разделено поравно между бившите съпрузи.

Ако към момента на сключването на брака никой от съпрузите не е знаел факта, че бракът подлежи на унищожаване, имуществото се разделя в съответствие с разпоредбите на Гражданския закон, уреждащи подялбата на имущество, придобито по време на законен брак. Ако обаче само единият съпруг не е знаел за факта, че бракът подлежи на унищожаване, редът за подялба на имуществото, придобито по време на законен брак, в случай на развод важи само за съпруга, който не е знаел, че бракът подлежи на унищожаване.

10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способности за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?

В Латвия бракът може да бъде прекратен от нотариус при подаване на обща молба от двамата съпрузи. Процедурата за прекратяване на брака от нотариус е определена в част раздел „П“ от Закона за нотариусите. Сертифициран нотариус прекратява брака в случаи, когато съпрузите са постигнали съгласие за развод и нямат общо ненавършило пълнолетие дете или общо имущество или ако съпрузите имат ненавършило пълнолетие дете или общо имущество и са сключили писмено споразумение упражняването на родителските права по отношение на общото ненавършило пълнолетие дете, режима на лични отношения, издръжката на детето и подялбата на общото имущество.

11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?

Прекратяване на брака от нотариус

Ако бракът се прекратява от нотариус, не е предвидена специална териториална компетентност — страните могат да се обърнат към който и да било нотариус навсякъде в държавата. Това не включва презгранични случаи, при които компетентността се определя в съответствие с Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета. Когато според законодателството на Европейския съюз или друго международно законодателство даден презграничен развод не попада в компетентността на латвийските съдилища, сертифициран нотариус не може да открие бракоразводна процедура и трябва да уведоми съпрузите за това.

При презгранични бракоразводни дела приложимото право се определя в съответствие с Регламент (ЕС) № 1259/2010 на Съвета от 20 декември 2010 г. относно осъществяването на засилено сътрудничество в областта на приложимото право при развод и законна раздяла.

В молбата за развод, която се подава пред нотариус, трябва да бъде посочено следното:

собственото име, фамилното име и личен идентификационен номер на всеки от съпрузите (ако някой от съпрузите няма личен идентификационен номер, се посочва година, ден и месец на раждане),

година, ден и месец на сватбата и номер на вписването в регистъра,

държавата, в която е бил регистриран бракът, и органът или вероизповеданието и свещенослужителят, пред когото е бил сключен бракът, дали съпрузите имат общо ненавършило пълнолетие дете и дали са постигнали споразумение за упражняването на родителските права по отношение на ненавършили пълнолетие деца, упражняването на режима на лични отношения и издръжката,

дали съпрузите имат общо имущество и дали са постигнали споразумение относно подялбата на въпросното имущество, фамилните имена на съпрузите след развода.

Към молбата трябва да бъде приложен оригиналът на удостоверение за брак или копие или извлечение, издадено от службата по гражданско състояние, или декларация от службата за вписване на актове по гражданското състояние.

Ако съпрузите имат общо ненавършило пълнолетие дете или общо имущество, към молбата трябва да бъде приложено писмено споразумение за упражняването на родителските права по отношение на ненавършилото пълнолетие дете, режима на лични отношения и подялбата на общото имущество.

Прекратяване на брака от съда

Молбата за развод или за унищожаване на брака трябва да бъде подадена пред компетентния районен (градски) съд (*rajona (pilsētas) tiesa*) — обикновено съда по декларираното местожителство на ответника или, ако няма такъв, по фактическото местожителство на ответника. Молбата може да бъде подадена и пред съда по декларираното местожителство на ищеца или, ако няма такъв, по фактическото местожителство на ищеца, ако:

с ищеца живеят ненавършили пълнолетие деца,

прекратяваният брак е с лице, което изтърпява присъда лишаване от свобода,

прекратяваният брак е с лице, което няма декларирано местожителство и чието фактическо местожителство е неизвестно или което живее в чужбина.

Правилата относно компетентността по въпросите на развода, законната раздяла и унищожаването на брака, когато единият от съпрузите обичайно живее в друга държава членка или е гражданин на друга държава членка, са определени в Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000.

След като бъде определено коя е надлежната държава членка, се прилага националното гражданско процесуално право на съответната държава членка.

Правила относно компетентността по бракоразводни дела са предвидени също така в двустранни международни споразумения за правна помощ и правни отношения, които са сключени с държави извън ЕС и които са обвързващи за Латвия.

Според член 128 от Гражданския процесуален закон в молбата до съда трябва да бъде посочено следното:

посочване на съда, в който се подава молбата,

собственото име, фамилното име, личен идентификационен номер и декларираното местожителство на ищеца (ако ищецът няма декларирано местожителство — фактическото местожителство на ищеца); в случай на юридическо лице — наименованието, номер на регистрацията и седалището; ищецът може да посочи също така друг адрес за кореспонденция със съда,

собственото име, фамилното име, личен идентификационен номер, декларираното местожителство и всеки друг деклариран допълнителен адрес на ответника или на заинтересована страна или, ако няма такъв — фактическото местожителство; за юридическо лице — наименованието, номер на регистрацията и седалището; личен идентификационен номер или номерът на регистрацията на ответника се посочва, ако е известен, собственото име, фамилното име, личен идентификационен номер и адреса за кореспонденция със съда на представителя на ищеца, ако искът е предявен от представител, или — в случай на юридическо лице — наименованието, номер на регистрацията и седалището,

в случай на иск за парично вземане — наименованието на кредитната институция и номера на сметката, по която да бъде извършено плащането, ако има такова,

предметът на иска,

размерът на иска, ако искът може да бъде оценен в парично изражение, като се посочи начинът на изчисление на сумата, която трябва да бъде събрана или се оспорва,

фактите, на които ищецът основава своя иск и доказателства в подкрепа на тези факти,

законът, на който се основава искът,

претенциите на ищеца,

списък на документите, които са приложени към молбата,

датата, на която е изготвена молбата, както и всякаква друга информация, която може да е от значение.

Според член 235.1 от Гражданския процесуален закон в молбата за развод трябва да бъде посочено така също следното:

откога страните живеят разделено,

дали другият съпруг е съгласен с развода,

дали страните са постигнали споразумение за упражняването на родителските права по отношение на децата, реда за упражняване на режима на лични отношения от страна на другия родител, издръжката и подялбата на имуществото, придобито по време на брака, или дали те предявяват искове пред съда по тези аспекти.

Молбата трябва да бъде подписана от ищеца или неговия или нейния представител. По дело за развод или унищожаване представителят на дадена страна трябва да бъде специално упълномощен да разглежда въпроса. Пълномощното да действа по дело за развод или унищожаване на брак обхваща също така всички други свързани искове.

Към молбата трябва да бъде приложено следното:

заверено копие на молбата, което се изпраща на ответника,

документ, показващ плащането на държавната такса и другите съдебни разноски според процедурата и в законоустановения размер, документ или документи, потвърждаващи обстоятелствата, на които се основава искът (като удостоверение за регистриране на брака).

12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?

По принцип държавата предоставя правна помощ, ако средствата или размерът на доходите на лицата не позволяват те да осигурят защита на правата си или ако внезапно се озоват в положение и при финансово състояние, което не им позволява да направят това (например поради природно бедствие, непреодолима сила или други обстоятелства, които са извън техния контрол), или лицето е напълно зависимо от държавата или местния орган, вследствие на което лицето обективно се затруднява да защитава правата си. Правната помощ се предоставя по разпоредбите на Закона за държавната правна помощ (*Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likums*).

Обикновено правната помощ включва разходите, свързани с изготвянето на процесуалните документи, правни консултации в хода на производството, представителство в съда и изпълнение на съдебното решение.

Латвия предоставя правна помощ така също в съответствие с Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета.

13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?

На първа инстанция делото се разглежда от районен (градски) съд (*rajona (pilsētas) tiesa*). Решението може да се обжалва пред окръжен съд (*apgabaltiesa*), като може също да се оспорва на правно основание (*kasācija*).

Важно е да се отбележи, че не може да се поставя под съмнение истинността на документите, които са заверени в съответствие със законоустановената процедура, ако бракът се прекратява от нотариус. Те може да бъдат оспорвани, като се предяви отделен иск.

Всяка жалба, че сертифициран нотариус е действал неправилно при изпълнение на своите задължения или е отказал да изпълни своите задължения, трябва да се подава пред окръжния съд по района на действие на нотариуса в срок до един месец, считано от деня, когато нотариусът е извършил обжалваното действие или е отказал да извърши исканото действие.

14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавата членка решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?

Съдебно решение за развод, законна раздяла или унищожаване на брака, постановено в друга държава членка, се признава в Латвия в съответствие с Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета. В споменатия регламент е посочено, че решение, постановено в една държава членка, се признава в друга държава членка без изискване за специални процесуални действия.

С цел да се обезпечи признаването в Латвия на съдебно решение за развод, законна раздяла или унищожаване на брака, постановено в друга държава членка, всяка заинтересована страна може, в съответствие с процедурите, предвидени в Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета, да подаде искане решението да бъде или да не бъде признато, като подаде молба за признаване (*atzīšana*) или за признаване и изпълнение (*atzīšana un izpildīšana*) на чуждестранното съдебно решение пред районния (градския) съд по мястото, където следва да бъде изпълнено съдебното решение, или по декларираното местожителство на ответника или, ако няма такова, съда по фактическото местожителство на ответника.

Решението за признаване или признаване и изпълнение на съдебно решение, постановено от чуждестранен съд, се взема еднолично от съдията въз основа на подадената молба и приложените към нея документи в срок до 10 дни от деня на подаване на молбата, без да се призовават страните. Съдията може да откаже да признае съдебното решение в Латвия само на едно от основанията за непризнаване, посочени в член 22 от Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета. Те дават възможност за отказ да се признае в Латвия съдебно решение, постановено в друга държава членка, в следните случаи:

ако това признаване е в очевидно противоречие с обществената политика в Латвия,

ако решението е постановено в отсъствие на ответника, ако препис от исквата молба или равностоен документ не е надлежно връчен на последния своевременно и по такъв начин, че той да има възможност да организира защитата си, освен ако се установи, че ответникът е приел решението без възражения,

ако решението е в противоречие с решение, постановено по дело между същите страни в Латвия,

ако решението е в противоречие с издадено по-рано решение, постановено в друга държава членка или в държава, която не е членка, по дело между същите страни, при условие че по-ранното решение отговаря на условията за признаване в Латвия.

Според член 638 от Гражданския процесуален кодекс в молбата за признаване на съдебно решение трябва да бъде посочено следното:

посочване на съда, в който се подава молбата,

собственото име, фамилното име, личен идентификационен номер (или, ако няма такъв, други идентификационни данни) и адрес на заявителя за кореспонденция със съда; в случай на юридическо лице — наименованието, номер на регистрацията и седалището,

собственото име, фамилното име, личен идентификационен номер (или, ако няма такъв, други идентификационни данни), декларираното местожителство и всеки деклариран допълнителен адрес или, ако няма такъв — фактическото местожителство на ответника; в случай на юридическо лице — наименованието, номер на регистрацията и седалището,

предметът на молбата и обстоятелствата, на които се основава тя,

искането на заявителя за признаване или за признаване и изпълнение на решението на чуждестранния съд, било то изцяло или отчасти,

упълномощеният представител и неговият или нейният адрес, ако е бил назначен представител, който да води делото в Латвия,

списък с приложените документи,

дата и час на изготвяне на молбата.

Според член 37 от Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета към молбата за признаване на решение, постановено от съд от друга държава членка, трябва да бъде приложено следното:

копие от съдебното решение, отговарящо на условията за установяване на неговата достоверност,

ако съдебното решение е постановено в отсъствие на една от страните, документ, удостоверяващ, че на ответника е връчен препис от исквата молба (за развод, законна раздяла или унищожаване на брака); алтернативно заявителят може да представи документ, от който е видно, че ответникът е приел решението на съда без възражения,

удостоверение, издадено от компетентен орган или съд на държавата членка, където е постановено решението, в съответствие член 39 от

Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета.

15 Към кой съд следва да се обърне, за да се противопостави на признаването на решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

Според Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета има два начина, по които заинтересована страна може да се противопостави на признаването в Латвия на съдебно решение за развод, законна раздяла или унищожаване на брака, издадено в друга държава членка.

Първо, в съответствие с член 21 от Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета всяка заинтересована страна може да подаде искане до съда за непризнаване в Латвия на съдебно решение, постановено в друга държава членка.

Второ, ответникът по дело за признаване на съдебно решение може да оспори признаването на съдебното решение в Латвия дори когато друго лице вече е подало молба за признаване на съдебното решение и когато, въз основа на въпросната молба, районният (градският) съд вече е признал съдебното решение. Ответникът може да възрази срещу признаването на съдебно решение в Латвия, издадено в друга държава членка, като обжалва решението на районния (градския) съд за признаване на съдебното решение. Според член 33 от Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета решението на районен или градски съд за признаване на съдебно решение, постановено от съд в друга държава членка, може да се обжалва пред окръжен съд, като се подава допълнително възражение (*blakus sūdzība*) към съда, който е постановил решението, и се изпраща жалба до съответния окръжен съд. Ответникът или заявителят може да отнесе решението на окръжния съд по признаването на съдебното решение до Сената към Върховния съд (*Augstākās tiesas Senāts*), като подаде допълнително възражение към съда, който е взел решението, и изпрати жалба до Гражданско отделение на Сената към Върховния съд.

Ответникът може да се противопостави на признаването на решение, издадено в друга държава членка, само въз основа на едно от основанията за непризнаване, които са посочени в член 22 от Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета (вж. въпрос 14).

16 Кой е приложимият закон при бракоразводни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда делото, или са граждани на различни държави?

Процедурата за определяне на приложимото право е предвидена в [Регламент \(ЕС\) № 1259/2010 на Съвета от 20 декември 2010 относно осъществяването на засилено сътрудничество в областта на приложимото право при развод и законна раздяла \(Регламент "Рим III"\)](#).

Електронни препратки

<http://www.tiesas.lv/>

<http://www.llrx.com/features/latvia.htm> [English](#)

<http://www.vvc.gov.lv/>

<http://www.tm.gov.lv/>

Последна актуализация: 07/02/2019

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [It](#) е била наскоро променена. Езикова версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Моля, имайте предвид, че версиите на следните езици вече са преведени.

Развод - Литва

1 Какви са условията за получаване на развод?

Прекратяване на брака по взаимно съгласие на съпрузите се допуска, при условие че са изпълнени всичките долупосочени изисквания: изминала е повече от една година от сключването на брака;

съпрузите са подписали споразумение за уреждане на развода (подялба на имуществото, издръжка на детето и т.н.); двамата съпрузи са напълно дееспособни.

В представените случаи в настоящата точка разводът се получава по опростена процедура.

Бракът може да бъде прекратен, ако единият от съпрузите подаде молба до окръжния съд (*apylinkės teismas*) по неговото или нейното местожителство, при условие че е изпълнено поне едно от следните условия:

съпрузите са разделени от повече от една година;

след сключването на брака единият от съпрузите е обявен за недееспособен със съдебно решение;

местонахождението на единия от съпрузите е признато за неизвестно със съдебно решение;

единият от съпрузите изтърпява наказание лишаване от свобода от повече от една година за непредумишлено престъпление.

Развод по вина на единия или на двамата съпрузи: единият от съпрузите може да подаде молба за развод, ако бракът е разстроен по вина другия съпруг. Вината на съпруга за разстройството на брака се признава, ако той или тя в значителна степен е нарушил своите брачни задължения, посочени в Книга трета (Семейно право) на Латвийския граждански кодекс (*Civilinis kodeksas*), като по този начин е направил брачното съжителство невъзможно.

Бракът се приема за разстроен по вина на другия съпруг, ако той или тя е осъден за предумишлено престъпление; извършил е изневяра; оскърбява другия съпруг или други членове на семейството или е изоставил семейството и не е полагал грижи за него в продължение на повече от една година.

Ответникът в дело за развод може да оспори вината си и да изтъкне доказателства в потвърждение на това, че ищецът носи отговорност за прекратяването на брака. След като вземе предвид обстоятелствата по случая, съдът може да определи, че и двамата съпрузи носят вина за разстройството на брака. Ако съдът констатира, че и двамата съпрузи носят вина за разстройството на брака, последиците са същите като тези при прекратяването на брака по взаимно съгласие.

2 Какви са основанията за развод?

Бракът се прекратява със смъртта на единия от съпрузите или чрез прекратяване по закон. Бракът може да бъде прекратен по взаимно съгласие на съпрузите, по искане на единия от съпрузите или по вина на единия или и на двамата съпрузи.

3 Какви са правните последици от развода за:

Бракът се счита за прекратен от деня, в който съдебното решение за развода влезе в сила. В срок до три работни дни след влизането в сила на съдебното решение за развода съдът трябва да изпрати препис на решението до местната служба на гражданския регистър, където разводът се вписва.

3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)

След развода съпругът може да запази своето брачно фамилно име или да си върне предбрачното фамилно име. Когато бракът е прекратен по вина на единия от съпрузите, по искане на другия съпруг съдът може да забрани на виновния съпруг да запази брачното си фамилно име, освен когато съпрузите имат общи деца.

3.2 подялбата на имуществото на съпрузите

Подялбата на имуществото на съпрузите зависи от режима на съпругески имуществени отношения, който се установява според закона или с договор. Ако няма брачен договор, имуществото на съпрузите е обект на предвидения по закон имуществен режим на общност. Режимите на съпругески имуществени отношения са определени в глава VI на част III от Книга трета от Гражданския кодекс (*Civilis kodeksas*).

3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите

Ако семейното жилище е собственост на единия от съпрузите, съдът може да учреди право на плодopolзуване и да разреши на другия съпруг да остане в семейното жилище, ако след развода с него или нея продължават да живеят ненавършили пълнолетие деца. Правото на плодopolзуване остава в сила, докато детето или децата навърши/ат пълнолетие. Ако семейното жилище е наето, съдът може да прехвърли наема на съпруга, с когото ще живеят ненавършилите пълнолетие деца, или на съпруг, който е нетрудоспособен, като може да постанови другият съпруг да го напусне, ако е било постановено той или тя да живее отделно.

3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?

Когато произнася решението по дело за развод, съдът присъжда също така плащане за издръжка в полза на бившия съпруг, който има нужда от подпомагане, освен ако въпросът с издръжката е бил уреден в споразумението за уреждане на развода, изготвено между съпрузите. Съпрузите нямат право на издръжка, ако активите или доходите им са достатъчни, за да се издържат. Приема се, че съпругът има нужда от издръжка, ако той или тя отглежда родено от брака ненавършило пълнолетие дете или ако той или тя е нетрудоспособен поради старост или заболяване. Съпругът, който не е могъл да получи каквато и да било квалификация (да завърши своето образование) поради брака и общите интереси на семейството или необходимостта да се грижи за децата, има право да изиска от бившия си съпруг да покрие разходите по завършване на неговото или нейното образование или преквалификация.

Съпруг, който носи вина за развода, няма право на издръжка.

При постановяването на издръжката и определянето на размера ѝ съдът трябва да вземе предвид продължителността на брака, необходимостта от издръжка, активите на двамата бивши съпрузи, тяхното здравословно състояние, възраст и работоспособност, каква е вероятността безработният съпруг да си намери работа и други важни обстоятелства.

Размерът на плащането за издръжка се намалява; постановява се само временна издръжка или издръжка се отказва, ако е налице някое от следните обстоятелства:

бракът е продължил по-малко от една година;

съпругът, който има право на издръжка, е извършил престъпление срещу другия съпруг или негов най-близък родственик;

финансовите затруднения на съпруга, който има право на издръжка, са резултат от неговия или нейния собствен погрешен начин на действие;

съпругът, който иска издръжка, по време на брака не е допринасял за увеличаване на общите активи или умишлено е вредил на интересите на другия съпруг или на семейството.

Съдът може да поиска от бившия съпруг, който е осъден да плаща издръжка на другия съпруг, да предостави подходяща гаранция, че това задължение ще бъде изпълнено. Издръжката може да бъде постановена като еднократна сума, или под формата на редовни месечни плащания (вноски) или прехвърляне на активи.

Ако съпруг подаде молба за развод поради недееспособността на другия съпруг, съпругът, който е предявил иска за развод, трябва да плаща за лечението на недееспособния бивш съпруг и грижите по нето, освен ако тези разходи се покриват от фондовете на държавното социално осигуряване.

Заповедта за издръжка представлява основание за принудителен залог (ипотека) върху активите на ответника. Ако бившият съпруг изпадне в неизпълнение на своето задължение за плащане на издръжка, неговите или нейните активи могат да се използват за извършване на плащанията в съответствие със законоустановената процедура.

В случай на смърт на бившия съпруг, който е осъден да плаща издръжка, задължението се прехвърля на неговите или нейните наследници, доколкото наследеното наследствено имущество позволява това, независимо от начина на приемане на наследството.

Когато бившият съпруг, на който е присъдена издръжка, почине или склучи нов брак, плащането на издръжка се прекратява. В случай на смърт правото да се искат просрочени суми или неизвършени към момента плащания за издръжка преминава към наследниците на покойния съпруг. Ако новият брак бъде прекратен, бившият съпруг може да поиска подновяване на плащанията за издръжка, ако той или тя отглежда дете или се грижи за дете с увреждания от предишния си брак. Във всички други случаи задължението на съпруга от следващия брак да плаща издръжка има предимство пред задължението на бившия съпруг от предишния брак.

4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?

Когато съдът постанови съдебно решение за законна раздяла, съпрузите повече не живеят заедно, но останалите им права и задължения не се прекратяват. Законната раздяла може да бъде първата стъпка към развода. Това обаче не означава, че съпрузите не могат да заживеят отново заедно. За разлика от развода, разделените съпрузи не могат да сключват нов брак, тъй като не са официално разведени.

5 Какви са условията за законна раздяла?

Единият от съпрузите може да подаде молба до съда за законна раздяла, ако определени обстоятелства, които може да не зависят от другия съпруг, сочат, че съвместният им живот е станал непоносим/невъзможен или би могъл в значителна степен да увреди интересите на техните ненавършили пълнолетие деца или съпрузите повече не желаят да живеят заедно. Съпрузите могат да подадат обща молба до съда за законна раздяла, ако са подписали споразумение за раздяла, с което се уреждат условията на живот, издръжката и образованието на техните ненавършили пълнолетие деца, подялбата на тяхното имущество и взаимната им издръжка.

6 Какви са правните последици от законната раздяла?

Законната раздяла не засяга правата и задълженията на съпрузите по отношение на техните ненавършили пълнолетие деца; съпрузите само живеят разделено. Когато се произнася решението за раздяла, съдът винаги трябва да издава и заповед за уреждане на имуществото, освен ако тези въпроси са уредени в брачен договор между съпрузите. Правните последици от раздялата от гледна точка на имуществени права на съпрузите имат сила от откриването на производството. Освен ако обаче е определено, че единият съпруг носи вина за раздялата, той или тя може да поиска от съда правните последици от раздялата по отношение на имуществените права на съпрузите да влязат в сила със задна дата, считано от датата, на която съпрузите действително са прекратили своето съжителство. Ако единият от съпрузите почине след издаването на заповедта за раздяла, преживелият съпруг запазва всички законоустановени права на преживял съпруг, освен ако съдът е определил, че преживелият съпруг носи вина за раздялата. Същото правило важи, когато съдът допусне раздяла въз основа на съвместна молба от съпрузите, освен ако в споразумението между съпрузите за уреждане на раздялата е предвидено друго. Преживелият съпруг обаче не може да наследява наследственото имущество на починалия съпруг.

Когато издава заповед за раздяла, съдът може да постанови съпругът, който носи вина за раздялата, да плаща издръжка на другия съпруг, ако той или тя има нужда от подпомагане, освен ако въпросът за издръжката е уреден в споразумението между съпрузите за уреждане на раздялата.

Законната раздяла се прекратява, ако съпрузите заживеят отново заедно и тяхното съжителство потвърждава намерението им да живеят заедно за постоянно. Раздялата се прекратява, когато съдът издаде заповед за приемане на молбата за прекратяване на раздялата, подадена съвместно от съпрузите, и за отмяна на предишната му заповед за раздяла.

При възобновяването на съвместния си живот, имуществото на съпрузите остава разделено до сключването на нов брачен договор и избор на нов режим на съпругески имуществени отношения. Краят на законната раздяла поражда правно действие за трети страни едва след като съпрузите сключат нов брачен договор и го регистрират в съответствие с процедурата, предвидена в член 3.103 от Гражданския кодекс (*Civilinis kodeksas*). Ако съпрузите са били разделени за повече от една година от влизането в сила на съдебната заповед, всеки от тях може да поиска развод.

7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?

Само съдилищата могат да унищожат брак. Брак, обявен за нищожен от съда, е нищожен *ab initio*. Правните последици от унищожаването на брака (вж. точка 9) зависят от това дали съпрузите — или поне един от тях — са действали добросъвестно при сключването на брака. При всички случаи обаче законът защитава правата на децата от брака, който е бил унищожен (те се считат за родени в брак). След унищожаването на брака страните могат да сключват нов брак или да регистрират партньорство.

8 Какви са условията за унищожаване на брака?

Бракът може да бъде обявен за нищожен, ако не са изпълнени следните условия за сключване на брак.

Брак може да бъде сключен само с лице от противоположния пол.

Мъжът и жената трябва да сключат брак по своя собствена свободна воля. Всяка заплаха, принуда, измама или друга форма на липсата на свободна воля представлява основание за унищожаване на брака.

Бракът може да бъде сключен от лица, които са на възраст от 18 години или повече към деня на сключването на брака. По искане на лице, което желае да встъпи в брак преди навършването на 18 години, съдът може да намали за това лице възрастта за съгласие за брак по опростена процедура, но с не повече от две години. Бременността е важна причина за намаляване на възрастта за съгласие за брак. Ако лицето е бременно, съдът може да разреши брак и под 16-годишна възраст.

Не може да сключва брак лице, обявено за недееспособно с влязло в сила съдебно решение. Ако се установи, че в съда е заведено дело едната от страните в планиран брак да бъде обявена за недееспособна, регистрирането на брака трябва да бъде отложено до влизането в сила на съдебното решение по въпросното дело.

Лице, което е женено/омъжено и не е получило развод в съответствие с определената от закона процедура, не може да сключва брак.

Забранени са браковете между родители и деца, осиновители и осиновени деца, баби и дядовци и внуци, братя и сестри или полубратя и полусестри, братовчеди, чичовци и племеннички и лели и племенници.

Фиктивният брак също може да бъде унищожен. Брак, който е сключен само проформа, без намерението да се създаде законно семейно отношение, може да бъде унищожен по молба на всеки от съпрузите или на прокурор.

Бракът може да бъде унищожен, ако не е сключен свободно. Съпругът може да поиска унищожаване, ако той или тя може да докаже, че към момента на сключването на брака не е бил в състояние да разбира своите действия или не е можел да ги контролира. Унищожаване може да иска съпруг, който е бил заставен да се ожени/омъжи със заплаха, принуда или измама.

Съпруг, който е дал съгласие за брак, може да поиска унищожаването му въз основа на негов съществен порок. Порокът се счита за съществен, ако се отнася до обстоятелства във връзка с другата страна, които, ако са били известни на съпруга, биха го възпрели да сключи брака. Порокът се приема за съществен, ако се отнася до: i) здравето на другата страна или сексуално отклонение, което прави обичайния семеен живот невъзможен; или ii) сериозно престъпление, извършено от другата страна.

9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?

Децата, родени от брак, който впоследствие бъде унищожен, се считат за родени в брак. Когато и двамата съпрузи са действали добросъвестно, т. е. не са знаели и не са могли да знаят за пречките пред техния брак, правните последици от техния брак, въпреки че е обявен за нищожен, са същите като при действителен брак, освен правото на наследяване. В съдебното решение трябва да бъдат посочени доказателства, че съпрузите са действали добросъвестно.

Правни последици от унищожаването, когато единият или и двамата съпрузи са действали недобросъвестно: когато само една от страните е действала добросъвестно, правата, които той или тя има по силата на нищожния брак, са същите като на женено/омъжено лице. Когато и двете страни са действали недобросъвестно, нищожният брак не дава никакви права или задължения на оженените/омъжените лица по отношение на другата страна. Всяко от тях има право да възстанови своето собствено имущество, в това число направени подаръци на другата страна. Ако има нужда от издръжка, съпругът, който е действал добросъвестно, има право да поиска издръжка от съпруга, който е действал недобросъвестно, за период от най-много три години. Размерът се определя от съда, след като вземе предвид финансовото положение на двете страни. Съдът може да постанови плащането на месечни вноски или на еднократна сума. Ако финансовото положение на една от страните се промени, заинтересованата страна може да се обърне към съда за увеличаване, намаляване или прекратяване на плащанията за издръжка. Заповедта за плащане на издръжка на съпруга, който е действал добросъвестно, се прекратява автоматично, ако въпросният съпруг сключи нов брак или с изтичане на тригодишния период, през който издръжката трябва да се плаща.

10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способности за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?

В литовското законодателство не са предвидени алтернативни извънсъдебни способности за решаване на въпросите, свързани с развода, затова те могат да се разрешават само в съда.

11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?

Молбата за развод по взаимно съгласие на съпрузите трябва да бъде подадена в окръжния съд (*apylinkės teismas*) по местожителството на един от съпрузите. В молбата трябва да бъдат посочени мотивите за развода и как ищецът ще изпълни своите задължения спрямо другия съпруг и техните ненавършили пълнолетие деца. Молбата трябва да съдържа и всички други данни, посочени в член 384 от Гражданския процесуален кодекс (*Civilinio proceso kodeksas*).

Молбата за развод по искане на единия от съпрузите трябва да бъде подадена до окръжния съд по местожителството на ищеца.

Молбата за развод на основание на вината на единия от съпрузите трябва да бъде подадена до окръжния съд по местожителството на ответника.

Когато ищецът има ненавършили пълнолетие деца, които живеят с него или нея, е възможно молбата за развод да бъде подадена до окръжния съд по местожителството на ищеца.

Молбата за унищожаване на брака трябва да бъде подадена до съда по местожителство на ответниците или на единия от ответниците.

Молби за законна раздяла се разглеждат от съда по местожителство на ответника.

12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?

В Закона на Република Литва за гарантираната от държавата правна помощ (*Lietuvos Respublikos Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas*) са уредени условията за безплатна правна помощ за лицата с ниски доходи. Тази правна помощ включва също така семейни въпроси.

13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?

Да. Решение за развод/унищожаване на брака може да се обжалва в съответствие с общите разпоредби, уреждащи процедурите по обжалване.

14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавата членка решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?

Съдебни решения за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, издадени в друга държава членка, се признават в Република Литва според Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета. Според споменатия регламент съдебни решения, издадени в една държава членка, се признават в останалите държави членки без изискване за специални процесуални действия.

15 Към кой съд следва да се обърне, за да се противопоставя на признаването на решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

Според Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета заинтересована страна може да се противопостави на признаването в Република Литва на решение за развод, законна раздяла или унищожаване на брака, издадено в друга държава членка.

Според член 21 от Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета всяка заинтересована страна може да подаде искане до окръжния съд (*apylinkės teismas*) дадено съдебно решение, издадено в друга държава членка, да не бъде признато в Литва.

Лице, по отношение на което се иска признаване на съдебно решение, също може да се противопостави на признаването му в Литва с оглед на производството за признаване, което вече е в ход, и след постановяването на решение за признаване на съдебното решение от окръжния съд. Аналогично ответникът може в този случай да се противопостави на признаването на съдебното решение в Литва, като обжалва решението на окръжния съд за признаването му. В съответствие с член 33 от Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета решението на окръжния съд за признаване на съдебно решение, издадено в друга държава членка, може да се обжалва пред регионален съд (*apygardos teismas*).

Ответникът може да се противопостави на признаването на съдебно решение, издадено от съд в друга държава членка, на основанията за непризнаване, определени в член 22 от Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета.

16 Кой е приложимият закон при бракоразводни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда делото, или са граждани на различни държави?

Законната раздяла и разводът са предмет на законите по обичайното местожителство на съпрузите. Ако съпрузите нямат общо обичайно местожителство, се прилагат законите на държавата, в която е било тяхното последно общо обичайно местожителство, или, ако такова няма, законите на държавата на съда. Ако законите на държавата, чиито граждани са и двамата съпрузи, не допускат развод или налагат специални условия за развод, тогава може да бъде допуснат развод в съответствие със законите на Република Литва, ако единият от съпрузите е също така литовски гражданин или има обичайно местожителство в Република Литва.

Последна актуализация: 21/10/2019

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Развод - Люксембург

1 Какви са условията за получаване на развод?

В люксембургското право съществуват две категории развод, а именно: развод по взаимно съгласие и развод поради непоправимо разстройство в отношенията между съпрузите.

Развод по взаимно съгласие

Молба за развод по взаимно съгласие може да бъде подадена съвместно от съпрузите, когато те са постигнали съгласие относно разстройството на брака и последиците от него.

Ако съпрузите притежават имущество, което трябва да се поделени, е нужно нотариус да изготви опис на имуществото и да го оцени. Впоследствие съпрузите уреждат свободно правата си върху въпросното имущество. Ако обаче няма имущество, което да бъде описано, намесата на нотариус не е необходима.

Съпрузите трябва също така да постигнат съгласие относно местоживеенето си по време на бракоразводното дело, договореностите, свързани с децата по време на делото и след него, приноса на всеки един от съпрузите за възпитанието и издръжката на децата преди и след развода и на последно място — по отношение на размера на всички плащания за издръжка, които единият съпруг трябва да извърши по отношение на другия в хода на бракоразводното дело и след неговото приключване. Споразумението трябва да е изготвено от адвокат или от нотариус под формата на документ (*convention*). То трябва да бъде одобрено от съда, който проверява дали е изготвено във висшите интереси на децата, и дали няма да има очевидни непропорционални неблагоприятни последици за интересите на единия от съпрузите. Одобреното споразумение е неразделна част от решението за развод.

Развод поради непоправимо разстройство в отношенията между съпрузите

Молба за развод поради непоправимо разстройство в отношенията между съпрузите може да бъде подадена от единия от съпрузите или — когато е налице споразумение относно принципа на развода, но не и по отношение на всички последици от него — съвместно от двамата съпрузи.

Непоправимо разстройство се доказва, когато съпрузите са постигнали съгласие относно принципа на развода или когато молба за развод се подава само от единия съпруг, който продължава да я поддържа и след периода за размисъл, който не може да бъде по-дълъг от три месеца, като може да бъде подновен еднократно.

2 Какви са основанията за развод?

В люксембургското право съществуват две категории развод, а именно: развод по взаимно съгласие и развод поради непоправимо разстройство в отношенията между съпрузите.

3 Какви са правните последици от развода за:

3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)

Бракът се прекратява с решение за постановяване на развода и взаимните задължения на съпрузите, а именно тези за вярност, помощ и подкрепа, се погасяват.

Според люксембургското право никое лице не може да носи фамилно или собствено име, различни от тези, които са отразени в акта му за раждане: лицата, които са престанали да носят тези имена, са длъжни да ги приемат отново. Промяна в гражданското състояние, например при сключването на брак, не води до промяна във фамилното име на единия от съпрузите. Правото да се носи фамилното име на съпруга не се придобива по право. Съпругът трябва да даде съгласието си фамилното му име да се носи от друго лице.

Люксембургските съдилища са се произнесли по отношение на последиците от развода за използването на фамилното име на дадено лице: След развода съпругата не може да продължи да носи фамилното име на своя бивш съпруг освен при наличие на разрешение за това от негова страна, което той винаги може да оттегли. Тъй като правото на бившия съпруг да възрази срещу използването на фамилното му име е неограничено, съдилищата не могат да разрешат на съпругата да продължи да носи фамилното име на съпруга за неограничен период от време след развода дори за професионални цели, в случай че той възразява срещу това. Като отчита обаче обстоятелството, че в професионалните среди съпругата е станала известна с фамилното име на своя съпруг и с оглед на това да се избегне понасянето от нейна страна на имуществени вреди, съдът може да ѝ определи срок, в рамките на който тя да уведоми своите клиенти за собственото си фамилно име — решение на апелативния съд (*Cour*) от 24 май 2006 г., стр. 33, 258.

3.2 подялбата на имуществото на съпрузите

По силата на решението за постановяване на развод се пристъпва към ликвидиране и подялба на съпружеската имуществена общност. При липса на брачен договор приложимият брачен режим към съпрузите е законовият режим на съпружеска имуществена общност, съгласно който съвместната собственост обхваща само придобитите по време на брака вещи. Чрез развода съпружеската имуществена общност се прекратява. Подялбата на имуществото протича на два основни етапа:

през първия етап всеки от съпрузите получава вещите, които не са били в режим на общност, ако тези вещи съществуват в натура, в противен случай — вещите, които ги заместват;

през втория етап се ликвидира общото имущество — активи и пасиви. За всеки един от съпрузите се изготвя отчет за това, което му се дължи от общността, и онова, което той дължи на общността.

Когато съпруг е бил осъден с окончателно решение за престъпление, предвидено в членове 372, 375, 376, 377, 393, 394, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 401a, 402, 403, 404, 405 и 409 от Наказателния кодекс (*Code pénal*) (развратни действия, изнасилване, умишлено нападение и побой, отнемане на човешки живот и умишлена телесна повреда, умишлено убийство, предумишлено убийство, убийство на дете и отравяне), извършено по време на брака спрямо другия съпруг или дете, живеещо в същото домакинство, или за опит за извършване на престъпление, предвидено в членове 372, 375, 376, 377, 393, 394, 396, 397, 401, 403, 404 и 405 от Наказателния кодекс, спрямо същите лица по време на брака, той бива лишен, по искане на другия съпруг, от всички предоставени му от последния ползи от брака. От друга страна, съпруг, който е обявен за невинен, запазва предоставените му от неговия съпруг ползи дори ако тези ползи е трябвало да бъдат реципрочни и това условие не е било изпълнено. Когато по време на брака съпруг е спрял да работи или е намалил работното си време, той може да закупи със задна дата пенсионни права от общата пенсионна схема съгласно условията и критериите, определени от приложимото гражданско право и правото в областта на социалната сигурност. За тази цел съпругът може да поиска от съда, който се произнася по развода, да изчисли, преди разводът да бъде постановен, при условие че той не е навършил 65 години към момента на подаване на искането, „референтна сума“, която се основава на разликата между съответните доходи на съпрузите през периода, през който въпросният съпруг е не е работил или е работил при намалено работното време. Правилата за изчисляване на тази сума са определени в Наредбата на Великия херцог от 11 септември 2018 г. относно изчисляването на референтната сума и относно правилата за плащане и възстановяване на сумите, посочени в член 252 от Гражданския кодекс (*règlement grand-ducal du 11 septembre 2018 relatif au calcul du montant de référence et aux modalités de versement et de restitution des montants visés à l'article 252 du Code civil*). За целите на това закупуване със задна дата съпругът, който е преустановил работа или е намалил работното си време, има вземане срещу другия съпруг за 50 % от референтната сума, в рамките на активите, съставляващи съпружеската имуществена общност или съвместно притежаваната собственост, които са налични след уреждане на задълженията. Съпругът кредитор дължи сума, която се равнява на размера на въпросното вземане.

3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите

По принцип разводът на родителите не променя условията, при които се упражняват родителските права, тъй като те продължават да се упражняват съвместно от двамата родители. Родителите трябва да продължат да вземат заедно всички важни решения, засягащи живота на тяхното дете (издръжка, възпитание, насоки за обучение и др.).

Съдът ще повери упражняването на родителските права на единия родител само когато това е във висшите интереси на детето. В този случаи посоченият родител взима сам всички решения, засягащи детето. Другият родител обаче запазва правото да бъде информиран и да следи за издръжката и възпитанието на своето дете. Освен ако няма сериозни основания срещу това, този родител също така има право на лични отношения с детето и право детето да пребивава при него. В резултат на това, ако родителите се разделят, всеки трябва да поддържа лични отношения с детето и да зачита връзката на детето с другия родител.

В случай на развод родителите трябва да продължат да допринасят заедно за поемането на разходите, свързани с издръжката и възпитанието на детето, освен ако не е решено друго. Въпросният принос е под формата на плащане на издръжка и не спира автоматично при навършване на пълнолетие от детето. Издръжката може да бъде платена директно на пълнолетно дете и може да бъде преразгледана съобразно потребностите на детето и променящите се средства и разходи на всеки един от родителите.

Що се отнася до местопребиваването на детето, налице са два възможни варианта (освен при изключителни случаи, когато съдът решава да повери детето на трета страна):

Детето живее с единия от родителите. В този случай, освен ако няма сериозни основания срещу това, другият родител получава право на лични отношения с детето и право детето да пребивава при него.

Детето живее с всеки един от родителите, които се редуват, като в този случай съдът проверява дали този начин на редуващо се пребиваване е в интерес на детето. Редуващото се пребиваване не означава задължително, че времето, през което детето живее с всеки от родителите, е напълно еднакво.

Когато съпрузите се споразумеят относно упражняването на родителските права, местоживееенето и местопребиваване на детето, правата на лични отношения и на настаняване и приноса към издръжката и възпитанието на детето, те могат да представят това споразумение в съда в хода на бракоразводното дело. Съдът може да вземе предвид споразумението при постановяване на решението си, ако счита, че то е във висшите интереси на детето и че съпрузите са дали свободно съгласието си.

Разводът на родителите не лишава техните деца от привилегиите, от които биха се ползвали иначе. В тази връзка отношението към тях е точно такова, като към децата на родители, които не са разведени.

3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?

Съдът може да поиска от единия от съпрузите да плаща издръжка на другия съпруг. Тази издръжка се определя съгласно нуждите на съпруга, на когото тя се изплаща, като е в рамките на възможностите на другия съпруг да я изплаща. Ако съпрузите постигнат съгласие, съдът може да постанови решение, съгласно което въпросната издръжка да бъде изплатена като еднократна сума, а нейният размер и условията за изплащането ѝ ще бъдат определени от съда

Когато определя нуждите и възможността за плащане на издръжка, съдът ще вземе предвид, наред с другото, следното:

1. възрастта и здравословното състояние на съпрузите;
2. продължителността на брака;
3. времето, което вече е отделено или ще бъде необходимо за отглеждане на децата;
4. професионалните им квалификации и ситуацията по отношение на пазара на труда;
5. пригодността им за нови работни места;
6. техните съществуващи и предвидими права;

7. активите им по отношение както на капитала, така и на доходите след ликвидирането на съпругеската имуществена общност.

Издържката не може да се изплаща за срок по-дълъг от продължителността на брака, освен при изключителни обстоятелства.

Тя може да бъде преразгледана и прекратена, освен когато се изплаща като еднократна сума.

Когато единият съпруг е бил осъден с окончателно решение за престъпление, предвидено в членове 372, 375, 376, 377, 393, 394, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 401а, 402, 403, 404, 405 и 409 от Наказателния кодекс (развратни действия, изнасилване, умишлено нападение и побой, отнемане на човешки живот и умишлена телесна повреда, умишлено убийство, предумишлено убийство, убийство на дете и отравяне), извършено по време на брака спрямо другия съпруг или дете, живеещо в същото домакинство, или за опит за извършване на престъпление, предвидено в членове 372, 375, 376, 377, 393, 394, 396, 397, 401, 403, 404 и 405 от Наказателния кодекс, спрямо същите лица по време на брака, той бива лишен, по искане на другия съпруг, от всички права на издръжка.

4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?

Законната раздяла отслабва брачната връзка, но не я прекратява: чрез нея се прекратява задължението за съвместно съжителство на съпрузите, но задълженията за вярност и помощ един към друг остават в сила.

5 Какви са условията за законна раздяла?

Основанията за законна раздяла са идентични с тези за развод поради непоправимо разстройство в отношенията между съпрузите.

6 Какви са правните последици от законната раздяла?

Законната раздяла винаги води до подялба на имуществото. Ако законната раздяла е продължила три години, всеки от съпрузите може да подаде до съда молба за развод. Съдът произнася решение за развод, ако другият съпруг не се съгласи незабавно да прекрати раздялата.

7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?

Унищожаването на брака означава постановяване на неговата недействителност с решение на съда. С други думи, счита се, че бракът никога не е съществувал.

8 Какви са условията за унищожаване на брака?

Съществуват редица основания за унищожаване на брака:

бракът е бил сключен без свободното съгласие на съпрузите: такъв е случаят, когато е било упражнено насилие или засегнатото лице е сгрешило по отношение на основни качества на другото лице;

бракът е бил сключен без съгласието на родителите (или разрешението на съда), когато към момента на сключване на брака единият от съпрузите е непълнолетно лице;

двубрачие: такъв е случаят, ако един от съпрузите е в брак едновременно с друго лице;

между съпрузите има определена степен на родство;

бракът е фиктивен и е сключен с цел получаване на полза с оглед на статута на пребиваване;

не са спазени формалните условия за сключването на брак: бракът не е сключен публично или е сключен пред некомпетентно длъжностно лице по гражданското състояние.

9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?

Унищоженият брак поражда обаче правни последици (това е известно като теория за путативния брак (*mariage putatif*):

по отношение на съпрузите, ако те добросъвестно са встъпили в брак;

по отношение на добросъвестния съпруг;

по отношение на всяко дете, родено по време на брака, дори ако двамата съпрузи са недобросъвестни.

Унищоженият брак обаче никога не поражда правни последици по отношение на недобросъвестен съпруг.

10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способности за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?

Във Великото херцогство Люксембург браковете могат да се прекратят единствено чрез съдебно решение и никога посредством алтернативни извънсъдебни способности или посредством медиация. По отношение обаче на въпросите, свързани с ликвидирането и подялбата на съвместното имущество, задълженията за издръжка и приноса на съпрузите във връзка с разходите за брака, задълженията за издръжка на децата и упражняването на родителските права, е възможна семейна медиация.

11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?

Къде може да бъде подадена молба

Молбите за развод или законна раздяла трябва да бъдат подадени до окръжния съд (*tribunal d'arrondissement*), в чийто район се намира общото местоживее на съпрузите, или при липса на такова — пред съда по местоживее на ответника, или в случай на развод по взаимно съгласие — на едната от страните, при спазване на правилата, предвидени в Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000.

Молби за унищожаване на брака се подават до окръжния съд по местоположението на семейното жилище или, ако родителите живеят разделени — до окръжния съд по местопребиваване на родителя, с когото живеят обичайно малолетните или непълнолетните деца, когато родителските права се упражняват съвместно, или по местопребиваването на родителя, който упражнява тези права сам, или в други случаи — до окръжния съд по местопребиваване на лицето, което не е иницирирало образуването на производството. За подаването на съвместни молби страните избират окръжния съд по местоживее на едната от страните. Тези правила се прилагат в съответствие с предвидените в посочения по-горе Регламент (ЕО) № 2201/2003 правила.

Молбите се разглеждат от съдията по семейно право (*juge aux affaires familiales*).

Формалности, които трябва да бъдат спазени, и документи, които трябва да бъдат представени

При процедурата за **развод по взаимно съгласие** има няколко етапа: ако е налице имущество, което трябва да се подели, съпрузите изготвят опис и оценяват с помощта на нотариус цялото си движимо и недвижимо имущество. Съпрузите уреждат свободно правата си върху въпросното имущество. Освен това те трябва да уредят чрез споразумение различни въпроси, включително местопребиваването на съпрузите по време на

производството, административните въпроси във връзка с децата и имуществото на всяко от децата, правата на лични отношения, приноса на съпрузите към възпитанието и издръжката на всички деца, както и въпросите, свързани с всяка издръжка, която единият от съпрузите трябва да плати на другия. Споразумението трябва да е изготвено от адвокат или от нотариус.

Делото се завежда пред съда чрез съвместна молба, подадена в деловодството от двамата съпрузи. За завеждането на делото в съда не е необходимо ангажирането на адвокат.

Молбата трябва да съдържа:

1. датата на подаване;
2. фамилните имена, собствените имена, професиите и адресите на съпрузите;
3. дата и място на раждане на всеки от съпрузите;
4. когато е приложимо, самоличността на всички общи деца;
5. предмета на молбата;
6. кратко изложение на фактите и основанията, на които се позовават.

Освен посоченото по-горе споразумение, с молбата трябва да бъдат подадени следните документи:

1. удостоверение за граждански брак;
2. удостоверения за раждане на съпрузите;
3. удостоверенията за раждане на всички общи деца;
4. документ, доказващ гражданството на съпрузите;
5. когато е приложимо, споразумението, с което се определя приложимото право при развода на съпрузите съгласно член 5 от Регламент (ЕО) № 1259/2010 от 20 декември 2010 г. относно осъществяването на засилено сътрудничество в областта на приложимото право при развод и законна раздяла, в съответствие с предвидените във въпросния регламент форми. Съпрузите могат да определят приложимото право при развода съгласно член 5 от Регламент (ЕО) № 1259/2010 от 20 декември 2010 г. в съответствие с предвидените в същия регламент форми и в споразумение за развод по взаимно съгласие;
6. всеки друг документ, който съпрузите възнамеряват да използват.

Инструментите и документите, които се подават с молбата и които страните възнамеряват да използват, трябва да бъдат легализирани, когато е приложимо, в случай че са издадени от чуждестранен публичен орган.

В случай на **развод поради непреодолимо разстройство в отношенията между съпрузите** или **законна раздяла** трябва да се използват услугите на адвокат. Делото се завежда пред окръжния съд чрез подадена в деловодството молба.

Молбата трябва да съдържа:

1. датата на подаване;
2. фамилните имена, собствените имена, професиите и адресите на съпрузите;
3. дата и място на раждане на всеки от съпрузите;
4. когато е приложимо, самоличността на всички общи деца;
5. предмета на молбата;
6. кратко изложение на фактите и основанията, на които се позовават.

В молбата могат да се съдържат също така искания за налагане на временни мерки, засягащи личността, издръжката и имуществото както на съпрузите, така и на техните деца.

С молбата трябва да бъдат подадени следните документи:

1. удостоверение за граждански брак;
2. удостоверения за раждане на съпрузите или молителя;
3. удостоверенията за раждане на всички общи деца;
4. документ, доказващ гражданството на съпрузите или на молителя;
5. когато е приложимо, споразумението, с което се определя приложимото право при развода на съпрузите съгласно член 5 от Регламент (ЕО) № 1259/2010 от 20 декември 2010 г. относно осъществяването на засилено сътрудничество в областта на приложимото право при развод и законна раздяла, в съответствие с предвидените във въпросния регламент форми;
6. когато е приложимо, проект на споразумение относно последиците от развода, за които са се споразумели съпрузите;
7. когато е приложимо, копие от решението, с което единият съпруг се осъжда за престъпленията, посочени във въпроси 3.2 и 3.4. по-горе;
8. всеки друг документ, който молителят(ите) възнамерява(т) да използва(т).

Инструментите и документите, които се подават с молбата и които страните възнамеряват да използват, трябва да бъдат легализирани, когато е приложимо, в случай че са издадени от чуждестранен публичен орган.

Що се отнася до подаване на молба за **унищожаване на брака**, делото се завежда пред съда чрез подаване на молба в деловодството. За завеждането на делото в съда не е необходимо ангажирането на адвокат. Молбата трябва да съдържа:

1. датата на подаване;
2. фамилните имена, собствените имена и адресите на страните;
3. дата и място на раждане на всяка от страните;
4. предмета на молбата;
5. кратко изложение на фактите и основанията, на които се позовават.

Инструментите и документите, които се подават с молбата и които страните възнамеряват да използват, трябва да бъдат легализирани, когато е приложимо, в случай че са издадени от чуждестранен публичен орган.

12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?

Лица, чиито доходи се считат за недостатъчни според люксембургското право, могат да получат правна помощ. За тази цел те трябва да попълнят въпросник, който може да бъде получен от адвокатската колегия на Люксембург (*Barreau de Luxembourg*), и да го изпратят на председателя на адвокатската колегия с териториална компетентност (*Bâtonnier de l'Ordre des avocats*), който се произнася с решение.

Правната помощ покрива всички разходи, произтичащи от съдебното производство, и всички процедури или действия, за които се предоставя.

Така например тя обхваща гербови налози и разходи за регистрация, секретарски такси, адвокатски хонорари, разходи и такси за съдебни изпълнители, нотариални разходи и такси, разходи и такси за технически специалисти, разходи за свидетели и хонорари на писмени и устни преводачи, такси за издаването на удостоверения за съдържанието на разпоредби на чуждестранното право (*certificats de coutume*), пътни разходи, плащания и такси, свързани с формалности по регистрация, ипотечиране и учредяване на други тежести, а когато е необходимо — разходи за публикуване на обявления във вестниците.

13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?

В Люксембург това решение може да се обжалва. По принцип срокът за обжалване е 40 дни, но той може да бъде удължен, ако жалбоподателят живее в чужбина. Компетентен да разгледа жалбата е Върховният съд (*Cour supérieure de justice*).

14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавата членка решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?

По силата на Регламент (ЕО) № 2201/2003 от 27 ноември 2003 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000, постановените решения от съда на друга държава — членка на Европейския съюз, относно развод, законна раздяла или унищожаване на брака, се признават автоматично във Великото херцогство Люксембург. Това означава, че не трябва да се предприемат действия за признаване на решение.

Предвидено е също така актуализиране на актовете за гражданско състояние в Люксембург вследствие на решение, което е станало окончателно, постановено от съд на държава — членка на Европейския съюз, без да се изисква образуването на каквото и да било предварително производство за тази цел. Съдебното решение, с което се обявява разводът, се отбелязва от страни в полето в удостоверението за сключване на граждански брак и в удостоверенията за раждане на съпрузите. Ако бракът е сключен в чужбина, решението на съда трябва да бъде вписано в регистрите за гражданско състояние на общината, в която е бил вписан гражданският брак, или в регистрите за гражданско състояние на Люксембург-град, като трябва да се отбележи и от страни в полето в удостоверението за раждане на всеки един от съпрузите.

15 Към кой съд следва да се обърне, за да се противопостави на признаването на решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

Всяко заинтересовано лице може да подаде молба до председателя на окръжния съд за постановяване на решение, с което да се откаже признаването на решение относно развод, законна раздяла или унищожаване на брака, постановено от съд на друга държава — членка на Европейския съюз.

Председателят на окръжния съд разглежда искането в кратки срокове. На тази фаза на производството лицето, срещу което се иска решение за отказ от признаване, не може да изрази своето становище. Молбата се допуска само на следните основания:

решението е в явно противоречие с обществения ред;

незачитане на правата на ответника;

решението е несъвместимо с решение, постановено в свързано производство.

Всяка от страните може да обжалва решението на председателя на окръжния съд пред апелативния съд (*Cour d'appel*). Обжалването протича в условията на състезателност. Решението на апелативния съд може да се обжалва с подаването на касационна жалба пред Касационния съд (*Cour de cassation*).

16 Кой е приложимият закон при бракоразводни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда делото, или са граждани на различни държави?

Великото херцогство Люксембург прилага Регламент (ЕО) № 1259/2010 от 20 декември 2010 г. относно осъществяването на засилено сътрудничество в областта на приложимото право при развод и законна раздяла, който е приложен от 21 юни 2012 г., между Австрия, Белгия, България, Естония (от 11 февруари 2018 г.), Франция, Германия, Гърция (от 29 юли 2015 г.), Унгария, Италия, Латвия, Литва (от 22 май 2014 г.), Люксембург, Малта, Португалия, Румъния, Словения и Испания. Този регламент постановява, че съпрузите могат да се договорят да определят приложимото право при развод и законна раздяла, при условие че то е едно от следните:

правото на държавата, в която съпрузите имат обичайно местопребиваване към момента на сключване на споразумението; или

правото на държавата на последното обичайно местопребиваване на съпрузите, доколкото единият от тях все още пребивава там към момента на сключване на споразумението; или

правото на държавата, чийто гражданин е един от съпрузите към момента на сключване на споразумението; или

правото на сезирания съд.

Съгласно същия регламент при липсата на избор по смисъла на посочения по-горе параграф разводът и законната раздяла се уреждат от:

правото на държавата на обичайно местопребиваване на съпрузите към момента на сезиране на съда; или, ако не е изпълнено това,

правото на държавата на последно обичайно местопребиваване на съпрузите, при условие че това пребиваване е приключило не повече от една година преди сезирането на съда и ако единият от съпрузите все още живее в тази държава към момента на сезиране на съда; или, ако не е изпълнено това,

правото на държавата, чиито граждани са съпрузите към момента на сезиране на съда; или, ако не е изпълнено това,

правото на държавата на сезирания съд.

Когато не се прилага Регламент (ЕО) № 1259/2010, разводът и законната раздяла се уреждат съгласно люксембургското право от:

националното право на съпрузите, когато те са граждани на една и съща държава;

правото по действителното общо местоживее на съпрузите, когато те са граждани на различни държави;

от правото на сезирания съд, когато съпрузи с различно гражданство не притежават действително общо местоживее.

Връзки по темата

Брошура: [Разводът във Великото херцогство Люксембург;](#)

[LEGILUX;](#)

[Портал за правосъдие.](#)

Последна актуализация: 28/05/2019

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Развод - Унгария

1 Какви са условията за получаване на развод?

Съдът може да постанови развод по искане на единия или двамата съпрузи при дълбоко и непоправимо разстройство на брака. При постановяване на развод от първостепенно значение трябва да бъдат висшите интереси на общите непълнолетни деца на съпрузите.

2 Какви са основанията за развод?

Развод може да бъде постановен на основание дълбоко и непоправимо разстройство на брака. Съдът събира доказателства в това отношение.

Той може да разпорежи събиране на необходимите доказателства и по собствен почин. Окончателното и общо волеизявление на съпрузите (тяхното взаимно съгласие) за развод, освободено от неправомерно влияние, е показателно за дълбоко и непоправимо разстройство на брака им.

Може да бъде установено, че бракът е напълно и непоправимо разрушен, по-специално ако съпрузите вече не живеят заедно като двойка и — въз основа на процеса, довел до разделяне на двойката, и продължителността на периода, през който те са живели поотделно — тяхното събиране е малко вероятно.

Общото и окончателно волеизявление на съпрузите за развод, направено без неправомерно влияние, се счита за достатъчно доказателство за разстройство на брака. Следователно, в случай на такова общо волеизявление, не е необходимо подробно разглеждане на горепосочените причини, които водят до раздяла.

Решението на съпрузите може да се счита за окончателно, ако те са постигнали споразумение относно упражняването на родителските права над техните общи деца, поддържането на лични отношения между отсъстващия родител и детето, издръжката, ползването на семейното жилище и — ако е поискана — издръжката за съпруга/та (тяхното споразумение трябва да бъде утвърдено от съда). Ако съпрузите се договорят да упражняват родителските права съвместно, не е необходимо да се договарят за поддържане на лични отношения с детето. Те обаче трябва да определят местоживеенето на детето. В резултат на това обхващат на въпросите, които трябва да бъдат договорени от съпрузите, които получават развод по взаимно съгласие, зависи от това дали избират да упражняват съвместно родителските права, или не.

Важно е да се отбележи, че за разлика от предходното законодателство Гражданският кодекс вече не предвижда споразумение между съпрузите относно подялбата на семейното имущество.

3 Какви са правните последици от развода за:

Бракът приключва с развода на съпрузите. Когато бъде получен развод, правото на упражняване на родителски права и издръжката на общото дете, личните отношения между родителя и детето, издръжката на някой от съпрузите, ползването на семейното жилище и, в случай на съвместни родителски права, местоживеенето на детето се уреждат чрез съдебно споразумение, ако страните могат да постигнат споразумение, което отговаря на законовите изисквания, или, при отсъствие на споразумение между съпрузите, чрез съдебно решение. Не е необходимо съпрузите да постигнат съгласие за подялба на семейното имущество, за да получат развод от съда.

3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)

След развода или унищожаването на брака бившите съпрузи продължават да използват същите имена, които са използвали по време на брака. Ако желаят нещо друго, те съобщават това на завеждащия регистратор след развода или унищожаването на брака. Бившата съпруга обаче не може да използва името на бившия си съпруг с наставката, показваща семеен статус на съпруга, ако тя не е използвала това име по време на брака си. По искане на бившия съпруг съдът може да забрани на бившата му съпруга да използва неговото име във форма, с която той може да бъде идентифициран, ако съпругата е осъдена на лишаване от свобода за умишлено престъпление. Ако бившата съпруга сключи следващ брак, тя повече не може да използва името на своя бивш съпруг с наставка, която показва семеен статус на съпруга. Тя не може да си възстанови това право, дори ако се разведе отново.

3.2 подялбата на имуществото на съпрузите

В случай на развод бившите съпрузи вече нямат имуществена съобщност и всеки от тях може да подаде иск за подялба на семейното имущество. Те могат да поискат обезщетение за инвестиции от общите активи в отделни техни активи или инвестиции от отделни техни активи в общите активи, както и за разходите за управление и поддръжка. Не може да се търси обезщетение за разходи, ако съпрузите се отказали правото си на съответните средства. Обезщетение за отделни активи, използвани или напълно изразходвани в рамките на брачните отношения, може да бъде предоставено само в изключителни и надлежно обосновани случаи. Делът на бившите съпрузи от съвместната имуществена общност, с който разполагат към момента на развода, трябва да се разпредели между тях по възможност в натура. Отделни активи, притежавани към момента на развода, също трябва да бъдат разпределени в натура. Ако по някаква причина това не е възможно или би довело до значителна загуба на стойността на активите, в случай на спор методът на подялба ще бъде определен от съда. Не може да се търси обезщетение за липсващи общи и отделни активи, ако съпрузите не притежават съпругеска имуществена общност към момента на техния развод и задължялата страна също няма отделни активи.

Ако съпругеската имуществена общност е разделена въз основа на договор, сключен между съпрузите, такъв договор се счита за валиден, само ако е изготвен в писмен вид в нотариално заверен документ или частен документ, приподписан от адвокат. Тази разпоредба не се прилага по отношение на подялба на движимо имущество, съставляващо част от общото имущество на съпрузите, ако подялбата се е осъществила чрез принудително изпълнение.

Ако съпрузите не са сключвали договор за разделението на общото имущество или сключеният договор не урежда всички претенции, които могат да възникнат при развода, подялбата на семейното имущество и уреждането на претенции може да бъде поискано от съда. Съдът трябва да гарантира, че на нито един от съпрузите не се предоставят неправомерни финансови обезщетения при уреждане на претенциите за имущество.

3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите

Родителите са задължени да споделят със своите непълнолетни деца наличните ресурси за издръжка и на двамата съпрузи, дори за сметка на своите собствени ресурси. Това правило не се прилага, ако детето може да покрива своите разумни потребности от работна заплата, спечелена чрез наемане на работа, или от доходи върху имуществото на детето, или ако детето има пряк родственик, който може да бъде задължен да плаща издръжка. Родителят, на когото е присъдено упражняването на родителски права, осигурява издръжката в натура, докато отсъстващият родител я осигурява предимно в парични средства (издръжка).

Ако издръжка бъде предоставена с определение на съда, дължимата сума за издръжка ще бъде твърдо определена. Съдът може да предвиди в своето решение, че размерът на дължимото обезщетение трябва да се регулира автоматично всяка година в съответствие с индекса на потребителските цени, публикуван ежегодно от Унгарската централна статистическа служба, считано от 1 януари на следващата година. Доколкото е възможно, въпросите за упражняване на родителските права върху детето трябва да се решават по взаимно съгласие между родителите.

Ако родителите не успеят да постигнат съгласие по тези въпроси, съдът ще предостави правото на упражняване на родителски права на родителя, който, по преценка на съда, по-добре може да се грижи за физическото, умственото и моралното развитие на детето. Ако настаняването на детето при който и да е от родителите ще изложи на риск висшите интереси на детето, съдът може да предостави правото на упражняване на родителски права на трето лице, при условие че такова лице само поиска да упражнява родителските права.

Детето има право да поддържа преки лични контакти с отсъстващия родител. Право и задължение на отсъстващия родител е да поддържа редовни лични отношения и преки контакти с детето (право на лични отношения). Родителят или друго лице с право на упражняване на родителски права не трябва да нарушава правото на лични отношения.

Родителят с право на упражняване на родителски права и отсъстващият родител трябва да си сътрудничат — като зачитат семейния живот и правото на мир на другата страна — за осигуряване на балансираното развитие на детето. Родителят с право на упражняване на родителски права трябва редовно да предоставя информация на отсъстващия родител относно развитието, здравето и учебните занимания на детето и не може да откаже такава информация, ако му бъде поискана от отсъстващия родител.

Родителите, които живеят разделени, упражняват съвместно своите права по отношение на основните въпроси, свързани с бъдещето на детето, дори ако правото на упражняване на родителски права е предоставено на единия от тях, въз основа на тяхното общо споразумение или решение от съда, освен ако родителските права на отсъстващия родител са ограничени или отнети от съда. Основните въпроси, свързани с бъдещето на детето, включват използването или промяната на името на малолетното дете, неговото или нейното място на пребиваване, различно от местопребиваването, което детето споделя с родителя с право на упражняване на родителски права, неговото или нейното място на престой в чужбина за постоянно пребиваване или установяване, както и националността, образованието и кариерата на детето.

3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?

Съпруг може да поиска издръжка от другия съпруг след законна раздяла или, в случай на развод, бивш съпруг може да поиска такава издръжка от другия бивш съпруг, ако се нуждае от такава не по своя вина, освен ако (бившият) съпруг, който иска издръжка, не е загубил правото си на такава издръжка поради неговото или нейното поведение по време на брака. Плащането на издръжка не трябва по никакъв начин да застрашава поминъка на бившия съпруг, длъжен да плаща издръжка, и този на лицето(ата), което/които последният трябва да поддържа едновременно с бившия/ата съпруг/а, изискващ/а издръжка. Задължението за плащане на издръжка може да има ограничен срок, ако може да се предположи, че страната, която иска издръжка, вече няма да се нуждае от такава след изтичането на този срок.

Ако съпругът или бившият съпруг иска издръжка с оглед на влошаване на неговата или нейната ситуация за период над пет години след законна раздяла, такова искане може да бъде удовлетворено само при основателни мотиви и в изключителни случаи. Ако съпрузите са живели заедно като двойка по-малко от една година и нямат общи деца от брака, бившият съпруг в нужда има право на издръжка само за срок, равен на продължителността на техния съвместен живот. При основателни мотиви и в изключителни случаи съдът може да разпореди изплащането на издръжка за по-дълъг период.

4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?

Законната раздяла на съпрузи бележи края на съвместния им брачен живот. След като тя се е състояла, от съда може да се иска, наред с други неща, подялбата на семейното имущество.

5 Какви са условията за законна раздяла?

Началото и края на съвместния живот на съпрузите като двойка, а оттам и периодът, за който те са имали имуществена съобщност, ще бъдат установени чрез преценка на съда. При упражняване на своята оперативна самостоятелност съдът трябва да направи внимателен преглед на различни аспекти от живота на съпрузите като семейна двойка (сексуални отношения, икономическа взаимозависимост, общ семеен дом и домакинство, израз на единството на двойката, отглеждани общи деца, роднини, полагане на грижи за детето от всеки от съпрузите, и т.н.) Ето защо съдът установява дали съвместният живот на съпрузите като семейна двойка продължава или е приключил чрез едновременен анализ на всички участващи взаимосвързани икономически, семейни, емоционални фактори и фактори, свързани с волята на страните. Фактът, че някой или няколко от тях липсват, не означава непременно, че съвместният живот на съпрузите като семейна двойка е приключил, особено ако е налице обективна причина за подобна липса.

6 Какви са правните последици от законната раздяла?

В резултат на законната раздяла, която бележи края на съвместния им брачен живот, съпрузите са свободни да търсят разделяне на семейното имущество. На този етап бракът все още не е унищожен по закон, но съпрузите могат да придобиват активи независимо, с изключение на предварително съществуваща обща собственост. По отношение на последната съпрузите могат да вземат решения само заедно, тъй като презумпцията за съгласие вече не съществува. Ако съпрузите имат общи деца, те трябва да се споразумеят за споделянето на родителските права.

7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?

Бракът може да се счита за унищожен, само ако е обявен за унищожен със съдебно решение, постановено от съда в производство за унищожаване на брака. Решението за обявяване на брака за унищожен се прилага за всяко участващо лице. Правните последици от обявяването на брака за унищожен са установени в законодателството.

8 Какви са условията за унищожаване на брака?

Бракът е нищожен, ако все още съществува предходен брак или регистрирано партньорство на някоя от страните. Освен това бракът е нищожен, ако страните по брака помежду си са роднини по права линия или брат и сестра, ако някой от съпрузите е дете на сестра или брат на другия съпруг, или ако някой от съпрузите е осиновител на другия съпруг. Ако някоя от страните е встъпила в брак като запретиено лице в резултат на декларация за недееспособност, бракът е нищожен. Бракът е нищожен също ако, въпреки че съответното лице не е поставено под запрещение към момента на сключването на брака, той или тя е бил/а в напълно недееспособно състояние. Бракът е нищожен, ако страните по брака не са присъствали едновременно, когато са обявили намерението си за сключване на брак. Ако някоя от страните по брака е непълнолетно лице, бракът е нищожен. По изключение непълнолетни лица могат да сключват брак с предварителното одобрение на органа по настойничество и закрила на детето. Органът по настойничество и закрила на детето може да даде такова одобрение само в надлежно обосновани случаи и само ако съответното непълнолетно лице е най-малко на 16-годишна възраст.

9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?

Ако и двамата съпрузи са сключили добросъвестно брак, който впоследствие е унищожен, правните последици на брака по отношение на собствеността са същите, както в случая на валиден брак. Когато бракът бъде унищожен, съпрузите могат да предявяват своите искове по отношение на собствеността в съответствие със същите правила, които се прилагат в случай на развод, даден от съда. Ако само един от съпрузите е встъпил в брака добросъвестно, тези правила ще се прилагат само по негово/нейно искане.

След унищожаването на брака съпрузите запазват името, което са използвали по време на брака. Ако желаят нещо друго, те съобщават това на завеждащия регистратор след унищожаването. Бившата съпруга обаче не може да използва името на бившия си съпруг с наставката, показваща семеен статус на съпруга, ако тя не е използвала това име по време на брака.

Унищожаването на брака не засяга презумпцията за бащинство.

10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способности за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?

По въпросите за унищожаване на брака и развода съдилищата имат изключителна компетентност.

Ако бракът е унищожен или е постановен развод, съдът трябва да вземе решение относно упражняването на родителските права и издържането на малолетни и непълнолетни деца от брака, дори и при липса на съответен иск, ако е уместно. Съдът ще се произнесе относно допълнителни въпроси (например издръжка на съпрузи, ползване на семейното жилище, подялба на семейното имущество), ако е подадено искане в този смисъл. При липсата на искане съдът няма да се произнесе по тези въпроси, които могат да бъдат решени от страните извън съда в договор.

Преди или по време на производството по развода съпрузите могат да поискат медиация по тяхна инициатива или по инициатива на съда, за да се постигне споразумение по спорните въпроси, свързани с отношенията им и разтрогането на брака им. Споразумението, договорено от страните в резултат на медиация, може да бъде включено в съдебното споразумение.

Ако е необходимо, съдът може да задължи родителите, подали молба за развод, да потърсят медиация по допълнителните въпроси, за да се гарантира подходящо споразумение относно родителските права и необходимото сътрудничество между страните.

11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?

За да получи развод, единият от съпрузите трябва да заведе дело за развод срещу другия. Производство за унищожаване трябва да бъде заведено от единия съпруг срещу другия, или от прокурора или друго трето лице, което има право да заведе дело срещу двамата съпрузи. Ако страната, срещу която е заведено производство, вече не е жива, производството трябва да бъде заведено срещу администратор, назначен от съда.

Производството трябва да бъде заведено чрез подаване на молба, която трябва да включва следното: компетентния съд; имената, местата на пребиваване, както и статута в производството на страните и техния(ите) представител(и), ако има такива; правото, което следва да бъде приложено, и фактите, допълнени с доказателства, които служат като основание за това право; уточнения, от които може да се установи обхватът на компетентност и юрисдикцията на съда; както и изрично искане (искова молба) за произнасяне на съда. В молбата за развод трябва да са включени подробности, свързани с брака, с раждането на живи деца от брака и, ако е необходимо, всякакви данни, от които може да бъде установено правото за подаване на искова молба. Като приложение молбата трябва да включва и подкрепящи документи за посочените по-горе данни и документа (или неговото копие или извлечение), очертаващ фактите, посочени от ищеца като доказателства, както и документи, от които може да се установи обхватът на компетентност и юрисдикцията на съда, а също и други обстоятелства, които автоматично трябва да бъдат взети под внимание, с изключение на данните, които могат да бъдат проверени с лична карта. В последния случай това трябва да бъде посочено в молбата.

В съответствие с общите правила за компетентност, компетентният съд по делото за развод ще бъде съдът, на който е подсъдно мястото на пребиваване на ответника. Ако ответникът не разполага с място на пребиваване в Унгария, юрисдикцията се установява въз основа на мястото на престой на ответника. Ако мястото на престой на ответника е неизвестно или е в чужбина, ще се вземе предвид неговото/нейното последно място на пребиваване в Унгария. Ако то не може да бъде установено или ако ответникът не е имал такава, юрисдикцията ще бъде установена въз основа на мястото на пребиваване на ищеца или, ако това не е възможно, неговото или нейното място на престой. Освен това съдът, който е компетентен в областта, където се намира последното общо място на пребиваване на съпрузите, също ще има компетентност по делото. Това означава, че ищецът може свободно да избере да подаде молбата до съда, който е компетентен в съответствие с общите правила за компетентност, или до съда, който е компетентен въз основа на последното общо място на пребиваване на съпрузите.

Ако няма компетентен национален съд, който може да бъде определен да гледа делото за развод в съответствие с посочените по-горе правила, компетентност ще има Централният районен съд на Пещ.

След като бракоразводното дело е заведено пред даден съд, този съд ще има изключителна компетентност по всички нови производства, образувани във връзка със същия брак по брачни дела относно имуществени права, произтичащи от брачните отношения.

12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?

Вижте темата „Правна помощ“.

13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?

Решението може да бъде обжалвано. Не може обаче да бъде предявен иск за съдебен контрол или преразглеждане на съдебни решения за унищожаване на брака или решения за развод по отношение на самото унищожаване или самия развод.

14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавата членка решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?

Съгласно член 21, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 2201/2003 решение, постановено в една държава членка, се признава автоматично в другата държава членка; следователно, като общо правило, не се изискват специални процесуални действия за признаване. В съответствие с член 37 от регламента страната, която иска признаване, трябва да представи следните документи:

копие от съдебното решение, предмет на молбата, отговарящо на условията за установяване на неговата достоверност; и

сертификата, посочен в член 39 от регламента, издаден от съд или орган от държавата членка по произход чрез формуляра, поместен в приложение I към регламента; и

в допълнение, в случай на съдебно решение, постановено при неявяване на ответника, оригинал или заверено копие на документа, удостоверяващ, че на отсъстващата страна е връчен документът за образуване на производството или равностоеен документ, или друг документ, указващ че ответникът е приел решението на съда недвусмислено.

В съответствие с член 38 от регламента съдът или органът може да освободи съответната страна от задължението за представяне на последните два документа, ако намери, че разполага с достатъчно информация. Съдът/органът може също така да поиска превод на документите, който трябва да бъде прикрепен към посочените по-горе документи и който унгарските съдилища и органи като цяло са в състояние да осигурят.

В съответствие с член 21, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 2201/2003 всяко заинтересовано лице може да подаде искане за решение, издадено в друга държава членка, да бъде признато. В този случай страната, която иска признаване, трябва да подаде искането си заедно с приложените горепосочени документи до компетентния съд, който ще бъде районният съд (*járásbírószág*), функциониращ в седалището на окръжния съд (*íróvényszék*) на мястото на пребиваване или обичайно местопребиваване на ответника в Унгария (в случая на Будапеща това е Централният районен съд на Буда) или, ако ответникът няма нито място на пребиваване, нито обичайно местопребиваване в Унгария, районният съд, който функционира в седалището на областния съд по място на пребиваване или обичайно местопребиваване в Унгария на страната, която иска признаване (в случая на Будапеща това е Централният районен съд на Буда). Ако страната, която иска признаване, не разполага с място на пребиваване или обичайно местопребиваване в Унгария, молбата може да бъде подадена в Централният районен съд на Буда. Съдът ще приложи разпоредбите на членове 28—36 от регламента по време на производството по целесъобразност.

Ако признаването на решението е необходимо за вписване в унгарския регистър за гражданско състояние в съответствие с член 21, параграф 2 от регламента, искането за признаване заедно с документите, изброени по-горе, трябва да бъде представено на завеждащия регистратор.

15 Към кой съд следва да се обърне, за да се противопостави на признаването на решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

В съответствие с член 21, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 2201/2003 всяко заинтересовано лице може да подаде искане за решение, издадено в друга държава членка, да не бъде признато. В този случай оспорващата признаването страна трябва да приложи към молбата си копие от съдебното решение, което отговаря на необходимите условия за установяване на автентичността му, както и сертификата, посочен в член 39 от регламента, издаден от съд или орган от държавата членка на произход чрез формуляра, поместен в приложение I към регламента.

Компетентният съд ще бъде районният съд, функциониращ в седалището на областния съд на мястото на пребиваване или обичайно местопребиваване на ответника в Унгария (в случая на Будапеща това е Централният районен съд на Буда) или, ако ответникът няма нито място

на пребиваване, нито обичайно местопребиваване в Унгария, районният съд, който функционира в седалището на областния съд по място на пребиваване или обичайно местопребиваване в Унгария на страната, която оспорва признаването (в случая на Будапеща това е Централният районен съд на Буда). Ако страната, която оспорва признаването, не разполага с място на пребиваване или обичайно местопребиваване в Унгария, молбата може да бъде подадена в Централният районен съд на Буда. Съдът ще приложи разпоредбите на членове 28—36 от регламента към производството по целесъобразност.

16 Кой е приложимият закон при бракоразводни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда делото, или са граждани на различни държави?

Регламент (ЕС) № 1259/2010 на Съвета относно осъществяването на засилено сътрудничество в областта на приложимото право при развод и законна раздяла е приложим в Унгария. Съответно във всички случаи с чуждестранни аспекти правото, прилагано от съдилищата на Унгария, ще бъде правото, определено от регламента. Регламентът — при спазване на ограниченията — дава на съпрузите свободата да избират приложимото право (членове 5—7) и за целите на определянето на приложимото право се установяват критерии за привързване само при липса на валиден избор от страните (членове 8—10).

Последна актуализация: 04/07/2016

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Развод - Малта

1 Какви са условията за получаване на развод?

За да се получи развод в Малта, е необходимо семейната двойка да подаде съвместна молба за развод или единият от съпрузите да подаде молба за развод. Към момента на образуване на бракоразводното производство съпрузите трябва да са живели разделено за период или периоди от време, равняващи се на поне четири години през последните пет години, непосредствено предхождащи подаването на молбата за развод, или да са изминали поне четири години от датата на законната им раздяла. Освен това съдът трябва да бъде убеден, че не съществува разумна вероятност за помирение на съпрузите. Друго необходимо условие е съпрузите и всички техни деца да разполагат с достатъчна издръжка, когато такава се дължи. Страните обаче могат да се откажат от правото си на издръжка по всяко време. Разводът между съпрузи, които са били разделени на основание на договор или съдебно решение, не поражда промени в тяхното положение, както е договорено или постановено от съда, освен предвидените в закона правни последици от развода. Следва да се отбележи, че за да могат съпрузите да подадат молба за развод, не е задължително условие те да са били разделени на основание на договор или съдебно решение.

2 Какви са основанията за развод?

Законът не предвижда основания за развод. Както е посочено в отговора относно условията обаче, към датата на образуване на бракоразводното производство съпрузите трябва да са живели разделено за период или периоди от време, равняващи се на поне четири години през последните пет години, непосредствено предхождащи подаването на молбата за развод, или да са изминали поне четири години от датата на законната им раздяла.

3 Какви са правните последици от развода за:

3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)

Разводът между съпрузи, които са били разделени на основание на договор или съдебно решение, не поражда промени в тяхното положение, както е договорено или постановено от съда, освен предвидените в закона правни последици от развода. Законът относно раздялата се прилага по отношение на фамилното име, поради което след раздялата съпругата може да възстанови моминското си име, като този избор следва да се направи с декларация в нотариалния акт за раздяла, а в случаите на съдебна раздяла съпругата следва да направи тази декларация чрез заявление, приложено към материалите по делото преди постановяването на решението. С обявяването на развода всички гражданскоправни последици от брака и задължението на страните да живеят съвместно се прекратяват. Освен това правата на взаимно наследяване на съпрузите също се прекратяват от датата на постановлението или на влизането в сила на съдебното решение.

3.2 подялбата на имуществото на съпрузите

Разводът между съпрузи, които са били разделени на основание на договор или съдебно решение, не поражда промени в тяхното положение, както е договорено или постановено от съда. В член 66D, алинея 5 от малтийския Граждански кодекс е предвидено, че с прекратяването на съпругеската имуществена общност или на общността на самостоятелно управляваното имущество във всички случаи съпрузите имат право, ако и двамата са съгласни, да се разведат, без да осребряват съвместно притежаваното имущество.

3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите

Обявяването на развода не се отразява на правата и задълженията на родителите по отношение на техните деца или по отношение на постигнато между страните споразумение относно грижите за децата и родителските права. Една от страните обаче може да заяви, че другата страна не е годна да упражнява родителските права върху ненавършилите пълнолетие деца на семейството, и ако съдът постанови отнемане на родителските права, страната, на която те са отнети, няма да може при смърт на другата страна да поеме родителските права върху ненавършилите пълнолетие деца без разрешението на съда. Издръжка в полза на ненавършилите пълнолетие деца се дължи, докато те навършат 18-годишна възраст, а в случай, че детето продължи образованието си, издръжката се дължи до навършване на 23 години, освен ако е договорено друго.

3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?

Разводът между съпрузи, които са били разделени на основание на договор или съдебно решение, не поражда промени в тяхното положение, както е постановено от съда или договорено между страните. Следователно разводът не отменя задължението за издръжка, освен ако страните решат друго. С определеното, с което приема да разгледа молбата за развод, съдът може по искане, внесено на съдебно заседание от страната, на която се дължи издръжка (в полза на тази страна или на децата), да разпорежи подходящи и разумни обезпечителни мерки по отношение на ответната страна за сумата на издръжката при отчитане на личните обстоятелства на страните. Това обезпечение не може да надхвърля сумата на издръжката за петгодишен период. Това искане може да бъде отправено по всяко време след споменатото определение, когато се дължи издръжка.

Когато е подадена молба за развод пред компетентния граждански съд от единия от съпрузите или от двамата съпрузи, след като са постигнали съгласие да разтрогнат брака си, и при положение, че съпрузите не са били разделени на основание на съдебно решение или на договор помежду си, преди да допусне образуване на бракоразводно производство, съдът призовава страните да се явят пред посочен от съда или избран по взаимно съгласие от страните медиатор с цел да се потърси помирение между съпрузите, а ако такова помирение не бъде постигнато и съпрузите

не са се споразумели вече по условията на развода – с цел да постигнат споразумение относно условията на развода. Това споразумение обхваща всички или част от следните въпроси:

грижата за децата и родителските права;

правата на двете страни на лични отношения с децата;

издръжката на съпрузите или на единия от тях и на всяко от децата;

правото на обитаване на семейното жилище;

разделянето на съпружеската имуществена общност или на общността на самостоятелно управляваното имущество.

4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?

За допускане на законна раздяла единият от съпрузите трябва да предяви съответен иск срещу другия съпруг, а съдът да постанови решение относно правата и задълженията на съпрузите след законната им раздяла.

5 Какви са условията за законна раздяла?

За допускане на законна раздяла е необходимо да са налице едно или няколко от следните условия:

изневяра;

прояви на домашно насилие;

изстъпления, прояви на жестокост, заплахи за живота или здравето, отправени от едната страна към ищеца или към някое от неговите деца;

когато не може разумно да се очаква съпрузите да продължат да живеят съвместно поради непоправимо разстройство на брака;

изоставяне.

6 Какви са правните последици от законната раздяла?

По отношение на **издръжката** съпругът, който е признат за виновен за раздялата, е длъжен да плаща издръжка на другата страна и на децата до навършване на 18-годишна възраст или до навършване на 23-годишна възраст, ако продължат образованието си в редовна форма на обучение или чиракуване. Размерът на издръжката, която се дължи на другата страна и на децата, се определя, като се вземат предвид всички обстоятелства, свързани със съпрузите и децата, включително:

нуждите на децата, определени при отчитане на всички релевантни обстоятелства;

наличието на увреждания, независимо дали тези увреждания са физически или психически;

наличието на заболявания, които са толкова сериозни и тежки, че пречат на способността на съпрузите или децата да се издържат;

дали възможностите да заработва своя доход на страната, на която се дължи издръжка, са намалели поради това, че по време на брака се е грижила за домакинството, другата страна и отглеждането на децата от брака;

всички доходи, обезщетения и надбавки, които съпрузите или единият от тях получават съгласно закона;

нуждите от жилище на съпрузите и децата;

плащанията, които всяка от страните би имала право да получи, включително, но не само плащания по пенсионни схеми, които в резултат на раздялата съответната страна ще изгуби възможността да придобие.

По искане на една от страните съдът може да присъди **семейното жилище** само на една от страните за период и при условия, които съдът определя по своя преценка. Също така съдът може да постанови, след като се е уверил, че и двете страни и децата имат алтернативна възможност за подходящо настаняване, семейното жилище да бъде продадено и приходите от продажбата да се разделят по преценка на съда между страните; или, ако семейното жилище принадлежи на двете страни, съдът го присъжда на едната страна и я задължава да обезщети другата страна за претърпяната финансова загуба.

Когато постановява решение за законна раздяла, съдът определя и на кой от родителите да бъде поверена **грижата** за децата, като основното съображение при вземане на това решение е благосъстоянието на децата. По искане на едната страна съдът може обаче да постанови, че другата страна не е годна да упражнява родителските права върху ненавършилите пълнолетие деца на страните, и когато съдът постанови отнемане на родителските права, страната, на която те са отнети, няма да може при смърт на другата страна да поеме родителските права върху ненавършилите пълнолетие деца без разрешението на съда.

В случай на раздяла съпругата може да възстанови моминското си **име**, като този избор следва да се направи с декларация в нотариалния акт за раздяла, а в случай на съдебна раздяла съпругата следва да направи тази декларация чрез заявление, приложено към материалите по делото преди постановяване на решението.

Във всички случаи раздялата поражда правни последици по отношение на **трети лица** само от датата на вписване на акта за раздяла в публичния регистър.

7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?

Унищожаването на брака води до прекратяване на неговите последици. Бракът се обявява за недействителен.

8 Какви са условията за унищожаване на брака?

Бракът е недействителен:

ако не са спазени формалните изисквания за действителност съгласно законодателството на държавата, където е сключен бракът;

ако съгласието на някоя от страните е получено чрез физическо или психическо насилие или чрез заплаха;

ако съгласието на някоя от страните е получено поради грешка относно самоличността на другата страна;

ако съгласието на някоя от страните е получено чрез въвеждане в заблуждение относно лично качество на другата страна, което е от естество да разстрои сериозно семейния живот;

ако съгласието на някоя от страните е опорочено поради неспособност за разбиране на значението на брачния живот или на основните права и задължения, свързани с брака, или поради тежко психологическо разстройство, в резултат на което страната не може да изпълнява основните си съпружески задължения;

ако някоя от страните страда от импотентност, независимо дали тази импотентност е абсолютна или относителна, но само ако импотентността е предшестваща брака;

ако съгласието на някоя от страните е получено с намерението да не се встъпи в действителен брак, да не се осъществят някои от основните елементи на семейния живот или да не се упражни правото на консумиране на брака;

ако някоя от страните е дала съгласието си под бъдещо условие;

ако някоя от страните, въпреки че не се е намирала под запрещение или не страда от слабоумие, не е притежавала към момента на

бракосъчетанието, включително поради временно състояние, достатъчни интелектуални способности или воля, за да даде съгласие за встъпване в брак;

ако бракът не е бил консумиран.

9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?

Приема се, че по отношение на децата, родени или заченати по време на брак, който е обявен за недействителен, както и по отношение на децата, родени преди такъв брак, които са били припознати преди постановяването на решението за унищожаване на брака, винаги са съществували последиците на действителен брак. Ако един от съпрузите е действал добросъвестно, тези последици се прилагат в негова полза и в полза на децата. Ако и двамата съпрузи са били недобросъвестни, правните последици на действителния брак се прилагат само по отношение на децата, родени или заченати по време на брака, който е обявен за недействителен. Съпругът, който е признат за виновен за унищожаването на брака, е длъжен да плаща издръжка на добросъвестния съпруг в продължение на пет години. Задължението за плащане на издръжка отпада, ако добросъвестният съпруг встъпи в брак в посочения период.

10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способи за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?

Не. Алтернативни способи не съществуват. Това може да стане само със съдебно решение.

11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?

Молбите за развод, раздяла по съдебен път и унищожаване на граждански брак се подават до семейното отделение на Гражданския съд, а заявлението за регистрация на унищожаване на брак, постановено от Църковния трибунал в Малта, се подава до Апелативния съд. При подаване на молба за развод, раздяла или унищожаване на граждански брак страните трябва да положат клетва. Отговорът на молбата трябва да се внесе в срок от 20 дни. Документите, които следва да се приложат, се различават в зависимост от това какво искат да докажат страните. Когато се иска регистрация на унищожаване на брак, постановено от Църковния трибунал, се прилагат копия от решението на Епископския трибунал на Малта, разпореждането на Окръжния трибунал от втора инстанция, разпореждането за изпълнение и удостоверението за брак.

Всяка страна по производство за раздяла може по всяко време, докато тече производството, но не и след като съдът се е оттеглил, за да постанови решението, да поиска с молба искът за раздяла по това дело да бъде преобразуван в иск за допускане на развод.

12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?

Да, правна помощ може да бъде предоставена, ако са спазени изискванията по член 912 от Граждански процесуален и функционален кодекс.

13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?

Да, решенията за развод, раздяла или унищожаване на брака подлежат на обжалване. Трябва обаче да се има предвид, че разпореждането за регистрация на унищожаване, издадено от Църковния трибунал на Малта, не подлежи на обжалване.

14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавата членка решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?

Решения на чуждестранни съдилища относно гражданското състояние на семейно лице или решения, които имат последици по отношение на гражданското състояние, се признават с оглед на всички последици по малтийското право, ако решението е произнесено от компетентен съд в държава, където една от страните по делото има местожителство или чийто гражданин е. Признаването в Малта става чрез вписване в публичния регистър (**Evans Building, Merchant's Street, Valletta VLT 2000**).

Наред с малтийското законодателство се прилага и законодателството на ЕС, а именно Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000 на Съвета. В член 22 от този регламент са посочени основанията за непризнаване на решения, които са постановени по искове за развод, законна раздяла на съпрузи или унищожаване на брак, които са:

„а) ако това признаване е в очевидно противоречие с обществената политика в държавата членка, където се иска;

б) ако решението е постановено в отсъствие на ответника, ако препис от исковата молба или равностоен документ не е надлежно връчен на последния своевременно и по такъв начин, че той да има възможност да организира защитата си, освен ако се установи, че ответникът е приел решението без възражения;

в) ако решението е в противоречие с решение, постановено по дело между същите страни в държавата членка, където се иска признаване; или

г) ако решението е в противоречие с издадено по-рано решение, постановено в друга държава членка или в държава, която не е членка, по дело между същите страни, при условие че по-ранното решение отговаря на условията за признаване в държавата членка, където се иска признаване.“

15 Към кой съд следва да се обърне, за да се противопоставя на признаването на решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

Лице, което оспорва признаването на решение за развод, раздяла по съдебен път или унищожаване на брак, следва да го направи пред семейното отделение на Гражданския съд. Прилага се процедурата по глава 12 от Законите на Малта.

16 Кой е приложимият закон при бракоразводни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда делото, или са граждани на различни държави?

Гражданските съдилища са компетентни да разглеждат и да се произнасят с решение по молби за развод само ако е изпълнено поне едно от следните изисквания:

поне един от съпрузите е имал местожителство в Малта към датата на подаване до компетентния граждански съд на молбата за развод; или поне един от съпрузите е имал обичайно местопребиваване в Малта за период от една година, непосредствено предшестваш подаването на молбата за развод.

Последна актуализация: 22/03/2017

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Развод - Холандия

1 Какви са условията за получаване на развод?

Молбата за развод може да бъде подадена от единия от съпрузите (самостоятелна молба) или от двамата съпрузи (съвместна молба).

Процедурата е една и съща (вж. въпрос 11).

И в двата случая страните трябва да бъдат представлявани от адвокат в хода на производството. Молбата за развод се разглежда от окръжния съд (*rechtbank*) по местожителството на ищеца или на единия от ищците. Молбата за развод може да бъде подадена по всяко време след сключването на брака. Няма изискване да е изминал определен период от време след сключването на брака. Разводът влиза в сила, когато съдебното решение бъде вписано в регистъра на ражданията, браковете и смъртните случаи (*burgerlijke stand*). Разводът може да бъде вписан в регистъра едва когато решението не може да бъде повече обжалвано (става *res judicata*). Разводът трябва да бъде вписан в регистъра в срок до

шест месеца, след като решението стане *res judicata*, в противен случай решението прекратява юридическата си сила и разводът вече не може да бъде вписан в регистъра. Ако бракът е сключен в чужбина и чуждестранното удостоверение за брак не е вписано в нидерландския регистър, нидерландското решение за развод следва да бъде вписано в специалния регистър на ражданията, браковете и смъртните случаи на община Хага.

2 Какви са основанията за развод?

Единственото основание за развод според нидерландското право е непоправимото разстройство на брака. Бракът се счита за непоправимо разстроен, ако съпрузите считат, че съвместното им съжителство е непоносимо и няма изгледи за възстановяване на добри брачни отношения. Когато молбата е подадена само от единия от съпрузите, ищецът трябва да представи свидетелства, че бракът е непоправимо разстроен и, ако другият съпруг ги отрече, ищецът трябва да представи доказателства. Дали бракът е непоправимо разстроен се определя от съда. В случай на съвместна молба решението за допускане на развод се издава въз основа на това, че и двамата съпрузи са убедени, че бракът им е непоправимо разстроен.

3 Какви са правните последици от развода за:

3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)

Разводът може да окаже влияние върху използването на фамилното име на бившия съпруг. След като разводът стане окончателен, разведеното лице може да се ожени/омъжи отново или да сключи гражданско партньорство.

3.2 подялбата на имуществото на съпрузите

Законов режим на общност (съсобственост върху цялото имущество)

В Нидерландия има относително необичаен режим за уреждане на доходите и имуществото по време на брака. Обичайният режим, който е предвиден в закона, е съсобственост върху цялото имущество (*alghele gemeenschap van goederen*). По принцип цялото имущество, придобито от всеки от съпрузите преди или по време на брака, се включва в съвместното имущество. Активите на двамата съпрузи се сливат. По принцип всички дългове, които са направени преди или по време на брака, също представляват съвместни задължения, независимо от това кой съпруг е влязъл в дълг. Кредиторът може да си събере дълга от съвместното имущество на съпрузите. С развода имуществото престава да бъде съвместно имущество, т.е. когато решението за развод бъде вписано в регистъра на ражданията, браковете и смъртните случаи. Активите на съпрузите вече не са слети и съвместното имущество трябва да бъде поделено. Трябва да се установи на какво от съвместното имущество всеки от съпрузите има право. Основното правило е, че всеки от съпрузите има право на половината. Съпрузите могат да решат да не спазват това правило и да вземат други решения в рамките на споразумение за уреждане при развод (*echtscheidingsconvenant*) или към момента на подялбата (*verdeling*).

Предбрачни и брачни договори

Съпрузите могат да изберат режим, различен от обичайния законов режим на общност, ако сключат предбрачен договор или (рядко) брачен договор. В тези договори се определят също така правилата за подялба на имуществото в случай на развод.

3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите

Упражняване на родителските права

След развода и двамата родители продължават съвместно да упражняват родителските права върху всички деца, както е било по време на техния брак. Само в извънредни случаи от съда може да бъде поискано да присъди упражняването на родителските права само на единия родител. Молба за еднолично упражняване на родителските права може да бъде подадена от всеки от родителите или и от двамата. Родителят, на който не е присъдено упражняване на родителските права, има право на лични отношения с детето. Всеки от родителите или и двамата могат да поискат от съда да определи правилата за уреждане на режима на лични отношения.

Издръжка на детето

Ако след развода родителите продължат да упражняват родителските права съвместно, идеята е те да постигнат споразумение относно поделянето на финансовата тежест по отглеждането на техните деца. Те могат да се обърнат към съда също да впише какво са се споразумели. Ако те не могат да постигнат споразумение, съдът може да определи сума, която да се плаща за издръжка. Ако на единия от родителите бъде предоставено едноличното упражняване на родителските права, той или тя може да поиска от съда да определи колко другият родител трябва да внася за ежедневните разходи за живота на децата. Като общо правило от родителите се очаква сами да организират плащането. За допълнителна информация в това отношение вж. уебсайта на Националната агенция за събиране на плащания за издръжка (*Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen*) (<http://www.lbio.nl>).

3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?

Задължението на съпрузите да се издръжат един друг продължава и след прекратяване на брака. Когато доходите на бивш съпруг не са достатъчни, за да покрива своите разходи за живот и той или тя не може с основание да очаква, че ще може да изкарва необходимите доходи, той или тя може да поиска от съда да осъди другия бивш съпруг да извършва плащания за издръжка на неговите или нейните разходи за живот. Съдът може да определи това в решението за развод или в последващо решение. Когато изчислява плащанията за издръжка, съдът взема предвид нуждите на съпруга, който ще получава издръжката, и средствата на другия съпруг. Могат да бъдат взети предвид така също някои нефинансови фактори като продължителността на брака или колко дълго съпрузите са живели заедно. Ако съдът не ограничи плащането на издръжката до определен срок, задължението да се плаща издръжка се прекратява след 12 години. В случаи, когато съпругът, който иска издръжка, изпитва особено тежки финансови затруднения, той или тя може да поиска от съда да удължи този период. По принцип, ако бракът е бил кратък (по-малко от пет години) и от него не са родени деца, периодът, през който трябва да се извършват плащания за издръжка, не надхвърля продължителността на самия брак. Ако съпрузите или бившите съпрузи са постигнали споразумение относно плащането на издръжка, те могат да впишат тази договореност в споразумение за уреждане на развода.

4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?

Законната раздяла (*scheiding van tafel en bed*) е правно средство, чрез което съпрузите преустановяват своето съвместно съжителство без фактически да прекратяват брака помежду си. Законната раздяла е от интерес за съпрузите, които желаят да се разделят и да поемат правните последици от това, но които искат да останат женени/омъжени, вероятно поради религиозни или финансови съображения. При законната раздяла има възможност за помирение, но тя може да служи и като първа стъпка към прекратяването на брака. Законната раздяла влиза в сила, когато съдебното решение бъде вписано в регистъра на брачното имущество. Както в случай на развод, това трябва да бъде направено в срок до шест месеца.

5 Какви са условията за законна раздяла?

Единственото основание за законна раздяла е непоправимото разстройство на брака.

6 Какви са правните последици от законната раздяла?

Последиците от законната раздяла за съпругеското имущество, упражняването на родителските права (права на лични отношения), плащанията за издръжки и пенсии са същите като при развода. Бракът продължава да съществува. В закона е предвидено, че съпрузите, които са страни по

законна раздяла, в случай на смърт не наследяват имуществото един на друг. Ако след законната раздяла съпрузите решат, че желаят напълно да се разделят, те все пак могат да подадат молба за развод. Страните по законна раздяла могат да живеят с нов партньор и да създадат нов живот, но не могат да сключват нов брак или гражданско партньорство.

Когато след законната раздяла бъде подадена самостоятелна молба за развод, тогава се прилагат някои ограничения. За самостоятелните молби важи условието за тригодишен изчаквателен период. В определени случаи този период може да бъде намален от съда до една година.

Тригодишният период започва да тече, считано от датата, на която законната раздяла бъде вписана в регистъра. Ако молбата за развод бъде подадена съвместно след законна раздяла, тогава няма изчаквателен период. Прекратяването на брака влиза в сила, когато решението бъде вписано в регистъра на ражданията, браковете и смъртните случаи.

7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?

Брак може да бъде унищожен само със съдебно решение. Производството по унищожаване на брака се образува с подаването на молба.

Следователно сключеният от страните брак никога не се приема автоматично за недействителен и нищожен: бракът продължава да е действителен до неговото унищожаване. В закона е указано какви са основанията за унищожаване на брака и кой може да подаде молба за целта.

8 Какви са условията за унищожаване на брака?

В закона са предвидени следните основания за подаване на молба за недействителност: страните са сключили брак въпреки наличието на: пороци на брака (изисквания за минимална възраст, липса на съгласие за брак на ненавършило пълнолетие лице, двубрачие, забранена степен на родство),

принуда или грешка,

фиктивен брак,

психично разстройство на единия съпруг,

некомпетентност на длъжностното лице по гражданско състояние, или

недостатъчно свидетели.

9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?

Унищожаването се прилага със задна дата, считано от сключването на брака. Това означава, че след унищожаването на брака от съда бракът ще се счита за никога не съществувал. При определени обстоятелства се прави изключение и в такива случаи унищожаването има същите последици като развода. Например децата, родени от унищожен брак, продължават да са свързани с двамата съпрузи. Друго изключение се отнася до неформалния съпруг, т.е. съпруг, който не е знаел, че бракът има порок. Вж. също така условията за унищожаване на брак, представени в отговора на въпрос 8. Добросъвестният съпруг може например да поиска плащане на издръжка от другия съпруг.

10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способности за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?

В Нидерландия често се използва медиация при дела за развод. Съпрузите могат да се опитат на постигнат споразумение по отношение на развода и последиците от него с помощта на медиатор и, при нужда, адвокатите на съпрузите. Тези договорености се включват в споразумение за уреждане на развода (*echtscheidingsconvenant*), което представлява писмен документ. Споразумението за уреждане може да включва въпроси като подялбата на имуществото, всички задължения за изплащане на издръжка на съпруг и план за упражняване на родителските права. Съдът може да включи в решението си изготвеното по време на медиацията споразумение.

Съществува Асоциация на семейните адвокати и бракоразводните медиатори (*Vereniging van Familierechtadvocaten en Scheidingsbemiddelaars*), чиито членове специализират в области като развод и плащания за издръжка. Те специализират също така бракоразводна медиация и всички аспекти, с които е свързан разводът. За допълнителна информация вж.: <http://www.vas-scheidingsbemiddeling.nl/>.

11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?

Молба

Производствата по дела за развод винаги се образуват с подаването на молба до съда (*verzoekschrift*). В тази молба трябва да бъде посочено фамилното име, собствените имена и постоянното или временното местожителство на съпрузите. Ако има ненавършили пълнолетие деца, които са засегнати от развода, същите данни трябва да бъдат предоставени и за тези деца. Ищецът може да поиска също така уреждането на допълнителни въпроси (*nevenvoorzieningen*), но такава молба е свързана с развода. Съдът може да се произнесе по следните допълнителни въпроси, наред с други:

упражняване на родителските права и режим на лични отношения с ненавършилите пълнолетие деца,

издръжката на дете или съпруг,

подялба на общата собственост на съпрузите или изпълнение на режима, уговорен в предбрачен или брачен договор,

използване на семейното жилище, както и

пенсионно изравняване.

Адвокатът на ищеца (*advocaat*) трябва да подаде молбата до окръжния съд (*rechtbank*). Ако ищецът живее в Нидерландия, молбата може да бъде подадена до съда по района, в който живее ищецът. Ако ищецът не живее в Нидерландия, а само другият съпруг, молбата трябва да бъде изпратена до съда в района, където живее другият съпруг. Ако и двамата съпрузи живеят извън Нидерландия, молбата трябва да бъде изпратена до окръжния съд в Хага.

Какви документи трябва да бъдат представени?

оригинални извлечения за двамата съпрузи (издадени през последните три месеца) от гражданския регистър, указващи гражданството, гражданското състояние и — в случай на лица, които не са нидерландски граждани — датата на влизане в Нидерландия; ако единият от съпрузите е нидерландски гражданин, а другият — не, трябва да се посочи датата на установяване в Нидерландия,

оригинални извлечения от регистъра на ражданията (издадени през последните три месеца) за всички ненавършили пълнолетие деца,

оригинално извлечение от регистъра на браковете (което може да бъде получено от кметството по мястото на сключване на брака и трябва да бъде издадено през последните три месеца); в случай на бракове, които са сключени в чужбина, е достатъчно оригиналното удостоверение за брака или по-старо извлечение, както и

план за упражняване на родителските права, ако има ненавършили пълнолетие деца; в плана за упражняване на родителските права се включват договореностите, които родителите са поели по отношение на техните деца, като могат да бъдат предвидени мерки за ежедневните грижи за децата, тяхното образование, спортни занимания, медицински грижи, договорености за специални дни като ваканции и официални празници, финансови въпроси, както и организационни въпроси (вземане и връщане на децата).

12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?

Ако страна по дело не може да покрие разходите или пълния размер на разходите за адвокат или медиатор, той или тя може да отговаря на изискванията за предоставяне на правна помощ, при положение че са изпълнени определени условия. Съветът за правна помощ (*Raad voor de*

rechtsbijstand) предоставя правна помощ само чрез медиатори, които са регистрирани към Съвета. За допълнителна информация относно условията за допустимост вж. <http://www.rvr.org/>.

Правото за получаване на правна помощ важи така също при презгранични спорове, ако ищецът живее извън Нидерландия, но в рамките на ЕС. Този въпрос е уреден в Европейската директива за правна помощ при презгранични спорове (ОВ L 26, 31.1.2003 г.). Искане за правна помощ може да се подаде до Съвета за правна помощ в Хага по стандартния формуляр, който е предвиден в Директивата и е еднакъв във всички държави членки. При нужда Съветът за правна помощ може да помогне на заявителите да си изберат адвокат. За допълнителна информация вж.: <http://www.rvr.org/>.

В определени случаи, когато съществува договор, страна по дело, живееща извън ЕС, може да получи правна помощ в Нидерландия. В това отношение се прилагат следните договори: Хагската конвенция за гражданското производство (1954 г.), Европейското споразумение за предаване на молби за правна помощ (1977 г.) и Хагската конвенция за международния достъп до правосъдие (1980 г.). В тези договори е включена разпоредба, която по същество предвижда, че граждани на договарящите държави се допускат до получаване на правна помощ във всички други договарящи държави при същите условия като гражданите на въпросните други държави. Когато подобен случай възникне в Нидерландия трябва да бъде поискана декларация за липса на достатъчни средства (*verklaring van onvermogen*) от компетентния орган по обичайното местожителство на страната по делото. Въпросният орган изпраща молбата за правна помощ и декларацията за недостатъчни средства до компетентния орган в държавата, в която ще бъде предоставена правната помощ. След това последният преценява дали страната по делото има право на правна помощ.

13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?

Да, в деловодството на апелативния съд (*gerechtshof*) може да бъде подадена жалба в срок до три месеца, считано от датата на решението за развода. Обикновено решението на апелативния съд може да се обжалва на правно основание пред Върховния съд (*Hoge Raad der Nederlanden*). В тези производства страните по делото също трябва да имат процесуален представител.

14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавата членка решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?

На 1 март 2005 г. в държавите — членки на ЕС, влезе в сила т.нар. „Регламент „Брюксел II bis“ (или „Регламент „Брюксел IIa“). Пълното му наименование е Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000. Регламент „Брюксел II bis“ се прилага при развод, законна раздяла и унищожаване на брак. Според условията на Регламента решения за развод, издадени в други държави членки (с изключение на Дания), се признават в Нидерландия без изискване на специални процесуални действия (член 21, параграф 1). Аналогично за актуализиране на регистрите на гражданското състояние не се изискват специални процесуални действия, например когато в полето на удостоверението за брак трябва да бъде вписана бележка относно развода.

Всяка заинтересована страна може да образува съдебно производство за определяне дали дадено решение за развод от друга държава подлежи на признаване или не. В Регламент „Брюксел II bis“ са предвидени няколко основания за отказ да се признае развода. Например признаването на развода не трябва да е в противоречие с обществената политика. Взема се предвид също така дали ответникът (страната, която не е поддала молбата за развод) е била надлежно уведомена за производството. Самото решение обаче не може да се преразглежда. Според Регламент „Брюксел II bis“ съдът на държавата членка, който е постановил решението по искане на която и да било заинтересована страна, трябва да издаде удостоверение по отношение на въпросното съдебно решение (на стандартен формуляр). В това удостоверение се съдържа информация за държавата на произход на съдебното решение, данни за страните, дали съдебното решение е постановено в отсъствието на ответника, вида на съдебното решение, например за развод или законна раздяла, датата на съдебното решение и кой съд го е постановил.

15 Къй кой съд следва да се обърне, за да се противопоставя на признаването на решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

Ако заинтересована страна желае да оспори признаването на чуждестранно решение за развод в Нидерландия, той или тя може да подаде до съдията молба за непризнаване от съда по обезпечително производство (*voorzieningenrechter*) в района по неговото или нейното обичайно местожителство.

16 Кой е приложимият закон при бракоразводни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда делото, или са граждани на различни държави?

На 1 януари 2012 г. влезе в сила Книга 10 от Нидерландския граждански кодекс (*Burgerlijk Wetboek*). Книга 10 от Гражданския кодекс включва стълкновителни норми, определящи приложимото право.

Основното правило е, че съдилищата винаги прилагат бракоразводното право на Нидерландия, независимо от гражданството и обичайното местожителство на съпрузите. Ако например в Нидерландия бъде подадена молба за развод от семейна двойка, в която и двамата съпрузи са белгийски граждани, живеещи в Нидерландия, автоматично се прилага бракоразводното право на Нидерландия. Единственият случай, в който нещата не стоят по този начин, е, когато съпрузите изберат правото, което да се прилага по отношение на развода. По време на делото за развод съпрузите могат изрично да изберат да се прилага тяхното общо национално право, а не нидерландското право. Следователно белгийската двойка може да избере да се прилага белгийското право в областта на разводите.

Последна актуализация: 27/11/2019

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [de](#) е била наскоро променена. Езиковата версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Моля, имайте предвид, че версиите на следните езици вече са преведени.

Развод - Австрия

1 Какви са условията за получаване на развод?

Австрийското законодателство познава три вида развод: развод въз основа на виновно поведение, развод след раздяла за не по-малко от три години и развод по взаимно съгласие.

Единият от съпрузите може да подаде молба за развод въз основа на дълбоко и непоправимо разстройство на брака вследствие на сериозно нарушаване на брачните отношения или непочтено или неморално поведение от страна на другия съпруг, поради което не може да се очаква възстановяване на характерните за брака отношения.

Ако семейната двойка е живяла разделено в продължение на три години, всеки един от съпрузите може да подаде молба за развод въз основа на дълбоко и непоправимо разстройство на брака.

При отсъствие на семейни отношения в продължение на най-малко шест месеца и ако и двамата съпрузи заявят, че бракът е дълбоко и непоправимо разстроен и се съгласят на развод, те могат съвместно да подадат молба за развод.

2 Какви са основанията за развод?

Главното правно основание за развод е дълбоко и непоправимо разстройство на брака. Разстройство на брака може да настъпи вследствие на сериозно нарушение на брачните отношения от страна на единия от партньорите и по-специално ако единият от съпрузите е изневерявал или е оказвал физическо насилие или сериозен емоционален тормоз на другия. Потърпевшият съпруг може да подаде молба за развод, дори и ако поведението не може да се счита за нарушение на брачните отношения, тъй като то се дължи на психическо разстройство, но въпреки това бракът е разстроен до такава степен, че не може да се очаква възстановяване на характерните за брака отношения, или ако единият от съпрузите има психическо заболяване или страда от силно инфекциозна или заразна болест или от болест, която поражда отвращение у другия. В такива случаи брачният партньор, който подава молба за развод, трябва да докаже предявените основания. В случай че съпрузите са живели разделено в продължение на три години, не е необходимо да се доказва или установява виновно поведение.

3 Какви са правните последици от развода за:

3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)

По правило всеки от съпрузите запазва фамилното име, което е използвал по време на брака. Ако при сключване на брак единият от съпрузите е приел фамилното име на другия, той може да възстанови своето предбрачно фамилно име след развода.

3.2 подялбата на имуществото на съпрузите

По принцип съпрузите могат да се договорят да поделят своето имущество по желания от тях начин. Това може да стане чрез взаимен отказ (законният режим на разделност на имуществото по време на брака се запазва след прекратяване на брака), чрез подялба на всяко имущество, придобито чрез формална сделка и което е обща собственост или чрез прехвърляне на имущество от единия съпруг на другия.

Ако съпрузите не постигнат споразумение относно своето имущество, всеки един от тях може да поиска от съда подялба на определено имущество, което принадлежи на двамата съпрузи. Т.нар. „семеини активи“ и „семеини спестявания“ се поделят между съпрузите. „Семеини активи“ са семеиното жилище и вещи от домакинството, както и всяко друго имущество, което реално е било използвано от двамата съпрузи в ежедневието им по време на брака. „Семеини спестявания“ са всички инвестиции, натрупани от съпругеската двойка по време на съвместния им живот като съпруг и съпруга.

Всяко имущество, което съпрузите са притежавали преди брака или са наследили или са получили като дарение от трета страна, не се включва в подялбата на имуществото, както и всяко имущество, което е служило за лично ползване или за упражняване на професията на единия от съпрузите, включително дружества или дялове в дружества, освен ако те не са инвестиции.

Съдът трябва да извърши справедливо разпределение на активите, като прецени надлежно всички съответни обстоятелства и като обърне внимание по-специално на значението и размера на приноса на всеки един от съпрузите за придобиване на семейните активи, за натрупване на семейните спестявания и за грижите за децата. Плащането на издръжка, помощта при изкарване на прехрана, поддържането на общото домакинство, грижите и възпитанието на децата на двамата съпрузи и всяка друга семеина помощ ще се считат за принос.

3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите

От влизането в сила на Закона от 2001 г. за изменение на Закона за децата на 1 юли 2001 г., разделените родители имат голяма свобода на действие при уреждане на въпросите, свързани с упражняване на родителските права. При развод обикновено двамата съпрузи запазват съвместна родителска отговорност по отношение на непълнолетните деца. В случай обаче че родителите желаят да запазят пълна съвместна родителска отговорност, както по време на брака, те трябва да представят пред съда споразумение за основното място на пребиваване на детето в разумен срок. Родителите могат също така да сключат споразумение в съда, съгласно което единият родител има еднолична родителска отговорност или съгласно което родителската отговорност на единия от родителите е ограничена до конкретни въпроси.

От влизането в сила на Закона от 2013 г. за изменение на Закона за децата и имената (*Kindschaftsrechts-Änderungsgesetz*) съдът може да предостави на родителите съвместна родителска отговорност против волята на единия или двамата родители, ако прецени, че съвместната родителска отговорност е с оглед на висшите интереси на детето. В този случай родителите трябва да постигнат споразумение за това при кой родител ще живее детето. Ако съвместната родителска отговорност не е в интерес на детето, съдът трябва да реши на кой родител да предостави еднолична родителска отговорност.

3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?

Съпругът, който носи еднолична или основа вина, трябва да заплати на другия съпруг достатъчна издръжка за поддържане на жизнения стандарт, ако невинният за развода съпруг не разполага с достатъчен доход от активи или от професионална дейност, каквато може разумно да се очаква, че той ще извършва при обстоятелствата. Ако и двамата съпрузи имат вина за развода и не може да се установи кой носи по-голяма вина, съпругът, който не е в състояние да се издържа, може да получи право на издръжка, ако тя е справедлива предвид нуждите, активите и приходите на другия съпруг. Всяко такова задължение се присъжда за определен срок. В случай на развод по взаимно съгласие съпрузите могат да се договарят свободно дали единият от съпрузите трябва да плаща на другия издръжка или дали и двамата съпрузи ще се откажат от искиове за издръжка.

4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?

Институтът на законната раздяла не съществува в австрийското законодателство.

5 Какви са условията за законна раздяла?

Вж. отговора на въпрос 4.

6 Какви са правните последици от законната раздяла?

Вж. отговора на въпрос 4.

7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?

Австрийското брачно законодателство предвижда възможност за „унищожаване на брака“ („*Ehenichtigkeit*“). Бракът се счита за нищожен и недействителен, ако той не е сключен в постановената форма, ако единият от съпрузите е бил недееспособен, в безсъзнание или с временно психично разстройство при сключването на брака или ако бракът е сключен единствено или основно с цел осигуряване на възможност на единия

от съпрузите да приеме фамилното име на другия съпруг или да придобие гражданството на другия съпруг без намерение за установяване на брачни отношения. Бракът се счита също за нищожен и недействителен, ако единият от съпрузите е свързан чрез друг законен брак с трета страна към момента на сключване на брака или ако бракът е бил незаконно сключен между преки роднини.

Бракът може да бъде унищожен със съдебно решение, ако при сключването на брака единият от съпрузите е бил с ограничена правоспособност и неговият законен представител не е бил съгласен с брака; ако единият от съпрузите не е знаел, че встъпва в брак или е знаел, че встъпва в брак, но не е желал да даде своето съгласие за встъпване в брак; ако единият от съпрузите се е заблудил относно самоличността на другия съпруг; ако единият от съпрузите се е заблудил относно някое обстоятелство, свързано с другия съпруг, което би му попречило да встъпи в брак, ако е бил запознат със ситуацията и ако е можел правилно да прецени последиците от брака; съпрузите са били склонени да встъпят в брак чрез умишлена заблуда по отношение на съществени факти или те са били незаконно принудени (заплашени) да встъпят в брак.

8 Какви са условията за унищожаване на брака?

Вж. отговора на въпрос 7.

9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?

Ако бракът бъде унищожен, се приема, че той никога не е бил сключван. Ако само единият от съпрузите е бил наясно, че бракът е бил нищожен и недействителен при сключването му, имуществените отношения между съпрузите ще бъдат разрешени в съответствие с разпоредбите, приложими в случай на развод. Всички деца, родени от брака, ще се считат за законни, дори и след унищожаването на брака.

10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способи за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?

Само съдилищата могат да постановят развод или унищожаване на брак, но проблемите, свързани с развода, могат да се уредят извънсъдебно (напр. чрез медиация).

11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?

Споровете, свързани с развод, унищожаването на брак, съществуването или несъществуването на брак, попадат под юрисдикцията на районните съдилища (*Bezirksgerichte*). Такива спорове са от изключителната компетентност на районния съд в района на последно обичайно местопребиваване на съпрузите. Ако при подаване на молбата, нито един от съпрузите не е имал обичайно местопребиваване в този район или ако те са нямали съвместно обичайно местопребиваване в Австрия, съдът в района на обичайно местопребиваване на ответника или, ако ответникът няма обичайно местопребиваване в Австрия, съдът в района на обичайно местопребиваване на съпруга, подаващ молбата, или ако няма такава, Районният съд на Централна Виена (*Bezirksgericht Innere Stadt Wien*) има изключителна компетентност. Такива спорове попадат под националната юрисдикция на австрийските съдилища, ако единият от съпрузите е австрийски гражданин, ако ответникът или, в случай на искане за унищожаване на брак от двамата съпрузи, поне единият от тях има обичайно местопребиваване в Австрия, или ако ищецът има обичайно местопребиваване в Австрия или двамата съпрузи са имали обичайно съвместно местопребиваване в Австрия, или ако ищецът е лице без гражданство или е бил австрийски гражданин при сключването на брака. Въпреки че това е място на изключителна компетентност, може да бъде договорен различен съд.

Молбите за развод трябва да отговарят на общите формалности за молбите. Молбите за развод по взаимно съгласие, за които се постановява решение при несъстезателно производство, трябва да бъдат подписани от двамата съпрузи. При всички дела трябва да се приложи удостоверение за сключен брак. Препоръчително е също така да се приложат и всички други документи в подкрепа на молбата.

12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?

Възможно е да се подаде молба за правна помощ при бракоразводни дела в съответствие с общите правила относно правната помощ (вж. „Правна помощ – Австрия“). При бракоразводните дела има относително законово изискване за адвокат; ако страната не желае да присъства лично в съда, тя може да бъде представлявана единствено от адвокат.

13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?

Срещу решения на съд от първа инстанция относно развод, унищожаването на брак или съществуването или несъществуването на брак могат да се подават жалби до съответния висш съд, т.е. до окръжния съд (*Landesgericht*), който действа като съд от втора инстанция за компетентния районен съд.

Срещу решения на апелативния съд може да се заведе касационна жалба, ако решението се основава на отговора на въпрос от материалното право или процесуалното право, който е важен с оглед запазване на правната съгласуваност и правната сигурност или доразвиване на правото, например тъй като апелативният съд се отклонява от съдебната практика на Върховния съд или няма такава съдебна практика, или тя е непоследователна.

14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавата членка решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?

От 1 май 2001 г. признаването на решения за развод между държавите – членки на Европейския съюз (с изключение на Дания), се основава на [Регламент \(ЕО\) № 1347/2000 на Съвета](#) от 29 май 2000 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност (ОВ L 160, 30.6.2000 г., стр. 19). Съгласно този регламент, известен като Регламент Брюксел II, вече не се изисква изрично решение за признаване на съдебно решение за развод, постановено в друга държава членка. Вместо това отделните съдилища или административните органи трябва да се произнесат относно признаването като предварителен въпрос по съдебното производство. Това се прилага по-специално за проверката, която трябва да се извърши от регистъра, за да се установи дали развод, постановен в друга държава членка, позволява повторен брак.

Всяка страна със законен интерес може да подаде искане за декларация, която потвърждава, че решение за развод, постановено в чужбина, следва да се признае или не. По принцип производствата за признаване/непризнаване на чуждестранни съдебни решения относно съществуването на брак се водят пред районните съдилища. Искания за признаването или непризнаването на решения за развод трябва да се подадат до районния съд в района на обичайно местопребиваване на заявителя или ако той няма обичайно местопребиваване в Австрия – до съда в района на обичайно местопребиваване на ответника, или при липса на такава – до *Bezirksgericht Innere Stadt Wien*.

15 Към кой съд следва да се обърне, за да се противопоставя на признаването на решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

Вж. отговора на въпрос 14. Документите, които трябва да се представят, са посочени в член 32 от Регламент [Брюксел II](#).

16 Кой е приложимият закон при бракоразводни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда делото, или са граждани на различни държави?

Законът, уреждащ условията за развод, е определен в съответствие с Регламент (ЕС) № 1259/2010 на Съвета от 20 декември 2010 г. относно осъществяването на засилено сътрудничество в областта на приложимото право при развод и законна раздяла (ОВ L 343, 29.12.2010 г., стр. 10), известен като Регламент Рим III. Брачната двойка може да избере правото, което желае да се прилага. Това може да бъде правото на държавата, в която съпрузите имат обичайно местопребиваване към момента на избора или правото на държавата на последното обичайно

местопребиваване на съпрузите, доколкото единият от тях все още пребивава там към момента на избора, или правото на държавата, чийто гражданин е един от съпрузите към момента на избора, или правото на държавата, в която е подадена молбата. Ако брачната двойка не избере съд, се прилага правото на държавата, в която съпрузите имат обичайно местопребиваване към момента на подаване на молбата, или ако те нямат обичайно местопребиваване – правото на държавата на последно обичайно местопребиваване на съпрузите, при условие че това пребиваване е приключило не повече от една година преди подаване на молбата и обичайното местопребиваване на единия от съпрузите все още е в тази държава при подаване на молбата, или ако това не е изпълнено – правото на държавата, към която принадлежат двамата съпрузи при подаване на молбата, или правото на държавата, в която е подадена молбата.

Последна актуализация: 16/10/2019

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [PL](#) е била наскоро променена. Езикова версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Моля, имайте предвид, че версиите на следните езици вече са преведени.

Развод - Полша

1 Какви са условията за получаване на развод?

Решението за развод се издава от съда. В решението за развода се определя дали единият от съпрузите е виновен за разстройството на брака и, ако това е така, кой съпруг. Ако и двамата съпрузи поискат това, съдът не се произнася относно вината.

За допускането на развод няма условие съпрузите да са живели разделено.

2 Какви са основанията за развод?

Основанията за допускане на развод са бракът да е напълно и непоправимо разстроен, като и двете условия трябва да бъдат изпълнени (член 56, параграф 1 от Кодекса за семейството и настояничеството).

3 Какви са правните последици от развода за:

3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)

Разведеният съпруг, който при сключването на брака е променил своето фамилно име, може да си върне предбрачното фамилно име, като декларира желанието си пред ръководителя на службата по вписванията в срок до три месеца, след като решението за развод стане окончателно. Разведеният съпруг е свободен да сключи нов брак.

3.2 подялбата на имуществото на съпрузите

При сключването на брака по закон се създава съпругеска имуществена общност, включваща имуществото, което съпрузите придобиват (законова съсобственост). Законовата съсобственост се прекратява с прекратяването на брака, т.е. когато решението за развод, с което бракът се прекратява, стане окончателно.

По искане на единия от съпрузите съдът може да поделит имуществената общност с решението за развода. Придобитото имущество на съпрузите включва вещи и обекти на собственост, придобити от единия или и от двамата съпрузи през периода на законова съсобственост. Двамата съпрузи имат равни дялове в имуществената общност.

Поради важни причини всеки от съпрузите може да поиска от съда да раздели имуществената общност според степента, в която всеки от съпрузите е допринесъл за придобиването на съответното имущество.

Освен това, когато съпрузите живеят в общо жилище, в решението за развод съдът определя как следва да се използва жилището, докато разведените съпрузи продължават да живеят в него. Ако и двамата съпрузи поискат това, съдът може да раздели общото жилище или да предостави жилището на единия от съпрузите, ако другият се съгласи да го напусне без да се осигурява жилище, с което да бъде заместено.

3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите

В решението за развод съдът се произнася по родителската отговорност за всички ненавършили пълнолетие деца и режима на лични отношения между родителите и децата. Той определя също така сумата, която всеки съпруг трябва да плаща за издръжката и отглеждането на децата (член 56, параграф 1 от Кодекса за семейството и настояничеството).

Съдът може да повери упражняването на родителската отговорност на единия родител, като ограничи родителската отговорност на другия родител до конкретни задължения и права по отношение на детето/децата.

3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?

Разведен съпруг, за когото не е определено, че единствено той носи вина за разстройството на брака и който изпитва финансови затруднения, може да поиска издръжка от другия съпруг, в зависимост от неговите или нейните обективни нужди и доходите и финансовите възможности на другия съпруг (член 60, параграф 1 от Кодекса за семейството и настояничеството).

Ако разводът е свързан със съществено влошаване на финансовото положение на съпруга, който не носи вина за разстройството на брака, съпругът, за когото е определено, че единствено той носи вина за разстройството на брака, трябва да предоставя средства за покриване на нуждите на другия съпруг, дори когато той или тя не изпитва финансови затруднения (член 60, параграф 2 от Кодекса за семейството и настояничеството).

Задължението за издръжка се прекратява, когато съпругът, който получава издръжката, сключи нов брак. Когато за съпруга, който трябва да плаща издръжката, не е определено, че единствено той носи вина за разстройството на брака, съответните задължения се прекратяват пет години след развода (член 60, параграф 3 от Кодекса за семейството и настояничеството).

4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?

Това е официална раздяла, т.е. тя се постановява от съда съгласно членове 61—616 от Кодекса за семейството и настояничеството.

5 Какви са условията за законна раздяла?

Условието за раздяла е констатацията, че бракът е напълно разстроен.

6 Какви са правните последици от законната раздяла?

Правните последици от раздялата са същите като тези от развода. Разделеният съпруг обаче не може да сключи нов брак.

7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?

„Унищожаване на брака“ означава отмяна на всички последици от брака със задна дата, освен статуса на децата, родени от унищожен брак, които остават деца, родени в брак.

8 Какви са условията за унищожаване на брака?

Основанията за унищожаване на брака са посочени в Кодекса за семейството и настояничеството:

единият от съпрузите е под допустимата възраст за сключване на брак (член 10 от Кодекса за семейството и настояничеството),

единият съпруг е напълно недееспособен (член 11 от Кодекса за семейството и настояничеството),

единият съпруг е психично болен или има умствено увреждане (член 12 от Кодекса за семейството и настояничеството),

единият от съпрузите вече е женен/омъжена за друго лице (член 13 от Кодекса за семейството и настояничеството),

съпрузите са кръвни роднини по пряка или съребрена линия (брата и сестри, в това число доведени братя и доведени сестри, както и родените извън брака братя и сестри) или роднини по сватовство по права линия (член 14 от Кодекса за семейството и настояничеството),

съпрузите са свързани чрез осиновяване (член 15 от Кодекса за семейството и настояничеството),

представена е декларация, че при сключването на брака единият от съпрузите по някаква причина е бил неспособен да изрази своята воля, бил е в грешка относно самоличността на другата страна или под неправомерна заплаха (член 151 от Кодекса за семейството и настояничеството).

Задължително е всяка от горепосочените причини да е била възникнала към момента на сключването на брака.

9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?

Съдебното решение за унищожаване на брака е правоустановяващо и поражда последици за трети страни (*erga omnes*). Има два типа последици: *ex tunc*, т.е. последици, които важат със задна дата, считано от момента на сключването на брака, например съпрузите си връщат семейното положение, което са имали преди сключването на брака и своите предбрачни фамилни имена, съпругът и семейството на другия съпруг вече не са свързани по сватовство и не е възможно наследяване по закон,

ex nunc, т.е. последици, които важат едва след като съдебното решение за унищожаване на брака стане окончателно, например по отношение на имуществените отношения.

Последиците от унищожаването на брака за отношенията между съпрузите и децата от техния брак и за имуществените отношения между съпрузите се уреждат по съответните правила за допускане на развод. Важно е да се отбележи, че съпругът, който недобросъвестно е встъпил в брака, се разглежда като съпруг, който носи вина за разстройството на брака.

10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способности за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?

В Полша съпрузите могат да се обърнат към семейна медиация. Основните ѝ цели включват разрешаването на конфликти между съпрузи по такъв начин, че да се избегне развод или раздяла, както и определяне на условията по развода (имуществени въпроси, грижи за децата) с постигане на споразумение. Услугите по медиация се предоставят главно от неправителствени организации, фондации и църквата.

Съпрузи, които имат брачни конфликти, могат да се възползват от различни форми на семейна терапия и да поискат помощ от психолози, психотерапевти, групи за подкрепа и др.

11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?

Молбите за развод, раздяла или унищожаване на брак трябва да се подават до компетентния окръжен съд (*sąd okręgowy*) по последното общо местожителство на съпрузите. Ако такъв съд няма, молбите трябва да се подават до компетентния окръжен съд по местожителството на ищеца. При подаването на такава молба се начислява съдебна такса. Все пак страна, чието финансово положение не ѝ/му позволява да заплати таксата, може да подаде молба до съда за пълно или частично освобождаване от съдебните такси и също така може да поиска от съда служебно да ѝ/му бъде назначен адвокат.

Към молбата трябва да бъдат приложени следните документи: копия на документите за гражданско състояние (удостоверение за брак, удостоверения за раждане на децата); доказателство за доходите (приходите); документ за упълномощаване на адвоката да представлява страна (ако въпросното лице е решило да избере свой собствен адвокат) и всички други удостоверения, които може да са свързани с делото (медицински удостоверения, административни решения и т.н.).

12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?

Вж. точка 11.

Лице, което иска пълно или частично освобождаване от съдебни такси или служебно назначаване на адвокат, трябва да приложи към молбата удостоверение за неговото или нейното финансово положение (по съответния формуляр, който се получава от съда).

13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?

Да, във всички тези случаи е възможно да се обжалва пред второинстанционен съд. Съпрузите могат да обжалват решения на окръжните съдилища пред апелативните съдилища.

14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавата членка решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?

В съответствие с Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност (наричан по-долу Регламент „Брюксел IIa“) такива решения се признават автоматично в Полша без изискване за специални процесуални действия (член 21 от Регламент „Брюксел IIa“).

15 Към кой съд следва да се обърне, за да се противопоставя на признаването на решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

Всяка заинтересована страна може да подаде искане дадено съдебно решение да бъде или да не бъде признато (член 21, параграф 3 от Регламент „Брюксел IIa“). В Полша такива молби се подават до окръжните съдилища. Местната подсъдност се определя според обичайното местожителство на лицето, срещу което е подадено искане дадено решение да бъде или да не бъде признато. Ако нито едно от горепосочените места не се намира в Полша, местната подсъдност се определя според мястото на изпълнението (член 29, параграф 2 от Регламент „Брюксел IIa“).

16 Кой е приложимият закон при бракоразводни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда делото, или са граждани на различни държави?

Полша е страна по много международни споразумения, уреждащи горепосочения въпрос. Тези правила имат предимство пред полското международно частно право. Следователно може да се прилагат различни правила, когато съпрузите са с различно гражданство. Ако няма международно споразумение, се прилага Законът за международно частно право от 14 февруари 2011 г. В съответствие с член 54 от посочения закон бракът се прекратява според общото национално право на съпрузите, което е приложимо към момента на подаване на молбата за прекратяване на брака. Ако общо национално право на съпрузите няма, приложимо е правото на държавата по местожителството на двамата съпрузи към момента на подаване на молба за прекратяване на брака. Ако към момента на подаване на тази молба съпрузите нямат общо местожителство, приложимо е правото на последната държава, в която двамата съпрузи са имали общо местожителство, при условие че единият от съпрузите все още има обичайно местожителство там. В останалите случаи браковете се прекратяват според полското право.

Последна актуализация: 30/11/2015

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [pt](#) е била наскоро променена. Езиковата версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи. Моля, имайте предвид, че версиите на следните езици вече са преведени.

Развод - Португалия

1 Какви са условията за получаване на развод?

В Португалия развод се получава по взаимно съгласие или по исков ред.

Първият начин предполага споразумение между двамата съпрузи за прекратяване на брака и по принцип за плащането на издръжка на нуждаещия се съпруг, за упражняване на родителски права върху ненавършилите пълнолетие деца и за разпореждане със семейното жилище. Развод по исков ред се предявява в съда от единия от съпрузите срещу другия на база на законно установени факти, които, независимо от вината, приписвана на съпрузите, доказват непоправимо разстройство на брака.

2 Какви са основанията за развод?

При развода по взаимно съгласие не е необходимо съпрузите да посочват причината за тяхната молба.

Следните представляват допълнителни основания за развод по исков ред:

- фактическа раздяла в продължение на една пълна година. За тази цел се приема, че фактическа раздяла е налице, когато липсва каквото и да било съжителство между съпрузите и единият от тях или и двамата не възнамеряват да го възобновят;
- промяна в умствените способности на другия съпруг, която продължава повече от една година и която, поради сериозността си, засяга възможността за съжителство;
- отсъствие, без никакви вести от отсъстващия, за период от най-малко една година;
- всякакви други факти, които, независимо от вината, която е приписана на съпрузите, доказват непоправимото разстройство на брака.

3 Какви са правните последици от развода за:

3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)

С развода бракът се прекратява и се пораждат същите правни последици като прекратяването поради смърт, освен предвидените от закона изключения.

Последиците от развода се пораждат от момента, в който съответното решение стане окончателно и необжалваемо, но по отношение на имуществени отношения между съпрузите те се прилагат със задна дата, считано от датата на предявяване на иска.

Ако в хода на процеса се докаже фактическа раздяла на съпрузите, всеки от тях може да поиска последиците от развода да се приложат със задна дата, считано от датата на настъпване на раздялата, според решеното в решението.

Въпреки развода, съпругът, който е приел фамилното име на другия съпруг, може да го запази, ако последният е съгласен или съдът разреши това въз основа на изложените мотиви. Съгласието на бившия съпруг може да бъде дадено с нотариално заверен документ, документ, изготвен в съда (в рамките на производство — писмен протокол от декларация за намерение на страната), или декларация пред длъжностно лице по вписванията в гражданския регистър. Молбата за позволение от съда да се използва фамилното име на бившия съпруг може да бъде подадена в рамките на бракоразводното производство или в отделно производство, дори след допускането на развода.

3.2 подялбата на имуществото на съпрузите

В случай на развод, никой от съпрузите не може да получи повече, отколкото би получил, ако бракът е бил сключен според принципа за обща собственост върху имуществото, придобито *ex post facto*.

Всеки от съпрузите губи всички облаги, получени или които предстои да бъдат получени от другия съпруг или от трета страна във връзка с брака или предвид семейното положение „женен/омъжена“, независимо дали това условие е определено преди или след сключването на брака. Донорът може да реши, въпросната облага да бъде предоставена на децата, родени от брака.

Що се отнася до имуществените отношения между съпрузите, последиците от развода се пораждат от момента, в който решението за допускане на развода стане окончателно и необжалваемо, но се прилагат със задна дата, считано от датата на предявяване на иска.

Ако в хода на производството бъде доказана фактическата раздяла на съпрузите, всеки от тях може да поиска последиците от развода да се приложат със задна дата, считано от датата на настъпване на раздялата, според решеното в постановеното определение.

Съдът може да предостави под наем семейното жилище на всеки от съпрузите, по негово или нейно искане, независимо дали то е обща собственост или собственост на другия съпруг, като вземе предвид по-специално нуждите на всеки от съпрузите и интересите на родените от брака деца. Определянето на наема е по правилата за отдаване под наем на жилища, като съдът може да определи условията на договора, след като изслуша съпрузите, и може да прекрати наема по искане на хазаина, когато последващи обстоятелства наложат това. Определените условия, било то чрез утвърждаване на споразумението между съпрузите или със съдебна заповед, могат да бъдат изменени в съответствие с общите правила за доброволна компетентност.

3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите

В случай на развод, законна раздяла, обявяване на недействителност или унищожаване на брака, въпросите за децата, за тяхната издръжка, както и начинът на плащане на издръжката се уреждат в споразумение между родителите, което подлежи на утвърждаване от съда (или длъжностното лице по вписванията в гражданския регистър при производство за раздяла и развод по взаимно съгласие).

Ако споразумение не бъде постигнато, съдът приема решение в съответствие с интересите на ненавършилото пълнолетие дете, включително за поддържане на близки отношения с двамата родители, като насърчава и утвърждава споразумения или взема решения, насърчаващи наличието на повече възможности за контакти с двамата родители и споделянето на отговорността между тях. Настойничество върху ненавършилото пълнолетие дете може да бъде предоставено на единия от родителите, на трето лице, на поправителен дом или заведение за отглеждане на деца. *За допълнителна информация вж. фактологичната справка относно „Родителска отговорност“.*

3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?

След развода всеки от съпрузите трябва да осигурява средствата за своето препитание. Всеки от съпрузите има право на издръжка, независимо от вида на бракоразводното производство. Правото на издръжка може да бъде отказано от очевидни съображения за справедливост.

При определянето на размера на издръжката съдът трябва да отчете продължителността на брака, приноса към семейния бюджет, възрастта и здравословното състояние на съпрузите, тяхната професионална квалификация и възможностите им за заетост, времето, което евентуално ще трябва да отделят за отглеждането на общите им деца, техните печалби и доходи, както и, като цяло, всички обстоятелства, които оказват въздействие върху нуждите на съпруга, който получава издръжката, и възможностите на лицето, което плаща издръжката.

Съдът трябва да дава предимство на всяко задължение на съпруга длъжник, свързано с издръжка на дете, пред задължението към бившия съпруг, произтичащо от развода.

Съпругът възискател няма право да иска запазване на условията на живот, които е имал по време на брака.

За допълнителна информация вж. фактологична справка относно „Издръжка“.

4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?

Със законна раздяла бракът не се прекратява, а се отменят задълженията, свързани със съжителство и взаимопомощ, без да се засяга правото на издръжка.

Що се отнася до имуществото, раздялата поражда същите последици, както и прекратяването на брака.

Законната раздяла приключва с помирение на съпрузите или с прекратяване на брака.

5 Какви са условията за законна раздяла?

Условията за законна раздяла, независимо дали по исков ред или по взаимно съгласие, са същите като тези за развод по исков ред *mutatis mutandis*.

6 Какви са правните последици от законната раздяла?

Както е посочено в отговора на въпрос № 4, със законната раздяла се отменят задълженията, свързани със съжителство и взаимопомощ, без да се засяга правото на издръжка. Що се отнася до имуществото, законната раздяла поражда същите последици, както и прекратяването на брака.

Разпоредбите относно развода се прилагат, *mutatis mutandis*, по отношение на законната раздяла.

Законната раздяла може да прерасне в развод, макар че тя не е предварително условие за развод, или етап от бракоразводно производство.

Фактически, ако съпрузите не се помирят в срок до една година от станалото окончателно и необжалваемо решение за законна раздяла (било то по исков ред или по взаимно съгласие), всеки от тях може да подаде молба за преобразуване на раздялата в развод. Ако и двамата съпрузи подадат молба за такова преобразуване, не е необходимо да се спазва определения срок и решението се постановява незабавно.

Ако преобразуването е поискано от единия от съпрузите, другият бива уведомен лично или чрез неговия или нейния процесуален представител в срок до 15 дни за възможността да подаде жалба, която може да се основава единствено на помирение на съпрузите. След представянето на доказателства, съдията произнася решение по жалбата в срок до 15 дни.

Преобразуването на законна раздяла в развод може да бъде поискано също така пред всяка служба на гражданския регистър по вписванията.

Искането, основано на фактически и правни основания, трябва да бъде представено с молба, подадена в службата по вписванията, като се осигурят доказателства и се приложат документалните потвърждения.

Ответникът се призовава да подаде жалба в срок до 15 дни, като представи доказателства и приложи документални потвърждения.

Ако не бъде подадена жалба и се приеме, че посочените от ищеца факти са потвърдени, длъжностното лице по вписванията в гражданския регистър, след като провери изпълнението на законовите изисквания, обявява молбата за приета.

Ако бъде подадена жалба, длъжностното лице по вписванията в гражданския регистър насрочва помирителна среща, която трябва да бъде проведена в срок до 15 дни, и може да допусне извършването на правни действия и представянето на нужните доказателства в потвърждение на законовите изисквания.

Ако ответникът е подал жалба и постигането на споразумение се окаже невъзможно, страните биват призовани да потвърдят претенциите си и да представят нови доказателства в рамките на осем дни. След това делото се отнася към компетентния по въпроса първоинстанционен съд в района, където е службата по вписванията.

След като делото бъде отнесено към съда, съдията постановява представянето на доказателства и насрочва изслушване.

7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?

„Унищожаване на брака“ означава прекратяване на правните последици от брака чрез позоваване на съществен порок, който засяга сключването на брака.

8 Какви са условията за унищожаване на брака?

Могат да бъдат унищожени браковете, които са сключени при следните обстоятелства:

- а) при наличие на пречка, водеща до недействителност (абсолютна или относителна);
- б) когато не е дадено съгласие или съгласието е недействително поради допуснатата грешка или е било дадено по принуда над единия или и двамата съпрузи;
- в) не са присъствали свидетели, когато законът изисква това.

Следните фактори са абсолютни пречки за обявяване на недействителност, тъй като пречат на сключването на брак от въпросното лице с което и да било друго лице:

- а) лицето е на възраст под шестнадесет години;
- б) лицето страда от слабоумие, дори в периоди на просветление, има наложена забрана или е поставено под запрещение поради душевна болест;
- в) предишен, непрекратен брак, независимо дали католически или граждански, дори ако не е направено съответното вписване в регистъра на ражданията, браковете и умирианията.

Следните фактори са родствени пречки за обявяване на недействителност, тъй като пречат на сключването на брак от въпросните лица едно с друго:

- а) кръвно родство по пряка линия;
- б) кръвно родство по съребрена линия от втора степен;
- в) сватовство по пряка линия;
- г) осъждане на един от съпрузите в миналото за извършването или съучастие в опит —макар и неуспешен— за убийството на съпруга на другата страна.

Бракът може да бъде унищожен на база на липсата на съгласие:

- а) ако към момента на сключване на брака една от страните не е осъзнавала действията си поради временна недееспособност или други причини;
- б) ако една от страните е била подведена относно физическата самоличност на другата страна;
- в) ако декларацията за съгласие е изтръгната с физическа принуда;
- г) ако съгласието е било симулирано.

Грешката, която лишава от юридическа сила съгласието, е от значение само за целите на унищожаването на брака, когато се базира на съществени личностни качества на другия съпруг и се докаже, че няма основания без тях бракът да е бил сключен.

Браковете, сключени под психическа принуда, могат да бъдат унищожени, ако едната от страните е заплашена сериозно и неправомерно и страхът ѝ от осъществяване на заплахата е основателен.

Ако дадено лице съзнателно и неправомерно изтръгне декларирането на съгласие от другата страна с обещанието да я освободи от непредвидими вреди или вреди, причинени от други, това е равностойно на неправомерна заплахата.

При сключването на брака декларирането на съгласие представлява основанията да се предполага, че съпрузите не само желаят да сключат брак, но също така че съгласието им не е опорочено от грешка или принуда.

9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?

Унищожаването на граждански брак, когато е сключен добросъвестно от двамата съпрузи, поражда действие за тях и за трети страни, когато съответното решение стане окончателно и необжалваемо.

Ако само единият съпруг е сключил брака добросъвестно, тогава само въпросният съпруг може да предявява претенции за облагите от семейното положение и да ги оспорва пред трети страни, при условие че това представлява просто отражение на отношението между съпрузите.

Съпругът, който сключи брачен договор от извинимо незнание за порока, водещ до недействителност или унищожаване, или декларирането на неговото съгласие е било постигнато чрез физическа или психическа принуда, се счита, че е сключил брака добросъвестно.

Признаването на добросъвестност е единствено в правомощията на държавните съдилища. Добросъвестността на съпрузите се предполага.

След като бракът бъде обявен за нищожен или унищожен, добросъвестният съпруг запазва правото си на издръжка, след като решението стане окончателно и необжалваемо или бъде регистрирано.

10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способности за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?

Преди започването на процес за развод съпрузите биват уведомявани от службата на гражданския регистър по вписванията или от съда за съществуването и целите на службите за семейна медиация.

Семейната медиация е извънсъдебен метод за разрешаване на конфликти, възникнали в семейните отношения, в които страните се опитват да постигнат споразумение посредством своето лично и пряко участие и с помощта на медиатор в конфликта.

С използването на това алтернативно средство за разрешаване на спорове могат да бъдат разрешавани конфликти, произтичащи от регламентирането, изменението и неизпълнението при упражняване на родителска отговорност, развод и законна раздяла, преобразуване на законна раздяла в развод, помиряване на разделени съпрузи, определяне и изменение на временна или постоянна издръжка, разпореждане със семейното жилище, отказ на правото да се ползва фамилното име на другия съпруг и разрешение да се ползва фамилното име на бившия съпруг. Семейният медиатор е специалист, лицензиран от Министерство на правосъдието [*Ministério da Justiça*], който отговаря за независимото и безпристрастно водене на срещи, за да помогне на страните да постигнат споразумение помежду си.

Молба за развод по взаимно съгласие може да се подаде и в служба на гражданския регистър по вписванията, освен в случаи на споразумение, постигнато в хода на производство за развод по исков ред, и при условие че молбата за развод по взаимно съгласие е придружена от подробен списък на общото имущество на двойката, споразумение относно ползването на семейното жилище, споразумение относно плащането на издръжка на нуждаещия се съпруг и удостоверение за съдебното решение за регламентиране на условията за упражняване на родителската отговорност или споразумение за упражняване на родителската отговорност по отношение на ненавършилите пълнолетие деца, когато това не е било постановено от съдилищата преди това.

11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?

Раздяла и развод по взаимно съгласие

За раздяла и развод по взаимно съгласие се подава молба към служба на гражданския регистър по вписванията от двамата съпрузи при наличие на взаимно споразумение. Към молбата трябва да бъдат приложени следните документи:

- подробен списък на общото имущество, в който са указани съответните стойности, или, ако съпрузите са избрали да поделят това имущество — споразумение за подялба или молба за съставянето на такова споразумение;
- удостоверение за съдебно решение за упражняването на родителска отговорност или споразумение за упражняването на родителска отговорност по отношение на всички ненавършили пълнолетие деца, ако преди това не е било решено от съдилищата;
- споразумение за плащането на издръжка на съпруга, който се нуждае от издръжка;
- споразумение за разпореждане със семейното жилище;
- удостоверение за предбрачен договор, ако има такъв.

Освен ако в представените документи е указано друго, се приема, че споразуменията се прилагат както през периода на производството, така и след това.

Производството за законна раздяла или развод по взаимно съгласие се образува като се подаде молба, подписана от съпрузите или техни представители, в служба на гражданския регистър по вписванията. Молбата се подава заедно с горепосочените документи и удостоверение, съдържащо пълно копие от регистрацията на брака.

След като получи молбата, длъжностното лице по вписванията в гражданския регистър кани съпрузите на среща, на която се проверява дали правните предпоставки са изпълнени. На срещата съпрузите биват уведомени за съществуването на служби за семейна медиация. Ако съпрузите все пак възнамеряват да се разведат, тогава се разглеждат споразуменията и съпрузите биват приканени да ги изменят, ако те не защитават надлежно интересите на единия от тях или на децата. За тази цел може да бъдат извършвани правни действия и събирани доказателства. Ако правните изисквания са изпълнени и горепосочените процедури са спазени, длъжностното лице по вписванията в гражданския регистър приема молбата.

Когато е представено споразумение относно упражняване на родителска власт върху ненавършилите пълнолетие деца, производството се отнася към прокуратурата в първоинстанционния съд, който е компетентен по въпроса в рамките на съдебния район по местонахождение на службата на гражданския регистър по вписванията, така че от прокуратурата да бъде дадено становището по споразумението в срок до 30 дни.

Ако от прокуратурата бъде преценено, че споразумението не защитава достатъчно добре интересите на ненавършилите пълнолетие деца, ищците могат да направят необходимите изменения или да представят ново споразумение. В последния случай споразумението се представя повторно на прокуратурата. Ако от прокуратурата бъде преценено, че споразумението достатъчно добре защитава интересите на ненавършилите пълнолетие деца или ако съпрузите са изменили споразумението в съответствие с дадените от прокуратурата указания, разводът се допуска.

Когато ищците не са съгласни с указанията от прокуратурата изменения и все пак възнамеряват да се разведат и/или представените споразумения не защитават достатъчно добре интересите на единия съпруг, не се дава одобрение и бракоразводното производство се отнася към съда в района по местонахождение на службата на гражданския регистър по вписванията.

След като получи делото, съдията разглежда споразуменията, които съпрузите са представили, кани последните да ги изменят, ако не защитават достатъчно добре интересите на някой от тях или на техните деца.

След това съдията определя последиците от развода по въпросите, които съпрузите не са изменили. Ако някое от споразуменията не защитава достатъчно добре интересите на някой от съпрузите, съдията може — за тази цел и с оглед на разглеждането на предложените споразумения — да постанови извършването на определени действия и събирането на необходимите доказателства. При определяне на последиците от развода, съдията трябва не само да насърчава достигането до споразумение, но и да вземе предвид постигнатото споразумение между съпрузите.

След това се допуска развод по взаимно съгласие, който се вписва в съответния регистър.

Молбите за законна раздяла или развод по взаимно съгласие се подават към съда, ако към съответната молба страните не приложат никое от горепосочените споразумения.

В такъв случай молбата за развод се подава в съда. След получаване на молбата, съдията разглежда представените от съпрузите споразумения, като кани последните да ги изменят, ако споразуменията не защитават достатъчно добре интересите на някой от тях или на техните деца.

Съдията определя последиците от развода по въпросите, по които съпрузите не са постигнали съгласие, като може — за тази цел и с оглед на разглеждането на предложените споразумения — да постанови извършването на определени действия и събирането на необходимите доказателства. При определяне на последиците от развода, съдията трябва не само да насърчава достигането до споразумение, но и да вземе предвид постигнатото споразумение между съпрузите. След това се допуска развод по взаимно съгласие, който се вписва в съответния регистър.

Раздяла или развод по исков ред

Молбите за раздяла или развод по исков ред се подават в съда за семейни дела или, ако такъв съд няма, към районния съд с териториална компетентност. Териториалната компетентност се определя по местожителството на ищеца (лицето, което предявява иска).

Разпоредбите относно развода се прилагат, *mutatis mutandis*, към законната раздяла.

Законната раздяла приключва с помирение на съпрузите или с прекратяване на брака.

Всеки от съпрузите може да поиска развод по исков ред въз основа на фактическа раздяла в продължение на една пълна година; промяна в умствените способности на другия съпруг, която продължава повече от една година и която, поради сериозността си, засяга възможността за съжителство; отсъствие, без никакви вести от отсъстващия, за период от най-малко една година, както и други факти, които, независимо от вината, която се приписва на съпрузите, доказват непоправимото разстройство на брака.

Засегнатият съпруг има право да иска обезщетение за вредата, която другият съпруг му е причинил, по общите правила за гражданска отговорност и в обикновените съдилища.

Съпругът, който е подал молба за развод въз основа на промяна в умствените способности на другия съпруг, трябва да обезщети последния за личните вреди, причинени от прекратяването на брака. Молбата трябва да бъде подадена в рамките на самото бракоразводно производство.

Ако основанията за развод се позовават на промяна в умствените способности на другия съпруг, която продължава повече от една година и която, поради сериозността си, засяга възможността за съжителство, и на отсъствие, без никакви вести от отсъстващия, за период от най-малко една година, тогава само съпругът, който се позовава на промяната в умствените способности или на отсъствието на другия съпруг, може да подаде молба за развод.

Когато съпругът, който е в състояние да подаде молба за развод, е възпрепятстван да го направи, искът може да бъде предявен от неговия или нейния процесуален представител, упълномощен от семейния съвет. Когато процесуалният представител е другият съпруг, искът може да бъде заведен — от името на притежателя на правото да предприеме действия — от някой негов или неин роднина по пряка линия или до трета степен по съребрена линия, при условие че въпросният роднина също е упълномощен от семейния съвет.

Правото на развод не се прехвърля в случай на смърт, но, ако ищецът почине по време на производството, наследниците на ищеца могат да продължат делото за целите на наследството. Аналогично делото може да продължи срещу наследниците на ответника.

След като бъде представена молбата, ако ще се осъществят процесуални действия, съдията определя помирителен срок, като ищецът и ответникът биват призовани да се явят лично.

Ако не бъде постигнато помирение, съдът призовава съпрузите да постигнат споразумение за развод по взаимно съгласие. Ако такова споразумение бъде постигнато или ако съпрузите са избрали развод по взаимно съгласие в някой момент от процеса, процесът следва хода на този вид бракоразводно производство *mutatis mutandis*.

Ако съдията не успее да действа по споразумение между съпрузите за развод или раздяла по взаимно съгласие, той или тя призовава съпрузите да постигнат споразумение по отношение на издръжката и регламентиране на условията по упражняване на родителската отговорност. Съдията призовава също така към споразумение между съпрузите по ползването на семейното жилище докато производството е висящо, ако това е приложимо.

При опит за помирение или във всеки друг момент в хода на производството страните могат да се съгласят на развод или законна раздяла по взаимно съгласие, ако са изпълнени необходимите предварителни условия.

Когато едната от страните не е съгласна или помирието се окаже невъзможно, съдията нарежда на ответника да представи защитата си в срок до 30 дни. Към момента на уведомяването на ответника се предоставя копие на оригиналната искова молба.

В случай че местонахождението на ответника не е известно, положени са всички предвидени в процесуалното право усилия за откриването му и всички те са се оказали безуспешни, определеният ден за помирение ще се счита за недействителен, а ответникът се призовава с публично разпространено известие да представи защитата си.

След като изтече срокът за представяне на защитата, процесът се провежда по общия ред. В хода на това производство се установява предметът на спора и се обявяват основните доказателствата. Заключителното изслушване по този процес се провежда заедно с представянето на доказателствата. При приключването на последното изслушване, делото се закрива и се изпраща на съдията, който постановява решение в срок до 30 дни.

Молба за законна раздяла може да бъде подадена в рамките на насрещен иск, дори ищецът да е поискал развод. Ако ищецът е поискал законна раздяла, ответникът също може да предяви насрещен иск за развод. В такива случаи се допуска развод, ако представянето на иска и на насрещния иск са одобрени.

Унищожаване на брака

При никакви условия не може да има позоваване на унищожаваност на брака, било то в съда или извънсъдебно, докато унищожаването не бъде признато в съдебно решение по дело, заведено специално за тази цел.

Такова дело се възбужда в съд за семейни дела и дела, касаещи непълнолетни лица, чрез подаване на искова молба, в която — под формата на писмено изложение — се посочват страните, описват се съответните факти и се завършва с искане.

Законното право за предявяване на такъв иск е различно в зависимост от основанията на иска (*моля, вж. отговора на въпрос 8*).

Съпрузите или всеки от техните роднини по пряка линия или до четвърта степен по съребрена линия, наследниците и осиновителите на съпрузите и прокуратурата имат законно право да предявяват или продължават иск за унищожаване въз основа на пречка, водеща до обявяване на недействителност. Освен това иск може да бъде предявен или продължен също от настойник или попечител в случай на малолетие, забрана или запрещение поради душевна болест и в случай на двубрачие — от първия съпруг на съпруга, който е бил в двубрачие.

Унищожаване поради невярно представяне може да се иска от самите съпрузи или от всяко лице, което е засегнато от брака. В други случаи, включващи липса на съгласие, производството за унищожаване може да бъде образувано само от съпруга, чието съгласие не е било дадено. Роднините на последния по пряка линия обаче и неговите или нейните наследници или осиновители могат да продължат иска, ако ищецът почине по време на производството.

Производство за унищожаване, основано на пороци на съгласието, може да бъде образувано само от съпруга, който е станал жертва на грешка или на принуда, но неговите или нейните роднини по сватовство по пряка линия и неговите или нейните наследници или осиновители могат да продължат иска, ако ищецът почине по време на производството.

Производство за унищожаване, основано на липсата на свидетели, може да бъде образувано само от прокуратурата.

Производство за унищожаване, основано на пречка, водеща до обявяване на недействителност, се образува:

а) в случаи на ненавършили пълнолетие деца, забрана или запрещение поради душевна болест или призната невменяемост, когато е образувано от запретеното лице, в срок до шест месеца от навършване на пълнолетие, отмяна на забраната или запрещението или отшумяване на невменяемостта; когато производството е образувано от друго лице, в рамките на три години от сключването на брака, но никога след навършване на пълнолетие, отмяна на запрещението или отшумяването на невменяемостта;

б) в случай на осъждане за убийството на съпруга на една от страните — в срок до три години от сключването на брака;

в) в други случаи — в срок до шест месеца от прекратяването на брака.

Единствено прокуратурата може да предявява иск преди прекратяването на брака.

Производство за унищожаване на база на съществуването на предишен непрекратен брак не може да бъде заведено или продължено, когато има висящо производство за обявяване на недействителност или за унищожаване на първия брак в случай на двубрачие.

Производство за унищожаване на база на липса на съгласие от едната или и от двете страни може да бъде образувано само в срок до три години от сключването на брака или, ако ищецът не е знаел за това, в срок до шест месеца от момента, в който научи за това.

Производство за унищожаване на база на пороци на съгласието се погасява, ако не бъде образувано в срок до шест месеца от прекратяването на брака.

Производство за унищожаване на база на липса на свидетели може да бъде образувано само в срок до една година от сключването на брака.

Удостоверението за брак и евентуално (ако основанието на молбата е възрастта) удостоверението за раждане на лицето от въпросната страна трябва да бъдат приложени към първоначалната молба.

След като изтече срокът за представяне на защитата, процесът се провежда по общия ред, както е посочено по-горе.

Ако преди решението за унищожаване да стане окончателно и необжалваемо настъпи някое от следните събития, въпросът за унищожаването се счита за окончателно решен, а бракът за действителен, считано от момента на неговото сключване:

а) ако дете, след като навърши пълнолетие, потвърди пред длъжностно лице по вписванията в гражданския регистър и двама свидетели своя брак, сключен на небрачна възраст;

б) ако лице, което е правно недееспособно или има увреждания вследствие на душевна болест, потвърди своя брак при условията на горната буква, след като увреждането или недееспособността са били отменени или, в случай на невменяемост, след като състоянието на психичното здраве на невменяемото лице е било проверено по съдебен ред;

в) ако първият брак на съпруга, който е бил в двубрачие, е обявен за нищожен или унищожен;

г) ако липсата на свидетели се дължи на обосновани обстоятелства, като тези, които се признават от длъжностното лице по вписванията в гражданския регистър, при условие че няма съмнения относно сключването на акта.

12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?

Да, схемата за правна помощ е приложима за всички съдилища, независимо от вида на производството.

За допълнителна информация вж. фактологична справка относно „Правна помощ“.

13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?

Да. Такива дела винаги могат да бъдат обжалвани.

14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавата членка решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?

Ако въпросното решение е издадено в държава — членка на Европейския съюз, различна от Дания, то се признава в останалите държави членки в съответствие с Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 г.

Ако решението е постановено в Дания, се прилага специалната процедура за преразглеждане на чуждестранно съдебно решение.

В рамките на тази процедура към молбата се прилага документ, съдържащ решението, което следва да бъде преразгледано. Насрещната страна в срок до 15 дни бива уведомена да представи отговор. Ищецът може да представи отговор в срок до 10 дни от изпращането на известие за такъв отговор. След като страните са представили всички свои писмени изложения и са предприети сметените за съществено важни стъпки, всички документи се предоставят на страните и прокуратурата в срок до 15 дни за всеки.

За да може да бъде потвърдено съдебното решение:

а) не трябва да има съмнение относно истинността на документа, в който е записано съдебното решение, или в надеждността на решението;

б) съдебното решение трябва да е станало окончателно според правото на държавата, в която е постановено;

в) съдебното решение трябва да е постановено от чуждестранен съд, чиято компетентност не е била определена в нарушение на закона, и не трябва да включва въпрос, който попада в изключителната компетентност на португалските съдилища;

г) не трябва да е възможно позоваване на защита *lis pendens* или *res judicata* на база на дело в португалски съд, освен когато именно чуждестранният съд е осуетил образуването на производството;

д) ответникът трябва да е бил надлежно призован за делото в съответствие със законите на държавата на съда по произхода, а в рамките на процеса трябва да са били спазени принципите на право на защита и еднаква степен на закрила;

е) то не трябва да включва решение, чието признаване води до резултат, който очевидно е несъвместим с принципите за обществен международен ред на Португалия.

15 Към кой съд следва да се обърне, за да се противопоставя на признаването на решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

В държавите — членки на Европейския съюз, с изключение на Дания, ако въпросната страна реши да подаде молба за признаване на решение за развод, законна раздяла или унищожаване на брака, молбата се подава към съда за производство по семейни дела. Съдът с териториална компетентност се определя от националното право на държавата членка, в която е подадена молбата за признаване.

16 Кой е приложимият закон при бракоразводни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда делото, или са граждани на различни държави?

Според националните стълкновителни норми, при развод и законна раздяла е приложимо общото национално право на съпрузите. Ако те не са от една и съща националност, тогава е приложимо правото на тяхното общо обичайно местожителство. Ако такова обаче няма, тогава е приложимо правото на държавата, с която най-тясно е свързан техният семеен живот.

Ако обаче по време на брака настъпи промяна в приложимото право, единствено факт, приложим към момента на възникването си, може да послужи като основание за раздяла или развод.

Допълнителна информация

Допълнителна информация може да бъде получена от следния уебсайт:

- [Министерство на правосъдието](#)
- [Генерална дирекция "Правосъдие"](#)
- [Генерална дирекция "Съдебна администрация"](#)
- [Генерална дирекция "Социална рехабилитация"](#)
- [Институт по вписванията и нотариалната дейност, I. P.](#)
- [Служба за алтернативно разрешаване на спорове](#)
- [Върховен съд](#)
- [Апелативен съд на Coimbra](#)
- [Апелативен съд на Évora](#)
- [Апелативен съд на Lisbon](#)
- [Апелативен съд на Porto](#)
- [Апелативен съд на Guimarães](#)
- [Официален вестник](#)
- [База данни с правни документи](#)

Последна актуализация: 30/04/2018

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Развод - Румъния

1 Какви са условията за получаване на развод?

Развод може да се получи по взаимно съгласие (по съдебна, административна или нотариална процедура). Без постигнато взаимно съгласие, развод може да се допусне от съда.

2 Какви са основанията за развод?

Според член 373 от Гражданския кодекс развод може да се получи в следните случаи:

по взаимно съгласие на съпрузите,

когато отношенията между съпрузите са сериозно влошени и вече не е възможно бракът да бъде продължен,

по искане на единия от съпрузите, след като са били *de facto* разделени в продължение на най-малко две години,

по искане на съпруг, чието здравословно състояние изключва продължаването на брака.

3 Какви са правните последици от развода за:

3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)

Статутът на съпрузи се прекратява и всеки от разведените съпрузи може да сключи нов брак,

при прекратяване на брака с развод съпрузите могат да се договорят да запазят използваните по време на брака си имена. Ако споразумение не бъде постигнато, в надлежно обосновани случаи съдът може да разреши на съпрузите да запазят използваните по време на брака им имена. В отсъствието както на съгласие, така и на съдебно решение, всеки от бившите съпрузи си връща имената, които той или тя е носил преди брака.

3.2 подялбата на имуществото на съпрузите

В резултат на развода режимът на съпругески имуществени отношения се прекратява, считано от датата на завеждане на дело за развод. Всеки от съпрузите обаче или и двамата съвместно, ако разводът е по взаимно съгласие, може да поиска от съда, който разглежда производството за допускане на развод, да определи, че режимът на съпругеските имуществени отношения е прекратен, считано от датата на фактичката раздяла. Когато режимът на съпругеска имуществена общност бъде прекратен с прекратяването на брака, бившите съпрузи остават съсобственици на съвместното имущество до определяне на съответните им дялове.

При прекратяването на съпругеската общност всеки от съпрузите получава своето собствено имущество, след което съвместното имущество се разделя и се изплащат съответните дялове. За тази цел делът от имуществото, който се пада на всеки съпруг, първоначално се определя въз основа на неговия или нейния принос за придобиване на съвместното имущество и изпълнение на съвместните задължения. Освен ако се докаже обратното, се приема, че съпрузите имат еднакъв принос.

Без оглед на всяко задължение за издръжка между бившите съпрузи и предоставянето на обезщетение, съпругът, който не носи вина и е претърпял съществена загуба вследствие на прекратяването на брака, може да поиска от съпруга, който носи вината, да го/я обезщети.

Семейният съд се произнася по това искане с решението за развод.

Освен това след развода се губят правата на взаимно наследяване.

3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите

След като решението за развод бъде издадено, семейният съд се произнася по отношенията между разведените родители и всички ненавършили пълнолетие деца. По правило след развода съпрузите носят **съвместна родителска отговорност по отношение на децата**. Семейният съд определя **местожителството** на ненавършило пълнолетие дете в дома на родителя, с когото той или тя обичайно живее, а родителят, който е разделен от детето, има право на лични отношения с него. Съдът установява **приноса** на всеки родител към разходите, свързани с отглеждането, образованието, обучението в училище и професионалното обучение на децата.

Семейният съд може да промени мерките, с които са уредени правата и задълженията на разведените родители по отношение на техните ненавършили пълнолетие деца, ако обстоятелствата се променят и това бъде поискано от някой от родителите или от друг член на семейството, детето, попечителски орган, обществената институция за закрила на децата или прокурора.

3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?

В резултат на прекратяването на брака се преустановява и задължението за издръжка между съпрузите. Разведеният съпруг има право на издръжка, ако той или тя изпитва финансови затруднения вследствие на нетрудоспособност, възникнала преди или по време на брака или в срок до една година след неговото прекратяване (но само ако нетрудоспособността е причинена от обстоятелство, което е свързано с брака). Съпругът, който е подал молба за помощ за издръжка, не може да иска и обезщетение. Когато разводът е допуснат единствено по вина на съпруга ответник, съпругът ищец може да получи обезщетение. Обезщетение може да бъде предоставено само ако бракът е продължил най-малко 20 години.

4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?

В румънското право не съществува понятието „законна раздяла“, а само „*de facto* раздяла“ (фактическа раздяла) и съдебна подялба на имуществото. Това е положение, което трябва да бъде доказано пред съда. Ако *de facto* раздялата продължи най-малко две години, това е основание за допускане на развод по съдебен ред.

5 Какви са условията за законна раздяла?

6 Какви са правните последици от законната раздяла?

7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?

Бракът се унищожава поради нарушаване на някое от законовите изисквания по отношение на брачния договор. Бракът може да бъде унищожен единствено чрез съдебно решение. Унищожаването има последици както за миналото, така и за бъдещето — счита се, че бракът изобщо не е сключван.

8 Какви са условията за унищожаване на брака?

Нарушенията на законовите разпоредби по отношение на брачния договор като посочените по-долу представляват абсолютни основания за унищожаване на брака:

бракът е сключен без да е дадено съгласие,

бракът е сключен между лица от един и същи пол,

бракът е сключен от лице, което вече е женено/омъжено,

бракът е сключен между лица, които са роднини по пряка или по съребрена линия до четвърта степен включително,

бракът е сключен от душевноболен или лице с умствени уреждания,

бракът е сключен без съгласието на бъдещите съпрузи или това съгласие не е дадено в съответствие с изискваната по закон процедура,

бракът е сключен от ненавършило пълнолетие лице под 16-годишна възраст,

бракът е сключен за цели, различни от създаването на семейство.

Следните са относителни основания за унищожаването на брака:

когато е сключен от 16-годишно ненавършило пълнолетие лице въз основа на медицинско становище, без съгласието на родителите/родителя, който упражнява законно настойничество, или без разрешението на лицето, което упражнява родителските права,

когато е налице порок на брака, свързан със съгласието: грешка (по отношение на физическата самоличност на другия съпруг), измама или насилие,

когато е сключен от лице, което временно е изгубило умението да разбира и преценява,

когато бракът е сключен между осиновител и ненавършило пълнолетие дете, на което той или тя е настойник.

9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?

До издаването на окончателно съдебно решение съпругът, който добросъвестно е сключил недействителен или нищожен брак, запазва положението си на съпруг в действителен брак и имуществените отношения между бившите съпрузи по аналогия подлежат на разпоредбите за допускане на развод.

Недействителността на брака няма последици за децата, които запазват положението си на деца, родени в брак. Що се отнася до правата и задълженията на родителите и децата един спрямо друг, разпоредбите за допускане на развод се прилагат по аналогия.

Съдебното решение за обявяване на брака за недействителен или за унищожаването му подлежи на изпълнение срещу трети страни. Съответно са приложими разпоредбите, свързани с официалните процедури по режима на съпругески имуществени отношения, обществения характер на брачния договор и невъзможността за изпълнението му.

Недействителността на брака не може да се изпълнява срещу трета страна по отношение на акт, сключен преди брака, с единия от съпрузите, освен ако са изпълнени предвидените в закона формални изисквания по отношение на делото за обявяване на недействителност или делото за унищожаване или третата страна по друг начин е знаела за основанията за недействителността на брака преди сключването на акта.

10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способи за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?

Преди образуването на производство в съда по избор може да се използва медиация. По време на производството съдебните органи са задължени да уведомят страните за възможността и предимствата на използването на медиация.

Чрез медиация могат да бъдат уредени недоразумения между съпрузите, засягащи продължаването на брака, упражняването на родителските права, установяване на местожителството на децата, приносът на родителите към издръжката на децата, както и всички други недоразумения, произтичащи от отношенията между съпрузите, що се отнася до правата, които са им дадени по закон. Медиаторът гарантира, че резултатът от медиацията не е в ущърб на интересите на детето и насърчава родителите да се съсредоточат основно върху нуждите на детето и да поемат родителската отговорност, за да се гарантира, че *de facto* раздялата или разводът няма да попречат на неговото или нейното отглеждане и развитие.

Постигнатото в хода на медиацията споразумение, съдържащо договореностите между страните по отношение на упражняването на родителските права, принася на родителите за издръжката на децата и установяване на местожителството на децата, подлежи на одобрение от съда, който е задължен да провери дали споразумението отговаря на интересите на детето.

Ако съпрузите са съгласни с развода и нямат ненавършили пълнолетие деца, родени от брака, извън него или осиновени, длъжностното лице по гражданско състояние или нотариусът за мястото на сключване на брака или на последното регистрирано съвместно местожителство на съпрузите може да обяви брака за прекратен по споразумение между съпрузите и да им издаде удостоверение за развода.

Развод по споразумение между съпрузите може да бъде допуснат от нотариус дори ако има ненавършили пълнолетие деца, родени от брака, извън брака или осиновени, ако съпрузите са постигнали съгласие по всички аспекти, свързани с имената, упражняване на родителската отговорност, установяване на местожителството на децата, режима на поддържане на лични отношения и определянето на приноса на родителите към разходите, свързани с отглеждането, образованието, обучението в училище и професионалното обучение на децата.

11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?

Молбата за развод попада в компетенциите на съда.

От териториална гледна точка компетентен е съдът по мястото, където се намира последното съвместно жилище на съпрузите. Ако съпрузите нямат съвместно жилище или ако никой от съпрузите повече не живее на мястото, където се е намирало последното им съвместно жилище, тогава молбата трябва да бъде подадена до компетентния съд по местожителство на ответника. Ако обаче ответникът няма местожителство в Румъния и румънските съдилища имат международна компетентност, молбата трябва да се подаде до компетентния съд по мястото, където се намира жилището на ищеца. Ако нито ищецът, нито ответникът имат местожителство в Румъния, страните могат да се договорят да подадат молбата за развод до всеки съд в Румъния. Ако такова споразумение не бъде постигнато, молбата за развод трябва да бъде подадена до Съда на Сектор 5, Букурещ.

Освен бележките от връчването на призовките, в молбата за развод трябва да бъдат посочени и имената на ненавършилите пълнолетие деца. Към искането трябва да бъде приложено удостоверение за брак, копия на удостоверенията за раждане на ненавършилите пълнолетие деца и, по целесъобразност, споразумението между съпрузите, което е постигнато чрез медиация.

При положение че молбата за развод се основава на споразумение между страните, тя трябва да бъде подписана от двамата съпрузи или от съвместно упълномощен представител, на когото е предоставено заверено специално пълномощно. Ако упълномощеният представител е адвокат, той или тя удостоверява подписите на съпрузите в съответствие със закона.

Пред първоинстанционните съдилища страните трябва да се явят лично, освен ако единият от съпрузите изтъпня наказание лишаване от свобода, възпрепятстван е поради сериозно заболяване, поставен е под запрещение от съда, има местожителство в чужбина или се намира в друго положение, което не му или ѝ позволява да се яви лично. В такива случаи въпросното лице може да бъде представлявано от адвокат, упълномощен представител или, по целесъобразност, настойник или регистриран представител (*curator*). Ако на датата на изслушването от първоинстанционния съд се яви само ответникът, а ищецът отсъства без основателна причина, молбата се отхвърля като неоснователна.

Дори да не е поискано в молбата за развод, съдът, който разглежда производството за допускане на развод, постановява решение по отношение на упражняването на родителските права и отговорности, приноса на родителите към разходите за отглеждането и образованието на децата, местожителството на децата и правото на родителя на лични отношения с децата.

Молба за обявяване на брака за недействителен въз основа на абсолютни основания може да бъде подадена от всяка заинтересована страна.

Молбата за унищожаване на брака е лична по своя характер и няма последици за наследниците. Ако обаче молбата е подадена от единия от съпрузите, тя може да бъде продължена от всеки от неговите или нейните наследници.

12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?

Получаването на правна помощ е в зависимост от изпълнението на условията, определени в Извънредно постановление на правителството № 51 /2008 относно правната помощ по граждански дела, изменено и допълнено от Акт № 193/2008, изменен впоследствие.

Правната помощ може да се предоставя — поотделно и кумулативно — под формата на адвокатски услуги, плащане на хонорара на вещото лице, преводач за устни или писмени преводи, плащане на такса за съдебен изпълнител и под формата на освобождаване или отстъпка от плащането на такси за правни услуги, както и тяхното разсрочване или отсрочване.

Лицата отговарят на условията за получаване на пълна правна помощ, ако чистият им месечен среден доход на член от семейството е бил под 300 RON през последните два месеца преди подаването на молбата. Ако доходът е под 600 RON, делът на предоставената правна помощ е 50 %. Може да бъде предоставена правна помощ, пропорционална на нуждите на молителя, така също в други ситуации, в които определените или ориентировъчните разходи по производството биха могли да ограничат действителния достъп до правосъдие, например вследствие на разликата между жизнения стандарт в държавата членка, в която живее ищецът, и този в Румъния.

13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?

Според новия Граждански процесуален кодекс срокът за обжалване на решение е 30 дни, считано от уведомяването за решението.

14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавата членка решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?

Приложимото законодателство относно признаването на решение за развод е Регламент (ЕО) № 2201/2003. Молбата трябва да бъде подадена до компетентния съд по постоянното местожителство или местопребиваването на ответника в Румъния. Ако ответникът няма известно местопребиваване, молбата трябва да бъде подадена до компетентния съд по постоянното местожителство или местопребиваването на ищеца.

15 Към кой съд следва да се обърне, за да се противопоставя на признаването на решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

Решението за признаване може да бъде обжалвано чрез подаването на молба до апелативния съд с териториална компетентност или чрез подаването на жалба до Висшия касационен съд.

16 Кой е приложимият закон при бракоразводни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда делото, или са граждани на различни държави?

За определяне на правото, което е приложимо за международни частноправни отношения, румънският съд прилага или Регламент (ЕО) № 1259 /2010 на Съвета от 20 декември 2010 г. относно осъществяването на засилено сътрудничество в областта на приложимото право при развод и законна раздяла, или член 2957 и сл. от Гражданския кодекс.

Съпрузите могат да изберат правото на държавата по тяхното обичайно общо местожителство или последното обичайно съвместно местопребиваване (ако поне единият от тях живее там към датата на споразумението за избор на приложимо право), правото на държавата, на която единият от съпрузите е гражданин, правото на държавата, в която съпрузите са живели през последните три години, или румънското право. Ако съпрузите не са направили избор, приложимото право е това на държавата, в която е обичайното им общо местожителство или, ако такова няма, правото на държавата на последното обичайно общо местожителство на съпрузите (ако обичайното местожителство поне на единия от съпрузите все още е в тази държава към датата на подаване на молбата за развод). Когато единият от съпрузите няма обичайно местожителство, тогава се прилага правото на държавата, на която и двамата са били граждани към датата на подаване на молбата за развод; или, когато съпрузите са с различно гражданство, правото на държавата, в която са имали съвместно гражданство (ако поне единият от тях все още е гражданин на тази държава към датата, на която е подадена молбата за развод). Във всички други случаи приложимото право е румънското.

Последна актуализация: 03/12/2015

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [sl](#) е била наскоро променена. Езиковата версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Моля, имайте предвид, че версиите на следните езици вече са преведени.

Развод - Словения

1 Какви са условията за получаване на развод?

Словенското законодателство допуска: а) развод по взаимно съгласие на съпрузите и б) развод по исков ред.

а) **Развод по взаимно съгласие на съпрузите** се допуска от съда на основание на член 64 от Закона за брака и семейните отношения – ЗБСО (*Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih*), при условие че съпрузите са постигнали съгласие относно грижите, отглеждането и издръжката на общите им деца, както и относно личните отношения между децата и родителите (по този въпрос се изисква становище от Центъра за социална работа), и са представили, под формата на подлежащ на изпълнение нотариален запис, споразумение, уреждащо подялбата на общото им имущество, кой от двамата съпрузи ще продължи или започне да използва общото семейно жилище, както и издръжката на съпруга, който няма средства да се издържа сам и е безработен по причина, за която не носи отговорност.

б) Когато независимо по каква причина бракът е „непоправимо разстроен“, всеки от съпрузите може да поиска развод, като подаде **молба за развод**. В този случай съдът участва в уреждането на въпросите относно грижите, отглеждането и издръжката на общите деца на съпрузите, както и относно личните отношения между децата и родителите. Преди да се произнесе по тези въпроси, съдът е длъжен да изиска становище от Центъра за социална работа.

И в двата случая, при получаване на искане за развод по взаимно съгласие въз основа на споразумение или на молба за развод, съдът разпорежда на компетентния *Център за социална работа* да проведе семейна консултация, в която и двамата съпрузи са длъжни да участват лично и без присъствие на пълномощници. Центърът за социална работа докладва на съда относно резултатите от проведената семейна консултация.

2 Какви са основанията за развод?

Законът за брака и семейните отношения признава само едно основание за развод: *непоправимо разстройство на брака*. Това означава, че бракът е толкова дълбоко и трайно разстроен, че не е възможно да бъде спасен. Бракът се счита за „непоправимо разстроен“, когато отношенията между съпрузите са не просто временно влошени, а са тежко, цялостно и непоправимо разстроени. Въпросът дали е налице непоправимо разстройство на брака се преценява с оглед на положението към момента на бракоразводното производство при отчитане на всички обстоятелства, които са допринесли за съществуващото положение. Освен това съдът установява състояние на непоправимо разстройство на брака, когато съпругът ответник даде своето съгласие за развод.

Бракът може да бъде прекратен по искане на всеки от двамата съпрузи, като няма законово изискване бракът да е непоправимо разстроен от гледна точка и на двамата партньори.

Въпросът за вината за непоправимото разстройство на брака не се разглежда и съдът не се произнася по него в производството. Бракът може да бъде прекратен и по искане на съпруга, който е отговорен за непоправимото разстройство на брачните отношения.

3 Какви са правните последици от развода за:

Правните последици от развода са разгледани подробно по-долу:

3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)

Лице, което е променило името си при сключването на брака, може в шестмесечен срок от влизането в сила на съдебното решение за развод или прекратяване на брака да подаде декларация, че желае да възстанови предбрачното си фамилно име. Такава декларация могат да подадат само лицата, които не са сменяли допълнително името си по време на брака (член 17 от Закона за личните имена – ЗЛИ, *Zakon o osebnem imenu*).

Въпросът за смяната на фамилното име има административноправен характер и се решава не от съда, а от компетентен административен орган.

3.2 подялбата на имуществото на съпрузите

При подялбата на общото имущество на съпрузите се прилага **законовата презумпция, че дялът на всеки от тях в общото им имущество е равен**. Ако обаче единият от съпрузите смята, че ще бъде ошетен от подялба на равни дялове, той може да поиска дялът му да бъде определен пропорционално на приноса му в придобиването на общото имущество. Когато определя дяловете на съпрузите, съдът взема предвид не само доходите на всеки от тях, но също и други обстоятелства, като например помощта, която единият от съпрузите е предоставял на другия, положените грижи за отглеждането и възпитанието на децата на съпрузите, положения труд в домакинството и за поддръжката на семейното имущество и всички други форми на труд и участие в управлението, поддръжката и увеличаването на общото имущество.

3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите

ОТГЛЕЖДАНЕ И ВЪЗПИТАНИЕ НА ДЕЦАТА

При развод по взаимно съгласие съпрузите трябва да се **договорят относно отглеждането и възпитанието за децата**, а съдът преценява дали постигнатото споразумение е в интерес на децата. Съпрузите могат да се договорят, че:

и двамата ще полагат или ще продължат да полагат грижи за отглеждането и възпитанието на децата;

или че децата ще бъдат поверени на грижите на единия от родителите;

или че някои от децата ще бъдат поверени на единия родител, а другите – на другия родител.

Ако родителите не успеят да постигнат споразумение по този въпрос, те получават съдействие от Центъра за социална работа за постигане на такова споразумение.

Ако родителите *успеят да постигнат споразумение относно отглеждането и възпитанието на децата*, те могат да поискат от съда да постанови решение по този въпрос в несъстезателно производство.

Ако съпрузите не успеят да постигнат споразумение или споразумението не е в интерес на децата, съдът не прекратява брака по взаимно съгласие. Вместо това трябва да бъде подадена молба за развод по исков ред.

Ако дори със съдействието на Центъра за социална работа родителите не успеят да постигнат споразумение относно отглеждането и възпитанието на децата, **съдът постановява по искане на единия или на двамата родители:**

че всички деца се поверяват на грижите и възпитанието на единия от родителите;

или че някои от децата се поверяват на единия родител, а другите – на другия родител;

в изключителни случаи съдът може да постанови всички или някои от децата да бъдат поверени на грижите и възпитанието на трето лице.

При вземането на своето решение, съдът трябва да изиска становище от Центъра за социална работа, както и да вземе предвид мнението на детето, ако то е изразено от самото дете или от лице, на което детето има доверие и което е избрано от него, при условие че детето разбира значението и последиците от своето мнение.

При развод по **исков ред** и с цел уреждане на отношенията между разведените съпрузи и техните общи ненавършили пълнолетие деца съдът се произнася относно отглеждането и възпитанието на децата, след като реши как интересите на децата ще бъдат най-ефективно защитени. И в този случай родителите могат да постигнат споразумение относно отглеждането и възпитанието на общите им деца, което е в интерес на децата. По отношение на отглеждането и възпитанието на децата се прилагат *mutatis mutandis* същите изисквания, както в случаите на развод по взаимно съгласие. Решението относно това с кой от родителите ще живеят ненавършилите пълнолетие деца след развода, относно техните отношения с родителя, с който нямат да живеят заедно, както и относно издръжката на децата е неразделна част от съдебното решение за развод.

ЛИЧНИ ОТНОШЕНИЯ

Родителите трябва да се опитат да постигнат споразумение относно това как ще бъдат организирани личните отношения с децата.

Ако **са постигнали такова споразумение**, те могат да поискат от съда да постанови решение по този въпрос в несъстезателно производство. Ако съдът установи, че постигнатото споразумение не е в интерес на децата, той отхвърля искането.

Ако родителите **не могат да постигнат споразумение**, съдът постановява решение по искане на единия или на другия родител (при развод по взаимно съгласие между съпрузите те трябва да предоставят на съда споразумение относно личните отношения с децата, като съдът прилага това споразумение към съдебното решение за развод по взаимно съгласие), като съпрузите трябва да предоставят на съда уверение от Центъра за социална работа, че са положили усилия да постигнат споразумение.

Съдът се произнася служебно относно личните отношения само когато става дума за личните отношения след бракоразводното дело или след прекратяването на брака на родителите на децата.

Въпросът за личните отношения между децата и родителите се решава на първа инстанция от окръжните съдилища (*okrožna sodišča*) в рамките на несъстезателно производство, освен ако този въпрос се разглежда от съда успоредно с въпроса за отглеждането и възпитанието на децата. В такъв случай въпросът за личните отношения се решава в рамките на гражданското производство.

При решаването на въпроса за личните отношения между децата и родителите от първостепенно значение са интересите на децата: приема се, че личните отношения не са в интерес на детето, ако те са свързани с упражняване на психологически натиск върху детето или застрашават физическото и умственото му развитие.

Вземайки своето решение, съдът взема предвид и мнението на детето, ако то е изразено от самото дете или от лице, на което детето има доверие и което е избрано от него, при условие че детето разбира значението и последиците от своето мнение.

Детето има право на лични отношения и с други близки роднини на семейството, към които то е лично привързано (напр. бабите и дядовците, както и (полу-) братята или (полу-) сестрите на детето).

ИЗДРЪЖКА НА СЪПРУЗИТЕ И ДЕЦАТА

Във връзка с издръжката на децата съпрузите могат да **постигнат съгласие, като сключат споразумение за издръжка на децата**, което трябва да бъде подписано пред съда. При наличие на такова споразумение съдът постановява специално решение в несъстезателно производство. Когато споразумението не е в интерес на детето, съдът отхвърля искането за постановяване на решение за одобрение на споразумението.

Когато **съпрузите не могат да постигнат споразумение** със собствени усилия или с помощта на Центъра за социална работа, те могат да поискат от съда да реши въпроса за издръжката. Когато взема своето решение съдът трябва да изиска становище от Центъра за социална работа, както и да вземе предвид мнението на детето, ако то е изразило мнение, при условие че детето разбира неговото значение и последици.

Родителите са длъжни да издръжат децата си до навършване на пълнолетие, както и пълнолетните си деца, докато завършат редовното си образование, но не по-късно от навършване на 26-годишна възраст, доколкото им позволяват материалните и финансовите им възможности, с цел да се гарантират интересите на децата (обезпечаване на тяхното пълноценно развитие).

Издръжката на дете се определя съобразно неговите потребности от подкрепа и при отчитане на материалните и финансовите възможности на лицето, дължащо издръжка. Когато съдът определя размера на издръжката на дете, той е длъжен да вземе предвид интересите на детето с цел присъдената издръжка да е достатъчна, за да гарантира пълноценното му физическо и умствено развитие. Присъдената издръжка на детето се актуализира веднъж годишно в съответствие с индекса на потребителските цени в Словения.

Всеки съпруг или партньор, съжителстващ без брак, е длъжен да издържа ненавършилите пълнолетие деца на своя партньор, с които живее в едно домакинство, когато и двамата родители на детето нямат възможност да го издръжат.

Децата, които са навършили пълнолетие, са длъжни да издръжат своите родители, когато последните не разполагат с достатъчно средства да се издръжат и не са в състояние да си набавят необходимите им средства, и когато не е възможно имащ право на издръжка родител да бъде издръжан от своя съпруг или съпруга.

3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?

Съпруг, който не разполага със средства, за да се издържа, и е безработен не по собствена вина, има право на издръжка.

Молбата за предоставяне на издръжка може да бъде отправена в рамките на бракоразводното производство или чрез специално исково производство в срок от една година от окончателното прекратяване на брака, ако условията за отпускане на издръжка са били налице по време на развода и все още са налице към момента, когато съпругът подава иск за издръжка.

Съпрузите могат да се договорят относно издръжката в случай на развод, като сключат споразумение за издръжка пред нотариус под формата на подлежащ на изпълнение нотариален запис.

Издръжката се присъжда за неопределен или за определен срок с оглед на възможностите на съпруга да намери нова работа и да приведе в ред личните си дела.

Издръжката се определя при отчитане на потребностите на търсещия издръжка и възможностите на лицето, което я дължи. Размерът на издръжката се определя предварително като месечна сума, като плащането на издръжката може да бъде поискано от момента на подаване на иска за издръжка. В изключителни случаи се допуска плащане на издръжката като еднократна сума.

Съдът отхвърля молбата за издръжка, когато плащането на издръжка в полза на лицето, което има право на такава, би било несправедливо за лицето, задължено да плаща издръжката, с оглед на причините за непоправимото разстройство на брака или ако лицето, което има право на издръжка, е извършило престъпление срещу задълженото лице или срещу членове на неговото семейство преди или след бракоразводното производство.

Единият съпруг не е длъжен да издържа другия, ако плащането на издръжка би накърнило способността му да издържа себе си или ненавършилите пълнолетие лица, които е длъжен да издържа по закон.

Размерът на издръжката се актуализира веднъж годишно в съответствие с индекса на потребителските цени в Словения.

4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?

„Съвместното живеене“ на съпрузите (*življenjska skupnost*) е особено важен елемент на брака (член 3 от Закона за брака и семейните отношения). Прекратяването на съвместното живеене (*prenehanje življenjske skupnosti*), т.е. законната раздяла, означава трайно прекратяване на основните елементи на брачните отношения между съпрузите. Прекратяването на съвместното живеене на съпрузите има за последствие разтрогване на икономическия съюз между тях и прекъсване на техните интимни и емоционални връзки, както и разделяне на общото им домакинство.

5 Какви са условията за законна раздяла?

Законът не урежда изрично условията за законна раздяла. Съдилищата определят индивидуално условията на законната раздяла с оглед на конкретните обстоятелства и особености на всеки отделен случай.

6 Какви са правните последици от законната раздяла?

Законната раздяла не поражда правни последици по отношение на брака. Това означава, че с постановяването на законна раздяла се прекратява само съжителството на съпрузите, но не и бракът помежду им. За прекратяване на брака е необходимо да се подаде искова молба за развод или искане за прекратяване на брака по взаимно съгласие. С постановяването на законна раздяла между съпрузите се прекратява възможността за придобиване на общо имущество. Съпруг, който има право на издръжка, може да поиска издръжка от другия съпруг, като подаде иск за издръжка в срок до една година от законната раздяла.

7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?

Унищожаването на брака означава, че към момента на встъпване на съпрузите в брак предвидените в закона условия за сключване на валиден брак не са били налице (напр. била е опорочена волята на един от съпрузите, съгласието за встъпване в брак е получено чрез принуда или поради грешка, не е спазена задължителната процедура за сключване на брак, встъпилите в брак лица са близки роднини, един от съпрузите е с тежко психично заболяване или бракът е сключен, без да бъде достатъчно добре обмислен). Бракът спира да поражда правни последици от датата на влизане в сила на съдебното решение за неговото унищожаване.

8 Какви са условията за унищожаване на брака?

Бракът не става недействителен *ipso iure*, а трябва да бъде унищожен със съдебно решение.

Словенското законодателство разграничава **относително и абсолютно недействителен брак**. Разграничението засяга кръга от лицата, които могат да поискат унищожаване на брака.

а) Основанията за **относителна недействителност** са:

тежко умствено разстройство или нарушена преценка по време на сключването на брака (недействителността може да бъде обявена по искане на единия или на другия съпруг, но само след като основанието е отпаднало);

ако съгласието за встъпване в брак е дадено в резултат на принуда или грешка (по искане на съпруга, който е встъпил в брак в резултат на принуда или грешка);

ако при встъпването в брак единият съпруг е бил на възраст под 18 години (по искане на родителите или на настойника).

б) Основанията за **абсолютна недействителност** са: право на иск имат освен двамата съпрузи и други лица, които са пряко заинтересовани от унищожаването на брака (напр. други наследници на починал съпруг могат след смъртта му да подадат иск за унищожаване на брака с цел другият съпруг да изгуби своето право на наследяване); освен това бенефициерите могат да подадат иск и след унищожаването на брака; иск може да предяви и прокурорът:

тежко умствено разстройство или нарушена преценка на единия съпруг, като това състояние е все още налице към момента на предявяване на иска за унищожаване на брака;

единият съпруг е имал друг брак по време на сключването на брака;

съпрузите са роднини по права или съребрена линия до четвърта степен включително;

бракът е сключен в отсъствието на двамата съпрузи или в присъствието на единия съпруг и на пълномощника на другия съпруг;

съпрузите не са сключили брак с намерението да създадат общо домакинство.

9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?

Правните последици от унищожаването на брака възникват от деня на влизането в сила на съдебното решение за унищожаване. Правните последици от унищожаването на брака по отношение на имуществените отношения между съпрузите, плащането на издръжка на имащ право на издръжка съпруг, връщането на подаръци, разменени между съпрузите, и отношенията на съпрузите към общите им деца не се различават от правните последици на развода.

10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способности за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?

Законът за медиация по граждански и търговски дела (*Zakon o mediaciji v civilnih in gospodarskih zadevah*), който влезе в сила през юни 2008 г., урежда **медиацията по спорове**, свързани с гражданскоправни, търговски, трудовоправни, *семейноправни* и други имуществени отношения във връзка с искове, които страните могат да предявяват и уреждат свободно, освен ако в отделен закон е предвиден друг ред за уреждане на някои от тези спорове. Бракът не може да бъде прекратен без намесата на съда, пред който се предявяват исковите или исканията за прекратяване на брак по взаимно съгласие.

11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?

Съгласно член 32 от Гражданския процесуален закон – ГПЗ (*Zakon o pravdnem postopku*), **окръжните съдилища** са компетентни да разглеждат брачните спорове (по искове за развод или унищожаване на брака; словенското законодателство не урежда самостоятелен иск за законна раздяла).

Към исковата молба или искането се прилага извлечение от брачния регистър и извлечения от регистъра на удостоверенията за раждане, а в съдебното заседание се предоставят документи за самоличност.

Наред с горното съпрузите трябва да приложат следните документи към искането за прекратяване на брака по взаимно съгласие:

споразумение относно отглеждането, възпитанието и издръжката на общите деца на съпрузите и относно личните им отношения с родителите (във връзка с това споразумение се изисква становище от Центъра за социална работа);

споразумение относно подялбата на общото имущество на съпрузите под формата на подлежащ на изпълнение нотариален запис;

споразумение относно това кой от двамата съпрузи ще продължи или започне да използва бившето семейното жилище;

споразумение относно издръжката на съпруг, който няма средства да се издържа и е безработен не по собствена вина.

12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?

Съдът освобождава страна по делото от изискването за плащане на съдебни такси, ако плащането на таксите ще доведе до значително намаляване на средствата, с които тази страна разполага за своята и на членовете на семейството си издръжка. От изискването за плащане на съдебни такси са освободени и чуждестранните граждани, когато това е предвидено в международен договор или съгласно действащ режим на реципрочност (членове 10 и 11 от Закона за съдебните такси – ЗСТ, *Zakon o sodnih taksah*).

Страна по делото може да поиска правна помощ за покриване на разходите за ангажиране на адвокат и вещо лице. Решението за предоставяне на правна помощ се взема от окръжния съд по постоянното местопребиваване на заявителя. В производството за предоставяне на правна помощ съдът преценява дали са изпълнени критериите (напр. материалните и финансовите изисквания), предвидени в разпоредбите на Закона за безплатната правна помощ (*Zakon o brezplačni pravni pomoči*).

13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?

Решение за развод или унищожаване на брак може да се обжалва пред апелативен съд (*višje sodišče*), обикновено в срок от 15 дни. Решение за допускане на развод по искане на съпрузите за прекратяване на брака им по взаимно съгласие може да бъде оспорено:

ако са допуснати съществени процесуални нарушения в хода на гражданското производство;

ако страната е подала искането в резултат на грешка, принуда или измама;

ако не са изпълнени законните изисквания за допускане на развод по искане за прекратяване на брака по взаимно съгласие.

По отношение на брачните спорове не се допуска подаването на ревизионна жалба (извънредно правно средство за защита).

14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавата членка решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?

Съгласно член 21 от Регламент (ЕО) № 2201/2003 съдебно решение, постановено в една държава членка, се признава в друга държава членка без изискване за специални процесуални действия.

Всяка заинтересована страна може да поиска издаване на решение за признаване или непризнаване на съдебно решение. В този случай страната трябва да подаде молба за декларация за изпълняемост пред компетентния окръжен съд в Словения.

15 Към кой съд следва да се обърне, за да се противопоставя на признаването на решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

По отношение на процедурата за подаване на искане се прилага словенското законодателство.

Страна, която иска или се противопоставя на признаване на съдебно решение или подава молба за декларация за изпълняемост, трябва да предостави:

копие от съдебното решение, което отговаря на условията за удостоверяване на неговата автентичност;

попълнено на стандартен формуляр потвърждение на съдебното решение по брачния спор.

16 Кой е приложимият закон при бракоразводни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда делото, или са граждани на различни държави?

Разпоредбите на Регламент (ЕО) № 2201/2003 (Брюксел IIa) се прилагат с предимство и пряко към случаи с международен елемент, засягащи граждани или пребиваващи лица от държави – членки на ЕС.

Ако двамата съпрузи са граждани на различни държави към момента на предявяване на иска, се прилагат кумулативно законодателствата на държавите, чиито граждани са те, в съответствие с разпоредбите на словенското национално законодателство (член 37, алинея 2 от Закона за международното частно право и процес – ЗМЧПП, *Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku*).

Когато не е възможно бракът да бъде прекратен по реда на националното законодателство на държавите, чиито граждани са съпрузите, към прекратяването му се прилага словенското законодателство, ако единият от съпрузите пребивава постоянно в Словения към момента на предявяване на иска.

Ако единият от съпрузите е гражданин на Словения, но не пребивава постоянно в страната, и не е възможно бракът да бъде прекратен по реда на националното законодателство, определено в съответствие с член 37, алинея 2 от Закона за международното частно право и процес, по отношение на прекратяването на брака се прилага словенското законодателство.

Връзки по темата:

<http://www.pisrs.si/Pis.web/>

<https://www.uradni-list.si/>

<http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov>

<http://www.sodisce.si/>

Последна актуализация: 05/03/2018

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [sk](#) е била наскоро променена. Езикова версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Моля, имайте предвид, че версиите на следните езици вече са преведени.

Развод – Словакия

1 Какви са условията за получаване на развод?

В Словакия бракът се прекратява само от съда.

2 Какви са основанията за развод?

Съдът може да прекрати брака по молба на единия от съпрузите, при условие че отношенията между съпрузите са толкова сериозно и трайно разстроени, че бракът вече не изпълнява своето предназначение и от съпрузите не може да се очаква да възобновят своето брачно съжителство.

Съдът установява причините за разстройството на отношенията между съпрузите и ги взема предвид при допускането на развода. Когато взема решение за развод съдът винаги взема предвид интересите на всички ненавършили пълнолетие деца.

3 Какви са правните последици от развода за:

3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)

Съпругът, който при сключването на брака е приел фамилното име на другия съпруг, може в срок до три месеца след окончателното решение за развода да уведоми службата по вписванията за възстановяването на предбрачното си име.

Съпругът, който при сключването на брака е приел фамилното име на другия съпруг и е запазил своето предбрачно име като второ фамилно име, може в срок до три месеца след окончателното решение за развода да уведоми службата по вписванията, че повече няма да използва фамилното име на своя съпруг.

3.2 подялбата на имуществото на съпрузите

Режимът на имуществена общност се прекратява с развода, а съответните въпроси се уреждат според принципите, определени в член 150 от Гражданския кодекс (*Občiansky zákonník*). Режимът на имуществена общност може да бъде уреден чрез: а) споразумение; б) съдебно решение; в) след изтичане на определен срок.

3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите

В решението за развод между родителите на ненавършило пълнолетие дете съдът определя упражняването на родителските права и задължения по отношение на ненавършилото пълнолетие дете за периода след развода, по-специално кой родител ще упражнява родителските права върху детето, ще бъде законен настойник на детето и ще управлява имуществото на детето. Решението за родителските права и задължения може да бъде заменено със споразумение между родителите.

Когато родителите не могат да постигнат споразумение относно правата на лични отношения с ненавършилото пълнолетие дете, съдът определя правата на лични отношения на родителите в решението за развода. При нужда, съдът ограничава или забранява на даден родител правата на лични отношения, ако това е в интерес на детето.

Съдът определя също така как родителят, на когото не е предоставено упражняване на родителски права по отношение на детето, ще участва в издръжката на детето. Алтернативно съдът одобрява споразумение между родителите относно размера на издръжката.

3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?

Разведен съпруг, който не е в състояние да се издържа самостоятелно, може да поиска от бившия си съпруг да заплаща част от неговата или нейната съответна издръжка според възможностите на бившия съпруг. Ако съпрузите не постигнат споразумение, съдът взема решение относно размера на плащанията за издръжка в отговор на молба от единия от съпрузите.

4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?

В словашкото право не е предвидена законна раздяла.

5 Какви са условията за законна раздяла?

6 Какви са правните последици от законната раздяла?

7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?

Бракът, освен че се прекратява с развод, може да бъде обявен и за недействителен със съдебно решение. Такъв брак се счита, че изобщо не е бил сключван от самото начало (*matrimonium nullum*). Съдът може да определи също така, че бракът изобщо не е съществувал (*non matrimonium*).

8 Какви са условията за унищожаване на брака?

а) Основанията за унищожаване на брак са следните:

наличието на друг брак,

кръвна връзка между преки възходящи и низходящи и между братя и сестри, в това число родство чрез осиновяване,

недостатъчна възраст, ако става дума за ненавършило пълнолетие лице над 16 години, но под 18-годишна възраст,

психично разстройство, довело до ограничена гражданско-правна дееспособност,

декларирането на желание за сключване на брак не е направено свободно, сериозно, категорично и ясно.

Ако бракът е сключен въпреки своята нищожност на едно от горните основания, тогава той се счита за съществуващ, докато съдебното решение за унищожаването му стане окончателно.

б) Бракът е нищожен, ако декларирането на желание за сключване на брак:

е направено по принуда,

е направено от ненавършило пълнолетие лице, което е под 16-годишна възраст,

е направено в служба по вписванията, която няма правомощия да приема такова деклариране, освен в случаите, предвидени в член 4,

параграфи 2 и 3, или ако декларирането за сключване на брака е направено пред кмет или член на общински съвет, който не е компетентен,

е направено пред църковен орган или религиозна общност, която не е регистрирана по съответното законодателство, или ако декларирането за

сключването на брака е направено пред лице, което не е упълномощено да служи като свещеник на регистрирана църква или религиозна общност,

е направено в чужбина пред орган, който не е назначен за тази цел,

е направено чрез пълномощник без валидно пълномощно или ако пълномощното е било оттеглено съгласно съответния закон.

9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?

Брак, който съдът е определил за недействителен, се счита, че изобщо не е бил сключван.

След като съдът постанови решение за унищожаване на брака, имуществените отношения между съпрузите и техните права и задължения по

отношение на техните деца се уреждат според разпоредбите за имуществените отношения на разведени съпрузи и за правата и задълженията по

отношение на техните деца. След решението за унищожаване на техния брак декларацията на съпрузите за използване на общо фамилно име

също се унищожават и те са задължени да използват своите предбрачни фамилни имена.

10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способи за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?

Само съдът може да обяви брака за прекратен. Свързаните с това въпроси може да се решават чрез прилагането на Закона за медиацията № 420 /2004 (*zákon č. 420/2004 Z.z. o mediácii*).

11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?

Молбите за развод, унищожаване на брак или обявяване на брака за нищожен се подават до районен съд (*okresný súd*).

Компетентният съд за това производство е съдът, в чийто район се намира последното общо местожителство на съпрузите в Словакия, при

условие че поне единият от съпрузите живее в района на този съд. Ако няма такъв съд, компетентен е общият съд (*všeobecný súd*) на ответника

или, ако такъв съд също няма, общият съд на ищеца.

Молбата трябва да съдържа данните, предвидени в член 42, параграф 3 и член 79, параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс (*Občiansky súdny poriadok*).

От молбата трябва да е видно до кой съд е отправена, кой е ищецът, за какво се отнася и какво се иска с молбата и трябва да бъде подписана и

да бъде поставена датата. Освен това в молбата трябва да бъдат посочени собствените имена на страните, техните фамилни имена и

местожителство (и, ако имат представители, същото трябва да се посочи и за тях), тяхното гражданство, точно описание на основните факти и

списък на доказателствата, на които ищецът се позовава. В молбата трябва също така ясно да бъде посочено какво иска ищецът.

Към молбата ищецът трябва да приложи документните доказателства, на които той или тя се позовава, освен доказателствата, които не могат да бъдат приложени, без за това да е виновен ищецът.

Молбата трябва да бъде представена в изисквания брой екземпляри и приложения, за да може съдът да задържи едно копие и, при нужда, всяка страна да получи копие. Ако страната не предостави изисквания брой екземпляри и приложения, съдът ще направи копия за сметка на страната.

12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?

Предоставянето на правна помощ е уредено със Закон № 327/2005 за предоставянето на правна помощ на лица с финансови затруднения (*zákon č. 327/2005 Z.z. o poskytování právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi*).

За делото за развод се заплаща съдебна такса. Страна по делото може да поиска отмяна на тези съдебни такси.

Въз основа на подадена молба, съдът може да освободи дадена страна от съдебните такси, било то частично или напълно, ако това се обуславя от положението на страната и при условие че това не се отнася до произволно или очевидно неуспешно упражняване на право или защита на право. Освен ако съдът реши друго, освобождаването се отнася за цялото производство и се прилага така също със задна дата. Въпреки това таксите, които са платени преди решението за освобождаване, не се възстановяват.

13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?

Може да бъде подадена жалба срещу решението в срок до 30 дни от връчването му.

14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавата членка решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?

За признаване на решение е необходимо да се подаде молба. Компетентен е Регионалният съд (*Krajský súd*) в Братислава.

Окончателни решения по брачни дела, издадени в други държави членки (освен Дания) след 1 май 2004 г., се признават в съответствие с Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000. Решенията се признават без изискване за специални процесуални действия. По-точно няма специални процесуални действия за изменение на запис в регистрите на службата по вписванията. Заинтересована страна обаче може да поиска издаването на специално решение за признаване на решение по брачни дела, постановено в друга държава членка. За признаването на решения, постановени в други държави членки, компетентен е Регионалният съд в Братислава.

Що се отнася до решенията, които са издадени в Дания, или в други държави членки преди 1 май 2004 г., за признаване на окончателно решение по брачно дело, постановено в друга държава членка, при условие че поне една от страните е словашки гражданин, трябва да бъде подадена молба. Тези производства се образуват с молба, която може да бъде подадена от лице, определено като страна в решението, което е постановено в друга държава членка. За признаването на решения, постановени в други държави членки, компетентен е Регионалният съд в Братислава.

15 Към кой съд следва да се обърне, за да се противопоставя на признаването на решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

Решението за признаване или непризнаване на решение, което е постановено в друга държава членка, може да бъде обжалвано. Жалбата се подава до Регионалния съд в Братислава, а Върховният съд (*Najvyšší súd*) се произнася по жалбата.

16 Кой е приложимият закон при бракоразводни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда делото, или са граждани на различни държави?

Прекратяването на брака с развод се урежда от правото на държавата, на която са граждани съпрузите към момента на образуване на производството. Ако съпрузите са граждани на различни държави, прекратяването на брака чрез развод се извършва по словашкото право.

Последна актуализация: 14/01/2019

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница е била наскоро променена. Езиковата версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Моля, имайте предвид, че версиите на следните езици вече са преведени.

Развод - Финландия

1 Какви са условията за получаване на развод?

Молбите за развод се разглеждат от районните съдилища (*käräjäoikeus*). Молба за развод може да бъде подадена от един от съпрузите или и от двамата съпузи заедно.

Разводът може да бъде допуснат след изтичането на шестмесечен срок за размисъл. Срокът за размисъл не се прилага, ако съпрузите са живели разделени най-малко две години преди подаването на молбата за развод.

2 Какви са основанията за развод?

В молбата не е необходимо да се изброяват основанията, на които се иска развод. Районните съдилища не изследват личните отношения на съпрузите или причините за искане на развод. Вж. въпрос 1.

3 Какви са правните последици от развода за:

3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)

По време на развода съпрузите запазват фамилното име, ползвано по време на брака. Ако фамилното име на един от съпрузите се е променило в резултат на сключването на брак, той или тя може да подаде молба то да бъде променено след постановяване на развода.

3.2 подялбата на имуществото на съпрузите

Допускането на развод и подялбата на имуществото са отделни въпроси. След като бракът бъде прекратен, съпрузите могат да се споразумеят за подялбата на имуществото помежду си или да поискат от съда да назначи изпълнител за тази цел. Общото правило е всички активи на съпрузите да се делят по равно. Допускат се и отклонения от общото правило, например въз основа на предбрачен договор. Подялбата може да бъде различна и ако в противен случай резултатът би се считал за неоснователен. Подялбата на семейното имущество може да започне щом започне срокът за размисъл.

3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите

Въпросите, свързани с правото на упражняване на родителски права, местоживеенето на малолетните и непълнолетните деца, издръжката и правото на посещения на малолетните и непълнолетните деца от брака на съпрузите, могат да бъдат уредени акцесорно, във връзка с молбата за развод. Вж. рубрики „Право на упражняване на родителски права — Финландия“ и „Искове за издръжка — Финландия“.

3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?

При постановяване на решението за развод, съдът може въз основа на искане на един от съпрузите, да осъди другия съпруг да му плаща издръжка, ако това се счита за справедливо. (Вж. рубриката „Искове за издръжка — Финландия“.) Това обаче се случва рядко.

4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?

Финландската правна система не признава института на законната раздяла. На практика раздяла означава, че съпрузите живеят разделени, на различни адреси.

5 Какви са условията за законна раздяла?

Вж. въпрос 4.

6 Какви са правните последици от законната раздяла?

Вж. въпрос 4.

7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?

Финландското законодателство не предвижда разпоредби относно унищожаване на брака. Въпреки това прокуратурата трябва незабавно да заведе срещу съпрузите бракоразводно дело, ако излезе наяве, че те са близки роднини, или че един от тях вече е имал законен брак към момента на сключване на брака.

8 Какви са условията за унищожаване на брака?

Вж. въпрос 7.

9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?

Вж. въпрос 7.

10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способи за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?

Молбите за развод винаги трябва да се подават до районните съдилища. Законът предвижда обаче, че съпрузите трябва винаги да се стремят към разрешаване на всякакви семейни спорове първо чрез преговори и достигане до взаимно съгласие; за тази цел съпрузите могат да поискат помощ от семейните медиатори от техния общински съвет за социални услуги (*sosiaalilautakunta*). Районните съдилища също са задължени да информират съпрузите за възможността да се ползва семейна медиация. Медиаторите се опитват да помогнат на съпрузите да достигнат до взаимно съгласие за начина, по който семейните спорове могат да бъдат решени по най-задоволителен начин за всички членове на семейството. Медиаторите могат да помогнат на съпрузите и при изготвянето на споразумения и предприемането на други мерки за решаване на спорове. Медиаторите имат специално задължение да вземат предвид интересите на всички малолетни и непълнолетни деца в семейството. Медиацията винаги е факултативна.

11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?

Молбата за развод може да се подаде от двамата съпрузи заедно или само от единия съпруг. Молбата трябва да се подаде в писмен вид до районния съд в населеното място по местопребиваване на единия от съпрузите. Молбите за развод може да се подават лично или чрез упълномощен представител. Те може да се изпращат до районния съд и по пощата, по факс или по електронна поща.

12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?

По бракоразводни дела може да бъде предоставена правна помощ. (Вж. рубриката „Правна помощ — Финландия“.)

13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?

Решенията за развод може да бъдат обжалвани пред апелативен съд (*hovioikeus*).

14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавата членка решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?

Като правило за признаването във Финландия на съдебно решение за развод, постановено в друга държава членка, се прилага Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета. Вж. рубриката „Развод — право на Общността“.

Съгласно регламента решение, постановено в една държава членка, се признава в друга държава членка без изискване за специални процесуални действия. Всяко заинтересовано лице обаче може да подаде молба за признаване или непризнаване на решението.

Молбите за признаване на съдебни решения се разглеждат от районните съдилища.

По отношение на молби за развод, подадени в скандинавските страни, обаче се прилага Северната конвенция относно браковете от 1931 г. От държавите — членки на Европейския съюз, страни по тази конвенция са Финландия, Швеция и Дания. Съдебно решение за допускане на развод, постановено в съответствие със Северната конвенция относно браковете, е валидно във всички скандинавски държави без отделно потвърждение.

15 Към кой съд следва да се обърне, за да се противопоставя на признаването на решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

Процедурата е същата като тази, описана под въпрос 14.

16 Кой е приложимият закон при бракоразводни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда делото, или са граждани на различни държави?

По всички дела за развод, заведени във Финландия, се прилага финландското законодателство.

Последна актуализация: 02/03/2018

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Развод - Швеция

1 Какви са условията за получаване на развод?

Единият от двамата съпрузи или и двамата заедно могат да подадат молба за прекратяване на брака чрез развод. При определени обстоятелства разводът трябва да се предшества от шестмесечен период за размисъл. Тази мярка се прилага, когато:

е поискана от двамата съпрузи;

единият от съпрузите живее постоянно със свое дете, ненавършило 16-годишна възраст, по отношение на което упражнява родителски права; или само единият от съпрузите желае бракът да бъде прекратен.

В определени изключителни случаи обаче семейните двойки, които отговарят на горните условия, имат право на прекратяване на брака без изчакване на периода за размисъл. Това изискване не важи за семейните двойки, които не са живели съвместно в продължение на две години.

Единият от съпрузите има също така право на развод без изчакване на периода за размисъл, когато е установено, че вероятно този съпруг е бил принуден да сключи брак или е сключил брак, преди да навърши 18 години, без да притежава изискваното официално разрешение. Ако бракът е сключен въпреки наличието на близко родство между съпрузите или въпреки обстоятелството, че единият от съпрузите има сключен друг брак или

регистрирано съжителство, което не е прекратено, всеки от съпрузите има право на прекратяване на брака чрез развод, без да е необходимо да се изчаква периодът за размисъл.

2 Какви са основанията за развод?

Всеки от съпрузите има във всички случаи право да получи съдебно решение за допускане на развод и не е необходимо да се позовава на специални основания, за да бъде постановено такова решение.

3 Какви са правните последици от развода за:

3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)

Ако единият от съпрузите е приел фамилното име на другия, този съпруг има право да му бъде възстановено последното фамилно име, което е използвал преди брака.

3.2 подялбата на имуществото на съпрузите

След развода имуществото на двамата съпрузи се поделва между тях. Общият принцип е, че имуществото се разделя на равни дялове за всеки от съпрузите. Причината за прекратяването на брака няма отношение към подялбата на имуществото между съпрузите.

3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите

След развода съпрузите автоматично продължават да упражняват съвместно родителски права върху техните деца. Възможно е обаче съвместните родителски права да бъдат прекратени от съда:

по инициатива на съда, ако той установи, че съвместните родителски права са очевидно несъвместими с висшия интерес на детето; или по искане на единия от съпрузите, ако съдът установи, че в интерес на детето е единият от съпрузите да упражнява самостоятелно родителските права.

Ако двамата съпрузи поискат прекратяване на съвместните родителски права, съдът е длъжен да удовлетвори това съвместно искане.

И двамата родители отговарят солидарно за издръжката на детето. Родителят, който не живее с детето, изпълнява своето задължение за издръжка, като изплаща на другия родител вноски за издръжка.

3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?

След развода всеки от съпрузите носи отговорността да се издръжа. Изключения са възможни само в някои специфични ситуации, например когато единият съпруг е затруднен да се издръжа след прекратяването на дългогодишен брак или ако са налице други специални основания.

4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?

Шведското законодателство не съдържа правила, регламентиращи законна раздяла.

5 Какви са условията за законна раздяла?

Шведското законодателство не съдържа правила, регламентиращи законна раздяла.

6 Какви са правните последици от законната раздяла?

Шведското законодателство не съдържа правила, регламентиращи законна раздяла.

7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?

Шведското законодателство не съдържа правила, регламентиращи унищожаване на брака. Бракът може да бъде прекратен при смърт на единия от съпрузите или при постановяване от съда на решение за допускане на развод.

8 Какви са условията за унищожаване на брака?

Шведското законодателство не съдържа правила, регламентиращи унищожаване на брака.

9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?

Шведското законодателство не съдържа правила, регламентиращи унищожаване на брака.

10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способности за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?

Единствено съдът може да постанови решение за прекратяване на брак чрез развод. Съществуват обаче алтернативни способности за решаване на различните въпроси, които могат да възникнат във връзка с развода.

Съпрузите могат да се възползват от т.нар. „семейна медиация“ — процедура, чиято цел е решаване на конфликти, свързани със съжителството.

Тази процедура дава на семейните двойки възможност да търсят помощ за преодоляване на проблеми и конфликти, за да могат да съхранят своя брак. Когато е налице фактическа раздяла между съпрузите, семейната медиация може да помогне за смекчаване на конфликта между тях, така че те да си сътрудничат за изпълнение на родителските им функции. Услугите за семейна медиация се предоставят от публичния сектор (органи на местната администрация), църковни организации и други лица. Органите на местната администрация са длъжни да гарантират предоставянето на семейна медиация на всички лица, които са поискали тази услуга.

Наред с горното съпрузите имат право и на услугата „съвместни разговори“. Акцентът в тези разговори е поставен не върху отношенията между съпрузите, а върху децата. Основната цел на съвместните разговори е постигане на споразумение по въпроси, свързани с родителските права върху децата, тяхното местоживее и възможността за посещение. Съвместните разговори се провеждат под надзора на експерти. Органите на местната администрация са длъжни да гарантират предоставянето на услугата съвместни разговори на всички лица, които са поискали тази услуга.

Ако съпрузите желаят да внесат промени по отношение на упражняването на родителските права върху техните деца, мястото на живееене на децата или възможността те да бъдат посещавани, те могат да направят това посредством сключване на съответно споразумение. Това споразумение трябва да бъде одобрено от комисията за социални грижи към съответната местна администрация.

11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?

Шведското законодателство не съдържа правила, регламентиращи законна раздяла или унищожаване на брака.

Първото условие за подаване на молба за допускане на развод пред шведски съд е шведският съд да е компетентен да гледа делото. Това условие е изпълнено по определение в случаите, когато и двамата съпрузи са шведски граждани и живеят в Швеция. Шведските съдилища обаче са компетентни да разглеждат дела за развод и в следните случаи:

когато и двамата съпрузи са шведски граждани;

когато вносителят на молбата за развод е шведски гражданин, който пребивава или е пребивавал в Швеция, след като е навършил 18-годишна възраст;

когато вносителят на молбата за развод не е шведски гражданин, но е пребивавал в Швеция в продължение на поне една година; или

когато ответникът пребивава в Швеция.

Когато е установено, че делото за развод е подсъдно на шведски съд, то се гледа от районния съд („tingsrätt“) в Швеция, в чийто район е мястото на пребиваване на един от съпрузите. Ако нито един от съпрузите не пребивава в Швеция, делото се гледа от Стокхолмския районен съд („Stockholms tingsrätt“).

Съществуват два начина за образуване на съдебно производство за развод пред районния съд. Ако двамата съпрузи желаят да разтрогнат брака си по взаимно съгласие, те могат да подадат обща молба за развод. Ако обаче само единият съпруг желае бракът да бъде прекратен, този съпруг трябва да подаде искова молба за развод пред районния съд. И в двата случая към молбата трябва да бъдат приложени копия от удостоверенията за раждане на двамата съпрузи. Такива удостоверения се издават от шведската Данъчна агенция („Skatteverket“).

12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?

Във връзка с дела за развод и свързани отношения правна помощ може да бъде предоставена, само когато са налице *специални основания*.

13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?

Шведското законодателство не съдържа правила, регламентиращи законна раздяла или унищожаване на брака.

Да, съдебно решение за допускане на развод може да бъде обжалвано.

14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавата членка решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?

В съответствие с Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета] относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000 (Регламента Брюксел II), решение, постановено в една държава членка, се признава в друга държава членка без изискване за специални процесуални действия. Съществуват обаче определени основания за непризнаване.

От горното следва, че основното правило по Регламента Брюксел II е, че решение за допускане на развод, законна раздяла или унищожаване на брака, което е постановено в друга държава членка, трябва автоматично да се третира по същия начин и да поражда същите правни последици както равностойно решение на шведски съд. Макар че следователно Регламентът се основава на принципа на автоматичното признаване, заинтересованата страна може да получи декларация, че чуждестранното съдебно решение се признава или не се признава в Швеция. Молба за издаване на такава декларация се подава пред Апелативния съд на Svea („Svea hovrätt“), който взема решение по молбата, без да се консултира с противната страна.

15 Към кой съд следва да се обърне, за да се противопоставя на признаването на решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

Лицата, които желаят да се възползват от предвидената в Регламента Брюксел II възможност за получаване на декларация, потвърждаваща, че чуждестранното съдебно решение е признато в Швеция, подават молба пред Апелативния съд на Svea („Svea hovrätt“) (вж. въпрос 14 по-горе). Ако в производството, образувано в отговор на молбата, Апелативният съд на Svea е обявил, че въпросното съдебно решение е признато в Швеция, противната страна може да обжалва това решение. Жалбата за преразглеждане на решението се подава пред Апелативния съд на Svea, който изслушва и двете страни в останалата част от производството. Решението по жалбата за преглед, подадена пред Апелативния съд на Svea, подлежи на обжалване пред Върховния съд („Högsta domstolen“).

16 Кой е приложимият закон при бракоразводни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда делото, или са граждани на различни държави?

Шведските съдилища във всички случаи разглеждат молбите за развод съгласно шведското законодателство (принцип *lex fori*).

В определени случаи обаче трябва да се отчитат и чуждестранни правни разпоредби. Това се налага в следните случаи:

когато и двамата съпрузи са чуждестранни граждани и никой от тях не е пребивавал в Швеция в продължение на поне една година, решение за допускане на развод не може да бъде постановено против волята на единия от съпрузите, ако липсват основания за това съгласно законодателството на държавата, чиито граждани са двамата съпрузи или единият от тях;

когато и двамата съпрузи са чуждестранни граждани и единият от тях твърди, че липсват основания за прекратяване на брака съгласно законодателството на държавата, чийто гражданин е този съпруг, решение за допускане на развод може да не бъде постановено, ако при отчитане на интересите на съпруга или на децата на двамата съпрузи са налице конкретни основания такова решение да не бъде постановено.

Трябва да се подчертае, че (дори в двете ситуации, приведени като пример по-горе) става дума само за прилагане на шведското законодателство, като се вземат предпазни мерки, с цел да не се допусне решение за допускане на развод да бъде постановено съгласно шведското законодателство в случаи, когато съпрузите имат несигурна връзка с Швеция и са налице сериозни основания за отказ от постановяване на такова решение.

Последна актуализация: 21/12/2015

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [en](#) е била наскоро променена. Езикова версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Развод - Англия и Уелс

1 Какви са условията за получаване на развод?

Единият от съпрузите трябва да подаде в съда писмена молба (наричана „искова молба“). Исковите молби за развод се разглеждат от Семейния съд и съпрузите трябва да се обърнат именно към този съд по повод на развода си. Ищецът трябва да докаже, че бракът е непоправимо разстроен и да представи доказателства за един от петте факта, посочени по-долу.

Искова молба за развод не може да се подава преди да изтече най-малко една година от датата на сключване на брака, но молба за унищожаване на брака може да се подава във всеки един момент след сключването му. Все пак, за да се докаже, че бракът е непоправимо разстроен, може да бъдат използвани доказателства от периода в рамките на една година от датата на сключване на брака.

Считано от месец март 2014 г., в Англия и Уелс са разрешени браковете между еднополови двойки. Условията за развод са едни и същи, независимо дали съпрузите са от противоположни полове или от един и същи пол.

В Обединеното кралство от 2005 г. еднополовите двойки могат да формализират правно връзката си, като встъпят в гражданско партньорство.

Страните по такова партньорство имат възможност да искат разтрогването му или да подават молба за постановяване на решение за раздяла, когато връзката им бъде разстроена. Процесът е аналогичен с този за развод, законна раздяла или унищожаване на брака, както е описано по-долу. Повече информация е поместена на [вебсайта на правителството](#).

В еднополовите бракове лицата от двойката се наричат съпруг и съпруг, ако са двама мъже, или съпруга и съпруга, ако са две жени.

2 Какви са основанията за развод?

Единственото основание за развод е непоправимото разстройство на брака. За да се докаже, че бракът е непоправимо разстроен, е необходимо да бъдат представени доказателства за наличие на един или повече факти, свързани с брака:

другият съпруг е нарушил съпружеската вяност, като е изневерил с лице от другия пол, и за ищеца е непоносимо да продължи да живее с него или нея,

неразумно поведение, което означава, че другият съпруг се е държал по такъв начин, че няма разумно основание да се очаква от ищеца да продължи да живее с него или нея,

изоставяне, което означава, че другият съпруг е бил изоставил ищеца в продължение на период от две години преди момента на подаване на искова молба за развод,

раздяла на страните за период от две години преди подаването на исквата молба за развод (със съгласието на другия съпруг),

раздяла за период от пет години преди подаването на исквата молба за развод (без съгласието на другия съпруг).

Съдът трябва, доколкото е възможно, да проучи фактите, които са изтъкнати от ищеца (молител), както и всички факти, представени от другия съпруг (ответник). Ако съдът е убеден от доказателствата, че бракът е разстроен непоправимо, съдията от Семейния съд постановява решение за развод.

Ако съдът е стигнал до убеждението, че бракът е разстроен непоправимо, той първо издава „условно решение за развод“ (привременно решение за развод). След изтичането на период от шест седмици страната, която се е обърнала към съда за развод, може да подаде молба за „окончателно решение“ (окончателно решение за развод). Освен при извънредни обстоятелства, няма определен краен срок за подаване на молба за безусловно (окончателно) решение.

Ако обаче молбата за окончателно решение бъде подадена по-късно от 12 месеца след условното решение, ищецът ще трябва да представи заедно с молбата и писмено обяснение, в което да посочи:

причините за забавянето,

дали той/тя и неговият/нейният съпруг са живели заедно след условното решение и, ако това е така, в какъв период по дати, както и дали съпругата, което при еднополовите двойки включва всяка от двете съпруги, е или се счита, че е родила дете след постановяване на условното решение и, ако това е така, дали се твърди, че детето е или е възможно да е дете на семейството.

Съдията от Семейния съд може да изиска от ищеца клетвена декларация, потвърждаваща даденото обяснение, и да постанови такова решение по молбата, каквото счита за необходимо.

3 Какви са правните последици от развода за:

3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)

Страните са свободни да сключат нов брак (или гражданско партньорство), ако желаят това. По свое желание те могат да изберат да запазят своето брачно фамилно име или да си върнат името отпреди брака или партньорството.

3.2 подялбата на имуществото на съпрузите

С постановяване на решението за развод, унищожаване на брака или законна раздяла или след това, съдът може да постанови прехвърляне на имущество от единия съпруг на другия, на дете от семейството или на друго лице в полза на дете от семейството.

В правомощията на съдилищата е също така да постановят извършването на периодични плащания, да постановяват продажбата на имущество, да приемат решения по отношение на пенсии, да постановяват плащането на еднократни суми и други решения. Те имат свобода да преценяват какви решения да приемат по всеки конкретен случай, за да се отговори на специфичните нужди по делото в зависимост от конкретните обстоятелства.

При упражняването на тяхната свобода на преценка съдилищата трябва да вземат предвид интересите на всяко едно дете от семейството под 18-годишна възраст, а също така и следните аспекти:

дохода, работоспособността, имуществото и други финансови ресурси, които всеки от съпрузите притежава или е вероятно да притежава в обозримо бъдеще,

взема се предвид така също приносът — както финансов, така и друг — на всеки от съпрузите в грижите за дома и децата,

финансовите нужди, задължения и отговорности, които всеки от съпрузите има или вероятно ще има в обозримо бъдеще,

стандартата на живот, който е поддържало семейството преди разстройството на брака,

възрастта на всяка от страните в брака и продължителността на брака,

всички физически или умствени увреждания, претърпени от някоя от страните,

приноса, който всяка от страните е дала или вероятно ще направи в бъдеще в интерес на семейството,

поведението на страните, ако то е такова, че би било несправедливо да бъде пренебрегнато, когато се решава въпросът как да бъде разделено имуществото,

стойността на евентуални облаги за всеки от съпрузите, които въпросната страна ще изгуби шанса да получи поради развода или унищожаването на брака.

3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите

След развода и двамата родители продължават да носят родителска отговорност за родените от брака деца. Всеки родител продължава да носи родителска отговорност за всички деца от други връзки, за които е носел родителска отговорност към момента на развода. И двамата родители продължават да бъдат задължени да издържат ненавършилите пълнолетие деца, които са живели като деца от семейството.

3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?

В повечето случаи задължението за издръжане на другия съпруг се прекратява при завършване на бракоразводното производство (при постановяване на окончателното решение за развод) освен в случаите, когато е постановено решение за издръжка на съпруг в рамките на бракоразводното производство. Освен това всяко задължение по издадено съдебно решение (например за издръжка на съпруг) остава в сила, като може да е възможно съществуващото решение да бъде изменено впоследствие, ако настъпят значителни промени в основанията, на които е базирано първоначалното съдебно решение.

4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?

В Англия и Уелс законната раздяла е известна като „съдебна раздяла“. Когато съдът постанови такова решение, повече не се очаква от съпруга, който го е поискал, да продължи да живее със своя съпруг или своята съпруга. Той или тя обаче няма да може да се ожени/омъжи отново. В действителност съдебната раздяла представлява една възможност за съпрузите, чиито брак е разстроен, но не желаят да сключват нов. Ищецът, който желае съдебна раздяла, не е задължен да доказва, че бракът е разстроен непоправимо. След постановяването на решение за съдебна раздяла е възможно да се предяви иск за развод.

Партньорите в граждански партньорства имат право да предявят иск за постановяване на решение за раздяла, който поражда абсолютно същите последици.

5 Какви са условията за законна раздяла?

Ищецът трябва да предостави доказателство за един или повече от аргументите, с които се обосновава доказването на разстройството на брака, и — за разлика от онези, които искат развод — не е необходимо да чака една година, считано от датата на сключване на брака, за да образува производството.

6 Какви са правните последици от законната раздяла?

Ако страна по съдебна раздяла почине без да остави завещание, неговото или нейното имущество се разпределя според правилата при липса на завещания, а решението за съдебна раздяла има същото действие като развода. Следователно никой от съпрузите след това няма каквито и да било права върху имуществото на страната, починала без да остави завещание. Ако страна по съдебна раздяла почине, но остави завещание, съдебната раздяла не оказва въздействие върху правото по въпросното завещание, когато например преживялата страна по съдебната раздяла е определена за бенефициер според въпросното завещание.

При съдебна раздяла за съда са валидни същите разпоредби за делба на имуществото, които са предвидени в случай на развод.

7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?

Съществуват две форми на предявяване на недействителността на брака. Бракът може да бъде обявен за „нищожен“, което означава, че бракът изобщо не е бил действителен и никога не е съществувал. При други обстоятелства бракът може да бъде „унищожаем“, което означава, че единият от съпрузите може да предяви иск за обявяване на брака за недействителен. Възможно е бракът да продължи, ако и двамата съпрузи са съгласни.

8 Какви са условията за унищожаване на брака?

Бракът е нищожен, ако:

не отговаря на условията на Закона за брака — законите от 1949 г. до 1986 г., а именно:

страните имат твърде близка родствена връзка,

някоя от страните е под шестнадесетгодишна възраст,

не са спазени съответните формалности за сключването на брак,

към момента на сключване на брака едната от страните вече е имала сключен законен брак или е била партньор в гражданско партньорство,

в случай на полигамен брак, сключен извън Англия и Уелс, ако единият от съпрузите е бил с местожителство в Англия и Уелс към момента на сключване на брака.

Бракът е унищожаем при следните обстоятелства:

ако бракът не е консумиран поради неспособност на единия от съпрузите да го консумира. Това важи само за бракове на двойки от противоположни полове,

ако бракът не е консумиран поради съзнателен отказ на ответника да го консумира. Това важи само за бракове на двойки от противоположни полове,

ако единият съпруг не е дал надлежно съгласие за брака, тъй като е бил под натиск или принуден да се съгласи, бил е заблуден относно правните последици от брака или е бил умствено неспособен да прецени последиците от решението да сключи брак,

ако към момента на сключване на брака единият от съпрузите е страдал от психическо заболяване, което го прави неспособен да сключва брак, или от заразно венерическо заболяване и ищецът не е знаел за този факт по това време,

ако към момента на сключването на брака ответникът е бил лице, бременно от друго лице, различно от ищеца, и ищецът не е знаел за този факт по това време,

ако след сключването на брака на някоя от страните е издадено временно удостоверение за признаване на пола,

ако ответникът е лице, което към момента на сключване на брака е станало с пол като „придобития пол“ по Закона за признаване на пола от 2004 г., и молителят не е знаел за този факт по това време.

9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?

Ако бракът е нищожен, той е напълно недействителен и се счита, че изобщо не е съществувал. Това не засяга статута на никои деца.

Ако бракът е унищожаем, той се счита за недействителен от датата, на която решението за унищожаване на брака е станало окончателно. Счита се, че до този момент бракът е съществувал.

Както при нищожния, така и при унищожаемия брак, съдът може да постанови делбата на имуществото по същия начин, както и при развод.

10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способности за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?

В случаи, когато това е подходящо, правителството поощрява използването на семейна медиация за разрешаване на спорове. Медиацията може да бъде подходяща при спорове, свързани с деца, както и при спорове, касаещи имущество и финанси. В някои райони служителите на Службата за детска и семейна съдебна консултация и подкрепа [CAFCASS \(Англия\)](#) или [CAFCASS Сумгу \(Уелс\)](#) предоставят в съда механизми за разрешаване на спорове по отношение на деца. Съдът може да отложи изслушването по дадено дело, за да се направи опит спорът да бъде разрешен по такъв начин.

11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?

Исковата молба може да бъде подадена към всеки един Семейен съд, като в нея следва да бъде указано дали е за развод, съдебна раздяла или унищожаване на брака. Данни за съдилищата и нужните формуляри са на разположение на уебсайта на [Министерство на правосъдието](#).

Обикновено при предявяването на иск се заплаща такса, но има изключения за освобождаване на лицата, които получават държавни помощи или които могат да докажат, че плащането на такса би причинило прекомерна трудност за тях. Допълнителна информация по въпроса е поместена на уебсайта на [Министерство на правосъдието](#).

Страната следва да използва [формуляр за искова молба \(D8\)](#) и трябва да изпрати:

3 екземпляра на формуляра „искова молба“,

допълнителен екземпляр за всяко посочено лице, което е свързано с изневяра,

[формуляр за декларация за договорености](#) по отношение на всички деца под 18 години,

удостоверение за брак (не фотокопие), придружено от заверен превод, ако е приложимо.

[формуляр за освобождаване от такса](#).

12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?

Обикновено правна помощ не се предоставя при развод или спорове, свързани с деца, и спорове, свързани с имущество, освен в случай на домашно насилие. Прави се също така оценка на доходите и основателността. Повече информация е на разположение на [уебсайта на правителството](#).

13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?

Когато е постановено привременно решение, единият от съпрузите има възможност да се обърне към съда, за да представи доказателства в подкрепа на това, решението да не стане окончателно. Съдът може да отмени решението, да постанови, че то става окончателно, да постанови извършването на допълнително проучване или да реши въпроса по някакъв друг начин, който счита за най-добър.

След окончателно решение не е възможно по-нататъшно обжалване, освен при извънредни обстоятелства.

Не е възможно да се обжалва решение за законна (съдебна) раздяла, но може да е възможно то да бъде отменено, ако и двете страни са съгласни с това.

14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавата членка решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?

В Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета е предвидено, че решение за развод, законна раздяла (съдебна раздяла) или унищожаване на брака, постановено в една държава членка, може да бъде признато в други държави членки. Нужните документи могат да бъдат получени от съда, който е постановил решението, и следва да бъдат подадени във висшия съд.

В посочения регламент не се засягат въпроси като вина, имуществени последици от брака, издръжка или някакви други странични въпроси. Трябва да има действителна връзка между въпросната страна и държавата членка, която упражнява компетентността си.

Признаване може да бъде отказано, ако решението противоречи на обществения ред, ако е постановено в отсъствието на дадена страна, ако съответните документи не са били връчени на ответника своевременно, или ако е несъвместимо със съдебно решение в производство между същите страни в Англия и Уелс, или ако е несъвместимо с по-ранно съдебно решение в друга държава, ако по-ранното съдебно решение може да бъде признато в Англия и Уелс.

Всяка заинтересована страна може да подаде молба за решение, постановяващо признаването или непризнаването на съдебното решение. Висшият съд може да спре производството, ако съдебното решение, за което се иска признаване, се обжалва.

Ако решението не може да бъде признато в съответствие със споменатия регламент, се прилагат разпоредбите за признаване на разводи, допуснати в чужбина, които са предвидени в Закона за семейното право от 1986 г., член 46 от който гласи:

действителността на чуждестранен развод, унищожаване на брак или законна раздяла, допуснати в рамките на съдебно производство, се признава, ако:

разводът, унищожаването или законната раздяла са действителни според правото на държавата, в която са допуснати, както и към съответната дата (т.е. датата, на която е открито производството за развод) някоя от страните по брака:

е била с обичайно местопребиване в държавата, в която е допуснат разводът, унищожаването на брака или законната раздяла, или

е била с местожителство във въпросната държава, или

е била гражданин на въпросната държава,

действителността на чуждестранен развод, унищожаване на брака или съдебна раздяла, допуснати по друг начин, различен от съдебно производство, се признава, ако:

разводът, унищожаването на брака или съдебната раздяла са действителни според правото на държавата, в която са допуснати, към съответната дата (т.е. датата, на която е допуснат разводът):

всяка от страните в брака е била с местожителство във въпросната държава, или

някоя от страните в брака е била с местожителство във въпросната държава и другата страна е била с местожителство в държава, според чието право разводът, унищожаването на брака или законната раздяла са признати като действителни, както и нито една от страните в брака не е била с обичайно местопребиване в Обединеното кралство през непрекъснат период от една година непосредствено преди въпросната дата.

Всяко лице може да подаде молба за обявяване, че развод, унищожаване на брака или съдебна раздяла, допуснати извън Англия и Уелс, следва да бъдат признати в Англия и Уелс. Съдът може да разгледа молбата, ако молителят:

е с местожителство в Англия и Уелс към датата, на която е започнало производството, или

е бил с обичайно местопребиване в Англия и Уелс през непрекъснат едногодишен период, приключващ на тази дата.

15 Към кой съд следва да се обърне, за да се противопостави на признаването на решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

При спазване на горепосочените условия, всяко едно лице може да подаде молба към Семейния съд за обявяване, че развод, унищожаване на брака или съдебна раздяла не трябва да се признава в Англия и Уелс.

Молбите за признаване в съответствие с Регламента на ЕО трябва да се отправят до Висшия съд. Заявителят трябва да уведоми ответника за молбата, като изпрати документите, за да му/й даде възможност да се противопостави на признаването на решението, освен ако съдът реши, че ответникът недвусмислено е приел съдебното решение.

Според Регламента всяка заинтересована страна може да подаде молба за постановяването на решение за признаване или непризнаване на съдебно решение. Висшият съд може да спре производството, ако съдебното решение, за което се иска признаване, се обжалва в държавата членка, в която е постановено.

16 Кой е приложимият закон при бракоразводни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда делото, или са граждани на различни държави?

Съдилищата в Англия и Уелс винаги прилагат правото на Англия и Уелс по дела, които са заведени в тях. Съдилищата са компетентни да допускат развод, дори ако бракът е сключен в чужбина, ако някоя от страните в брака:

е с местожителство в Англия и Уелс към датата, на която е образувано производството, или

е била с обичайно местопребиване в Англия и Уелс през непрекъснат период от една година, приключващ на тази дата.

Свързани връзки

 [Развод, раздяла и разстройство на връзката](#)

 [Правна помощ](#)

Последна актуализация: 20/02/2019

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Развод - Северна Ирландия

1 Какви са условията за получаване на развод?

В Северна Ирландия нормативната уредба за разводите се съдържа в Указа за бракоразводните дела (Северна Ирландия) от 1978 г. („Указа от 1978 г.“).

Съпруг или съпруга може да получи развод, като представи в съда молба в писмен вид (наричана „искова молба“). Лицето, което подава искова молба за развод, се нарича ищец, а другата страна се нарича ответник. Ищецът трябва да докаже, че бракът е непоправимо разстроен, и да предостави доказателства за наличието на един от пет определени факта (вж. отговора на въпрос 2 по-долу). Искане за развод не може да се подава в рамките на първите две години от брака. Могат обаче да се използват доказателства от този двугодишен период, за да се докаже, че бракът е непоправимо разстроен.

2 Какви са основанията за развод?

Единственото основание за развод е непоправимото разстройство на брака. Обикновено, за да докаже, че бракът е непоправимо разстроен, ищецът трябва да докаже един или повече от следните факти:

че ответникът е нарушил съпружеската вярност, като е изневерил. Този факт не може да служи за основание, ако, след като ищецът е узнал за изневяратата, той/тя продължава да живее с ответника в продължение на период, надвишаващ 6 месеца, или периоди, заедно надвишаващи 6 месеца,

че ответникът се е държал по такъв начин, че няма разумно основание да се очаква от ищеца да продължи да живее с него или нея. Този факт не може да служи за основание, ако страните са продължили да живеят заедно в продължение на 6 месеца или повече след датата на последния инцидент поради неразумно поведение,

че ответникът е изоставил ищеца в продължение на непрекъснат период от две години, непосредствено преди представяне на искането, че страните са живели разделено за непрекъснат период от две години, непосредствено преди представяне на искането и ответникът е съгласен с допускането на развода,

че страните са живели разделени за непрекъснат период от пет години непосредствено преди представянето на исковата молба. Съгласието на ответника не е необходимо и той/тя може да се противопостави на развода на основание, че той ще доведе до сериозни финансови или други затруднения.

Когато се преценява дали ответникът е изоставил ищеца или дали страните са живели разделени за продължителен период, не се вземат предвид никакви периоди (непревишаващи общо 6 месеца), през които страните са се събирали да живеят заедно. Такива периоди обаче не се отчитат като част от периода на изоставяне или раздяла.

Ако на база на доказателствата съдът е убеден, че бракът е разстроен непоправимо, той постановява условно решение за развод (съдебно решение, водещо до допускането на развод).

Процесът по развода приключва, когато условното решение стане окончателно. Искане за придаване на окончателност на условното решение за развод може да бъде подадено шест седмици и един ден след датата на постановяване на условното решение. Ако искането не бъде подадено в срок до 12 месеца от постановяване на условното решение, от ищеца може да бъде поискано да представи клетвена декларация (писмени показания под клетва) относно причините за забавянето. При определени обстоятелства ответникът може да подаде искане за придаване на окончателност на решението. Страните не могат да сключват нов брак, докато не бъде уважено искането за окончателно решение.

3 Какви са правните последици от развода за:

3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)

Няма специални правила, уреждащи отношенията след развода. От страните обаче повече не се очаква да живеят заедно и, ако съпругата е приела фамилното име на своя съпруг, тя има право да реши да си върне моминското име.

3.2 подялбата на имуществото на съпрузите

Законът от 1978 г. съдържа подробни разпоредби, които дават възможност на съда да реши въпросите, касаещи имуществото на страните, и да уреди финансовите отношения между тях и финансовите отношения с децата от семейството.

С постановяване на решението за допускане на развод или след това съдът може да издаде едно от следните разпоредения:

разпореждане за периодични плащания,

разпореждане за изплащане на еднократна сума,

разпореждане за уреждане на имуществените отношения,

разпореждане за поделяне на пенсия или разпореждане за отделяне на средства за пенсия.

Преди да издаде разпореждането, съдът разглежда всички обстоятелства по делото. Първото му съображение обаче е интересът на всички деца от семейството, които не са навършили 18-годишна възраст.

3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите

След развода и двамата родители продължават да носят родителска отговорност за децата от брака, както и задължение да издържат ненавършилите пълнолетие деца, които са живели като деца от семейството.

Ако има малолетно дете (под 16 години) или дете над 16 години, което продължава своето образование или обучение за овладяването на занаят или професия, ищецът трябва да попълни формуляр (формуляр М4), в който се посочват договореностите относно детето. Чрез формуляра настоятелно се препоръчва всяка от страните да се опита да постигне споразумение по предложенията за бъдещето на детето. Ако обаче споразумение не може да бъде постигнато, ответникът има възможност да представи мнението си по предложените мерки и съдът може да упражни своите правомощия в съответствие със Указа за децата (Северна Ирландия) от 1995 г. (например да определи къде да живее детето).

3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?

При развода задължението за издръжане на другия съпруг се прекратява, освен дотолкова, доколкото съдът е постановил решение за изплащане или делба на имуществото.

4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?

Иск за законна раздяла може да бъде предявен, ако бракът е разстроен, но — поради една или друга причина — ищецът не желае да получи развод. Ако ищецът получи решение за законна раздяла, тя/той не е необходимо да живее повече със своя/та съпруг/а. Тя/той обаче няма да може да сключи нов брак. След постановяването на решение за законна раздяла е възможно да се подаде искане за развод.

5 Какви са условията за законна раздяла?

За постановяване на решение за законна раздяла не е необходимо да се доказва, че бракът е непоправимо разстроен.

6 Какви са правните последици от законната раздяла?

От съпрузите повече не се очаква да живеят заедно. Ако има действащо решение за законна раздяла и единият от съпрузите почине без да е направил завещание (без да остави завещание), неговото/нейното имущество се разпределя, както ако другият съпруг вече е бил починал, и всички облиги, които той/тя би получил/а, ще бъдат изгубени. Правомощията на съда по отношение на подялбата на имуществото при законна раздяла обикновено са същите, както при развод. Съдът обаче не може да постанови решение за поделяне на пенсия.

7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?

Решение за недействителност се постановява, когато ищецът докаже, че бракът е нищожен или унищожаем. Нищожният брак е такъв, който изобщо не е трябвало да бъде сключван и за който се счита, че никога не е имал правен статут. Унищожаемият брак се признава и продължава да съществува до неговото разтрогване.

8 Какви са условията за унищожаване на брака?

Бракът е нищожен, ако бъде доказан един от следните факти:

страните имат твърде близка родствена връзка,

някоя от страните е под шестнадесетгодишна възраст,

не са спазени точните формалности за сключването на брака,

към момента на сключването на брака едната от страните вече е била законно женена/омъжена,

страните не са от противоположни полове (едната страна трябва да е от мъжки пол, а другата — от женски),

в случай на полигамен брак, сключен извън Северна Ирландия, единият от съпрузите е бил с местожителство в Северна Ирландия към момента на брака.

Бракът е унищожаем, ако бъде доказан един от следните факти:

той не е консумиран поради неспособност на единия от съпрузите,

единият от съпрузите е отказал да го консумира,

единият от съпрузите не е дал действително съгласие за брака (например защото той/тя е бил/а под натиск и е бил/а принуден/а да се съгласи или е бил/а заблуден/а относно естеството на церемонията),

към момента на сключване на брака единият от съпрузите е страдал от психическо заболяване,

към момента на сключване на брака единият от съпрузите е страдал от заразно венерическо заболяване,

към момента на сключване на брака съпругата е била бременна от друго лице, различно от съпруга.

Ако исковата молба за постановяване на решение за нищожност е основана на един от последните четири аргумента, тя трябва да бъде подадена в рамките на три години, считано от сключването на брака. При определени обстоятелства обаче съдът може да даде разрешение за подаването на такава молба след изтичане на посочения период.

Ако исковата молба е основана на последните два факта, ищецът ще трябва да докаже, че към момента на сключване на брака той/тя не е знаел/а за заболяването или бременността.

Съдът няма да постанови недействителност на унищожаем брак, ако ответникът докаже:

че ищецът е знаел, че бракът може да бъде унищожен, но е постъпил по начин, показващ, че той/тя вярва, че унищожаване няма да бъде поискано, както и

че това би било несправедливо.

9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?

Ако бракът е нищожен, то той е недействителен и се счита за изобщо никога неключван. Ако бракът е унищожаем, той се счита за недействителен, считано от датата, на която решението за недействителност стане окончателно.

10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способности за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?

В Северна Ирландия съществуват няколко агенции, които предоставят услуги по медиация (например Relate). Медиацията може да помогне за уреждането на практическите аспекти на развода, включително финансовите условия и въпросите, свързани с родителските права.

11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?

Исковите молби за развод, законна раздяла или унищожаване на брака могат да бъдат предявявани или във Висшия съд или в окръжен съд по разводите. Ако обаче ответникът изпрати отговор по молба, която е представена в окръжен съд, въпросът се отнася към Висшия съд.

Адресите и телефонните номера на съдилищата са на разположение на уебсайта на [Съдебната служба на Северна Ирландия](#).

За образуването на производство трябва да представите пред съответния съд набор от формуляри заедно с:

вашето оригинално удостоверение за брак (не фотокопие), придружено от заверен превод и клетвена декларация, ако бракът е сключен извън Северна Ирландия,

оригинално удостоверение за раждане на всяко едно дете от семейството под 18-годишна възраст (то трябва да бъде в пълния вариант, в който са посочени всички данни за родителите и детето),

копие на всяко съдебно решение, посочено в исковата молба,

оригинал плюс две копия на всяко споразумение (например по отношение на финансовите въпроси), което следва да бъде постановено като решение на съда, както и

съдебната такса (информация относно актуалната такса може да бъде получена от съдебната служба).

Съдебната служба може да предостави копия на формулярите и да обясни как следва да бъдат попълнени те. Персоналът на съда обаче не може да предоставя правни съвети или да Ви казва какво да кажете.

12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?

Вие имате право да кандидатствате за правна помощ. Размерът на предоставената финансова помощ обаче (ако изобщо има такава) се определя след извършването на оценка на финансовите средства. Дори ако според оценката отговаряте на финансовите условия, може да се наложи да направите финансова вноска за покриване на част от разходите. По споразумение тази вноска може да бъде платена на Отдела за правна помощ през определен период от време. В допълнение към критериите за финансова допустимост трябва да отговаряте на условията на оценката на основателността, т.е. трябва да има разумни основания за образуване на производството или за защитата в рамките на производството и това трябва да е целесъобразно при всички обстоятелства.

13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?

Окончателното решение за допускане на развод или за унищожаване на брака не може да се обжалва, ако засегнатата страна е имала възможност да обжалва условното решение, но не го е направила. Също така решенията, които са постановени със съгласието на страните, може да бъдат обжалвани, само ако съдът допусне това. Апелативният съд разполага с редица правомощия и може да потвърди, отмени или измени първоначалното решение.

14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавата членка решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?

В Регламент (ЕО) № 1347/2000 на Съвета от 29 май 2000 г. („Регламентът“) е предвидено, че решение за развод, законна раздяла или унищожаване на брака, постановено в една държава членка, се признава в други държави членки без изискване за специални процесуални действия (освен предвиденото в самия регламент).

Всяка заинтересована страна може да подаде искане за признаването на дадено решение, а основанията за непризнаване са строго ограничени (например признаване може да бъде отказано, ако решението противоречи на обществената политика).

Искането за признаване трябва да бъде отправено до Висшия съд в Северна Ирландия.

Ако Регламентът не се прилага, решението може да е обект на член 46 от Закона за семейното право от 1986 г., в който са посочени общите условия за признаване на чуждестранен развод, законна раздяла или унищожаване.

Искането за признаване на чуждестранен развод, раздяла или унищожаване на брак трябва да бъде отправено до Висшия съд. Искането се подава под формата на искова молба, към която се прилага копие от решението за допускане на развод, раздяла или унищожаване.

15 Към кой съд следва да се обърне, за да се противопоставя на признаването на решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

Тъй като Висшият съд е компетентен по признаването на развод, раздяла или унищожаване на брак (както според Регламента, така и според Закона за семейното право от 1986 г.), всеки случай на противопоставяне на предложено признаване също се разглежда от въпросния съд.

Основанията за непризнаване са посочени в член 15 от Регламента и член 51 от Закона за семейното право от 1986 г.

16 Кой е приложимият закон при бракоразводни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда делото, или са граждани на различни държави?

Ако съдът в Северна Ирландия реши, че е компетентен да разгледа развода, раздялата или унищожаването на брака, той прилага правото на Северна Ирландия.

Съдът в Северна Ирландия е компетентен да разглежда развод или законна раздяла (дори ако бракът е сключен в чужбина), ако:

съдът има компетентност според Регламента, или

никой съд в договаряща държава (това означава една от държавите, която е била от първоначалните страни по Регламента, или държава, която е приела Регламента след това) не е компетентен според Регламента и някоя от страните в брака е била с местожителство в Северна Ирландия към момента на образуване на производството.

Съдът в Северна Ирландия е компетентен да разгледа производство за нищожност на брака (дори бракът да е сключен в чужбина), ако:

съдът има компетентност според Регламента, или

никой съд в договаряща държава не е компетентен според Регламента и някоя от страните в брака:

е била с местожителство в Северна Ирландия към датата на образуване на производството, или

е починала преди споменатата дата и при смъртта си или е била с местожителство в Северна Ирландия, или е била с обичайно

местопребиваване в Северна Ирландия през период от една година, приключващ на датата на смъртта.

Свързани връзки

[📄 Съдебна служба на Северна Ирландия](#)

Повече информация относно правната помощ е на разположение на уебсайта на [📄 Отдела за правна помощ на Северна Ирландия](#).

Повече информация относно медиацията е на разположение на уебсайта на [📄 Relate NI](#) и уебсайта на [📄 UK College of Family Mediators](#)“

(Колегия на семейните медиатори на Обединеното кралство).

Последна актуализация: 08/01/2019

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази

страница [en](#) е била наскоро променена. Езиковата версия, която

търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Развод - Гибралтар

1 Какви са условията за получаване на развод?

Съпругът или съпругата трябва да подаде писмена молба (наричана „искова молба“) до съда. Исковите молби за развод се разглеждат от Върховния съд и съпрузите трябва да предявят иск за развод пред този съд. Ищецът трябва да докаже, че бракът е неоправимо разстроен и да предостави доказателства за наличието на един от петте факта, посочени по-долу.

В продължение на три години от сключването на брака не може да се подава искова молба за развод. Единствените изключения от това правило са: когато ищецът е претърпял извънредни трудности или отговорникът е проявил извънредна безнравственост, или ако ищецът е бил под 16-годишна възраст към датата на сключване на брака.

2 Какви са основанията за развод?

Единственото основание за развод е неоправимото разстройство на брака. За да се докаже, че бракът е неоправимо разстроен, е необходимо да бъдат представени доказателства за наличие на един или повече факти, свързани с брака:

другият съпруг е нарушил съпружеската вярност, като е изневерил, и за ищеца е непоносимо да продължи да живее с него или нея,

неразумно поведение, което означава, че другият съпруг се е държал по такъв начин, че няма разумно основание да се очаква от ищеца да продължи да живее с него или нея,

изоставяне, което означава, че другият съпруг е бил изоставил ищеца в продължение на период от две години преди момента на подаването на искова молба за развод,

раздяла на страните за период от две години преди подаването на искова молба за развод (със съгласието на другия съпруг),

раздяла на страните за период от пет години преди подаването на искова молба за развод (без съгласието на другия съпруг).

Съдът трябва, доколкото е възможно, да проучи фактите, които са изтъкнати от ищеца (молител), както и всички факти, представени от другия съпруг (ответник). Ако въз основа на доказателствата съдът е убеден, че бракът е разстроен неоправимо, съдията от Върховния съд постановява решение за допускане на развода, при условие че е удовлетворен от договореностите по отношение на всички деца на развеждащите се страни.

Ако съдът стигне до убеждението, че бракът е разстроен неоправимо, той първо издава „условно решение за развод“ (привремено решение за развод). След изтичането на период от шест седмици страната, която се е обърнала към съда за развод, може да подаде молба за „окончателно решение“ (окончателно решение за развод). Няма определен краен срок за подаване на молба за безусловно (окончателно) решение, освен при извънредни обстоятелства.

Ако обаче молбата за окончателно решение бъде подадена по-късно от 12 месеца след условното решение, ищецът ще трябва да представи заедно с молбата и писмено обяснение, в което да посочи:

причините за забавянето,

дали той/тя и неговият/нейният съпруг са живели заедно след условното решение и, ако това е така, в какъв период по дати, както и дали, ако е съпругата, тя е родила дете след постановяването на условното решение и, ако това е така, да посочи съответните данни, както и дали твърди или не, че детето е или може да е дете на съпруга.

Съдията може да изиска от ищеца да представи клетвена декларация, потвърждаваща даденото обяснение, и да постанови такова решение по молбата, каквото счита за необходимо.

3 Какви са правните последици от развода за:

3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)

Бракът се разтрогва, затова няма никакви по-нататъшни задължения за съвместно съжителство или за продължаване на личните отношения, освен ако страните го желаят. Страните са свободни да се омъжат/оженят повторно, ако желаят да направят това. По свое желание те могат да изберат да запазят фамилното си име от брака или да си върнат името отпреди брака.

3.2 подялбата на имуществото на съпрузите

Това се определя от съда при изслушване на фактите по всяко дело. Дори ако има споразумение между страните, съдът има пълното право да го одобри или измени.

3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите

В компетентността на Върховния съд е, преди или след като постанови окончателното решение, да определи условията по упражняване на родителските права и отговорности, издръжката и образованието на децата от брака или дори да нареди предприемането на мерки за поставяне на децата под защитата на съда. Върховният съд не може да обяви за окончателно дадено решение за допускане на развод, докато не се увери, че са предприети удовлетворителни мерки по отношение на всяко от децата.

3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?

С произнасяне на условното решение за развод или във всеки един момент след това, Върховният съд има правомощията да постанови, че съпругът следва да плаща на съпругата си, по време на техния съвместен живот, такава месечна или седмична сума за издръжка на съпругата, каквато съдът може да определи за приемлива. Правото на издръжка на съпругата се прекратява, когато тя се омъжи повторно, но издръжката за детето от брака остава незасегната при повторния брак на майката.

4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?

Според гибралтарското право законната раздяла се нарича „съдебна раздяла“. Когато съдът постанови такова решение, повече не се очаква от съпруга, който го е поискал, да продължи да живее със своя съпруг или своята съпруга. Той или тя обаче няма да може да се ожени/омъжи отново. В действителност съдебната раздяла представлява една възможност за съпрузите, чийто брак е разстроен, но не желаят да сключват нов. Ищецът, който желае съдебна раздяла, не е задължен да доказва, че бракът е разстроен непоправимо. След постановяването на решение за съдебна раздяла е възможно да се предяви иск за допускане на развод.

5 Какви са условията за законна раздяла?

Ищецът трябва да предостави доказателство за един или повече от аргументите, с които се обосновава доказването на разстройството на брака, и — за разлика от онези, които искат развод — не е необходимо да чака три години, считано от датата на сключване на брака, за да образува производството.

6 Какви са правните последици от законната раздяла?

Ако страна по съдебна раздяла почине без да остави завещание, неговото или нейното имущество се разпределя според правилата при липса на завещания, а решението за съдебна раздяла има същото действие като развода. Следователно никой от съпрузите след това няма каквито и да било права върху имуществото на страната, починала без да остави завещание. Ако страна по съдебна раздяла почине, но остави завещание, съдебната раздяла не оказва въздействие върху правото по въпросното завещание, когато например преживялата страна по съдебната раздяла е определена за бенефициер според въпросното завещание.

При съдебна раздяла за съда са валидни същите разпоредби за делба на имуществото, които са предвидени в случай на развод.

7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?

Съществуват две форми на предявяване на недействителността на брака. Бракът може да бъде обявен за „нищожен“, което означава, че бракът изобщо не е бил действителен и никога не е съществувал. При други обстоятелства бракът може да бъде „унищожаем“, което означава, че единият от съпрузите може да предяви иск за обявяване на брака за недействителен. Възможно е бракът да продължи, ако и двамата съпрузи са съгласни.

8 Какви са условията за унищожаване на брака?

Бракът е нищожен, ако:

не отговаря на условията на Закона за брака,

към момента на сключване на брака едната от страните вече е имала сключен законен брак,

страните не са от противоположни полове. За да е действителен бракът, единият брачен партньор трябва да бъде от мъжки пол, а другият — от женски,

в случай на полигамен брак, сключен извън Гибралтар, ако единият от съпрузите е бил с местожителство в Гибралтар към момента на сключване на брака.

Бракът е унищожаем при следните обстоятелства:

ако бракът не е консумиран поради неспособност на единия от съпрузите да го консумира,

ако бракът не е консумиран поради съзнателен отказ на ответника да го консумира,

ако единият съпруг не е дал надлежно съгласие за брака, тъй като е бил под натиск или принуден да се съгласи, е бил заблуден относно правните последици от брака или е бил умствено неспособен да прецени последиците от решението да сключи брак,

ако към момента на сключване на брака единият от съпрузите е страдал от психическо заболяване, което го прави неспособен да сключва брак,

или от заразно венерическо заболяване и ищецът не е знаел за този факт по това време,

ако към момента на сключването на брака ответникът е бил лице, бременно от друго лице, различно от ищеца, и ищецът не е знаел за този факт по това време.

9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?

След като бракът бъде обявен за унищожен, той се счита за нищожен и недействителен. Когато обаче има деца от брака, Върховният съд трябва да бъде убеден, че са предвидени подходящи мерки. Може да се предвиди също така плащането на издръжка и упражняване на родителски права и отговорности/издръжка за всички деца.

10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способности за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?

Разводът попада в изключителната компетентност на Върховния съд на Гибралтар. Може обаче да се получи известна социална помощ чрез брачно консултиране.

11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?

Исковите молби трябва да се подават в деловодството на Върховния съд, 277 Main Street, Gibraltar.

Молбата се подава под формата на искова молба и трябва да бъде придружена от клетвена декларация, към която да бъде приложено копие на удостоверението за брак, копия на удостоверенията за раждане на всички деца и да бъдат посочени основанията за развода/законната раздяла/унищожаването на брака. Трябва да бъдат посочени също така родените от брака деца и финансовото положение на ищеца. Допълнителна информация може да бъде получена от деловодството на Върховния съд, 277 Main Street, Gibraltar, телефон (+350) 200 75608.

12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?

Може да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството, ако са изпълнени съответните критерии за доходите.

Формуляри и допълнителна информация могат да бъдат получени от деловодството на Върховния съд, 277 Main Street, Gibraltar.

13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?

Решението за допускане на развод или унищожаване на брака може да бъде отменено във всеки един момент преди то да стане окончателно. Що се отнася до законната раздяла, при определени обстоятелства решението може да бъде оттеглено във всеки един момент след постановяването му. Решения относно издръжката и упражняването на родителски права и издръжката за деца могат да бъдат изменени след обявяването на решението за окончателно.

14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавата членка решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?

В Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета е предвидено, че решение за допускане на развод, законна раздяла (съдебна раздяла) или анулиране на брака, постановено в една държава членка, може да бъде признато в други държави членки. Нужните документи могат да бъдат получени от съда, който е постановил решението, и следва да бъдат подадени във Върховния съд.

В посочения регламент не се засягат въпроси като вина, имуществени последици от брака, издръжка или някакви други странични въпроси.

Трябва да има действителна връзка между въпросната страна и държавата членка, която упражнява компетентността си.

Признаване може да бъде отказано, ако решението противоречи на обществената политика, ако е постановено в отсъствието на дадена страна, ако съответните документи не са били връчени на ответника своевременно, или ако е несъвместимо със съдебно решение в производство между същите страни в Гибралтар или ако е несъвместимо с по-ранно съдебно решение в друга държава, ако по-ранното съдебно решение може да бъде признато в Гибралтар.

Всяка заинтересована страна може да подава заявление за решение, постановяващо признаването или непризнаването на съдебното решение.

Върховният съд може да спре производството, ако съдебното решение, за което се иска признаване, се обжалва.

Ако решението не може да бъде признато в съответствие със споменатия регламент, се прилагат разпоредбите за признаване на разводи, допуснати в чужбина, които са предвидени в Закона за бракоразводните дела. В него е предвидено, че:

Действителността на чуждестранен развод или законна раздяла, допуснати в рамките на съдебно производство, се признава, ако:

разводът или законната раздяла са действителни според правото на държавата, в която са допуснати, както и

към съответната дата (т.е. датата, на която е открито производството за допускане на развод) някоя от страните по брака

е била с обичайно местопребиваване в държавата, в която е допуснат разводът или законната раздяла, или

е била с местожителство във въпросната държава, или

е била гражданин на въпросната държава.

15 Към кой съд следва да се обърне, за да се противопоставя на признаването на решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

Според гибралтарското право разводи и законни раздели в други държави се признават, ако са изпълнени определени условия. В случай на възразяване срещу признаването на такъв развод/законна раздяла, въпросното възражение може да бъде на основание, че не е изпълнено някое от условията, предвидени в Закона за бракоразводните дела. В такъв случай може да е целесъобразно да се предяви иск пред Върховния съд на Гибралтар за обявяването на даден развод/законна раздяла, допуснат в друга държава, за недействителен.

16 Кой е приложимият закон при бракоразводни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда делото, или са граждани на различни държави?

Съдилищата в Гибралтар винаги прилагат гибралтарското право по дела, които са заведени в тях. Съдилищата са компетентни да допускат развод, дори ако бракът е сключен в чужбина, ако някоя от страните в брака:

е с местожителство в Гибралтар към датата, на която е образувано производството, или

е била с обичайно местопребиваване в Гибралтар през непрекъснат период от една година, приключващ на тази дата.

Последна актуализация: 23/08/2019

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.